

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII kadencja
Narodowy Bank Polski
GP-WP-AD-0001-7/19/549/2019

Druk nr 3528
Warszawa, 24 maja 2019 r.

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku

Zgodnie z art. 70 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o Narodowym Banku Polskim przekazuję

**- „Sprawozdanie z działalności
Narodowego Banku Polskiego w 2018
roku”**

zatwierdzone przez Radę Polityki Pieniężnej w dniu 24 maja 2019 r.

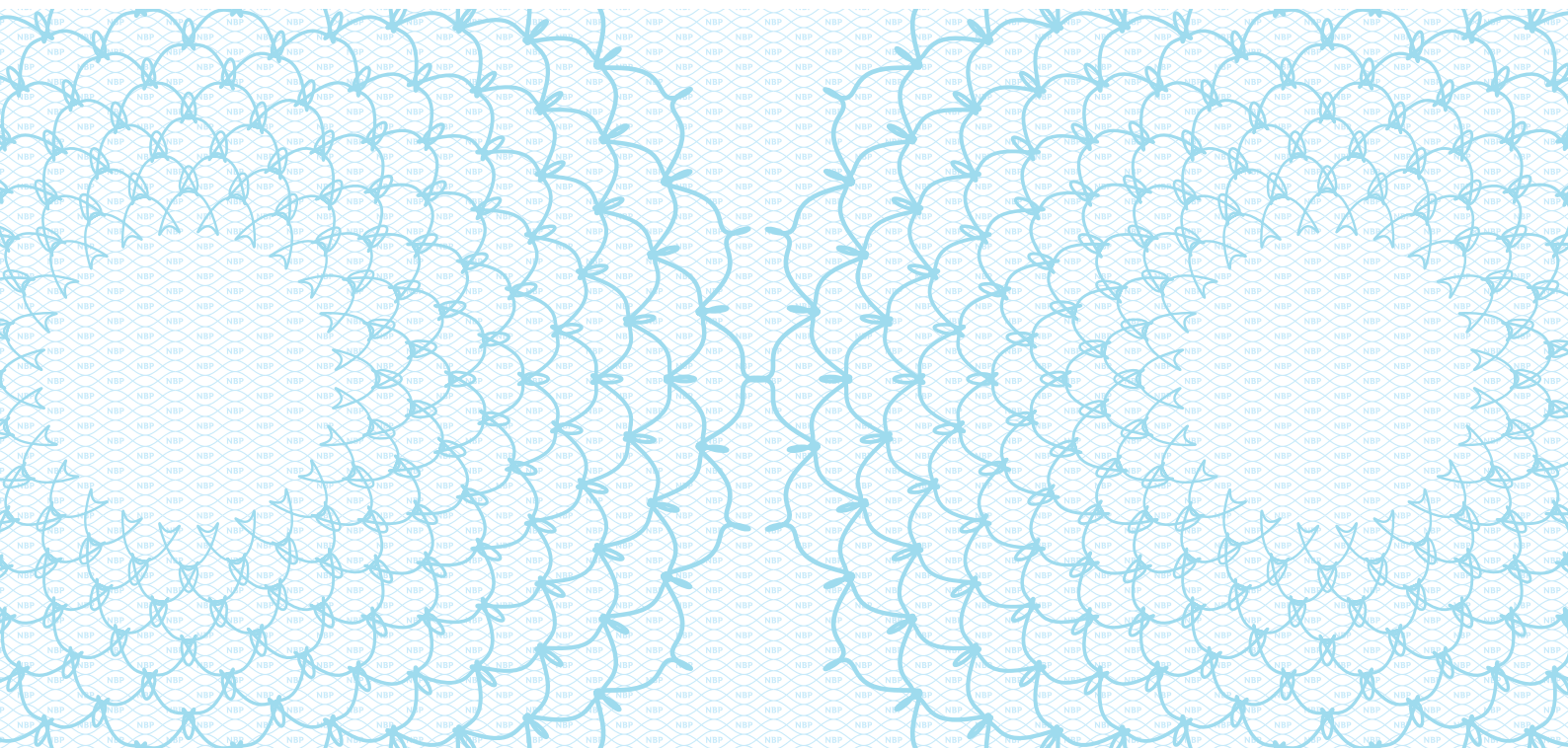
Z poważaniem

(-) Adam Glapiński

NBP

Narodowy Bank Polski

Sprawozdanie z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2018 roku

Sprawozdanie z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2018 roku

Warszawa, 2019 r.

Spis treści

Synteza	6
1. Funkcjonowanie organów Narodowego Banku Polskiego	11
1.1. Prezes Narodowego Banku Polskiego	11
1.2. Rada Polityki Pieniężnej	12
1.3. Zarząd Narodowego Banku Polskiego	14
1.4. Plan działalności NBP	16
2. Polityka pieniężna	17
2.1. Strategia polityki pieniężnej w 2018 r.	17
2.2. Polityka pieniężna i jej uwarunkowania w 2018 r.	19
2.3. Instrumenty polityki pieniężnej w 2018 r.	23
3. Działania na rzecz stabilności systemu finansowego	29
3.1. Nadzór makroostrożnościowy	29
3.2. Współpraca z instytucjami sieci bezpieczeństwa finansowego	30
3.3. Działalność analityczna i badawcza w zakresie systemu finansowego	31
3.4. Międzynarodowa współpraca na rzecz stabilności finansowej	32
3.5. Działania operacyjne NBP na rzecz utrzymania stabilności finansowej	33
4. Działalność emisyjna	34
4.1. Pieniądz gotówkowy w obiegu	34
4.2. Emisja wartości kolekcjonerskich	34
4.3. Wycofywanie z obiegu uszkodzonych lub zużytych znaków pieniężnych	35
4.4. Fałszerstwa polskich znaków pieniężnych	35
4.5. Zaopatrywanie banków w znaki pieniężne	36
4.6. Działania na rzecz usprawnienia obrotu gotówkowego	36
5. Zarządzanie rezerwami dewizowymi	38
5.1. Poziom oficjalnych aktywów rezerwowych	38
5.2. Strategia zarządzania rezerwami dewizowymi	39
5.3. Zarządzanie ryzykiem finansowym w procesie zarządzania rezerwami dewizowymi	40
5.4. Stopa zwrotu z rezerw walutowych	41
5.5. Dochód z działalności inwestycyjnej	43
6. Działalność dewizowa	44
6.1. Rejestr działalności kantorowej	44
6.2. Decyzje w sprawach dewizowych	44

6.3. Kontrola obrotu dewizowego	44
7. Działania na rzecz systemu płatniczego	47
7.1. Realizacja zadań operacyjnych	47
7.2. Działania w zakresie polityki i rozwoju systemu płatniczego	48
7.3. Nadzór nad infrastrukturą systemu płatniczego	50
7.4. NBP jako udziałowiec krajowych osób prawnych świadczących usługi na rzecz instytucji finansowych	52
8. Obsługa Skarbu Państwa	53
8.1. Rachunki bankowe prowadzone przez NBP	53
8.2. Obsługa zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa	54
8.3. Obsługa obrotu papierami wartościowymi	55
8.4. Współpraca z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym	56
9. Działalność analityczno-badawcza	57
9.1. Analizy i badania dotyczące polityki pieniężnej	57
9.2. Analizy i badania procesów cenotwórczych, cen i inflacji	57
9.3. Prognozowanie makroekonomiczne i rozwój modeli prognostycznych	58
9.4. Analizy i badania sytuacji fiskalnej	58
9.5. Analizy gospodarki światowej i wpływu zagranicy na polską gospodarkę	58
9.6. Analizy i badania sektora realnego gospodarki	59
9.7. Publikacje naukowe pracowników NBP	60
9.8. Konferencje i seminaria naukowe organizowane przez NBP	61
9.9. Współpraca ze środowiskiem naukowym, bankami centralnymi i instytucjami międzynarodowymi	61
10. Działalność statystyczna	63
10.1. Podstawowe zadania z zakresu statystyki	63
10.2. Zadania statystyczne wynikające z uczestnictwa NBP w Europejskim Systemie Banków Centralnych i innych instytucjach międzynarodowych	64
11. Działalność edukacyjna i informacyjna	68
11.1. Działalność edukacyjna	68
11.2. Działalność informacyjna i promocyjna	70
11.3. Obchody 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości	71
11.4. Działalność wydawnicza i biblioteczna	71
11.5. Rozpatrywanie petycji, skarg, wniosków i listów	72
12. Działalność legislacyjna	73
12.1. Działalność legislacyjna organów NBP	73
12.2. Udział NBP w pracach organów państwa nad projektami aktów normatywnych	73
12.3. Projekty ustaw dotyczących funkcjonowania systemu bankowego	74

12.4. Udział NBP w konsultowaniu projektów opinii Europejskiego Banku Centralnego do projektów unijnych aktów prawnych oraz projektów krajowych aktów prawnych państw członkowskich Unii Europejskiej	75
13. Współpraca międzynarodowa	77
13.1. Realizacja zadań wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej	77
13.2. Współpraca z międzynarodowymi instytucjami gospodarczymi i finansowymi	78
14. Działalność wewnętrzna	83
14.1. Zarządzanie kadrami	83
14.2. Zmiany organizacyjne	84
14.3. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym	84
14.4. Działalność inwestycyjna	84
14.5. Obsługa informatyczna systemu bankowego i NBP	84
14.6. Audyt wewnętrzny	85
14.7. Działalność oddziałów okręgowych NBP	85
14.8. Zapewnienie bezpieczeństwa	85
Załączniki	87
1. Sprawozdanie finansowe Narodowego Banku Polskiego na dzień 31 grudnia 2018 roku wraz ze Sprawozdaniem niezależnego biegłego rewidenta z badania	88
2. Otoczenie polskiej gospodarki	164
3. Produkt krajowy brutto	168
4. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych	170
5. Bilans płatniczy	173
6. Pieniądz i kredyt	176
7. Lista otwartych seminariów naukowych i wybranych publikacji NBP	178
8. Wyniki głosowania członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami	182
9. Schemat organizacyjny NBP według stanu na 31 grudnia 2018 r.	186
Spis najważniejszych skrótów	187

Synteza

1. Zgodnie z art. 227 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej „Centralnym bankiem państwa jest Narodowy Bank Polski. Przysługuje mu wyłączne prawo emisji pieniądza oraz ustalania i realizowania polityki pieniężnej. Narodowy Bank Polski odpowiada za wartość polskiego pieniądza”. Podstawowe zadania NBP określa Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim i Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, a także Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz Statut Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego. W 2018 r. NBP działał zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2018* oraz *Planem działalności NBP na lata 2018–2020*.
2. *Sprawozdanie* przedstawia realizację przez NBP ustawowych zadań w 2018 r. w następujących obszarach: polityka pieniężna, działania na rzecz stabilności systemu finansowego, działalność emisyjna, zarządzanie rezerwami dewizowymi, działalność dewizowa, działania na rzecz systemu płatniczego, obsługa Skarbu Państwa, działalność analityczno-badawcza, działalność statystyczna, działalność edukacyjna i informacyjna, współpraca międzynarodowa. W *Sprawozdaniu* przedstawiono również działalność legislacyjną, działalność wewnętrzną oraz sprawozdanie finansowe NBP na dzień 31 grudnia 2018 r. wraz ze sprawozdaniem niezależnego biegłego rewidenta z badania rocznego sprawozdania finansowego.
3. Zgodnie z Konstytucją RP oraz ustawą o Narodowym Banku Polskim organami NBP są: Prezes Narodowego Banku Polskiego, Rada Polityki Pieniężnej i Zarząd Narodowego Banku Polskiego. W 2018 r. strukturę organizacyjną NBP tworzyły: Centrala i 16 jednostek organizacyjnych.
4. W 2018 r. polityka pieniężna była prowadzona zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2018*. Podobnie jak w poprzednich latach głównym celem polityki pieniężnej było utrzymanie stabilności cen, przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz stabilności systemu finansowego. Prowadząc politykę pieniężną, NBP nadal wykorzystywał strategię celu inflacyjnego. Od 2004 r. cel inflacyjny ustalony jest na poziomie 2,5% z symetrycznym przedziałem odchyień o szerokości ± 1 punkt procentowy. W 2018 r. koniunktura w Polsce była bardzo dobra. Dynamika PKB wzrosła do 5,1% (wobec 4,9% w 2017 r.). Głównym czynnikiem wzrostu pozostała rosnąca konsumpcja, wspierana przez wzrost zatrudnienia i płac, niskie bezrobocie, a także bardzo dobre nastroje konsumentów. Równocześnie przyspieszył wzrost inwestycji, czemu sprzyjały korzystne perspektywy popytu, rosnąca absorpcja środków unijnych oraz wysokie wykorzystanie zdolności produkcyjnych. Dynamika cen konsumpcyjnych w 2018 r. była umiarkowana i wyniosła średniorocznie 1,6%, a więc utrzymała się w przedziale odchyień od celu inflacyjnego. Towarzyszyła temu niska inflacja bazowa. Wskaźnik inflacji po wyłączeniu cen żywności i energii wyniósł w 2018 r. średniorocznie 0,7%. Jednocześnie w gospodarce nie narastały nierównowagi makroekonomiczne. W szczególności, dynamika kredytu dla sektora niefinansowego pozostała zbliżona do dynamiki nominalnego PKB. W konsekwencji zadłużenie sektora niefinansowego z tytułu kredytów w relacji do PKB pozostało stabilne. Jednocześnie mimo bardzo dobrej koniunktury w krajowej gospodarce utrzymała się nadwyżka w handlu zagranicznym, a łączne saldo na rachunku obrotów bieżących i kapitałowych pozostało dodatnie. W efekcie, obniżyło się zadłużenie zagraniczne w relacji do PKB. W tych warunkach kurs złotego, mimo okresowych wahań związanych z zaburzeniami na międzynarodowych rynkach finansowych, był relatywnie stabilny. Wobec powyższych uwarunkowań Rada utrzymywała w 2018 r. stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie, w tym stopę referencyjną na poziomie 1,5%. Stabilizacja stóp

procentowych NBP wspierała utrzymanie stabilności cen. Jednocześnie polityka pieniężna – wobec przyspieszenia wzrostu gospodarczego oraz bardzo niskiego bezrobocia – ograniczała ryzyko narastania nierównowag makroekonomicznych, a także sprzyjała stabilności systemu finansowego.

5. W 2018 r. Narodowy Bank Polski realizował politykę pieniężną, wykorzystując zestaw instrumentów przyjęty przez Radę Polityki Pieniężnej w Założeniach polityki pieniężnej na rok 2018. Główną stopą procentową Narodowego Banku Polskiego była stopa referencyjna NBP. Stopa ta określała rentowność operacji otwartego rynku, wpływając na oprocentowanie krótkoterminowych instrumentów rynku pieniężnego, w szczególności niezabezpieczonych lokat międzybankowych. Celem operacyjnym polityki pieniężnej było dążenie do kształtowania stawki POLONIA, która odzwierciedla średnie ważone oprocentowanie niezabezpieczonych lokat zawieranych na rynku międzybankowym na termin overnight, w pobliżu stopy referencyjnej NBP. W 2018 r. średnie absolutne odchylenie wspomnianego indeksu od stopy referencyjnej NBP wyniosło 21 pb. Do realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej wykorzystywane były przez NBP przede wszystkim operacje otwartego rynku. Za ich pomocą bank centralny dążył do kształtowania optymalnych, z punktu widzenia celu operacyjnego, warunków płynnościowych w sektorze bankowym. NBP stosował regularnie operacje podstawowe, przeprowadzane raz w tygodniu, w formie emisji bonów pieniężnych NBP z 7-dniowym terminem zapadalności (za ich pomocą absorbowane były środki będące w posiadaniu sektora bankowego przewyższające wymagany poziom rezerwy obowiązkowej). Operacje dostrajające służyły zaś doraźnemu oddziaływaniu na warunki płynnościowe w sektorze bankowym. Realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej NBP sprzyjał jednocześnie system rezerwy obowiązkowej. Uśredniony sposób utrzymywania rezerwy oddziaływał w kierunku stabilizacji krótkoterminowych rynkowych stóp procentowych, stwarzając podmiotom nią objętym swobodę decydowania o wysokości środków pozostających na rachunkach w banku centralnym (pod warunkiem zgromadzenia w NBP środków na poziomie nie niższym od wymaganej wartości rezerwy, średnio w okresie jej utrzymywania). Obowiązek utrzymywania rezerwy ograniczał ponadto skalę operacji otwartego rynku, przeprowadzanych przez bank centralny w celu absorpcji nadpłynności. Banki miały również możliwość uzupełniania niedoborów oraz lokowania nadwyżek środków w banku centralnym, korzystając z oferowanych przez NBP kredytu lombardowego oraz depozytu na koniec dnia (operacji depozytowo-kredytowych). Instrumenty te – podobnie jak system rezerwy obowiązkowej – pełniły rolę uzupełniającą, w stosunku do operacji otwartego rynku, w zakresie realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej. Rentowności operacji depozytowo-kredytowych wyznaczały maksymalne pasmo wahań dla oprocentowania niezabezpieczonych lokat o terminie overnight zawieranych na rynku międzybankowym.
6. Poziom krótkoterminowej płynności sektora bankowego, mierzonej jako średnie w roku saldo operacji prowadzonych przez bank centralny (emisji bonów pieniężnych NBP i operacji depozytowo-kredytowych) w 2018 r. wyniósł 90 166 mln zł. W porównaniu ze średnim poziomem w 2017 r. nastąpił wzrost płynności o 16 534 mln zł. W 2018 r. średni poziom bonów pieniężnych emitowanych przez NBP wyniósł 88 796 mln zł. Z kwoty tej 98,1 %, tj. 87 137 mln zł stanowiły bony sprzedawane w ramach operacji podstawowych, natomiast 1 659 mln zł stanowiły operacje dostrajające. Średni poziom operacji depozytowo-kredytowych wyniósł 1 370 mln zł. Wzrost płynności w 2018 r. spowodowany był przede wszystkim przewagą skupu walut obcych przez NBP nad ich sprzedażą. W kierunku zmniejszenia płynności sektora bankowego oddziaływał głównie wzrost poziomu pieniądza gotówkowego.

7. Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 6 ustawy o Narodowym Banku Polskim do zadań NBP należy „kształtowanie warunków niezbędnych dla rozwoju systemu bankowego”. Polski bank centralny realizuje to zadanie w sposób ciągły przez działania na rzecz zapewnienia stabilnych warunków funkcjonowania banków i całego systemu finansowego, a także utrzymania niskiego poziomu inflacji. W 2018 r. NBP kontynuował działania na rzecz rozwoju systemu płatniczego i jego sprawnego funkcjonowania. Narodowy Bank Polski uczestniczył w tworzeniu przepisów prawnych dotyczących sektora bankowego, prowadził analizy i badania krajowego systemu bankowego i współpracował ze Związkiem Banków Polskich.
8. W 2018 r. działania na rzecz stabilności systemu finansowego polegały przede wszystkim na prowadzeniu regularnych analiz i badań dotyczących stabilności i rozwoju polskiego systemu finansowego. Wyniki prac zostały opublikowane m.in. w: *Raporcie o stabilności systemu finansowego*, opracowaniu *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2017 r.* i raporcie *Sytuacja na rynku kredytowym*. W 2018 r. NBP wypełniał zobowiązania ustawowe, organizując prace Komitetu Stabilności Finansowej (KSF) w zakresie nadzoru makroostrożnościowego (KSF-M) i zapewniając Komitetowi zaplecze analityczno-badawcze. NBP był także zaangażowany w działania KSF związane z zarządzaniem kryzysowym. Współpracował z instytucjami tworzącymi sieć bezpieczeństwa finansowego, tj. z Ministerstwem Finansów (MF), Komisją Nadzoru Finansowego (KNF) i Bankowym Funduszem Gwarancyjnym (BFG). Przedstawiciele NBP współdziałali z instytucjami europejskimi na rzecz skutecznego prowadzenia polityki makroostrożnościowej.
9. Głównym celem działalności emisyjnej NBP było zapewnienie bezpieczeństwa i płynności obrotu gotówkowego. Wartość pieniądza gotówkowego w obiegu (z kasami banków) wzrosła o 10,5% i na koniec grudnia 2018 r. wyniosła 219 mld 489,9 mln zł. W 2018 r. NBP wyemitował wartości kolekcjonerskie: 6,7 tys. sztuk monet złotych, 223,42 tys. sztuk monet srebrnych oraz 50 tys. sztuk banknotów, w tym poświęcone 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Ponadto NBP wprowadził kolejne usprawnienia w funkcjonowaniu obrotu gotówkowego w Polsce.
10. Zarządzając rezerwami dewizowymi, NBP dąży do zapewnienia bezpieczeństwa i niezbędnej płynności inwestowanych środków. Jednocześnie – spełniając te kryteria – podejmuje działania służące podwyższeniu dochodowości rezerw. W 2018 r. dochód z działalności inwestycyjnej związanej z zarządzaniem rezerwami dewizowymi, bez uwzględnienia zrealizowanych i niezrealizowanych różnic kursowych, wyniósł 3,0 mld zł. W 2018 r., uwzględniając uwarunkowania rynkowe i wielkość rezerw dewizowych, NBP zwiększył zasób złota o 25% do 4 mln 135,7 tys. uncji (128,6 tony).
11. Działalność dewizowa NBP polegała na prowadzeniu rejestru działalności kantorowej, wydawaniu decyzji w sprawach dewizowych oraz prowadzeniu określonych ustawowo kontroli. W 2018 r. przeprowadzono 1415 kontroli dewizowych i wydano 28 decyzji dewizowych. Według stanu na 31 grudnia 2018 r. w Polsce działały 4873 kantory.
12. Działania NBP na rzecz systemu płatniczego polegały przede wszystkim na prowadzeniu systemów płatności i dokonywaniu rozrachunku międzybankowego, organizowaniu rozliczeń pieniężnych oraz sprawowaniu nadzoru nad infrastrukturą systemu płatniczego. W 2018 r. NBP uczestniczył w pracach nad wdrożeniem do prawa krajowego tzw. dyrektywy PSD2, przeprowadził ocenę dojrzałości cybernetycznej wybranych podmiotów infrastruktury finansowej oraz ocenę systemu SKARBNET4 pod kątem spełnienia regulacji europejskich. W 2018 r. zakończyły się prace nad dostosowaniem infrastruktury NBP do współpracy z platformą TIPS (służącą do rozrachunku płatności natychmiastowych w euro).

13. Prowadzona przez NBP obsługa bankowa budżetu państwa przyczyniała się do zapewnienia bezpieczeństwa i płynności rozliczeń środków sektora finansów publicznych. Według stanu na 31 grudnia 2018 r. NBP prowadził 22 810 rachunków dla 2969 klientów. W 2018 r. dostosowano prowadzenie rachunków bankowych do przepisów ustawowych dotyczących nowych zasad obsługi płatności składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i tzw. fundusze pozaubezpieczeniowe oraz wprowadzających do polskiego porządku prawnego mechanizm podzielonej płatności. Ponadto NBP udostępnił posiadaczom rachunków karty płatnicze i usługę elektronicznej wypłaty gotówki, jak również rozpoczął świadczenie zastępczej obsługi kasowej z wykorzystaniem zlecenia wypłaty gotówki. Narodowy Bank Polski organizował przetargi sprzedaży, zamiany i odkupu skarbowych papierów wartościowych, a także współpracował z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym.
14. Najważniejsze badania ekonomiczne z zakresu stabilności makroekonomicznej prowadzone w NBP w 2018 r. dotyczyły: polityki pieniężnej, procesów cenotwórczych, cen i inflacji, prognozowania makroekonomicznego i rozwoju modeli prognostycznych, sytuacji fiskalnej oraz sytuacji gospodarki. Doskonalono narzędzia prognostyczne i przeprowadzono liczne prace modelowe. Wyniki prac były wykorzystywane przy podejmowaniu decyzji przez Zarząd NBP i Radę Polityki Pieniężnej. W 2018 r. zorganizowano 6 międzynarodowych konferencji naukowych i 21 otwartych seminariów naukowych. W 2018 r. w czasopiśmie z tzw. listy filadelfijskiej¹ ukazało się 21 artykułów naukowych pracowników NBP.
15. W 2018 r. NBP realizował zadania statystyczne obejmujące pozyskiwanie danych sprawozdawczych, przede wszystkim od podmiotów sektora finansowego oraz, w węższym zakresie, od podmiotów niefinansowych. Prowadził też prace nad metodyką opracowywania danych i dostosowaniem jej do zmieniających się standardów międzynarodowych, jak również doskonalił narzędzia informatyczne ich pozyskiwania i prezentacji. W 2018 r. NBP zakończył wprowadzanie zmian (wynikających ze zmienionych regulacji UE) do pakietu sprawozdawczego COREP oraz doskonalił metodykę prowadzenia badań na temat procesów migracyjnych i rozszerzał ich zakres.
16. W 2018 r. w ramach działań edukacyjnych NBP uczestniczył w realizacji 252 projektów na terenie całego kraju. W 2018 r. po raz kolejny rozszerzono ofertę edukacyjną Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzypka. Placówkę tę odwiedziło blisko 68 tys. osób. NBP wziął udział w obchodach 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości oraz poszerzył działalność informacyjną i promocyjną.
17. W 2018 r. NBP uczestniczył w pracach Stałego Komitetu Rady Ministrów, Komitetu do Spraw Europejskich i innych gremiów międzyresortowych oraz współpracował z organami państwa, opiniując projekty aktów prawnych z zakresu polityki gospodarczej i systemu bankowego. W ramach współpracy z Europejskim Bankiem Centralnym (EBC) Narodowy Bank Polski uczestniczył w opiniowaniu projektów stanowisk EBC do projektów wspólnotowych aktów prawnych oraz aktów prawnych poszczególnych krajów UE. Dotyczyły one w szczególności nadzoru finansowego i stabilności finansowej.
18. W 2018 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach gremiów UE, w tym: Rady Ogólnej EBC, Rady Generalnej ESRB, komitetów i grup roboczych ESBC oraz ESRB, EBA, Rady ECOFIN

¹ Lista filadelfijska (ISI Master Journal List) – lista czasopism naukowych opracowana i aktualizowana przez Institute for Scientific Information (ISI). Zawiera tytuły czasopism, które przeszły proces oceny i są uwzględniane w bazach ISI.

(w ramach nieformalnych posiedzeń), komitetów i grup roboczych Rady UE oraz Komisji Europejskiej. Najważniejsze prace dotyczyły zakończenia budowy unii bankowej i ograniczenia ryzyka w sektorze bankowym UE. W 2018 r. NBP współpracował ponadto z międzynarodowymi instytucjami gospodarczymi i finansowymi, w tym z: Grupą Banku Światowego, Międzynarodowym Funduszem Walutowym, Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju oraz Bankiem Rozrachunków Międzynarodowych. NBP wziął udział w opracowaniu przyjętych w 2018 r. wieloletnich strategii Grupy Banku Światowego i EBOR dla Polski oraz w przygotowaniu kompleksowej oceny stabilności systemu finansowego w Polsce (Financial Sector Assessment Program, FSAP). NBP realizował projekt współpracy bliźniaczej na rzecz Narodowego Banku Republiki Białorusi. Był także zaangażowany w działania związane z wyjściem Wielkiej Brytanii z UE (tzw. brexit).

19. W 2018 r. przeciętne zatrudnienie w NBP było o 1 etat niższe niż w 2017 r. i wyniosło 3280 etatów.
20. Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy o Narodowym Banku Polskim *Sprawozdanie finansowe Narodowego Banku Polskiego na dzień 31 grudnia 2018 roku* zostało zbadane przez biegłego rewidenta, wybranego przez Radę Polityki Pieniężnej. W załączniku 1 przedstawiono *Sprawozdanie finansowe Narodowego Banku Polskiego na dzień 31 grudnia 2018 roku* wraz ze *Sprawozdaniem niezależnego biegłego rewidenta z badania*.
21. Wynik finansowy NBP za 2018 r. wyniósł zero zł. Wpływ na to miały: dodatni wynik z różnic kursowych, dodatni wynik z zarządzania rezerwami dewizowymi, koszty prowadzonej polityki pieniężnej, koszty działania i amortyzacji oraz koszty utworzenia rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych, której obowiązek tworzenia wynika z ustawy o NBP.

1. Funkcjonowanie organów Narodowego Banku Polskiego

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawą o Narodowym Banku Polskim organami NBP są: Prezes Narodowego Banku Polskiego, Rada Polityki Pieniężnej i Zarząd Narodowego Banku Polskiego.

1.1. Prezes Narodowego Banku Polskiego

W 2018 r. Prezes NBP w ramach swoich obowiązków przewodniczył Radzie Polityki Pieniężnej i Zarządowi NBP oraz Komitetowi Stabilności Finansowej w formule makroostrożnościowej. Ponadto, reprezentując Narodowy Bank Polski i Rzeczpospolitą Polską, Prezes NBP uczestniczył (lub był reprezentowany) w następujących spotkaniach międzynarodowych instytucji bankowych i finansowych:

- posiedzeniach Rady Ogólnej Europejskiego Banku Centralnego,
- dorocznym spotkaniu Rady Gubernatorów Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju,
- spotkaniach Rad Gubernatorów Grupy Banku Światowego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego,
- nieformalnych posiedzeniach Rady ECOFIN,
- posiedzeniach Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego,
- posiedzeniach Gubernatorów Banku Rozrachunków Międzynarodowych,
- dorocznym spotkaniu Światowego Forum Ekonomicznego w Davos.

W 2018 r. Prezes NBP wydał 32 zarządzenia, dotyczące m.in. emisji banknotów i monet, zasad i trybu wymiany znaków pieniężnych, które wskutek zużycia lub uszkodzenia przestają być prawnym środkiem płatniczym na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki. Ponadto Prezes NBP wydał 11 obwieszczeń, zawierających m.in. jednolite teksty aktów prawnych organów NBP, wykaz walut wymienialnych, a także bilans oraz rachunek zysków i strat Narodowego Banku Polskiego za 2017 r.

Ponadto Prezes NBP, jako przełożony pracowników, brał udział w kształtowaniu i realizowaniu polityki kadrowej, a także sprawował nadzór nad przestrzeganiem standardów pracy w NBP.

1.2. Rada Polityki Pieniężnej

Rada Polityki Pieniężnej

Przewodniczący:	Adam Glapiński
Członkowie:	Grażyna Ancyparowicz
	Eugeniusz Gatnar
	Łukasz Hardt
	Jerzy Kropiwnicki
	Eryk Łon
	Jerzy Osiatyński
	Rafał Sura
	Kamil Zubelewicz
	Jerzy Żyżyński

W 2018 r. Rada Polityki Pieniężnej działała zgodnie z *Załoženiami polityki pieniężnej na rok 2018*. W 2018 r. RPP odbyła 22 posiedzenia (w tym 11 decyzyjnych), na których podjęła 6 uchwał normatywnych. Uchwały RPP były publikowane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej Monitor Polski i Dzienniku Urzędowym Narodowego Banku Polskiego.

W 2018 r. RPP nie podejmowała uchwał w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim (Tabela 1) ani uchwał w sprawie stóp rezerwy obowiązkowej banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej oraz wysokości oprocentowania rezerwy obowiązkowej (Tabela 2).

Tabela 1. Wysokość stóp procentowych NBP na koniec 2018 r.

Stopa procentowa	Wysokość w %
Stopa referencyjna	1,50
Stopa lombardowa	2,50
Stopa depozytowa	0,50
Stopa redyskonta weksli	1,75

Źródło: dane NBP.

Tabela 2. Wysokość stóp rezerwy obowiązkowej i oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej

	Wysokość w %	Obowiązuje od dnia
Stopa rezerwy obowiązkowej od środków złotych i środków w walutach obcych zgromadzonych na rachunkach bankowych oraz od środków uzyskanych z tytułu emisji papierów wartościowych	3,50	31.12.2010
Stopa rezerwy obowiązkowej od środków uzyskanych z tytułu operacji <i>repo</i> i <i>sell-buy-back</i> oraz środków pozyskanych co najmniej na 2 lata	0,00	01.03.2018
Wysokość oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej, utrzymywanej przez banki, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe i Krajową Spółdzielczą Kasę Oszczędnościowo-Kredytową na rachunkach bieżących lub rachunkach rezerwy obowiązkowej	0,50	01.01.2018

Źródło: dane NBP.

Uchwały podjęte przez RPP w 2018 r. dotyczyły:

- przyjęcia sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2017,
- oceny działalności Zarządu Narodowego Banku Polskiego w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej na rok 2017,
- ustalenia założeń polityki pieniężnej na rok 2019,
- przyjęcia rocznego sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego sporządzonego na dzień 31 grudnia 2017 r.,
- zatwierdzenia planu finansowego Narodowego Banku Polskiego na rok 2019,
- zatwierdzenia sprawozdania z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2017 r.

Realizując obowiązek wynikający z art. 23 ustawy o Narodowym Banku Polskim, RPP przyjęła następujące dokumenty:

- *Bilans płatniczy Rzeczypospolitej Polskiej* – za III i IV kwartał 2017 r. oraz za I i II kwartał 2018 r.,
- *Międzynarodową pozycję inwestycyjną Polski w 2017 r.*,
- *Prognozę bilansu płatniczego Rzeczypospolitej Polskiej na 2019 r.*,
- *Opinię do projektu ustawy budżetowej na rok 2019.*

RPP rozpatrywała także projekcje inflacji i PKB oraz przyjęła trzy *Raporty o inflacji* (w marcu, lipcu i listopadzie).

W 2018 r. członkowie RPP uczestniczyli w:

- spotkaniu z przedstawicielami Komisji Nadzoru Finansowego poświęconym omówieniu *Raportu o sytuacji banków w 2017 roku*,
- spotkaniach z misjami MFW i OECD,
- spotkaniach z analitykami rynkowymi,

- konferencjach i seminariach organizowanych przez NBP, banki centralne i instytucje międzynarodowe.

1.3. Zarząd Narodowego Banku Polskiego

Zarząd NBP

Przewodniczący:	Adam Glapiński
Wiceprezes NBP – Pierwszy Zastępca Prezesa NBP:	Piotr Wiesiołek
Wiceprezes NBP:	Anna Trzecińska
Członkowie:	Jacek Bartkiewicz
	Andrzej Kaźmierczak
	Ryszard Kokoszczński
	Paweł Samecki
	Paweł Szałamacha
	Katarzyna Zajdel-Kurowska*

* Z dniem 22 maja 2018 r. funkcję członka Zarządu NBP przestała pełnić Katarzyna Zajdel-Kurowska (odwołana na skutek zrzeczenia się przez nią funkcji członka Zarządu NBP).

Zgodnie z ustawą o NBP działalnością Narodowego Banku Polskiego kieruje Zarząd NBP. Podejmuje on uchwały w sprawach niezastrzeżonych do wyłącznej kompetencji innych organów NBP oraz realizuje uchwały RPP. W 2018 r. Zarząd NBP wykonywał podstawowe zadania zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2018, Planem działalności Narodowego Banku Polskiego na lata 2018–2020 i Planem finansowym Narodowego Banku Polskiego na rok 2018*.

Ponadto Zarząd NBP rozpatrywał projekty uchwał oraz materiały przekazywane RPP, dotyczące w szczególności:

- projekcji inflacji i PKB,
- bieżącej sytuacji makroekonomicznej w kraju, w tym przebiegu procesów inflacyjnych, sytuacji sektora finansów publicznych, sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw i gospodarstw domowych, sytuacji na rynkach: pracy, nieruchomości, finansowym, kredytowym i walutowym,
- bieżącej sytuacji na światowych rynkach finansowych, w tym rynkach finansowych strefy euro oraz krajów Europy Środkowej i Wschodniej,
- stabilności systemu finansowego w Polsce, w tym oceny funkcjonowania i perspektyw rozwoju systemu bankowego,
- płynności sektora bankowego oraz instrumentów polityki pieniężnej,
- sytuacji na rynku międzybankowym oraz operacji otwartego rynku.

Zarząd NBP omawiał także zagadnienia dotyczące: działalności emisyjnej, zarządzania rezerwami dewizowymi, funkcjonowania polskiego systemu płatniczego oraz działalności badawczo-analitycznej NBP.

W 2018 r. Zarząd NBP odbył 54 posiedzenia. Podjął 95 uchwał (w tym: 61 uchwał normatywnych i 34 uchwały nienormatywne) oraz 142 uchwały zarządcze².

Uchwały podjęte przez Zarząd NBP dotyczyły w szczególności:

- udzielenia kredytu refinansowego na przywrócenie płynności płatniczej bankom komercyjnym,
- Benchmarku Strategicznego na rok 2019,
- regulaminu prowadzenia przez NBP rachunków i kont depozytowych bonów skarbowych i bonów pieniężnych NBP w systemie SKARBNET4 oraz przeprowadzania w tym systemie operacji na papierach wartościowych,
- ustanowienia i trybu działania Komitetu Użytkowników systemu rejestracji bonów skarbowych i bonów pieniężnych NBP prowadzonego w systemie SKARBNET4,
- warunków i zasad sprzedaży przez Narodowy Bank Polski monet, banknotów i numizmatów przeznaczonych na cele kolekcjonerskie oraz na inne cele,
- regulaminu prowadzenia przez NBP rachunków bankowych i świadczenia usługi bankowości elektronicznej oraz wzorów umów rachunku bankowego,
- realizacji przez Narodowy Bank Polski w obrocie zagranicznym i krajowym poleceń wypłaty w walutach obcych i walucie krajowej oraz operacji czekowych w walutach obcych, a także skupu i sprzedaży walut obcych dla posiadaczy rachunków bankowych,
- prowizji i opłat bankowych stosowanych przez NBP,
- trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki Narodowemu Bankowi Polskiemu danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego,
- ochrony danych osobowych w NBP,
- realizacji projektu współpracy bliźniaczej na rzecz Narodowego Banku Republiki Białorusi,
- regulaminu organizacyjnego NBP.

Uchwały zarządcze podjęte przez Zarząd NBP dotyczyły m.in.:

- przyjęcia deklaracji o przestrzeganiu Kodeksu globalnego dla rynku walutowego,
- podjęcia działań dotyczących opracowania założeń projektowych budowy Krajowego Rejestru Kredytowego,
- zaakceptowania planu badań imigracji zarobkowej do Polski na lata 2018-2021.

Ponadto w 2018 r. Zarząd NBP sporządził roczne sprawozdanie finansowe NBP za 2017 r.³

² Zgodnie z art. 53 i 54 ustawy o Narodowym Banku Polskim (Dz.U. z 2017 r. poz. 1373, z późn. zm.) uchwały Zarządu Narodowego Banku Polskiego będące aktami normatywnymi ogłaszane są w Monitorze Polskim lub w Dzienniku Urzędowym Narodowego Banku Polskiego.

³ Na podstawie art. 17 ust. 4 pkt 12 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

1.4. Plan działalności NBP

W 2018 r. realizowano *Plan działalności Narodowego Banku Polskiego na lata 2018–2020*, uchwalony przez Zarząd NBP 26 października 2017 r. W *Planie* określono cele NBP na najbliższe lata i zadania służące ich realizacji.

Zgodnie z zasadami planowania działalności w NBP Zarząd NBP uchwalił *Plan działalności Narodowego Banku Polskiego na lata 2019–2021*, który obowiązuje od 1 stycznia 2019 r.

2. Polityka pieniężna⁴

Przedkładając sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej, Rada Polityki Pieniężnej wypełnia zobowiązanie zawarte w art. 227 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej do złożenia Sejmowi sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej w ciągu 5 miesięcy od zakończenia roku budżetowego. Zgodnie z art. 53 ustawy o Narodowym Banku Polskim sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej jest ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Sprawozdanie prezentuje główne elementy realizowanej strategii polityki pieniężnej, opis uwarunkowań makroekonomicznych i decyzji podejmowanych w zakresie polityki pieniężnej w roku objętym sprawozdaniem, a także opis stosowanych instrumentów polityki pieniężnej.

Do *Sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2018* dołączono załączniki, w których przedstawiono kształtowanie się istotnych zmiennych makroekonomicznych, a także *Opisy dyskusji na posiedzeniach decyzyjnych Rady Polityki Pieniężnej*⁵ i *Wyniki głosowania członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami* w roku objętym sprawozdaniem.

Przy ocenie polityki pieniężnej *ex post* należy brać pod uwagę jej uwarunkowania, w tym przede wszystkim to, że działania władz monetarnych wpływają na gospodarkę ze znacznym opóźnieniem, a jednocześnie są podejmowane w warunkach niepewności dotyczącej przyszłych procesów makroekonomicznych. Należy także uwzględniać to, że w gospodarce występują wstrząsy makroekonomiczne, które – choć pozostają poza kontrolą krajowej polityki pieniężnej – mogą w znacznej mierze wpływać na sytuację gospodarczą i procesy inflacyjne w krótkim, a niekiedy także w średnim okresie.

2.1. Strategia polityki pieniężnej w 2018 r.

W 2018 r. Rada Polityki Pieniężnej, zwana dalej „Radą”, prowadziła politykę pieniężną zgodnie z *Załoženiami polityki pieniężnej na rok 2018* przyjętymi we wrześniu 2017 r. Podobnie jak w poprzednich latach głównym celem polityki pieniężnej było utrzymanie stabilności cen, przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz stabilności systemu finansowego. W ten sposób Rada realizowała podstawowe zobowiązania Narodowego Banku Polskiego zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. poz. 483, z późn. zm.) oraz w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2017 r. poz. 1373, z późn. zm.). Zgodnie z art. 227 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej „Narodowy Bank Polski odpowiada za wartość polskiego pieniądza”. Ustawa o Narodowym Banku Polskim, zwanym dalej „NBP”, w art. 3 ust. 1 stanowi, że „podstawowym celem działalności NBP jest utrzymanie stabilnego

⁴ Rozdział *Polityka pieniężna* jest *Sprawozdaniem z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2018*, które Rada Polityki Pieniężnej przyjęła na posiedzeniu w dniu 14 maja 2019 r. Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 5, art. 12, art. 16, art. 17 ust. 3 pkt 1 i ust. 4 pkt 2 i 4, art. 23–24 oraz przepisów rozdziału 6 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

⁵ Załącznik *Opisy dyskusji na posiedzeniach decyzyjnych Rady Polityki Pieniężnej* nie został dołączony do *Sprawozdania z działalności* z uwagi na jego obszerność. Jest dostępny w dokumencie źródłowym oraz na stronie internetowej NBP.

poziomu cen, przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej Rządu, o ile nie ogranicza to podstawowego celu NBP”.

Rada dąży do zapewnienia stabilności cen, wykorzystując strategię średniookresowego celu inflacyjnego. Od 2004 r. Rada realizuje średniookresowy cel inflacyjny na poziomie 2,5% z symetrycznym przedziałem odchyień o szerokości ± 1 punkt procentowy. W państwach, w których realizowana jest strategia celu inflacyjnego, inflacja jest przeciętnie niższa niż w pozostałych.

Od 2004 r. przeciętny poziom inflacji w Polsce wynosił 2,0% rocznie, a więc był zbliżony do 2,5% i mieścił się w symetrycznym przedziale odchyień, choć w niektórych latach dynamika cen znajdowała się poza tym przedziałem. Jednocześnie tempo wzrostu gospodarczego było w ostatnich latach stosunkowo stabilne i zbliżone do długookresowego trendu, a w gospodarce nie narastały nierównowagi makroekonomiczne. Wskazuje to na skuteczność strategii celu inflacyjnego w zapewnieniu długookresowej stabilności cen, przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego.

Średniookresowy charakter celu oznacza, że ze względu na szoki makroekonomiczne i finansowe inflacja może okresowo kształtować się powyżej lub poniżej celu, w tym również poza określonym przedziałem odchyień od celu. Reakcja polityki pieniężnej na szoki jest elastyczna i zależy od ich przyczyn oraz oceny trwałości ich skutków, w tym wpływu na procesy inflacyjne. W przypadku odchylenia się inflacji od celu Rada w sposób elastyczny określa oczekiwane tempo powrotu inflacji do celu, ponieważ szybkie sprowadzenie inflacji do celu może wiązać się z istotnymi kosztami dla stabilności makroekonomicznej lub finansowej.

Podjmując decyzje w zakresie polityki pieniężnej, Rada bierze pod uwagę działanie mechanizmu transmisji monetarnej, w tym opóźnienia, z jakimi zmiany parametrów polityki pieniężnej wpływają na gospodarkę. Długość opóźnień, jakie występują od podjęcia decyzji dotyczącej poziomu stóp procentowych do zaobserwowania jej najsilniejszego wpływu na wielkości realne (m.in. produkcję i zatrudnienie) oraz inflację, wynosi kilka kwartałów i może zmieniać się w czasie. Ponadto polityka pieniężna prowadzona jest w warunkach niepewności, dotyczącej szczególnie przyszłego kształtowania się sytuacji gospodarczej.

Doświadczenia globalnego kryzysu finansowego wskazują, że stabilizowanie inflacji na niskim poziomie jest ważnym, ale niewystarczającym warunkiem utrzymania równowagi w gospodarce, która z kolei sprzyja utrzymaniu stabilności cen w długim okresie. Zagrożeniem dla stabilności cen w długim okresie są zwłaszcza nierównowagi w sektorze finansowym. Mając to na uwadze, Rada prowadzi politykę pieniężną w taki sposób, aby sprzyjać utrzymaniu stabilności systemu finansowego i ograniczać ryzyko narastania nierównowag w gospodarce, uwzględniając w swoich decyzjach kształtowanie się cen aktywów (zwłaszcza cen nieruchomości) oraz dynamikę akcji kredytowej. W warunkach znacznej swobody przepływu kapitału i integracji rynków finansowych najważniejszą rolę w ograniczaniu nierównowag makroekonomicznych powinna pełnić polityka makroostrożnościowa. Wywierając selektywny wpływ na kształtowanie się agregatów kredytowych,

umożliwia ona stabilizowanie akcji kredytowej, przy mniejszych kosztach dla wzrostu gospodarczego niż w przypadku stosowania instrumentów polityki pieniężnej.

Oprócz polityki pieniężnej i makroostrożnościowej istotną rolę w utrzymywaniu stabilności makroekonomicznej pełni także polityka fiskalna. W celu zachowania stabilności makroekonomicznej niezbędne jest prowadzenie polityki fiskalnej, która zapewnia długookresową stabilność finansów publicznych.

Rada realizuje strategię celu inflacyjnego w warunkach płynnego kursu walutowego. Reżim płynnego kursu nie wyklucza interwencji na rynku walutowym, gdy jest to niezbędne do zapewnienia stabilności makroekonomicznej i finansowej kraju.

2.2. Polityka pieniężna i jej uwarunkowania w 2018 r.

Polityka pieniężna w Polsce w 2018 r. była prowadzona w warunkach relatywnie korzystnej, choć stopniowo osłabiającej się koniunktury gospodarczej na świecie. W szczególności w II połowie roku dynamika PKB w wielu gospodarkach – w tym w strefie euro – spowolniła. Jednocześnie inflacja w najbliższym otoczeniu polskiej gospodarki pozostała umiarkowana, choć podlegała wahaniom wynikającym głównie ze zmian cen surowców energetycznych na rynkach światowych, w tym zwłaszcza ropy naftowej.

W 2018 r. Rezerwa Federalna Stanów Zjednoczonych (zwana dalej „Fed”) stopniowo podnosiła stopy procentowe, a Europejski Bank Centralny (EBC) ograniczał skalę skupu aktywów, utrzymując jednocześnie stopy procentowe w pobliżu zera, w tym stopę depozytową poniżej zera. Zacieśnienie polityki pieniężnej przez Fed, a także utrzymująca się niepewność dotycząca zmian w polityce handlowej największych państw oraz osłabienie światowej koniunktury przyczyniło się do pogorszenia nastrojów na światowych rynkach finansowych.

W Polsce koniunktura w 2018 r. była bardzo dobra. Dynamika PKB przyspieszyła do 5,1% (wobec 4,9% w 2017 r.). Głównym czynnikiem wzrostu pozostała rosnąca konsumpcja, wspierana przez wzrost zatrudnienia i płac, niskie bezrobocie, a także bardzo dobre nastroje konsumentów. Równocześnie przyspieszył wzrost inwestycji, czemu sprzyjały korzystne perspektywy popytu, rosnąca absorpcja środków unijnych oraz wysokie wykorzystanie zdolności produkcyjnych. W 2018 r. nastąpił także istotny wzrost eksportu, choć jego dynamika obniżyła się w związku z osłabieniem wzrostu handlu światowego oraz spowolnieniem tempa wzrostu gospodarczego w strefie euro. Jednocześnie nadal rósł import, choć jego wzrost także się obniżył.

Dynamika cen konsumpcyjnych w 2018 r. była umiarkowana i wyniosła średniorocznie 1,6%, a więc utrzymała się w przedziale odchylenia od celu inflacyjnego (2,5% plus/minus 1 punkt procentowy). Towarzyszyła temu niska inflacja bazowa. Wskaźnik inflacji po wyłączeniu cen żywności i energii wyniósł w 2018 r. średniorocznie 0,7%.

Jednocześnie w gospodarce nie narastały nierównowagi makroekonomiczne. W szczególności, mimo istotnego wzrostu kredytu dla sektora niefinansowego (średniorocznie o 5,9%), jego dynamika pozostała zbliżona do dynamiki nominalnego PKB. W konsekwencji zadłużenie sektora niefinansowego z tytułu kredytów w relacji do PKB pozostało stabilne. Jednocześnie mimo bardzo dobrej koniunktury w krajowej gospodarce utrzymała się nadwyżka w handlu zagranicznym, a łączne saldo na rachunku obrotów bieżących i kapitałowych pozostało dodatnie. W efekcie, obniżyło się zadłużenie zagraniczne w relacji do PKB. W tych warunkach kurs złotego, mimo okresowych wahań związanych z zaburzeniami na międzynarodowych rynkach finansowych, był relatywnie stabilny.

Wobec powyższych uwarunkowań Rada utrzymywała w 2018 r. stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie, w tym stopę referencyjną na poziomie 1,5%. Stabilizacja stóp procentowych NBP wspierała utrzymanie stabilności cen. Jednocześnie polityka pieniężna – wobec przyspieszenia wzrostu gospodarczego oraz bardzo niskiego bezrobocia – ograniczała ryzyko narastania nierównowag makroekonomicznych, a także sprzyjała stabilności systemu finansowego.

W 2018 r., podobnie jak w poprzednich latach, ważnym elementem prowadzonej polityki pieniężnej była komunikacja z otoczeniem polegająca na przedstawianiu przez Radę informacji o podejmowanych decyzjach wraz z oceną przebiegu procesów gospodarczych wpływającą na te decyzje. Do najważniejszych instrumentów komunikacji polityki pieniężnej w 2018 r. należały publikowane cyklicznie: *Informacje po posiedzeniach Rady Polityki Pieniężnej* (oraz towarzyszące im konferencje prasowe po posiedzeniach Rady), *Opisy dyskusji na posiedzeniach decyzyjnych Rady Polityki Pieniężnej*⁶, *Raporty o inflacji*, a także *Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2017* i *Założenia polityki pieniężnej na rok 2019*.

Poniżej przedstawiono najważniejsze uwarunkowania decyzji Rady w 2018 r. w podziale na półrocza.

W I połowie 2018 r. w gospodarce światowej utrzymywała się korzystna koniunktura. W strefie euro dynamika PKB – mimo pewnego obniżenia w porównaniu z II połową 2017 r. – pozostała relatywnie wysoka. Sprzyjał temu systematyczny wzrost zatrudnienia i płac oraz ekspansywna polityka pieniężna EBC. Natomiast wzrost gospodarczy w Stanach Zjednoczonych w I połowie 2018 r. przyspieszył. Nastąpiło to w warunkach bardzo dobrej koniunktury na rynku pracy, obniżenia części podatków oraz wzrostu wartości majątku gospodarstw domowych. Napływające dane dotyczące chińskiej gospodarki wskazywały z kolei na ustabilizowanie się dynamiki aktywności gospodarczej na poziomie z 2017 r. Jednocześnie utrzymywały się ryzyka dla wzrostu światowego PKB, które były związane przede wszystkim ze zmianami w polityce handlowej największych państw, wzrostem cen surowców energetycznych oraz konsekwencjami podnoszenia przez Fed stóp procentowych.

Mimo dobrej globalnej koniunktury dynamika cen w otoczeniu polskiej gospodarki pozostawała w I połowie 2018 r. umiarkowana, a inflacja bazowa była relatywnie niska. Jednocześnie wyższe niż

⁶ W *Opisach dyskusji na posiedzeniach decyzyjnych Rady Polityki Pieniężnej* znajduje się szersze omówienie zagadnień i argumentów, które wpływały na decyzje Rady dotyczące poziomu stóp procentowych podejmowane na poszczególnych posiedzeniach w 2018 r.

w 2017 r. ceny surowców energetycznych stopniowo przekładały się na wyższą dynamikę cen energii. W strefie euro inflacja w I półroczu wyniosła średnio 1,5%.

W tych warunkach polityka pieniężna w najbliższym otoczeniu polskiej gospodarki pozostała ekspansywna. W szczególności, EBC utrzymywał stopy procentowe w pobliżu zera, w tym stopę depozytową poniżej zera oraz prowadził program skupu aktywów, przy czym skala tego programu została od stycznia 2018 r. zmniejszona. Natomiast Fed stopniowo zacieśniał politykę pieniężną, podnosząc przedział dla stopy procentowej łącznie o 0,5 pkt proc. (do 1,75-2,0% na koniec I półrocza) oraz ograniczając swoją sumę bilansową.

Pomimo utrzymywania się dobrej koniunktury w gospodarce światowej nastroje na globalnych rynkach finansowych pogorszyły się. Wzrost awersji do ryzyka na rynkach światowych był związany przede wszystkim ze zmianami w polityce handlowej Stanów Zjednoczonych, wzrostem niepewności dotyczącej polityki gospodarczej we Włoszech, a także zacieśnianiem polityki pieniężnej przez Fed, które prowadziło do pogorszenia warunków finansowania gospodarek wschodzących zadłużonych w amerykańskim dolarze. W tych warunkach ceny wielu aktywów finansowych obniżyły się. W szczególności w wielu gospodarkach wschodzących spadły ceny akcji, wzrosły rentowności obligacji, a kursy walutowe osłabiły się wobec dolara. Osłabił się również kurs złotego, choć skala osłabienia była umiarkowana w porównaniu z walutami innych gospodarek wschodzących.

W Polsce w I połowie 2018 r. koniunktura była bardzo dobra. Tempo wzrostu gospodarczego wyniosło w tym okresie średnio 5,2% r/r. Głównym czynnikiem wzrostu był rosnący popyt konsumpcyjny wspierany przez wzrost zatrudnienia i płac. W warunkach poprawiającej się sytuacji na rynku pracy, w tym spadku bezrobocia, wypłat świadczeń z programu „Rodzina 500 plus” oraz umiarkowanej inflacji, wskaźniki ufności konsumenckiej poprawiły się i kształtowały na historycznie wysokich poziomach. Pozytywnie na popyt w gospodarce oddziaływały również rosnące inwestycje, zwłaszcza publiczne, w tym współfinansowane ze środków unijnych. Towarzyszył temu stabilny wzrost akcji kredytowej dla sektora niefinansowego. Przy jednoczesnym obniżeniu się dynamiki eksportu i importu, wkład eksportu netto do wzrostu PKB pozostał w I półroczu 2018 r. zbliżony do zera. Również saldo na rachunku obrotów bieżących (w relacji do PKB) było wciąż bliskie zera, a łączne saldo obrotów bieżących i kapitałowych było dodatnie, co wskazywało na wysoki stopień równowagi zewnętrznej.

Pomimo bardzo dobrej koniunktury gospodarczej dynamika cen w Polsce w I połowie 2018 r. obniżyła się i wyniosła średnio 1,6% r/r (wobec średnio 2,0% w 2017 r.). Umiarkowanej inflacji sprzyjała stabilizacja wewnętrznej presji popytowej oraz umiarkowana inflacja u najważniejszych partnerów handlowych Polski. W efekcie inflacja bazowa pozostała niska. Spadkowi inflacji sprzyjało obniżanie się dynamiki cen żywności związane z wysoką podażą niektórych towarów żywnościowych. Jednocześnie w I kw. tempo wzrostu cen energii było niskie, jednak od maja ich wzrost wyraźnie przyspieszył w ślad za rosnącymi cenami surowców na rynkach światowych, oddziałując w kierunku wyższej inflacji.

Wobec powyższych uwarunkowań, w tym ze względu na umiarkowaną inflację oraz brak nierównowag makroekonomicznych, w I połowie 2018 r. Rada utrzymywała stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie, w tym stopę referencyjną na poziomie 1,5%. Za taką decyzją przemawiały także prognozy, w tym marcowa projekcja inflacji i PKB, które wskazywały na utrzymywanie się umiarkowanej inflacji oraz korzystnej koniunktury w polskiej gospodarce w horyzoncie oddziaływania polityki pieniężnej.

W II połowie 2018 r. koniunktura w gospodarce światowej pogorszyła się, co było szczególnie wyraźne w IV kw. W omawianym okresie obniżyła się dynamika produkcji przemysłowej w wielu krajach. W tych warunkach wzrosła niepewność co do perspektyw kształtowania się wzrostu gospodarczego na świecie w kolejnych kwartałach. W ujęciu geograficznym, wyraźnie obniżyła się dynamika aktywności gospodarczej w strefie euro oraz w części gospodarek azjatyckich, w tym w Chinach. Natomiast koniunktura gospodarcza w Stanach Zjednoczonych pozostała korzystna, a wzrost PKB był nieco wyższy niż w I połowie roku.

Inflacja na świecie w II połowie roku była wyższa niż w poprzednich kwartałach, co wynikało w dużym stopniu z trwającego do października wyraźnego wzrostu cen ropy naftowej na rynkach światowych. Jednak wraz ze spadkiem cen ropy naftowej w ostatnich miesiącach roku, inflacja ponownie się obniżyła.⁷ W szczególności, w strefie euro inflacja w całym półroczu była zbliżona do 2,0%, jednak w grudniu obniżyła się do 1,6% r/r. Jednocześnie inflacja bazowa w tej gospodarce pozostała niska, kształtując się w pobliżu 1,0%. Natomiast w Stanach Zjednoczonych inflacja w II półroczu pozostała wyższa niż w wielu innych gospodarkach rozwiniętych.

W II połowie 2018 r. polityka pieniężna w najbliższym otoczeniu polskiej gospodarki pozostała łagodna. EBC utrzymywał stopy procentowe w pobliżu zera, w tym stopę depozytową poniżej zera, choć jednocześnie w październiku 2018 r. zmniejszył skalę programu skupu aktywów netto, po czym zakończył ten program z końcem roku. Natomiast Fed dwukrotnie podniósł stopy procentowe, łącznie o 0,5 pkt proc. (do 2,25-2,5% na koniec roku), co – wraz z pogorszeniem się perspektyw globalnego wzrostu gospodarczego oraz zmianami w polityce handlowej największych państw – przyczyniło się do pogorszenia nastrojów na światowych rynkach finansowych, w tym wyraźnego spadku cen akcji. Niekorzystnie na nastroje na rynkach finansowych w strefie euro oddziaływała dodatkowo podwyższona niepewność związana z perspektywami polityki fiskalnej we Włoszech oraz negocjacjami dotyczącymi wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej. Pomimo tych uwarunkowań, kurs złotego pozostał w omawianym okresie stabilny.

Pomimo pogorszenia się koniunktury w gospodarce światowej, wzrost gospodarczy w Polsce w II połowie roku był wysoki i zbliżony do obserwowanego w I połowie roku. Głównym czynnikiem wzrostu w dalszym ciągu był popyt konsumpcyjny, choć jego dynamika była nieco niższa niż w poprzednich kwartałach. Wzrost konsumpcji był nadal wspierany przez zwiększające się płace

⁷ Od początku 2018 r. do początku października cena baryłki ropy Brent w dolarach na rynkach światowych wzrosła o blisko 30%, po czym nastąpił jej wyraźny spadek (o blisko 38% do końca roku).

i zatrudnienie oraz utrzymujące się bardzo dobre nastroje konsumentów. Jednak w ostatnich miesiącach roku dynamika zatrudnienia stopniowo się obniżała. W II połowie roku znaczący wkład do wzrostu PKB miały również inwestycje, przy czym silnie rosnącym inwestycjom publicznym towarzyszyło wyraźne ożywienie inwestycji w sektorze przedsiębiorstw. Wzrostowi inwestycji w dalszym ciągu sprzyjały korzystne perspektywy popytu, absorpcja środków unijnych oraz wysokie wykorzystanie zdolności produkcyjnych. Towarzyszył temu stabilny wzrost akcji kredytowej dla sektora niefinansowego. Jednocześnie w II połowie roku dynamika eksportu była niższa niż w 2017 r., do czego przyczyniło się pogorszenie koniunktury w strefie euro, zwłaszcza w Niemczech, natomiast dynamika importu – w warunkach dalszego wzrostu popytu wewnętrznego – pozostała wysoka. W efekcie wkład eksportu netto do wzrostu PKB był w II połowie 2018 r. nieznacznie ujemny.

W omawianym okresie inflacja pozostała umiarkowana, a pod koniec roku nastąpił jej spadek związany z obniżeniem się dynamiki cen energii (w ślad za spadkiem cen ropy naftowej na rynkach światowych) oraz cen żywności. W efekcie inflacja CPI obniżyła się z 2,0% r/r w lipcu do 1,1% r/r w grudniu. Obniżenie się inflacji nastąpiło w warunkach umiarkowanej wewnętrznej presji popytowej oraz spadku inflacji w strefie euro. W tych warunkach inflacja bazowa pozostała niska, na co złożył się spadek dynamiki cen usług przy nadal niskiej – chociaż stopniowo rosnącej – dynamice cen towarów nieżywnościowych.

Biorąc pod uwagę napływające w II półroczu informacje Rada utrzymywała stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie, w tym stopę referencyjną na poziomie 1,5%. Za stabilizacją stóp procentowych przemawiała umiarkowana inflacja utrzymująca się w warunkach korzystnej koniunktury oraz braku nierównowag makroekonomicznych, a także prognozy wskazujące, że pozostawienie stóp procentowych NBP na niezmiennym poziomie będzie sprzyjać utrzymaniu stabilności cen oraz zachowaniu równowagi makroekonomicznej w horyzoncie oddziaływania polityki pieniężnej.

2.3. Instrumenty polityki pieniężnej w 2018 r.

W 2018 r. NBP wykorzystywał zestaw instrumentów przyjęty przez Radę Polityki Pieniężnej w *Założeniach polityki pieniężnej na rok 2018*.

Płynność sektora bankowego w 2018 r.

W 2018 r. NBP realizował politykę pieniężną w warunkach nadpłynności sektora bankowego⁸. Jej średni poziom w roku wyniósł 90 166 mln zł⁹ i był wyższy w porównaniu do 2017 r. o 16 534 mln zł, tj. o 22,5%.

⁸ Nadpłynność sektora bankowego stanowi nadwyżkę środków pozostającą w sektorze bankowym ponad wymagany poziom rezerwy obowiązkowej. Miarą nadpłynności jest saldo przeprowadzanych przez NBP operacji otwartego rynku oraz operacji depozytowo-kredytowych.

⁹ W okresach utrzymywania rezerwy obowiązkowej.

Średni poziom nadpłynności w grudniu 2018 r. wyniósł 86 625 mln zł i był o 3 248 mln zł (tj. o 3,9%) wyższy niż w grudniu 2017 r.

Największy wpływ na kształtowanie płynności sektora bankowego w 2018 r. miały zmiany w poziomie pieniądza gotówkowego w obiegu oraz transakcje skupu walut obcych przeprowadzone przez NBP z Ministerstwem Finansów. Pierwszy z wyżej wymienionych czynników przyczynił się do spadku płynności sektora bankowego w ciągu roku o 21 412 mln zł. Przewaga dokonywanego przez NBP skupu walut obcych nad ich sprzedażą spowodowała natomiast wzrost płynności sektora bankowego o 15 984 mln zł.

Stopy procentowe NBP

Podstawowym instrumentem polityki pieniężnej były w 2018 r. stopy procentowe NBP. Stopa referencyjna NBP, określając rentowność operacji otwartego rynku, wpływała na oprocentowanie krótkoterminowych rynkowych stóp procentowych.

Stopa depozytowa oraz stopa lombardowa NBP wyznaczały pasmo wahań stóp procentowych overnight na rynku międzybankowym.

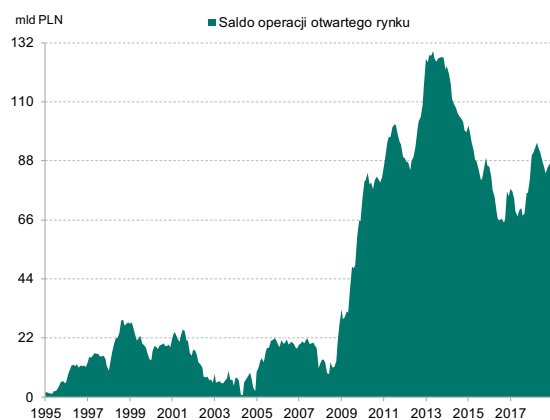
Operacje otwartego rynku

W 2018 r. celem operacyjnym polityki pieniężnej było dążenie do kształtowania stawki POLONIA¹⁰ w pobliżu stopy referencyjnej NBP. Głównym instrumentem służącym realizacji wskazanego zadania były operacje otwartego rynku, przeprowadzane z inicjatywy banku centralnego. Za ich pomocą bank centralny zarządzał płynnością sektora bankowego. Realizację celu operacyjnego polityki pieniężnej wspierały system rezerwy obowiązkowej oraz oferowane przez bank centralny operacje depozytowo-kredytowe.

Za pomocą podstawowych operacji otwartego rynku bank centralny dążył do utrzymywania zbilansowanych warunków płynnościowych w sektorze bankowym. Jednocześnie rentowności poszczególnych operacji, równe obowiązującemu w dniu ich przeprowadzania poziomowi stopy referencyjnej NBP, bezpośrednio oddziaływały na cenę pieniądza wyznaczaną na rynku międzybankowym (w tym na stawkę POLONIA).

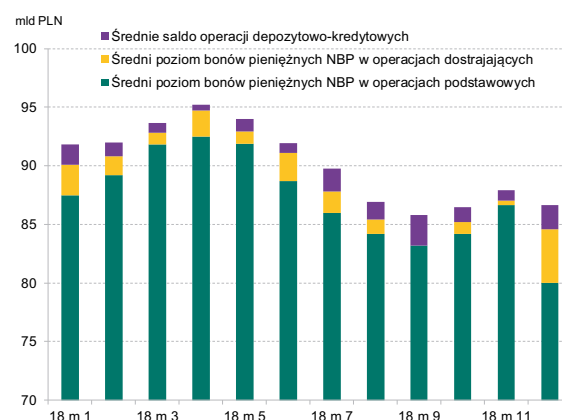
¹⁰ Stawka POLONIA (*Polish Overnight Index Average*) wyznaczana jest jako średnia (ważona wolumenem poszczególnych transakcji) oprocentowania niezabezpieczonych depozytów międzybankowych zawartych na termin O/N w danym dniu roboczym do godziny 16.30.

Wykres 1. Średnie w miesiącu saldo operacji otwartego rynku w latach 1995-2018

Źródło: dane NBP.

Wykres 2. Instrumenty absorbujące nadpłynność w poszczególnych miesiącach w 2018 r.

Źródło: dane NBP.

Operacje podstawowe stosowane były w 2018 r. regularnie, raz w tygodniu, w formie emisji bonów pieniężnych NBP z 7-dniowym terminem zapadalności. Za pomocą operacji podstawowych bank centralny absorbował większość nadpłynności utrzymującej się w sektorze bankowym. W 2018 r. średni poziom bonów pieniężnych NBP emitowanych w ramach operacji podstawowych wyniósł 87 137 mln zł i był wyższy w porównaniu z 2017 r. o 16 047 mln zł (Wykres 1).

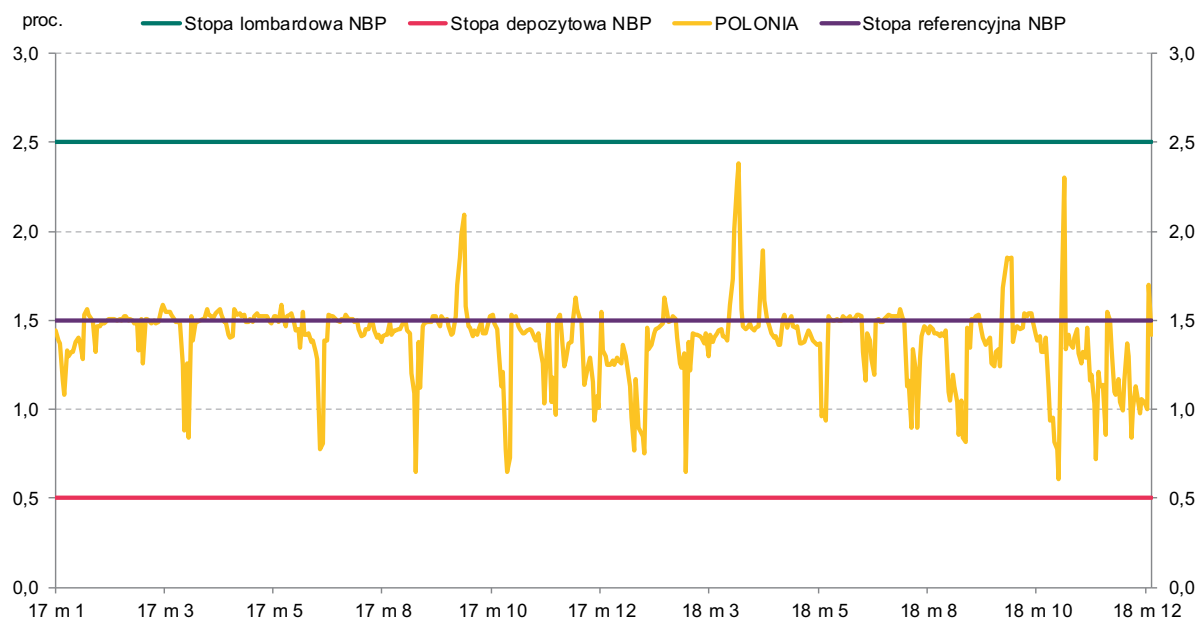
Poza operacjami podstawowymi NBP w 2018 r. stosował również operacje dostrajające, które pełniły rolę uzupełniającą w zakresie realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej. Przestanką dla ich stosowania było dążenie banku centralnego do zapewnienia na rynku międzybankowym warunków sprzyjających realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej. Rentowności poszczególnych operacji dostrajających były równe poziomowi stopy referencyjnej NBP i – w sposób analogiczny jak w przypadku rentowności operacji podstawowych – wpływały na cenę pieniądza na rynku międzybankowym.

W 2018 r. NBP przeprowadził 11 operacji dostrajających w ostatnich dniach roboczych okresów utrzymywania rezerwy obowiązkowej. Ponadto 8-krotnie bank centralny zdecydował się na zastosowanie operacji dostrajających w trakcie okresów utrzymywania rezerwy obowiązkowej. W ramach drugiego z wymienionych rodzajów operacji emitowane były przez NBP bony pieniężne z terminami zapadalności 1-, 2-, 3- i 4-dniowymi. Średni poziom operacji dostrajających wyniósł w 2018 r. 1 659 mln zł i był niższy niż w 2017 r. o 37 mln zł (Wykres 2).

W 2018 r. średnie absolutne odchylenie stawki POLONIA od stopy referencyjnej NBP wyniosło 21 pb, w porównaniu do 12 pb odnotowanych w 2017 r.¹¹ (Wykres 3).

¹¹ Przytoczony wskaźnik obliczono jako średnie dzienne absolutne odchylenie stawki POLONIA od stopy referencyjnej NBP (uśredniony moduł różnicy) przeliczone według bazy 365 dni.

Wykres 3. Stopy procentowe NBP oraz stawka POLONIA w latach 2017-2018

Źródło: dane NBP.

Rezerwa obowiązkowa

System rezerwy obowiązkowej sprzyjał realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej, oddziałując w kierunku stabilizacji krótkoterminowych rynkowych stóp procentowych. Uśredniony charakter systemu rezerwy obowiązkowej stwarzał podmiotom swobodę decydowania o wysokości środków gromadzonych na rachunkach w banku centralnym w poszczególnych dniach okresu rezerwowego, pod warunkiem utrzymania średniego stanu środków na rachunkach w NBP na poziomie nie niższym od wartości rezerwy wymaganej. Jednocześnie obowiązek utrzymywania rezerwy obowiązkowej ograniczał skalę operacji otwartego rynku NBP konieczną do absorpcji nadpłynności utrzymującej się w 2018 r. w sektorze bankowym.

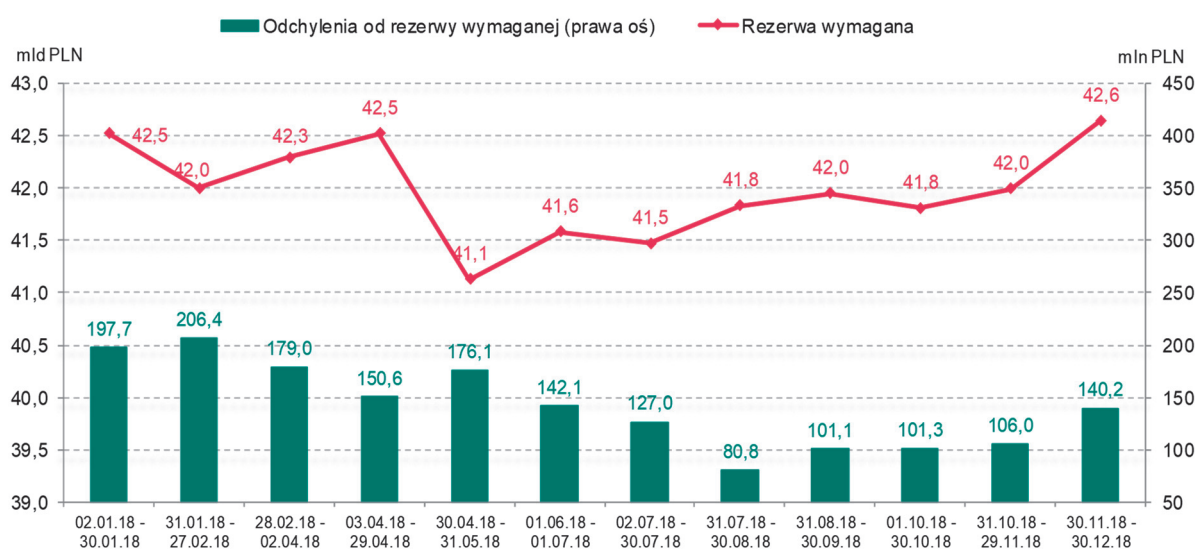
W 2018 r. obowiązki utrzymania rezerwy obowiązkowej podlegały banki, oddziały instytucji kredytowych, oddziały banków zagranicznych działające w Polsce, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oraz Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa.

Podstawowa stopa rezerwy obowiązkowej w 2018 r. wynosiła 3,5% od wszystkich zobowiązań stanowiących podstawę naliczania rezerwy, z wyjątkiem środków uzyskanych z tytułu transakcji *repo* i *sell-buy-back* oraz środków pozyskanych co najmniej na 2 lata (od dnia 1 marca 2018 r.), w przypadku których analogiczny parametr wynosił 0,0%.

Oprocentowanie środków rezerwy obowiązkowej, zgodnie z decyzją Rady Polityki Pieniężnej z dnia 5 grudnia 2017 r., wynosiło w 2018 r. 0,5%.

Na dzień 31 grudnia 2018 r. wysokość rezerwy obowiązkowej ukształtowała się na poziomie 43 196 mln zł, w tym rezerwa obowiązkowa systemu bankowego wynosiła 42 962 mln zł, a rezerwa obowiązkowa spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej 234 mln zł. Rezerwa obowiązkowa ogółem była wyższa w porównaniu do stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. o 615 mln zł, co oznacza wzrost o 1,4% (w porównaniu do 6,4% wzrostu rok do roku osiągniętego w 2017 r.).

Wykres 4. Zmiany wielkości rezerwy obowiązkowej i odchylenia od rezerwy wymaganej w 2018 r.

Źródło: dane NBP.

Głównym czynnikiem wpływającym na zmianę wskazanej pozycji *in plus* w 2018 r. był wzrost depozytów w sektorze bankowym, od których naliczana była rezerwa obowiązkowa. W kierunku ograniczenia poziomu rezerwy obowiązkowej oddziaływało zaś obniżenie do poziomu 0,0% (od dnia 1 marca 2018 r.) stopy rezerwy obowiązkowej od środków pozyskanych co najmniej na 2 lata oraz zwolnienie przez Zarząd NBP z obowiązku utrzymywania rezerwy obowiązkowej 3 banków komercyjnych i 1 banku spółdzielczego¹².

W 2018 r. we wszystkich okresach rezerwowych odnotowana została niewielka nadwyżka średniego stanu środków na rachunkach podmiotów w porównaniu z wymaganym poziomem rezerwy obowiązkowej (Wykres 4). Jej minimalna wartość została osiągnięta w sierpniu (81 mln zł), a maksymalna – w lutym (206 mln zł). Przeciętna nadwyżka średniego stanu środków na rachunkach podmiotów rezerwy w 2018 r. wyniosła 142 mln zł i stanowiła 0,33% średniego poziomu wymaganej

¹² W 2018 r. Zarząd NBP podjął decyzję o kontynuacji całkowitego zwolnienia jednego z banków spółdzielczych z obowiązku utrzymywania rezerwy obowiązkowej w okresie realizacji programu postępowania naprawczego oraz o wprowadzeniu częściowego zwolnienia z obowiązku utrzymywania rezerwy obowiązkowej dla 3 banków komercyjnych, będących w okresie wdrożenia planów naprawy.

rezerwy obowiązkowej. Jednocześnie odnotowano 3 przypadki nieutrzymania wymaganego poziomu rezerwy obowiązkowej przez 2 banki komercyjne i 1 bank spółdzielczy.

Operacje depozytowo-kredytowe

Operacje depozytowo-kredytowe (depozyt na koniec dnia oraz kredyt lombardowy) pełniły rolę instrumentów stabilizujących poziom płynności w sektorze bankowym oraz skalę wahań stóp rynku międzybankowego. Operacje te przeprowadzane były z inicjatywy banków. Przy ich wykorzystaniu wspomniane podmioty uzupełniały niedobory płynności bądź lokowały nadwyżki środków w NBP, w obu przypadkach na okresy jednodniowe.

Stopa oprocentowania kredytu lombardowego, wyznaczająca maksymalną cenę pozyskania pieniądza w NBP, określała górną granicę wahań stóp procentowych na rynku międzybankowym. Z kolei stopa depozytowa stanowiła ograniczenie korytarza ich odchyleń od dołu.

W 2018 r., podobnie jak w latach poprzednich, banki sporadycznie korzystały z kredytu lombardowego. Łączna kwota wykorzystanego kredytu w skali roku wyniosła 57 mln zł (liczona za dni jego wykorzystania) w porównaniu do kwoty 13 mln zł w 2017 r.

W 2018 r. banki złożyły lokaty terminowe (depozyty na koniec dnia) w NBP ogółem w kwocie 497 mld zł (liczone za dni ich utrzymywania). Wspomniana wartość była o około 61,0% wyższa od analogicznej pozycji uzyskanej w roku poprzednim (tj. 309 mld zł). Łączna wysokość lokat składanych przez banki w danym dniu wahała się od 60 mln zł do 22 299 mln zł. Najwyższe kwoty środków banki lokowały w formie depozytu na koniec dnia w ostatnich dniach okresów utrzymywania rezerwy obowiązkowej.

Swapy walutowe

Wykorzystując transakcje typu swap walutowy, NBP może dokonywać kupna (lub sprzedaży) złotego za walutę obcą na rynku kasowym, przy jednoczesnej jego odsprzedaży (lub odkupie) w ramach transakcji terminowej w określonej dacie.

W 2018 r. NBP nie przeprowadzał tego rodzaju operacji.

Interwencje walutowe

W ramach obowiązującej strategii polityki pieniężnej NBP może dokonywać zakupu bądź sprzedaży na rynku walut obcych za złote.

W 2018 r. NBP nie przeprowadzał tego rodzaju operacji.

3. Działania na rzecz stabilności systemu finansowego¹³

Stabilnie funkcjonujący system finansowy jest niezbędnym warunkiem zrównoważonego rozwoju gospodarczego w długim okresie oraz realizacji podstawowego celu NBP – utrzymania stabilnego poziomu cen. Powierzone Narodowemu Bankowi Polskiemu ustawowe zadania z tego obszaru obejmują: działania na rzecz wyeliminowania lub ograniczania ryzyka systemowego, kształtowanie warunków niezbędnych do rozwoju systemu bankowego oraz działania na rzecz stabilności systemu finansowego.

Szczególne znaczenie dla zachowania stabilności systemu finansowego w Polsce ma utrzymanie bezpieczeństwa sektora bankowego, którego aktywa stanowią ponad dwie trzecie aktywów krajowych instytucji finansowych.

3.1. Nadzór makroostrożnościowy

W 2018 r. NBP realizował zadania wynikające z ustawy o Narodowym Banku Polskim, dotyczące obsługi Komitetu Stabilności Finansowej jako organu odpowiedzialnego za nadzór makroostrożnościowy w Polsce (KSF-M). W 2018 r. odbyło się 6 posiedzeń Komitetu.

W ramach prac KSF-M w 2018 r. Narodowy Bank Polski:

- Przygotowywał i udostępniał analizy, opracowania oraz opinie dotyczące identyfikacji i oceny ryzyka systemowego w wymiarze krajowym i międzynarodowym, w tym cykliczne raporty NBP: *Raport o stabilności systemu finansowego* (półroczny) i *Raport o stanie równowagi polskiej gospodarki* (roczny). NBP rozpoczął także realizację rekomendacji KSF-M dotyczącej poszerzenia zakresu dostępnych danych o rynku nieruchomości¹⁴.
- Przygotowywał analizy stanowiące merytoryczną podstawę formułowania przez KSF-M propozycji działań na rzecz ograniczania ryzyka systemowego, w tym wydawania rekomendacji o wysokości bufora antycyklicznego w poszczególnych kwartałach roku¹⁵.
- Prowadził internetowy serwis informacyjny poświęcony nadzorowi makroostrożnościowemu. Za jego pośrednictwem informował opinię publiczną i nadzorowane podmioty o pracach Komitetu. W serwisie umieszczane są informacje o działalności KSF-M, m.in. komunikaty po posiedzeniach, informacje o stosowanych instrumentach makroostrożnościowych oraz opracowania analityczne.

¹³ Zadania z tego obszaru są realizowane na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 6, 6a i 6b ustawy o Narodowym Banku Polskim.

¹⁴ Uchwałą nr 23/2018 z dnia 11 czerwca 2018 r. KSF-M skierował do NBP rekomendację dotyczącą zapewnienia dostępności danych i informacji o rynku nieruchomości. Rekomendacja KSF-M była konsekwencją wydanego w 2016 r. przez Europejską Radę ds. Ryzyka Systemowego zalecenia w sprawie uzupełniania informacji dotyczących sektora nieruchomości (ERRS/2016/14) skierowanego do krajowych organów nadzoru makroostrożnościowego wszystkich 28 krajów UE.

¹⁵ Materiały analityczne są publikowane na stronie internetowej.

- Współpracował w imieniu Komitetu z organami i instytucjami UE w zakresie polityki makroostrożnościowej.

Przedstawiciel NBP przewodniczył pracom grupy roboczej o stałym charakterze powołanej przez Komitet. Grupa ma charakter ekspercki i stanowi forum współdziałania zaangażowanych instytucji, w szczególności w zakresie regularnych ocen ryzyka systemowego i proponowania działań, które go ograniczają. Ponadto, w 2018 r. grupa robocza:

- przygotowała projekt opinii wydawanej przez KSF-M i przekazywanej Komisji Nadzoru Finansowego, dotyczący identyfikacji innych instytucji o znaczeniu systemowym – tzw. OSII¹⁶,
- kontynuowała analizy sytuacji na rynku nieruchomości oraz kosztów i korzyści związanych z nowym wymogiem MREL¹⁷,
- omawiała uwarunkowania rozwoju krajowego rynku listów zastawnych oraz postępy prac nad dostosowaniem stawek referencyjnych rynku pieniężnego do wymogów rozporządzenia BMR¹⁸.

Zgodnie z zapisami ustawowymi¹⁹ w 2018 r. Prezes NBP jako Przewodniczący KSF-M przekazał Sejmowi RP informację o działalności Komitetu w 2017 r. w zakresie nadzoru makroostrożnościowego (informacja ta jest dostępna na stronie internetowej NBP).

3.2. Współpraca z instytucjami sieci bezpieczeństwa finansowego

W 2018 r. NBP brał udział w pracach Komitetu Stabilności Finansowej w formule zarządzania kryzysowego (KSF-K). W 2018 r. odbyło się 12 posiedzeń KSF-K. Omawiano podczas nich sytuację ekonomiczno-finansową banków oraz działania służące zachowaniu stabilności w systemie finansowym.

Zadaniem NBP jest w szczególności przedstawianie opinii dla KSF-K na temat wpływu na płynność sektora bankowego instytucji, której obecna lub prognozowana sytuacja finansowa może stanowić zagrożenie dla jej dalszego funkcjonowania²⁰. NBP, w wykonaniu art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie

¹⁶ OSII (ang. *other systemically important institution*) to podmiot niebędący globalną systemowo ważną instytucją, ale mogący – ze względu na swą wielkość, powiązania lub model biznesowy – stwarzać zagrożenie dla stabilności systemu finansowego danego kraju.

¹⁷ MREL (ang. *minimum requirement for own funds and eligible liabilities*) oznacza minimalny wymóg w zakresie funduszy własnych i zobowiązań kwalifikowanych instytucji finansowych. Wymóg został wprowadzony, aby organy przymusowej restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji mogły stosować instrument umorzenia lub konwersji długu na kapitał w celu dokonania przymusowej restrukturyzacji (*resolution*).

¹⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2016/1011 z dnia 8 czerwca 2016 r. w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne w instrumentach finansowych i umowach finansowych lub do pomiaru wyników funduszy inwestycyjnych i zmieniające dyrektywy 2008/48/WE i 2014/17/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 596/2014 (Dz. Urz. UE L171 z 2016 r.).

¹⁹ Na podstawie art. 9 ust. 2 Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1934, z późn. zm).

²⁰ Zadania te są realizowane na podstawie art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym.

finansowym, przedstawiał Komitetowi Stabilności Finansowej w szczególności opinie nt. płynności banków, których sytuacja była przedmiotem obrad Komitetu.

Narodowy Bank Polski opiniował projekty regulacji krajowych i UE dotyczących instytucji i rynków finansowych, jak również infrastruktury finansowej oraz przygotowywał (dla Ministerstwa Finansów i innych agend rządowych) informacje wykorzystywane do opracowania stanowisk Polski przekazywanych gremiom UE zajmującym się projektami regulacji systemu finansowego Unii Europejskiej.

Współpraca NBP z instytucjami sieci bezpieczeństwa finansowego obejmowała także:

- członkostwo delegowanego przez Prezesa NBP członka Zarządu NBP w Komisji Nadzoru Finansowego²¹,
- współdziałanie z Urzędem Komisji Nadzoru Finansowego – na podstawie ustawowego upoważnienia dotyczącego zasad przekazywania informacji²²,
- członkostwo dwóch przedstawicieli delegowanych przez Prezesa NBP w Radzie Bankowego Funduszu Gwarancyjnego²³.

3.3. Działalność analityczna i badawcza w zakresie systemu finansowego

Narodowy Bank Polski prowadzi regularne analizy i badania dotyczące stabilności i rozwoju polskiego systemu finansowego, z uwzględnieniem podziału na poszczególne sektory tego systemu. Przedmiotem analiz są także pojedyncze instytucje finansowe, w tym banki.

W 2018 r. zostały opublikowane następujące dokumenty (dostępne na stronie internetowej NBP):

- *Raport o stabilności systemu finansowego*. Analizy wykazały, że polski system finansowy funkcjonował stabilnie, a zagrożenia dla jego stabilności nie zmieniły się istotnie. Testy warunków skrajnych wykazały, że większość banków byłaby w stanie zaabsorbować skutki silnych i mało prawdopodobnych szoków. Obszary wymagające szczególnej uwagi to rosnący portfel wysokokwotowych kredytów konsumpcyjnych o odległych terminach zapadalności oraz kredyty mieszkaniowe udzielane w warunkach niskich stóp procentowych i wysokiej aktywności na rynku nieruchomości. Obszarem wrażliwym pozostaje systematycznie malejący, ale wciąż znaczny, portfel kredytów walutowych. Największym źródłem zagrożeń dla stabilności systemu finansowego nadal jest rozwój sytuacji w otoczeniu gospodarczym Polski. Główne wnioski z analiz

²¹ Na podstawie art. 5 ust. 2 pkt 3 Ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz.U. z 2019 r., poz. 298).

²² Na podstawie art. 17 ust. 2 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym.

²³ Na podstawie art. 7 ust. 4 pkt 2 Ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz.U. z 2017 r. poz. 1937, z późn. zm.).

NBP zostały potwierdzone w przeprowadzonej w 2018 r. przez Międzynarodowy Fundusz Walutowy i Bank Światowy analizie systemu finansowego Polski²⁴.

- *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2017 r.* W opracowaniu przedstawiono tendencje i bariery rozwoju instytucji oraz rynków finansowych w Polsce. Na koniec 2017 r. aktywa instytucji tworzących polski system finansowy wyniosły 2,47 bln zł, tj. były o 5,9% wyższe niż w 2016 r., jednak ich relacja do PKB nieznacznie obniżyła się w porównaniu z 2016 r. i wyniosła 124,4%. Najszybciej rosły aktywa otwartych funduszy emerytalnych, funduszy inwestycyjnych, banków spółdzielczych i domów maklerskich. Znacznie spadły aktywa spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych. Największą część systemu finansowego stanowił sektor bankowy (89% PKB). Relatywnie słabiej rozwijały się rynki finansowe.
- *Sytuacja na rynku kredytowym.* Materiał jest przygotowywany kwartalnie na podstawie ankiet kierowanych do przewodniczących komitetów kredytowych banków. Opracowanie przedstawia zmiany polityki kredytowej banków i popytu na wybrane rodzaje kredytów oraz przyczyny tych zmian. W 2018 r. banki zaostrzyły politykę kredytową w odniesieniu do większości oferowanych produktów, z wyjątkiem kredytów konsumpcyjnych. Silniejszy wzrost popytu odnotowano jedynie w przypadku kredytów mieszkaniowych.
- *Poziom antycyklicznego bufora kapitałowego w Polsce.* Jest to opracowanie kwartalne przygotowywane dla KSF-M; zawiera wyniki analiz niezbędnych do kalibracji antycyklicznego bufora kapitałowego w Polsce. Analizy wskazały, że tempo wzrostu kredytów nie kreuje nierównowagi w gospodarce i systemie finansowym, jak również nie stanowi bariery wzrostu gospodarczego.

Ponadto NBP prowadził badania na rzecz pogłębienia wiedzy o procesach finansowych i współzależnościach między systemem finansowym i gospodarką oraz operacjonalizacji polityki makroostrożnościowej. Prowadzone projekty badawcze dotyczyły w szczególności: identyfikacji cech cyklu finansowego i jego synchronizacji z cyklem koniunkturalnym, optymalnego poziomu kapitału w polskim sektorze bankowym, kosztów i korzyści związanych z nowym wymogiem MREL oraz konstrukcji modeli klasy DSGE opisujących interakcje pomiędzy sferą realną i systemem finansowym.

3.4. Międzynarodowa współpraca na rzecz stabilności finansowej

W 2018 r. Narodowy Bank Polski uczestniczył w pracach instytucji europejskich odpowiedzialnych za monitorowanie ryzyka systemowego i ochronę stabilności finansowej w UE. Działania te polegały głównie na pełnieniu przez Prezesa NBP funkcji członka Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (European Systemic Risk Board, ESRB) oraz udziale przedstawicieli NBP w pracach gremiów ESRB. Zaangażowanie NBP w te działania umożliwiło wszechstronną identyfikację zewnętrznych zagrożeń dla stabilności polskiego systemu finansowego oraz — dzięki współpracy z innymi państwami UE — uzyskanie wiedzy na temat skutecznych sposobów prowadzenia polityki makroostrożnościowej.

²⁴ Financial Sector Assessment Program (FSAP). FSAP obejmuje kompleksową analizę system finansowego kraju i jego stabilności (zagadnienie badane przez MFW) oraz rozwoju (zagadnienie badane przez Bank Światowy). Poprzednia analiza FSAP dotycząca polskiego systemu finansowego została przeprowadzona w 2013 r.

W ramach prac ESRB w 2018 r. przedstawiciele NBP byli szczególnie zaangażowani w: ocenę ryzyka związanego z funkcjonowaniem w UE kontrahentów centralnych (ang. *central counterparty*, CCP) oraz ryzyka na rynku nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych, wypracowanie sposobów przeciwdziałania wzrostowi kredytów zagrożonych w sektorze bankowym do poziomu systemowo istotnego, a także analizę ryzyka dla stabilności finansowej UE wynikającego z wystąpienia Wielkiej Brytanii z UE.

W 2018 r. przedstawiciele NBP brali również udział w:

- pracach kolegiów do spraw przymusowej restrukturyzacji (ang. *resolution college*) utworzonych dla transgranicznych europejskich grup bankowych, ze szczególnym uwzględnieniem banków uznanych przez polski organ nadzoru za inne instytucje o znaczeniu systemowym – tzw. OSII²⁵;
- posiedzeniach Rady Organów Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (European Banking Authority, EBA);
- pracach Europejskiej (Wiedeńskiej) Inicjatywy Koordynacyjnej (Vienna Initiative);
- pracach międzynarodowej sieci badawczej banków centralnych (International Banking Research Network), w ramach której badano wpływ zmian w polityce pieniężnej i regulacjach makroostrożnościowych na poszczególne kraje i ich systemy bankowe (w tym polski system bankowy).

3.5. Działania operacyjne NBP na rzecz utrzymania stabilności finansowej

Cztery banki realizujące programy postępowania naprawczego lub plany naprawy zostały w 2018 r. zwolnione z obowiązku utrzymywania rezerwy obowiązkowej (w części lub całości).

W celu ochrony stabilności krajowego systemu bankowego, na podstawie art. 42 ust. 1 ustawy o Narodowym Banku Polskim, NBP udzielił bankom komercyjnym wsparcia płynnościowego w postaci kredytów refinansowych. Działania te stanowiły realizację zadania banku centralnego określonego w art. 3 ust. 2 ustawy o NBP.

Najważniejsze działania w 2018 r.:

- obsługa Komitetu Stabilności Finansowej jako organu właściwego w zakresie nadzoru makroostrożnościowego (KSF-M) oraz zaangażowanie w działania tego organu związane z zarządzaniem kryzysowym (KSF-K),
- prowadzenie analiz i badań stabilności i rozwoju systemu finansowego w Polsce oraz ograniczania ryzyka systemowego,
- współpraca z instytucjami europejskimi na rzecz skutecznego prowadzenia polityki makroostrożnościowej.

²⁵ Przedstawiciele NBP uczestniczą w tych gremiach na zaproszenie KNF i współpracują w tym zakresie z przedstawicielami Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (polskiego organu ds. *resolution*).

4. Działalność emisyjna²⁶

Narodowemu Bankowi Polskiemu przysługuje wyłączne prawo emitowania znaków pieniężnych Rzeczypospolitej Polskiej. Dzięki wprowadzaniu do obiegu banknotów i monet w pełnej strukturze nominalowej NBP zapewnia płynność rozliczeń gotówkowych i odpowiednią jakość znaków pieniężnych w obiegu.

4.1. Pieniądz gotówkowy w obiegu

Wartość pieniądza gotówkowego w obiegu (z kasami banków) według stanu na 31 grudnia 2018 r. wyniosła 219 mld 489,9 mln zł. Oznacza to wzrost wartości pieniądza gotówkowego o 20 mld 774,0 mln zł, tj. o 10,5%, w stosunku do stanu na 31 grudnia 2017 r.

W 2018 r. producenci znaków pieniężnych dostarczyli do NBP 236 mln 820,2 tys. sztuk banknotów i 1 mld 122 mln 866,8 tys. sztuk monet. W porównaniu z dostawami w 2017 r. (377 mln 791,2 tys. sztuk banknotów i 1 mld 59 mln 414,5 tys. sztuk monet) liczba dostarczonych banknotów spadła o 140 mln 971 tys. sztuk (37,3%), a liczba monet zwiększyła się o 63 mln 452,3 tys. sztuk (6,0%).

Według stanu na 31 grudnia 2018 r. banknoty emitowane w złotych stanowiły 97,7%, a monety 2,3% wartości pieniądza gotówkowego w obiegu (w 2017 r. odpowiednio 97,6% i 2,4%). W ujęciu ilościowym wyemitowane banknoty stanowiły 10,3%, a monety 89,7% znaków pieniężnych w obiegu (w 2017 r. odpowiednio 10,2% i 89,8%).

Pod względem wartości największy udział w obiegu na koniec 2018 r. miały banknoty: 100 zł – 60,7% (w 2017 r. – 62,8%) i 200 zł – 29,6% (w 2017 r. – 28,3%). Wśród monet dominowały: 5 zł – 35,7% (w 2017 r. – 35,1%) i 2 zł – 29,3% (w 2017 r. – 29,8%).

W strukturze ilościowej największy udział w obiegu na koniec 2018 r. miały banknoty: 100 zł – 61,4% (w 2017 r. – 61,6%) i 200 zł – 15,0% (w 2017 r. – 13,9%). W przypadku monet przeważały: 1 gr – 37,5% (w 2017 r. – 37,5%) oraz 2 gr – 17,4% (w 2017 r. – 17,5%).

4.2. Emisja wartości kolekcjonerskich

Narodowy Bank Polski emituje monety i banknoty o charakterze kolekcjonerskim, upamiętniając ważne rocznice historyczne i sławnych Polaków. Dąży również do rozwijania zainteresowania polską kulturą, nauką i tradycją.

W 2018 r. w ramach 16 tematów NBP wyemitował 6,7 tys. sztuk złotych monet kolekcjonerskich, 223,42 tys. sztuk srebrnych monet kolekcjonerskich oraz 50 tys. sztuk banknotów kolekcjonerskich

²⁶ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 4 i art. 31–37 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

(w 2017 r. 6,2 tys. sztuk złotych monet, 356 tys. sztuk srebrnych monet oraz 55 tys. sztuk banknotów kolekcjonerskich).

W 2018 r. wyemitowano łącznie 21 rodzajów monet kolekcjonerskich oraz jeden banknot kolekcjonerski.

W ramach obchodów 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości Narodowy Bank Polski wyemitował:

- monetę o wartości nominalnej 5 zł z napisem *100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości*, w standardzie obiegowym, w symbolicznym nakładzie do 38 mln 424 tys. sztuk;
- monetę srebrną o wartości nominalnej 10 zł *My Polacy dumni i wolni 1918–2018*; zastosowano na niej – po raz pierwszy na polskiej monecie – kod 2D;
- monety w kształcie kuli *100. rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości*: srebrną o nominale 100 zł i złotą o nominale 2018 zł;
- 20-złotowy banknot kolekcjonerski *Niepodległość* z wizerunkiem Marszałka Józefa Piłsudskiego oraz złotą monetę *100. rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości* o nominale 1 zł z wizerunkiem współczesnej monety obiegowej 1 zł.

W 2018 r. Narodowy Bank Polski wprowadził do obiegu także monety uncjowe *Bielik – 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości*, o wartości nominalnej 500 zł, 200 zł, 100 zł i 50 zł.

Wyemitowana przez Narodowy Bank Polski moneta kolekcjonerska *Mikołaj Kopernik* z serii *Wielcy polscy ekonomiści* zdobyła główną nagrodę w kategorii „Moneta klasyczna” w międzynarodowym konkursie Coin Constellation – 2018.

4.3. Wycofywanie z obiegu uszkodzonych lub zużytych znaków pieniężnych

W 2018 r. z powodu zużycia lub utraty zabezpieczeń przed fałszerstwami zakwalifikowano do zniszczenia 189,9 mln sztuk banknotów i monet, w tym: 185,0 mln sztuk banknotów i 4,9 mln sztuk monet (w 2017 r. – 231,2 mln sztuk, w tym 225,4 mln sztuk banknotów i 5,8 mln sztuk monet).

4.4. Fałszerstwa polskich znaków pieniężnych

W 2018 r. liczba ujawnionych fałszyfikatów polskich znaków pieniężnych pozostała na poziomie z 2017 r. Liczba fałszyfikatów banknotów i monet przypadająca na milion znaków pieniężnych w obiegu²⁷ wyniosła 1,83 sztuk i była niższa o 0,08 sztuki w porównaniu z 2017 r. Utrzymujący się niski poziom fałszerstw jest związany ze zwiększeniem liczby zmodernizowanych banknotów w obiegu oraz podnoszeniem się poziomu wiedzy społeczeństwa na temat zabezpieczeń, wynikającym z działań edukacyjnych NBP.

²⁷ W przypadku monet uwzględniono nominały 1, 2 i 5 zł.

Dane na temat liczby fałszerstw znaków pieniężnych ujawnionych w latach 2015–2018 przedstawia Tabela 3.

Tabela 3. Liczba ujawnionych fałszyfikatów polskich znaków pieniężnych w latach 2015–2018

Falsyfikaty	2015	2016	2017	2018
Banknoty	7 803	6 919	5 156	5 601
Monety	2 296	1 490	1 273	825
Ogółem	10 099	8 409	6 429	6 426

Źródło: dane NBP.

4.5. Zaopatrywanie banków w znaki pieniężne

W 2018 r. banki oraz podmioty mające ustawowe upoważnienie do pobierania z NBP i odprowadzania do NBP polskiej waluty pobrały 198,4 mld zł (w 2017 r. 184,6 mld zł), z czego:

- 99,2 mld zł w systemie depozytowym (w 2017 r. 93,2 mld zł),
- 99,2 mld zł w systemie podstawowym (w 2017 r. 91,4 mld zł)²⁸.

4.6. Działania na rzecz usprawnienia obrotu gotówkowego

W dniu 1 lipca 2018 r. weszły w życie zmiany w funkcjonowaniu krajowego obrotu gotówkowego, wprowadzone zarządzeniem nr 19/2016 Prezesa NBP²⁹. Dotyczyły one w szczególności:

- wdrożenia wieloorientacyjnego sortowania banknotów oraz odprowadzania do NBP banknotów bez ich podziału na nadające i nienadające się do obiegu,
- kryteriów jakości obiegowej banknotów (do przeliczania maszynowego i ręcznego),
- przeprowadzania testów urządzeń oraz wymagań, jakie powinny spełniać urządzenia, w tym w zakresie klasyfikowania przez nie banknotów,
- wprowadzenia formularzy sprawozdawczych dotyczących urządzeń, przeliczania i sortowania banknotów i monet oraz ich ponownego wprowadzania do obrotu bez udziału NBP.

²⁸ W systemie podstawowym polska waluta jest pobierana ze skarbców oddziałów okręgowych NBP po przekazaniu NBP środków na ten cel; w systemie depozytowym polska waluta, będąca własnością NBP, jest przechowywana w skarbcach jednostek organizacyjnych banków i pobierana po przekazaniu NBP środków na ten cel. W obu przypadkach pobieranie waluty odbywa się na podstawie zawartych umów.

²⁹ Zarządzenie nr 19/2016 Prezesa NBP w sprawie sposobu i trybu przeliczania, sortowania, pakowania i oznaczania opakowań banknotów i monet oraz wykonywania czynności związanych z zaopatrywaniem banków w te znaki (Dz. Urz. NBP z 2018 r. poz. 14).

W kolejnych latach wejdą w życie regulacje dotyczące:

- konieczności przeliczania, sortowania oraz sprawdzania autentyczności banknotów za pomocą urządzeń (np. sorterów) w przypadku przeznaczenia ich do urządzeń obsługiwanych przez klientów (np. bankomatów) – od 1 stycznia 2020 r.,
- wprowadzenia 10-procentowego maksymalnego limitu ręcznego przeliczania, sortowania oraz sprawdzania autentyczności banknotów – od 1 stycznia 2021 r.

Ponadto NBP opublikował na stronie internetowej *Raport o obrocie gotówkowym w Polsce w 2017 r.*, zawierający informacje na temat funkcjonowania krajowego obrotu gotówkowego, z uwzględnieniem danych statystycznych i relacji pomiędzy bankiem centralnym a uczestnikami rynku.

Najważniejsze działania w 2018 r.:

- wyemitowanie okolicznościowych wartości kolekcjonerskich poświęconych 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości,
- wprowadzenie zmian w funkcjonowaniu krajowego obrotu gotówkowego.

5. Zarządzanie rezerwami dewizowymi³⁰

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy o Narodowym Banku Polskim bank centralny gromadzi rezerwy dewizowe i zarządza nimi, a także podejmuje czynności mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa obrotu dewizowego i płynności płatniczej kraju. W warunkach płynnego kursu walutowego rezerwy dewizowe służą przede wszystkim wzmocnieniu wiarygodności finansowej kraju, przez co przyczyniają się do obniżenia kosztu finansowania na rynkach globalnych oraz zmienności kursu złotego, a także do ograniczenia ryzyka gwałtownego odpływu kapitału. Incydentalnie mogą być wykorzystane do wsparcia stabilności rynków finansowych lub sektora bankowego w przypadku znacznych zaburzeń ich funkcjonowania.

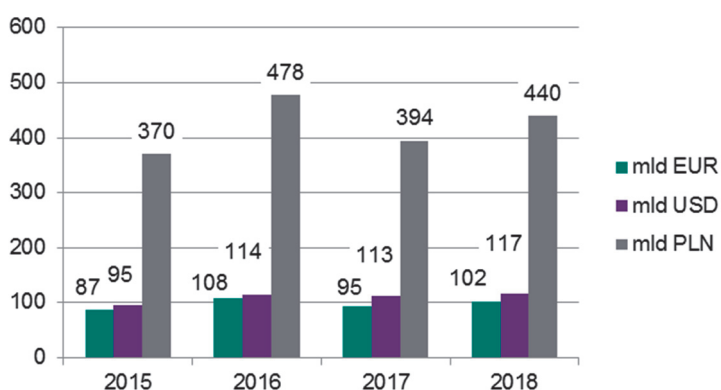
5.1. Poziom oficjalnych aktywów rezerwowych

W 2018 r. oficjalne aktywa rezerwowe³¹ NBP wzrosły:

- w przeliczeniu na euro o 7,7 mld (8,2%), do 102,3 mld euro,
- w przeliczeniu na dolary o 3,7 mld (3,3%), do 117 mld dolarów,
- w przeliczeniu na złote o 45,4 mld (11,5%), do 439,8 mld zł.

Wzrost oficjalnych aktywów rezerwowych był przede wszystkim skutkiem dodatniego salda przepływów zewnętrznych³² oraz zwiększenia zaangażowania w transakcje *reverse repo* zawierane łącznie z *repo* w ramach prowadzonej polityki inwestycyjnej

Wykres 5. Oficjalne aktywa rezerwowe w latach 2015–2018 (stan na koniec danego roku)

Źródło: dane NBP.

³⁰ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 2 oraz art. 52 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

³¹ Zgodnie z definicją Międzynarodowego Funduszu Walutowego do oficjalnych aktywów rezerwowych zalicza się łatwo rozporządzalne, płynne aktywa zagraniczne posiadane przez bank centralny. Kategoria ta obejmuje złoto monetarne, specjalne prawa ciągnięcia (SDR), pozycję rezerwową w MFW oraz aktywa w walutach obcych, głównie w formie papierów wartościowych, lokat i gotówki.

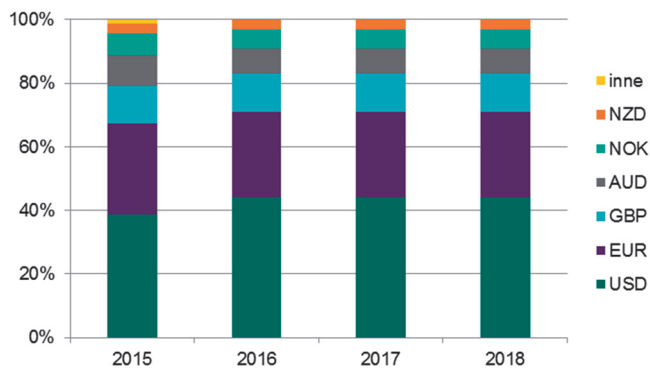
³² Wynikającego przede wszystkim z napływu środków walutowych na rachunki MF w NBP.

5.2. Strategia zarządzania rezerwami dewizowymi³³

Priorytetem w zarządzaniu rezerwami dewizowymi jest zapewnienie bezpieczeństwa inwestowanych środków oraz ich niezbędnej płynności. Narodowy Bank Polski, spełniając te kryteria, podejmuje jednocześnie działania służące podwyższeniu dochodowości rezerw.

W 2018 r. Narodowy Bank Polski, uwzględniając uwarunkowania rynkowe oraz wielkość rezerw dewizowych, podjął strategiczną decyzję o zwiększeniu zasobu złota o 25% do 4 mln 135,7 tys. uncji (128,6 tony). Jednocześnie biorąc pod uwagę analizy globalnych perspektyw makroekonomicznych, prognozy rozwoju sytuacji na światowych rynkach finansowych oraz wyniki analizy optymalizacyjnej i symulacyjnej, Zarząd NBP utrzymał obowiązującą w 2017 r. strukturę walutową (44% USD, 27% EUR, 12% GBP, 8% AUD, 6% NOK i 3% NZD) oraz poziom *modified duration*³⁴ (2,1) benchmarku strategicznego.

Wykres 6. Struktura walutowa rezerw w latach 2015–2018 (stan na koniec danego roku)

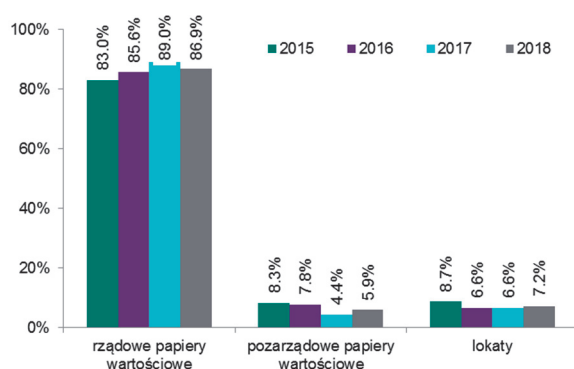
Źródło: dane NBP.

Największą część rezerw dewizowych NBP inwestuje w rządowe papiery wartościowe krajów o wysokim ratingu, charakteryzujące się najwyższym stopniem bezpieczeństwa i płynności. Utrzymywane w portfelach inwestycyjnych pozarządowe papiery wartościowe są emitowane przede wszystkim przez instytucje międzynarodowe oraz agencje rządowe. Niewielką część rezerw stanowią krótkoterminowe lokaty w bankach o wysokiej wiarygodności kredytowej oraz obligacje korporacyjne w USD. Ponadto przy zarządzaniu pozycją *modified duration* portfeli inwestycyjnych wykorzystywane są kontrakty *bond futures*.

³³ Bez uwzględnienia środków walutowych na rachunkach MF w NBP.

³⁴ *Modified duration* stanowi miarę ryzyka stopy procentowej, określającą wrażliwość wartości portfeli inwestycyjnych na zmiany rentowności instrumentów finansowych.

Wykres 7. Udział instrumentów inwestycyjnych w rezerwach dewizowych NBP z wyłączeniem złota (stan na koniec danego roku)

Źródło: dane NBP.

W 2018 r. wdrożono nową wersję systemu informatycznego wspierającego zarządzanie rezerwami dewizowymi w NBP.

5.3. Zarządzanie ryzykiem finansowym w procesie zarządzania rezerwami dewizowymi

Jednym z ważniejszych elementów zarządzania rezerwami dewizowymi jest zarządzanie ryzykiem towarzyszącym dokonywanym inwestycjom. Jego podstawę stanowi system limitów i ograniczeń inwestycyjnych.

Tabela 4. Ograniczenia inwestycyjne obowiązujące w zarządzaniu ryzykiem finansowym w NBP

Ryzyko	Metody ograniczania
Kredytowe	Ograniczenie udziału transakcji lokacyjnych i obligacji korporacyjnych w rezerwach Kryteria wyboru kontrahentów i bieżące monitorowanie ich wiarygodności kredytowej Limity dla kontrahentów transakcji lokacyjnych i wymiany walutowej Ograniczenie terminu zapadalności transakcji lokacyjnych Minimalny wymagany rating papierów wartościowych Limity dla emitentów papierów wartościowych Zabezpieczenia w transakcjach lokacyjnych z przyrzeczeniem odkupu papierów wartościowych
Kursowe	Struktura walutowa Strategicznej Alokacji Aktywów wraz z przedziałami wahań określającymi zakres aktywnej polityki inwestycyjnej
Stopy procentowej	Poziom <i>modified duration</i> Strategicznej Alokacji Aktywów wraz z przedziałami wahań określającymi zakres aktywnej polityki inwestycyjnej
Płynności	Inwestycje na rynkach finansowych charakteryzujących się wysoką płynnością Ograniczenie udziału transakcji lokacyjnych Kryteria wyboru papierów wartościowych

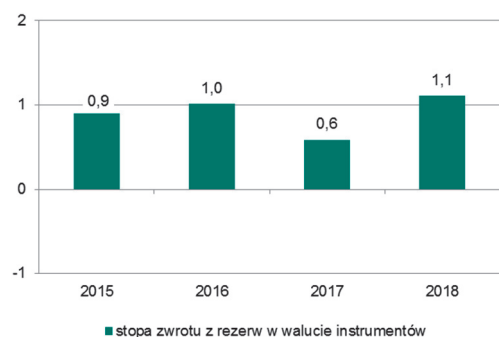
Źródło: dane NBP.

5.4. Stopa zwrotu z rezerw walutowych³⁵

Wysokość stopy zwrotu z inwestowania rezerw walutowych zależy przede wszystkim od uwarunkowań rynkowych: zmian kursów walutowych, poziomu rentowności oraz zmian cen instrumentów inwestycyjnych.

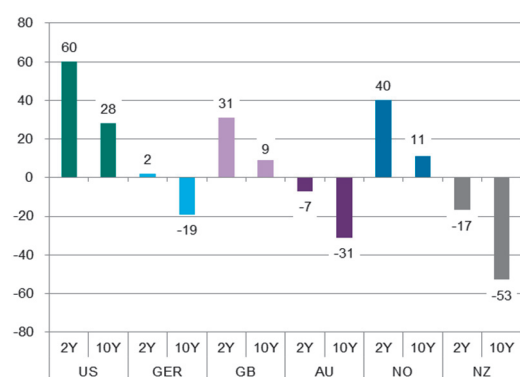
W 2018 r. stopa zwrotu z inwestycji rezerw walutowych liczona w walucie instrumentów³⁶ wyniosła 1,1%, tj. 0,5 pkt proc. więcej niż w 2017 r. Wzrost dochodowości rezerw wiązał się głównie z wyższym niż w poprzednim roku poziomem rentowności papierów rządowych na rynkach amerykańskim i brytyjskim (Wykres 8, Wykres 9).

Wykres 8. Stopa zwrotu z rezerw walutowych NBP bez uwzględniania wpływu zmian kursów walutowych w latach 2015-2018 (w %)

Źródło: dane NBP.

Wykres 9. Zmiany rentowności 2-letnich i 10-letnich papierów rządowych na głównych rynkach w 2018 r. (w pb)

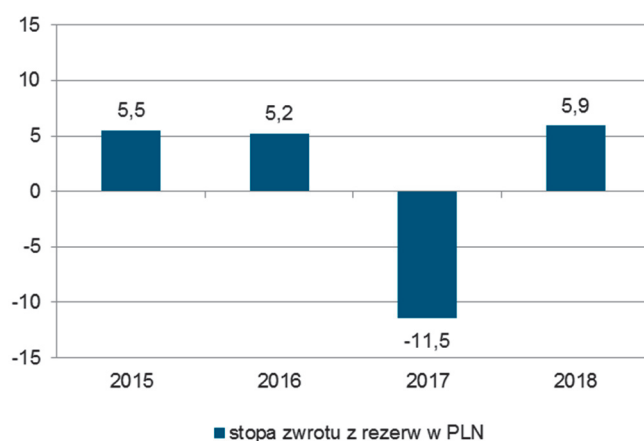
Źródło: dane NBP.

³⁵ Rezerwy walutowe odpowiadają rezerwom dewizowym z wyłączeniem złota.

³⁶ Stopa zwrotu z rezerw walutowych w walucie poszczególnych portfeli inwestycyjnych jest wyliczana na podstawie dziennych zmian wartości rynkowej instrumentów.

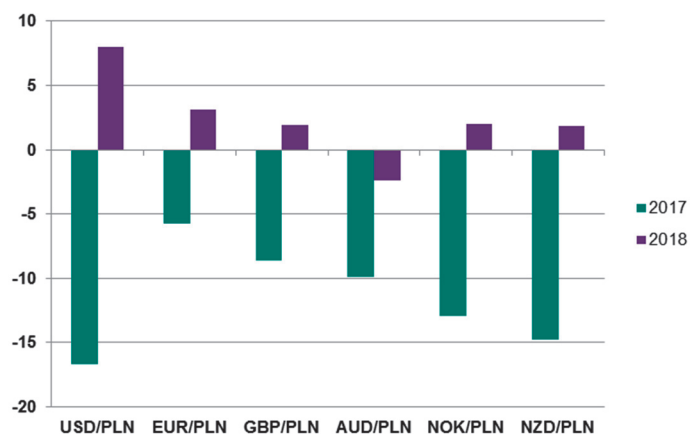
W 2018 r. stopa zwrotu z rezerw wyliczona w złotych³⁷ wyniosła 5,9% (Wykres 10), do czego przyczyniła się deprecjacja złotego względem większości walut rezerwowych³⁸ (Wykres 11). W kierunku osłabienia złotego wobec walut rezerwowych, najsilniejszego w II kwartale 2018 r., oddziaływało przede wszystkim pogorszenie się nastawienia inwestorów do walut gospodarek wschodzących w warunkach zacieśniania polityki pieniężnej Fed.

Wykres 10. Stopa zwrotu z rezerw walutowych z uwzględnieniem wpływu zmian kursów walutowych w latach 2015–2018 (w %)

Źródło: dane NBP.

Wykres 11. Zmiany kursów głównych walut rezerwowych w relacji do złotego w 2017 i 2018 r. (w %)

Źródło: dane NBP.

³⁷ Stopa zwrotu z rezerw walutowych w złotych dodatkowo uwzględnia wpływ zmian kursów walut rezerwowych w relacji do złotego.

³⁸ Wzrost kursów: USD/PLN o 8,0%, EUR/PLN o 3,1%, GBP/PLN o 1,9%, NOK/PLN o 2,0% i NZD/PLN o 1,8%, spadek kursu AUD/PLN o 2,4% (kursy średnie NBP).

5.5. Dochód z działalności inwestycyjnej

W 2018 r. dochód z działalności inwestycyjnej związanej z zarządzaniem rezerwami dewizowymi, bez uwzględnienia zrealizowanych i niezrealizowanych różnic kursowych, wyniósł 3,0 mld zł (2,4 mld zł w 2017 r.).

Wynik z tytułu zrealizowanych różnic kursowych wyniósł w 2018 r. 4,4 mld zł, natomiast koszty niezrealizowane z wyceny kursowej zasobów walut obcych – 0,8 mld zł³⁹.

Najważniejsze działania w 2018 r.:

- zwiększenie zasobu złota NBP o 25%,
- wdrożenie nowej wersji systemu informatycznego wspierającego zarządzanie rezerwami dewizowymi.

³⁹ Zgodnie z zasadami rachunkowości NBP dodatnie różnice z wyceny kursowej (przychody niezrealizowane) nie wpływają na wynik finansowy NBP, lecz są ujmowane w pasywach bilansu NBP. Koszty z tytułu niezrealizowanych ujemnych różnic z wyceny kursowej pomniejszają natomiast wynik finansowy NBP, podobnie jak koszty z tytułu zrealizowanych różnic kursowych.

6. Działalność dewizowa⁴⁰

Działalność dewizowa polega na prowadzeniu rejestru działalności kantorowej, wydawaniu decyzji w sprawach dewizowych oraz kontroli: działalności kantorowej, w tym w zakresie wypełnienia obowiązków nałożonych ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, korzystania z udzielonych indywidualnych zezwoleń dewizowych oraz wykonania przez rezydentów i przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową obowiązku sprawozdawczego na potrzeby bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej. Celem tej działalności jest zapewnienie bezpieczeństwa obrotu dewizowego.

6.1. Rejestr działalności kantorowej

W 2018 r. dokonano 779 wpisów do rejestru działalności kantorowej (w 2017 r. – 856), z czego 138 wpisów dotyczyło nowych przedsiębiorców rozpoczynających działalność (w 2017 r. – 157). Pozostałe polegały na wykreśleniu wpisanych przedsiębiorców oraz zmianie danych w rejestrze.

Według stanu na 31 grudnia 2018 r. w Polsce działały 4873 kantory (wg stanu na 31 grudnia 2017 r. – 4951).

6.2. Decyzje w sprawach dewizowych

W 2018 r. wydano ogółem 28 decyzji dewizowych, z tego 16 zezwoleń i 12 innych decyzji (w 2017 r. – 29 decyzji dewizowych).

Zezwolenia zostały udzielone na odstępianie od ograniczeń w dokonywaniu obrotu dewizowego z nierezydentami z krajów nienależących do UE, OECD oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego (European Economic Area). Decyzje dotyczyły podwyższenia kwoty przekazu za granicę, przedłużenia terminu ważności zezwolenia lub umorzenia postępowania z powodu jego bezprzedmiotowości.

6.3. Kontrola obrotu dewizowego

Kontrolą prowadzoną przez Prezesa NBP w 2018 r. zostali objęci rezydenci podlegający obowiązkowi przekazywania NBP danych niezbędnych do sporządzenia bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej oraz podmioty gospodarcze prowadzące działalność kantorową.

⁴⁰ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 3 i art. 52 ust. 2 ustawy o Narodowym Banku Polskim, art. 130 ust. 2 pkt 1 lit. a Ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2018 r., poz. 723 z późn. zm.) oraz przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. – Prawo dewizowe (Dz.U. z 2019 r., poz. 160).

W 2018 r. przeprowadzono ogółem 1415 kontroli (w 2017 r. – 1671), w tym:

- 1011 kontroli w zakresie wykonywania obowiązku sprawozdawczego na potrzeby bilansu płatniczego (w 2017 r. – 1014),
- 402 kontrole działalności kantorowej (w 2017 r. – 656),
- 2 kontrole realizacji indywidualnego zezwolenia dewizowego (w 2017 r. – 1).

Nieprawidłowości stwierdzono w toku 496 kontroli, czyli w 35% wszystkich przeprowadzonych kontroli (w 2017 r. – 40%), w tym podczas:

- 353 kontroli wykonywania obowiązku sprawozdawczego na potrzeby bilansu płatniczego (w 2017 r. – 430),
- 142 kontroli działalności kantorowej (w 2017 r. – 230),
- jednej kontroli realizacji indywidualnego zezwolenia dewizowego (w 2017 r. – 1).

Po stwierdzeniu nieprawidłowości do kierowników kontrolowanych jednostek wystosowano zalecenia pokontrolne. W przypadkach rażącego naruszenia lub nieusunięcia naruszeń warunków wykonywania działalności kantorowej wydano 5 decyzji o zakazie prowadzenia takiej działalności i wykreśleniu z rejestru działalności kantorowej. W 500 przypadkach o naruszeniach norm prawnych NBP zawiadomił właściwe organy finansowe. Po przeprowadzeniu stosownych postępowań urzędy skarbowe i urzędy celno-skarbowe poinformowały NBP o ukaraniu 103 podmiotów, 278 przypadkach złożenia tzw. czynnego żalu⁴¹ oraz 3 przypadkach wyrażenia zgody na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności. Wyniki wszystkich kontroli dotyczących wypełnienia przez przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową obowiązków określonych ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu zostały przekazane Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej.

W dniu 13 lipca 2018 r. weszła w życie zmieniona ustawa o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. Na mocy jej przepisów Prezes NBP uzyskał kompetencje do wydawania decyzji o nałożeniu kar administracyjnych na przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową, w przypadku naruszeń przepisów o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu⁴². W 2018 r. nie zostały wydane decyzje na podstawie tych przepisów.

⁴¹ W myśl art. 16 § 1 Ustawy z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz.U. z 2018 r. poz. 1958, z późn. zm.) nie podlega karze za przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe sprawca, który po popełnieniu czynu zabronionego zawiadomił o tym organ powołany do ścigania, ujawniając istotne okoliczności tego czynu, w szczególności osoby współdziałające w jego popełnieniu.

⁴² Stwierdzonych w wyniku kontroli wykonywanej na podstawie ustawy – Prawo dewizowe.

Podjęte przez NBP działania kontrolne zapewniają:

- zgodność obrotu wartościami dewizowymi w kantorach z procedurami określającymi zasady prowadzenia działalności regulowanej,
- prawidłowe wypełnianie obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu,
- zgodność przekazywanych przez sprawozdawców danych do bilansu płatniczego.

Najważniejsze działania w 2018 r.:

- przeprowadzenie 1415 kontroli dewizowych,
- wydanie 28 decyzji dewizowych.

7. Działania na rzecz systemu płatniczego⁴³

Działania Narodowego Banku Polskiego na rzecz systemu płatniczego obejmują:

- działania operacyjne, w tym prowadzenie systemów płatności i przeprowadzanie rozrachunków międzybankowych,
- działania w zakresie polityki i rozwoju systemu płatniczego, w tym organizowanie rozliczeń pieniężnych i przygotowywanie odpowiednich regulacji prawnych,
- nadzór nad infrastrukturą systemu płatniczego.

Celem Narodowego Banku Polskiego jest zapewnienie sprawnego działania systemu płatniczego, umożliwiającego szybki i bezpieczny transfer środków pieniężnych pomiędzy osobami fizycznymi, podmiotami gospodarczymi, instytucjami publicznymi lub innymi podmiotami, które są stronami płatności.

7.1. Realizacja zadań operacyjnych

7.1.1. Obsługa rachunków w systemie SORBNET2

System SORBNET2 jest systemem płatności typu RTGS. Służy do prowadzenia rachunków bieżących i dokonywania rozrachunku międzybankowego płatności w złotych. W systemie RTGS zlecenia płatnicze są realizowane zgodnie z zasadą rozrachunku brutto (przetwarzanie zleceń pojedynczo, bez ich wzajemnego kompensowania) oraz zasadą rozrachunku w czasie rzeczywistym (przetwarzanie zleceń na bieżąco w ciągu dnia, a nie w wyznaczonych godzinach).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. w systemie SORBNET2 prowadzono rachunki bieżące w złotych dla 44 banków (o jeden mniej niż w 2017 r.), rachunek bieżący KSKOK oraz rachunki KIR SA, KDPW SA i KDPW_CCP SA. W 2018 r. jeden rachunek bieżący w złotych został otwarty⁴⁴, a jeden zamknięto⁴⁵.

W 2018 r. w systemie SORBNET2 zrealizowano 4 mln 258 tys. zleceń (w 2017 r. – 4 mln 191 tys.) na kwotę 77,9 bln zł (w 2017 r. – 73,1 bln zł). Oznacza to wzrost liczby zrealizowanych zleceń o 67 tys. (o 1,6%) oraz zwiększenie ich wartości o 4,8 bln zł (o 6,5%) w porównaniu z 2017 r. Średnia wartość pojedynczego zlecenia w 2018 r. wyniosła 18,3 mln zł i wzrosła o 4,9% w stosunku do poprzedniego roku (w 2017 r. – 17,4 mln zł).

⁴³ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 1 i 6 ustawy o Narodowym Banku Polskim, a także Ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami (Dz.U. z 2018 r. poz. 145, z późn. zm.).

⁴⁴ W dniu 2 lipca 2018 r. został otwarty rachunek bieżący dla Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej.

⁴⁵ W dniu 31 października 2018 r. został zamknięty rachunek bieżący dla Raiffeisen Banku Polska SA w związku z połączeniem z Bankiem BGŻ BNP Paribas SA.

7.1.2. Obsługa rachunków w euro w systemie TARGET2-NBP

System TARGET2-NBP stanowi polski komponent systemu TARGET2 – paneuropejskiego systemu RTGS służącego do przeprowadzania rozrachunku płatności w euro.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. w systemie TARGET2-NBP prowadzono rachunki w euro dla 21 podmiotów: NBP, KIR SA, KDPW SA i KDPW_CCP SA oraz 17 banków.

W 2018 r. w systemie TARGET2-NBP zrealizowano ponad 1,6 mln operacji na łączną kwotę 1,5 bln euro. W porównaniu z 2017 r. liczba zrealizowanych operacji wzrosła o 144,4 tys. (tj. o 9,8%) oraz wzrosła ich wartość – o 420,8 mld euro (tj. o 41%). Średnia wartość pojedynczego zlecenia wyniosła 890,6 tys. euro i zwiększyła się o 28,4% w porównaniu z 2017 r.

7.2. Działania w zakresie polityki i rozwoju systemu płatniczego

7.2.1. Działania regulacyjne

Z dniem 1 lutego 2018 r. weszło w życie zarządzenie nr 30/2017 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 26 października 2017 r. w sprawie sposobu przeprowadzania rozliczeń międzybankowych i rozrachunków międzybankowych (Dz. Urz. NBP poz. 21)⁴⁶.

Ponadto w ramach działań regulacyjnych dotyczących systemu płatniczego NBP uczestniczył w pracach legislacyjnych nad projektami przepisów prawnych. W 2018 r. ich przedmiotem były m.in.:

- Usługi płatnicze. Celem nowelizacji ustawy o usługach płatniczych było wdrożenie tzw. dyrektywy PSD2⁴⁷. Wprowadzone zmiany obejmują dodanie nowych rodzajów usług płatniczych, modyfikację przepisów w zakresie odpowiedzialności za nieautoryzowaną transakcję płatniczą oraz wprowadzenie małej instytucji płatniczej (tj. podmiotu, który po spełnieniu węższego zakresu wymagań, niż przewidziano dla krajowych instytucji płatniczych, może – z pewnymi ograniczeniami – świadczyć usługi płatnicze, z wyjątkiem inicjowania transakcji płatniczej oraz usługi dostępu do informacji o rachunku)⁴⁸.

⁴⁶ Zarządzenie to zastąpiło zarządzenie nr 13/2013 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 24 maja 2013 r. w sprawie sposobu przeprowadzania rozrachunków międzybankowych (Dz. Urz. NBP poz. 9). Wydanie zarządzenia miało na celu wyeliminowanie mechanizmów rozliczeń międzybankowych niemających charakteru systemów płatności podlegających nadzorowi Prezesa NBP.

⁴⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego zmieniająca dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylająca dyrektywę 2007/64/WE.

⁴⁸ Wdrożenia dyrektywy PSD2 dokonano za pośrednictwem dwóch nowelizacji. Pierwsza z nich to Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz.1075), która weszła w życie w dniu 20 czerwca 2018 r. Druga to Ustawa z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 864); weszła w życie w dniu 11 sierpnia 2018 r.

- Formy dokonywania płatności. Projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z rozwojem płatności elektronicznych⁴⁹ ma na celu zwiększenie możliwości dokonywania płatności w formie bezgotówkowej.

7.2.2. Rozwój krajowych wysokokwotowych systemów płatności i dostosowanie ich do systemów płatności działających w krajach Unii Europejskiej

W 2018 r. w celu rozwoju krajowych wysokokwotowych systemów płatności podjęto następujące działania:

- Uruchomiono nową wersję systemu SORBNET2.
- Zakończono prace nad dostosowaniem infrastruktury NBP do współpracy z platformą TIPS. Platforma TIPS (TARGET Instant Payments Settlement) stanowi część europejskiego systemu TARGET2 i służy do rozrachunku płatności natychmiastowych w euro, z wykorzystaniem rachunków rozliczeniowych prowadzonych w banku centralnym. W dniu 30 listopada 2018 r. NBP osiągnął gotowość do świadczenia usługi płatności natychmiastowych w euro uczestnikom systemu TARGET2-NBP.

7.2.3. Działania standaryzacyjne

W 2018 r. Polski Komitet Normalizacyjny opublikował normę PN-ISO 9362 Bankowość — Bankowe komunikaty telekomunikacyjne — Kod identyfikujący instytucję (BIC)⁵⁰. Projekt tej normy został opracowany w NBP. Kod BIC służy do identyfikacji banku lub instytucji finansowej podczas realizacji międzynarodowych transakcji płatniczych.

7.2.4. Działalność Rady ds. Systemu Płatniczego

Rada ds. Systemu Płatniczego, organ opiniodawczo-doradczy przy Zarządzie NBP, zajmuje się bieżącą analizą i oceną polskiego systemu płatniczego oraz działa na rzecz rozwoju tego systemu.

W 2018 r. Rada omawiała w szczególności następujące zagadnienia:

- działania Bankowego Centrum Cyberbezpieczeństwa funkcjonującego przy Związku Banków Polskich,
- możliwość rozwoju rynku kart przedpłaconych i instrumentów pieniądza elektronicznego, zapewniającego odpowiedni poziom bezpieczeństwa transakcji realizowanych z ich użyciem,
- ocenę standardu interfejsu komunikacyjnego (Polish API) w świetle wymagań wynikających z regulacji prawnych oraz stanu gotowości dostawców usług płatniczych do spełnienia wymagań

⁴⁹ Projekt został opublikowany w Wykazie Prac Legislacyjnych i Programowych Rady Ministrów oraz w BIP RCL.

⁵⁰ Polska norma jest tłumaczeniem normy międzynarodowej ISO 9362 Banking — Banking telecommunication messages — Business identifier code (BIC).

- związanych z umożliwieniem podmiotom trzecim dostępu do prowadzonych rachunków płatniczych,
- ocenę zasadności wejścia przez KDPW SA na paneuropejską platformę rozrachunkową TARGET2-Securities (T2S),
 - stan realizacji programu mającego na celu zwiększenie liczby podmiotów akceptujących płatności za pośrednictwem elektronicznych instrumentów płatniczych, prowadzonego przez Fundację Polska Bezgotówkowa,
 - zapotrzebowanie banków na usługę płatności natychmiastowych w euro w standardzie SEPA Instant Credit Transfer (SCT Inst) oraz plany Krajowej Izby Rozliczeniowej SA w zakresie rozliczania tego typu płatności,
 - wyniki projektu badawczego NBP dotyczącego kosztów instrumentów płatniczych na polskim rynku.

Ponadto w 2018 r. zmieniono skład Rady i zaktualizowano zakres jej zadań⁵¹ oraz wprowadzono Regulamin działania Rady ds. Systemu Płatniczego⁵².

7.3. Nadzór nad infrastrukturą systemu płatniczego

Sprawowanie przez NBP nadzoru systemowego nad systemem płatniczym ma na celu minimalizowanie ryzyka związanego z ewentualnymi zakłóceniami w funkcjonowaniu systemów i podmiotów tworzących infrastrukturę systemu płatniczego, tj. systemów płatności, schematów płatniczych, systemów rozliczeń i rozrachunku papierów wartościowych, oraz ze świadczeniem przez krajowe instytucje płatnicze usługi *acquiring*. Sprawowany przez NBP nadzór systemowy przyczynia się do zapewnienia stabilności systemu finansowego.

7.3.1. Nadzór nad systemami płatności i schematami płatniczymi

W 2018 r. NBP na bieżąco analizował dane statystyczne i inne informacje dotyczące nadzorowanych systemów płatności i schematów płatniczych. Dokonywał także oceny incydentów zakłócających ich funkcjonowanie oraz podejmował działania zmierzające do zapewnienia ich bezpiecznego i sprawnego działania.

Ponadto w 2018 r.:

- w odniesieniu do systemów płatności:

⁵¹ Uchwała nr 14/2018 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 10 maja 2018 r. zmieniająca uchwałę w sprawie powołania przy Zarządzie Narodowego Banku Polskiego organu opiniodawczo-doradczego o nazwie Rada ds. Systemu Płatniczego.

⁵² Załącznik do uchwały nr 1/2018 Rady ds. Systemu Płatniczego z dnia 17 kwietnia 2018 r. zatwierdzony uchwałą nr 15/2018 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 10 maja 2018 r.

- Prezes NBP wydał 7 decyzji dotyczących wydania zezwolenia⁵³ na wprowadzenie zmian w zasadach funkcjonowania systemów płatności;
- prowadzono działania na rzecz oceny 2 systemów płatności – Krajowego Systemu Rozliczeń, którego operatorem jest First Data Polska SA, oraz systemu Elixir, którego operatorem jest Krajowa Izba Rozliczeniowa SA;
- w odniesieniu do schematów płatniczych Prezes NBP wydał :
 - 2 zezwolenia na prowadzenie schematu płatniczego na terytorium RP⁵⁴,
 - 5 zezwoleń na wprowadzenie zmian w zasadach funkcjonowania schematu płatniczego⁵⁵.

7.3.2. Nadzór nad usługą płatniczą *acquiring*

W ramach sprawowanego nadzoru nad usługą płatniczą *acquiring* (usługa pośrednictwa w autoryzacji płatności bezgotówkowych) Prezes NBP, na wniosek KNF, wydał w formie postanowień dwie opinie dotyczące świadczenia tej usługi.

7.3.3. Nadzór nad infrastrukturą potransakcyjną rynku finansowego

W 2018 r. Prezes NBP wydał, w formie postanowień, dwie opinie dotyczące zmian regulaminów określających zasady funkcjonowania systemów rozrachunku i rozliczeń papierów wartościowych.

W 2018 r. Zarząd NBP przyjął raport przedstawiający wyniki oceny systemu SKARBNET4. Wskazano w nim na wysoki poziom zgodności systemu SKARBNET4 z wymogami rozporządzenia CSDR⁵⁶ i wymogami rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2017/392⁵⁷.

W 2018 r. NBP kontynuował udział w pracach koordynowanych przez Europejski Bank Centralny, mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa cybernetycznego w odniesieniu do podmiotów tworzących infrastrukturę systemu płatniczego Unii Europejskiej. W ramach tych prac NBP dokonał w 2018 r. oceny bezpieczeństwa cybernetycznego podmiotów prowadzących systemy rozrachunku i rozliczeń papierów wartościowych funkcjonujących na terytorium RP⁵⁸.

⁵³ Na podstawie art. 69 Ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo przedsiębiorców oraz inne przepisy dotyczące działalności gospodarczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 650).

⁵⁴ Na podstawie art. 148 pkt 15 ustawy, o której mowa w poprzednim przypisie.

⁵⁵ Na podstawie art. 132zo ust. 6 Ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2003, z późn. zm.).

⁵⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 909/2014 z dnia 23 lipca 2014 r. w sprawie usprawnienia rozrachunku papierów wartościowych w Unii Europejskiej i w sprawie centralnych depozytów papierów wartościowych, zmieniające dyrektywy 98/26/WE i 2014/65/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 236/2012.

⁵⁷ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2017/392 z dnia 11 listopada 2016 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 909/2014 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących wymogów w zakresie udzielania zezwoleń oraz wymogów nadzorczych i operacyjnych dla centralnych depozytów papierów wartościowych.

⁵⁸ W dwóch przypadkach we współpracy z KNF.

7.4. NBP jako udziałowiec krajowych osób prawnych świadczących usługi na rzecz instytucji finansowych

W 2018 r. NBP posiadał akcje i udziały w następujących podmiotach krajowych⁵⁹:

- Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych SA z siedzibą w Warszawie, który prowadzi centralny depozyt papierów wartościowych oraz dokonuje rozrachunku transakcji tymi papierami; KDPW SA posiada 100% akcji spółki KDPW_CCP SA, prowadzącej systemy rozliczeń transakcji instrumentami finansowymi;
- Krajowej Izbie Rozliczeniowej SA z siedzibą w Warszawie, będącej główną instytucją na krajowym rynku rozliczania płatności detalicznych;
- spółce Bazy i Systemy Bankowe sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy, która jest producentem i integratorem rozwiązań informatycznych przeznaczonych przede wszystkim dla instytucji sektora finansowego, w szczególności bankowych i ubezpieczeniowych, oraz dla administracji publicznej.

Tabela 5. Zestawienie posiadanych przez NBP akcji i udziałów w spółkach polskiego prawa handlowego według stanu na 31 grudnia 2018 r.

Nazwa podmiotu	Kapitał zakładowy (zł)	Liczba posiadanych przez NBP akcji/udziałów	Udział NBP w kapitale zakładowym (w %)
Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA	21 000 000	7 000	33,33
Krajowa Izba Rozliczeniowa SA	5 445 000	3 750	34,44
Bazy i Systemy Bankowe sp. z o.o.	10 000 000	1 000	100,00

Źródło: dane NBP.

Najważniejsze działania w 2018 r.:

- udział w pracach dotyczących wdrożenia do prawa krajowego tzw. dyrektywy PSD2, która m.in. wprowadziła nowe kategorie dostawców usług płatniczych,
- zakończenie prac nad dostosowaniem infrastruktury NBP do współpracy z platformą TIPS,
- przeprowadzenie ocen bezpieczeństwa cybernetycznego wybranych podmiotów infrastruktury rynku finansowego,
- przeprowadzenie oceny systemu SKARBNET4 pod kątem wymogów rozporządzenia CSDR.

⁵⁹ Zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o Narodowym Banku Polskim, NBP może być udziałowcem albo akcjonariuszem innych osób prawnych, które prowadzą działalność usługową na rzecz instytucji finansowych lub Skarbu Państwa lub mają dla NBP duże znaczenie z punktu widzenia stabilności krajowego systemu finansowego.

8. Obsługa Skarbu Państwa⁶⁰

Zadania realizowane przez Narodowy Bank Polski w ramach obsługi Skarbu Państwa obejmują: obsługę bankową rachunków budżetu państwa, obsługę zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa, obrót skarbowymi papierami wartościowymi oraz działania na rzecz zarządzania długiem publicznym, w szczególności długiem Skarbu Państwa.

8.1. Rachunki bankowe prowadzone przez NBP

W 2018 r. NBP prowadził rachunki bankowe wymienione w art. 196 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, przede wszystkim: centralny rachunek bieżący budżetu państwa, rachunki bieżące państwowych jednostek budżetowych, w tym urzędów obsługujących organy podatkowe, oraz rachunki środków na wydatki niewygasające jednostek budżetowych. NBP prowadził również rachunki lokat terminowych w złotych i walutach obcych dla podmiotów uprawnionych do posiadania rachunków w NBP.

Ponadto na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy o Narodowym Banku Polskim, NBP prowadził rachunki innych osób prawnych.

8.1.1. Obsługa rachunków bankowych

Narodowy Bank Polski przeprowadzał operacje na rachunkach bankowych budżetu państwa w formie bezgotówkowej, przede wszystkim w systemie bankowości elektronicznej, a także w formie gotówkowej. Do obsługi rachunków bankowych niektórych klientów (np. Departamentu Budżetu Państwa Ministerstwa Finansów, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, sądów powszechnych) NBP wykorzystywał międzysystemowy interfejs B2B, który zapewnia nowoczesny sposób komunikowania się posiadacza rachunku z NBP oraz wysokie bezpieczeństwo przekazywanych danych.

Z dniem 1 stycznia 2018 r. zmieniły się przepisy regulujące zasady obsługi płatności dotyczących składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz Fundusz Emerytur Pomostowych⁶¹. Nowe regulacje przewidują, że wpłaty – zamiast czterema odrębnymi przelewami na cztery różne rachunki bankowe prowadzone w NBP – są dokonywane łącznie na indywidualne rachunki składkowe, również obsługiwane przez NBP.

⁶⁰ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 4, art. 49, art. 51 i art. 52 ustawy o Narodowym Banku Polskim, Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 2077, z późn. zm.) i Ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 2187, z późn. zm.).

⁶¹ Ustawa z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r. poz. 1027).

Od 1 lipca 2018 r. prowadzenie rachunków bankowych dostosowano do przepisów ustawowych, wprowadzających do polskiego porządku prawnego mechanizm podzielonej płatności⁶², w tym otwarto dla posiadaczy rachunków rachunki VAT, uwzględniając specyfikę obsługi rachunków budżetu państwa.

W grudniu 2018 r. w ramach unowocześniania procesu obsługi bankowej budżetu państwa NBP udostępnił posiadaczom rachunków karty płatnicze i usługę elektronicznej wypłaty gotówki oraz rozpoczął świadczenie zastępczej obsługi kasowej z wykorzystaniem zlecenia wypłaty gotówki.

8.1.2. Rodzaje rachunków prowadzonych przez NBP

Narodowy Bank Polski prowadzi rachunki w złotych i walutach obcych, w tym rachunki służące do obsługi środków pochodzących z budżetu UE.

Według stanu na 31 grudnia 2018 r. NBP obsługiwał 2969 klientów (w 2017 r. 3017). Oddziały okręgowe prowadziły dla nich 22 810 rachunków, w tym 8445 rachunków VAT (w 2017 r. 14 146), z czego 6279 rachunków było obsługiwanych w ramach zastępczej obsługi kasowej (6755 w 2017 r.)⁶³.

8.2. Obsługa zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa

Na podstawie umowy agencyjnej z 18 listopada 2016 r. zawartej z Ministrem Rozwoju i Finansów Narodowy Bank Polski prowadził w 2018 r. obsługę zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa z tytułu:

- 57 pożyczek udzielonych Rządowi RP przez międzynarodowe instytucje finansowe,
- 74 gwarantowanych przez Rząd RP pożyczek i kredytów zagranicznych udzielonych podmiotom krajowym,
- udziałów Polski w 9 międzynarodowych instytucjach finansowych oraz zagranicznych należności udziałowych od jednej instytucji finansowej.

Pełniąc funkcję depozytariusza Grupy Banku Światowego, NBP obsługiwał 14 skryptów dłużnych wystawionych przez Rząd RP w związku z członkostwem Polski w instytucjach tej grupy finansowej.

⁶² Ustawa z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 62).

⁶³ Zastępcza obsługa kasowa prowadzona jest dla posiadaczy rachunków mających siedzibę poza miastem, w którym zlokalizowany jest oddział okręgowy NBP.

8.3. Obsługa obrotu papierami wartościowymi

8.3.1. Przetargi papierów wartościowych

Jako agent emisji skarbowych papierów wartościowych NBP jest zobowiązany do organizowania przetargów sprzedaży i odkupu bonów skarbowych oraz przetargów sprzedaży, odkupu i zamiany obligacji skarbowych. W 2018 r. zostało przeprowadzonych:

- 11 przetargów sprzedaży obligacji skarbowych, w tym 3 przetargi uzupełniające; łącznie podaż wyniosła 61,8 mld zł, popyt – 128,5 mld zł, sprzedaż – 61,8 mld zł; większość obligacji oferowanych przez MF to obligacje o stałym oprocentowaniu, a ich sprzedaż stanowiła 58,4% wartości całej sprzedaży.
- 9 przetargów zamiany, na których MF odkupiło obligacje o wartości 48,9 mld zł, a sprzedało o wartości 49,9 mld zł, wartość zakupu gotówkowego wyniosła 44,2 mln zł; większość (55,6%) obligacji sprzedanych na przetargach to obligacje o stałym oprocentowaniu.

W 2018 r. odbył się jeden przetarg odkupu obligacji nominowanych w dolarach. Podaż wyniosła 300,0 mln USD, popyt 254,0 mln USD, odkup 226,0 mln USD.

8.3.2. System Dealerów Skarbowych Papierów Wartościowych (DSPW)

W 2018 r., podobnie jak w poprzednich latach, NBP realizował zadania związane z systemem Dealerów Skarbowych Papierów Wartościowych (DSPW)⁶⁴. Na podstawie umowy zawartej z Ministrem Finansów Narodowy Bank Polski:

- udostępniał Ministerstwu Finansów dane wykorzystywane do sporządzania ocen aktywności banków pełniących funkcję DSPW,
- pełnił funkcję organizatora fixingu skarbowych papierów wartościowych⁶⁵.

⁶⁴ Głównym celem systemu jest wyodrębnienie *primary dealers*. Jest to grupa banków, które w zamian za przywilej wyłączności składania ofert na przetargach skarbowych papierów wartościowych (SPW) oraz wyłączności lub uprzywilejowania w zakresie przeprowadzania indywidualnych operacji z Ministrem Finansów są zobowiązane do regularnego uczestniczenia w przetargach sprzedaży SPW i fixingach SPW, kwotowania SPW (szczególnie emisji bazowych na rynku elektronicznym), podejmowania działań na rzecz rozszerzania bazy inwestorów SPW, rzetelnego wypełniania obowiązków wynikających z uczestniczenia w systemach depozytowych oraz promowania rynku SPW. Działania te mają służyć realizacji strategii zarządzania długiem sektora finansów publicznych, w szczególności zwiększeniu płynności, efektywności i przejrzystości rynku SPW.

⁶⁵ Jako organizator fixingu SPW Narodowy Bank Polski określa jego zasady w porozumieniu z Ministrem Finansów (emitentem) i BondSpot SA (pełnomocnikiem) oraz sprawuje ogólny nadzór nad funkcjonowaniem fixingu SPW (§2 ust. 3 regulaminu *fixingu*).

8.4. Współpraca z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym

W 2018 r. NBP współpracował z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym. Celem współpracy jest wymiana informacji wykorzystywanych do koordynowania polityki zarządzania długiem publicznym (prowadzonej przez MF) z polityką pieniężną i polityką kursową prowadzonymi przez NBP.

Najważniejsze działania w 2018 r.:

- dostosowanie NBP do obsługi płatności składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i tzw. fundusze pozaubezpieczeniowe oraz do obsługi rachunków bankowych po wprowadzeniu mechanizmu podzielonej płatności,
- udostępnienie posiadaczom rachunków kart płatniczych i usługi elektronicznej wypłaty gotówki oraz rozpoczęcie świadczenia zastępczej obsługi kasowej z wykorzystaniem zlecenia wypłaty gotówki,
- zorganizowanie łącznie 21 przetargów sprzedaży, zamiany i odkupu skarbowych papierów wartościowych.

9. Działalność analityczno-badawcza⁶⁶

Działania banków centralnych zmierzające do zapewnienia stabilności makroekonomicznej i finansowej wymagają szczegółowej wiedzy na temat procesów zachodzących w gospodarce i jej otoczeniu. Realizując te działania, NBP analizuje bieżącą i oczekiwaną sytuację gospodarczą w Polsce i na świecie, korzystając z szerokiego zakresu danych oraz narzędzi analitycznych i prognostycznych. Bank prowadzi także badania naukowe umożliwiające ocenę zmian zachodzących w gospodarce i weryfikację stosowanych narzędzi analitycznych. Wyniki analiz i badań są wykorzystywane przy podejmowaniu decyzji przez Zarząd NBP oraz Radę Polityki Pieniężnej.

Poniżej przedstawiono najważniejsze prace i działania analityczno-badawcze prowadzone w 2018 r. dotyczące stabilności makroekonomicznej⁶⁷, w tym stabilności cen – w podziale na główne grupy tematyczne.

9.1. Analizy i badania dotyczące polityki pieniężnej

- Analizowano makroekonomiczne skutki kryzysów na rynku międzybankowym i rolę niekonwencjonalnych narzędzi polityki pieniężnej w łagodzeniu tych skutków, a także badano międzynarodowe doświadczenia związane z wykorzystaniem tej grupy instrumentów.
- Prowadzono badania redystrybucyjnych skutków polityki pieniężnej i fiskalnej, w tym ich wpływ na zagregowany popyt gospodarstw domowych.
- Przeprowadzono kolejne badania mechanizmu transmisji polityki pieniężnej, w tym: ocenę zmian mechanizmu transmisji polityki pieniężnej w czasie, badanie kanału kredytowego oraz badanie kanału podejmowania ryzyka (ang. *risk taking channel*).
- Szacowano wpływ przemian demograficznych na spadek realnych stóp procentowych równowagi w Polsce i strefie euro oraz ich konsekwencje dla prowadzenia polityki pieniężnej.
- Monitorowano i analizowano politykę pieniężną głównych banków centralnych oraz ich potencjalny wpływ na polską gospodarkę.

9.2. Analizy i badania procesów cenotwórczych, cen i inflacji

- Kontynuowano badania dotyczące sztywności cen w polskiej gospodarce oraz wykorzystania danych ze sklepów internetowych do prognozowania inflacji.
- Opracowano model prognostyczny dla detalicznych cen paliw w Polsce uwzględniający kształtowanie się marż.
- Kontynuowano analizy i badania procesów inflacyjnych w gospodarce narodowej, jak również przygotowywano krótkookresowe prognozy wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych oraz jego składowych.

⁶⁶ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 59 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

⁶⁷ Działania analityczno-badawcze z zakresu stabilności i rozwoju systemu finansowego oraz systemu płatniczego przedstawiono w rozdziałach 3 i 7 *Sprawozdania*.

- Prowadzono prace analityczne i badawcze nad miarami wskaźników inflacji bazowej oraz prace badawcze nad przyczynami kształtowania się inflacji na relatywnie niskim poziomie.

9.3. Prognozowanie makroekonomiczne i rozwój modeli prognostycznych

- Przygotowano regularne projekcje inflacji i PKB oraz prognozy krótkookresowe PKB i jego komponentów wykorzystywane do oceny stabilności makroekonomicznej i stabilności sektora finansowego.
- Zmodyfikowano model prognostyczny SoePL tak, aby lepiej odwzorowywał przebieg cyklu koniunkturalnego, w tym: wahania skłonności do oszczędzania w reakcji na wzrost niepewności, średniookresowe tendencje demograficzne i ich wpływ na rynek pracy oraz rolę środków UE w procesach inwestycyjnych.
- Przygotowano aktualizację własności symulacyjnych modelu NECMOD oraz długookresowych prognoz potencjalnego tempa wzrostu gospodarczego.
- Analizowano scenariusze makroekonomiczne związane z wyjściem Wielkiej Brytanii ze struktur Unii Europejskiej.
- Przeprowadzono badanie czynników determinujących niski wzrost płac w ostatnich latach.
- Przeprowadzono cztery Ankiety Makroekonomiczne NBP, w ramach których zebrano prognozy makroekonomiczne (w tym prognozy probabilistyczne PKB i inflacji) profesjonalnych prognostów spoza NBP.

9.4. Analizy i badania sytuacji fiskalnej

- Prowadzono analizy i prognozy sytuacji budżetu państwa i całego sektora instytucji rządowych i samorządowych, a także restrykcyjności polityki fiskalnej i jej oddziaływania na gospodarkę. Badano także wykorzystanie funduszy z budżetu Unii Europejskiej i ich wpływ na główne agregaty makroekonomiczne.
- Kontynuowano badania zróżnicowania wysokości wynagrodzeń w sektorze publicznym i prywatnym, analizując wpływ kryzysu gospodarczego w latach 2007–2009 na międzysektorową lukę płacową w krajach UE.
- Badano efekty mnożnikowe polityki fiskalnej (wydatków rządowych), w tym ich wpływ na konsumpcję gospodarstw domowych i rynek pracy.
- Prowadzono badania nad fiskalnymi skutkami mobilności siły roboczej w kontekście stabilności finansów publicznych państw wchodzących w skład unii monetarnej.

9.5. Analizy gospodarki światowej i wpływu zagranicy na polską gospodarkę

- Prowadzono badania dotyczące strukturalnych determinant salda bilansu obrotów bieżących polskiej gospodarki.
- Kontynuowano badania wpływu eksportu oraz powiązań w ramach globalnych łańcuchów wartości dodanej na wzrost gospodarczy i konwergencję.

- Analizowano kształtowanie się koniunktury międzynarodowej, obejmujące bieżącą i prognozowaną sytuację w głównych gospodarkach świata oraz krajach Europy Środkowo-Wschodniej.
- Prognozowano zmienne makrofinansowe, wykorzystywane do zarządzania rezerwami walutowymi dla wybranych gospodarek świata oraz oceniano perspektywy sytuacji gospodarczej krajów, w których NBP inwestuje rezerwy walutowe.
- Rozwijano narzędzia wykorzystywane w krótkookresowych prognozach aktywności w otoczeniu polskiej gospodarki.
- Przeprowadzono analizy wpływu zmian w polityce handlowej na świecie na aktywność w globalnej gospodarce oraz analizy ryzyka związanego z wysokim poziomem zadłużenia w niektórych dużych gospodarkach.
- Prowadzono badanie niepokrytego parytetu stóp procentowych w gospodarkach wschodzących i rozwiniętych.
- Kontynuowano badanie, w jaki sposób luzowanie ilościowe prowadzone przez duże banki centralne wpływa na małe otwarte gospodarki.

9.6. Analizy i badania sektora realnego gospodarki

9.6.1. Analizy i badania sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych

- Prowadzono cykliczne analizy sytuacji finansowej sektora gospodarstw domowych, dotyczące źródeł pozyskiwania dochodów, wydatków konsumpcyjnych i oszczędności, koniunktury konsumenckiej, jak również zmian stanu aktywów i zobowiązań.
- Zakończono badanie wpływu oczekiwań sektora prywatnego dotyczących przyszłej zdolności kredytowej na zadłużanie się gospodarstw domowych i gospodarke oraz wpływu polityki banku centralnego na redukcję powstałego zadłużenia.
- Prowadzono badania wpływu struktury rynku pracy na mechanizm transmisji monetarnej.

9.6.2. Analizy i badania sytuacji ekonomicznej rynku pracy

- Cyklicznie analizowano sytuację na rynku pracy, w tym czynniki prowadzące do zmian zatrudnienia i bezrobocia, płace, relację płac do wydajności pracy, jak również zjawisko migracji, w tym obserwowany w ostatnich latach intensywny napływ imigrantów do Polski.

9.6.3. Analizy i badania sytuacji ekonomicznej i finansowej przedsiębiorstw

- Prowadzono analizy dotyczące w szczególności: wpływu dużych inwestycji przedsiębiorstw na efektywność ich funkcjonowania, kształtowania się punktów zwrotnych wskaźników koniunktury konsumenckiej oraz siły powiązania między wskaźnikami koniunktury przemysłowej a indeksem produkcji sprzedanej przemysłu, wykorzystania miar wartości dodanej brutto dla danych jednostkowych jako uzupełnienia informacji z rachunków narodowych,

powiązania inwestycji z zatrudnieniem w sektorze przedsiębiorstw niefinansowych, w tym relacji między rentownością, kosztami pracy i przeniesieniem się kosztów na ceny.

- Przeanalizowano zmiany marż cenowych powyżej kosztów krańcowych oraz czynniki wpływające na marże, ze szczególnym uwzględnieniem procesów globalizacyjnych.
- Badano sektor przedsiębiorstw niefinansowych: szacowano i oceniano determinanty ich produktywności, rozpoczęto badania pozycji konkurencyjnej firm w wybranych branżach tego sektora oraz kontynuowano badania konkurencyjności polskiej gospodarki ocenianej z perspektywy tej grupy podmiotów.
- Przeprowadzono kwartalne badania cykliczne pt. Szybki Monitoring NBP, obejmujące m.in. decyzje produkcyjne, zatrudnieniowe, inwestycyjne, finansowe i cenowe firm oraz ich relacje z systemem bankowym.
- Przeprowadzono badanie pt. Ankieta Roczna NBP, dotyczące czynników wpływających na kondycję sektora przedsiębiorstw.
- Kontynuowano badanie mikroprzedsiębiorstw w Polsce, koncentrując się na kwestiach istotnych z perspektywy polityki pieniężnej, w tym ocenie wielkości potencjalnej luki kredytowej oraz czynników wpływających na dostępność kredytów dla małych przedsiębiorstw niefinansowych.

9.6.4. Analizy i badania rynku nieruchomości

- Prowadzono cykliczne analizy sytuacji oraz cen na rynku nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych, w tym obliczano indeks hedoniczny czynszów na rynkach biurowych i handlowych, prowadzono badania ankietowe przedsiębiorstw deweloperskich, analizowano działalność przedsiębiorstw rynku nieruchomości w podziale na podmioty duże, średnie i notowane na GPW, rozpoczęto analizę wpływu sytuacji producentów i hurtowni materiałów budowlanych oraz firm budowlanych na podaż mieszkań.
- Opublikowano kwartalne *Informacje o cenach mieszkań i sytuacji na rynku nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych* oraz *Raport o sytuacji na rynku nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych w Polsce w 2017 r.*

9.7. Publikacje naukowe pracowników NBP

Upowszechnianie wyników badań pracowników NBP umożliwia naukową weryfikację ich jakości i poprawności metodycznej – dzięki poddaniu ich procesowi recenzyjnemu oraz ocenie ekspertów krajowych i zagranicznych.

W 2018 r. w uznanych periodykach krajowych i międzynarodowych ukazało się 81 publikacji naukowych pracowników NBP, w tym 10 publikacji po polsku i 71 publikacji po angielsku. W czasopiśmie z tzw. listy filadelfijskiej znalazło się 21 publikacji (załącznik 7).

9.8. Konferencje i seminaria naukowe organizowane przez NBP

W 2018 r. NBP zorganizował 6 międzynarodowych konferencji naukowych (w 2017 r. – 5), w których wzięli udział pracownicy banków centralnych i przedstawiciele świata nauki o znacznym dorobku naukowym:

- 13 kwietnia 2018 r.: *Integration Trends in Europe and the Impact on the Region*. Konferencja została zorganizowana we Lwowie we współpracy z Narodowym Bankiem Ukrainy (NBU) i była poświęcona wpływowi integracji europejskiej na obszar Europy Środkowej i Wschodniej. Wśród prelegentów byli studenci polskich i ukraińskich uczelni oraz pracownicy departamentów analityczno-badawczych NBP oraz NBU.
- 31 maja – 1 czerwca 2018 r.: *Interaction of Fiscal and Monetary Policies*. Konferencję zorganizowano w Kijowie we współpracy z NBU. Była poświęcona interakcjom między polityką fiskalną i polityką monetarną.
- 11 – 15 czerwca 2018 r.: *7th NBP Summer Workshop*. Było to coroczne spotkanie ekonomistów prowadzących badania w najważniejszych ośrodkach zagranicznych i krajowych, poświęcone makroekonomii i finansom.
- 20 – 21 września 2018 r.: *International Spillovers*. Konferencję zorganizowano we współpracy z Bankiem Litwy, Centre for Economic Policy Research (CEPR) oraz Central Bank Research Association (CEBRA). Była poświęcona przyczynom oraz skutkom międzynarodowej synchronizacji wahań koniunkturalnych.
- 26 października 2018 r.: *The Mystery of Low Productivity Growth in Europe*. Była to kolejna edycja dorocznej konferencji NBP z cyklu *Conference on the Future of the European Economy (CoFEE)*. Wzięli w niej udział przedstawiciele banków centralnych, międzynarodowych instytucji finansowych, administracji publicznej, *think tanków* i środowisk akademickich. Przedmiotem obrad była produktywność i słabnący wzrost wydajności pracy, szczególnie w Europie Środkowej.
- 26 – 27 listopada 2018 r.: *NBP Workshop on Forecasting*. Podczas warsztatów omówiono metody stosowane w prognozowaniu głównych zmiennych makroekonomicznych w bankach centralnych oraz innych instytucjach prognostycznych.

Ponadto zorganizowano 21 otwartych seminariów naukowych (w 2017 r. – 27). Ich tematem były różne zagadnienia dotyczące polityki pieniężnej, funkcjonowania gospodarki, systemu finansowego oraz inne aspekty polityki ekonomicznej. Wykaz seminariów zamieszczono w załączniku 7.

9.9. Współpraca ze środowiskiem naukowym, bankami centralnymi i instytucjami międzynarodowymi

W 2018 r.:

- W ramach cyklicznego programu wizyt badawczych (NBP Visiting Researcher Program) w NBP gościło 7 badaczy. Wszyscy przedstawili wyniki prowadzonych badań podczas seminariów naukowych.

- Zaakceptowano raporty z 6 projektów badawczych przeprowadzonych w ramach konkursów na projekty badawcze NBP przeznaczone do realizacji przez pracowników NBP i osoby spoza NBP.
- W ramach współpracy z ekspertami z innych banków centralnych NBP zorganizował w Polsce 3 spotkania przedstawicieli departamentów zajmujących się analizą i prognozami makroekonomicznymi oraz instrumentami polityki pieniężnej w bankach centralnych państw Grupy Wyszehradzkiej oraz w Deutsche Bundesbanku. Podczas warsztatów omawiano m.in. nowe narzędzia prognostyczne i analityczne służące do prognozowania PKB, wzrostu potencjalnego, inflacji oraz oceny rynku pracy. Przedstawiono również badania nad wpływem zmian kursu walutowego, zmian marż oraz konwergencji cenowej na gospodarkę.
- NBP kontynuował współpracę ze Światowym Forum Ekonomicznym w zakresie Globalnego Raportu Konkurencyjności 2019 – corocznego, międzynarodowego badania konkurencyjności około 140 gospodarek.
- Przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach grup roboczych ESBC, gremiów unijnych oraz innych instytucji krajowych i międzynarodowych, poświęconych zagadnieniom i projektem związanym z głównymi obszarami prac analityczno-badawczych NBP.

Najważniejsze działania w 2018 r.:

- prowadzenie analiz dotyczących sytuacji gospodarczej w Polsce i jej otoczeniu na potrzeby Zarządu NBP i Rady Polityki Pieniężnej,
- doskonalenie narzędzi prognostycznych oraz przeprowadzenie licznych prac modelowych i analityczno-badawczych,
- opublikowanie 81 opracowań naukowych pracowników NBP, w tym 21 w czasopiśmie z tzw. listy filadelfijskiej,
- zorganizowanie 6 międzynarodowych konferencji naukowych i 21 otwartych seminariów naukowych.

10. Działalność statystyczna⁶⁸

Narodowy Bank Polski jest jedną z głównych instytucji w Polsce prowadzących badania statystyczne. Dotyczą one przede wszystkim działalności sektora finansowego oraz szeroko rozumianych relacji z zagranicą. Uzyskane dane i informacje są wykorzystywane do prowadzenia polityki pieniężnej, monitorowania ryzyka w sektorze finansowym, badań stabilności finansowej i analiz makroostrożnościowych.

NBP regularnie publikuje dane w szerokim zakresie, a także przekazuje informacje sprawozdawcze instytucjom międzynarodowym, przede wszystkim EBC, Eurostatowi i BIS. Dzięki zgodności metodyki opracowywania danych z obowiązującymi standardami możliwe jest dokonywanie porównań międzynarodowych i obserwowanie pozycji Polski na tle innych krajów europejskich. NBP stale rozszerza zakres zbieranych danych oraz rozwija metody ich pozyskiwania, przetwarzania i udostępniania.

10.1. Podstawowe zadania z zakresu statystyki

Podstawowe zadania NBP w obszarze statystyki obejmują pozyskiwanie danych sprawozdawczych, przede wszystkim od podmiotów sektora finansowego oraz – w węższym zakresie – od podmiotów niefinansowych. Równoległe są prowadzone prace nad metodyką opracowywania danych, jej harmonizacją ze zmieniającymi się standardami międzynarodowymi, jak również doskonaleniem rozwiązań informatycznych służących do pozyskiwania i prezentacji danych. NBP otrzymuje również dane statystyczne z innych instytucji, w tym z GUS, UKNF i KDPW.

W 2018 r. NBP kontynuował regularne opracowywanie zestawień, materiałów analitycznych i publikacji, przeznaczonych zarówno dla odbiorców w Banku, jak i odbiorców zewnętrznych. Do najważniejszych z nich należą:

- kwartalne opracowania o bilansie płatniczym oraz roczne opracowanie *Międzynarodowa pozycja inwestycyjna Polski*,
- kwartalne dane dotyczące zadłużenia zagranicznego kraju oraz międzynarodowej pozycji inwestycyjnej,
- miesięczne dane bilansu płatniczego,
- miesięczny bilans skonsolidowany monetarnych instytucji finansowych, zawierający podstawowe agregaty monetarne (podaż pieniądza M3 i czynniki jego kreacji),
- miesięczne dane dotyczące średniego oprocentowania depozytów i kredytów w bankach,
- miesięczne dane finansowe sektora bankowego (należności, zobowiązania, rachunek zysków i strat),

⁶⁸ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 7, art. 17 ust. 4 pkt 13, art. 23 ustawy o Narodowym Banku Polskim oraz Ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz.U. z 2018 r., poz. 997, z późn. zm.).

- kwartalne dane na temat adekwatności kapitałowej sektora bankowego,
- kwartalne dane dotyczące rynku krajowych funduszy inwestycyjnych,
- kwartalne i roczne rachunki finansowe według sektorów instytucjonalnych.

Informacje statystyczne były udostępniane m.in. podmiotom krajowym: Sejmowi RP, Radzie Ministrów, GUS, BFG, UKNF, ZBP i instytucjom naukowym. Przekazywano je również EBC i instytucjom międzynarodowym: Eurostatowi, BIS, MFW, BŚ i OECD.

10.2. Zadania statystyczne wynikające z uczestnictwa NBP w Europejskim Systemie Banków Centralnych i innych instytucjach międzynarodowych

W 2018 r. NBP kontynuował współpracę w obszarze statystyki z instytucjami międzynarodowymi, przede wszystkim z EBC, Komisją Europejską (Eurostatem), Komitetem ds. Statystyki Monetarnej, Finansowej i Bilansu Płatniczego (CMFB), Europejskim Urzędem Nadzoru Bankowego (EBA) oraz Europejską Radą ds. Ryzyka Systemowego (ESRB).

10.2.1. Statystyka monetarna i finansowa

W 2018 r. NBP przekazywał EBC zharmonizowane miesięczne i kwartalne dane z zakresu zagregowanego bilansu monetarnych instytucji finansowych (MIF), miesięczne dane dotyczące statystyki stóp procentowych, miesięczne i kwartalne dane o aktywach i zobowiązaniach funduszy inwestycyjnych, roczne dane na temat statystyki instytucji ubezpieczeniowych, a także dane na potrzeby Rejestru Danych Instytucji i Podmiotów Powiązanych (Register of Institutions and Affiliates Data, RIAD).

Ponadto w 2018 r. NBP:

- Kontynuował prace nad zmianami w systemach informatycznych wykorzystywanych do pozyskiwania i przetwarzania danych funduszy inwestycyjnych (PEGAZ, INTER-FIN i PAR-INTER-FIN), aby dostosować je do znowelizowanych regulacji prawnych⁶⁹.
- Uczestniczył w pracach działającej w EBC Grupy Roboczej ds. Statystyki Monetarnej i Finansowej (Working Group on Monetary and Financial Statistics), w tym w pracach nad: nowelizacją podręcznika do statystyki bilansowej, poprawą jakości danych instytucji ubezpieczeniowych oraz wytycznymi dla funduszy emerytalno-rentowych dotyczącymi opracowywania sprawozdawczości statystycznej zgodnie z nowym rozporządzeniem EBC⁷⁰. Uczestniczył także, jako obserwator, w pracach nad stworzeniem zintegrowanego systemu sprawozdawczego banków (Integrated Reporting Framework).

⁶⁹ Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 21 września 2017 r. w sprawie sposobu, szczegółowego zakresu i terminów przekazywania do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej, okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz analiz ryzyka systemowego. (Dz.U. z 2017 r. poz. 1803).

⁷⁰ Rozporządzenie Europejskiego Banku Centralnego (UE) 2018/231 z dnia 26 stycznia 2018 r. w sprawie wymogów sprawozdawczości statystycznej w odniesieniu do funduszy emerytalno-rentowych (EBC/2018/2).

- Brał udział w pracach działających w EBC: Grupy Roboczej ds. Danych Analitycznych o Kredytach (Working Group on Analytical Credit Datasets) oraz Grupy Eksperckiej NEWS1. W 2018 r. prace tych grup koncentrowały się na przygotowaniu pierwszej transmisji indywidualnych danych o ekspozycjach kredytowych. We współpracy z Grupą Roboczą ds. Statystyki Monetarnej i Finansowej (WG MFS) utworzono zespół ekspercki, którego zadaniem jest porównanie sprawozdawczości AnaCredit ze statystyką bilansową (BSI) i stóp procentowych (MIR). NBP we współpracy z innymi instytucjami analizował możliwość stworzenia centralnego rejestru kredytowego w Polsce. Zadaniem tego rejestru będzie analiza zjawisk kredytowych na potrzeby prowadzenia polityki pieniężnej, zapewnienia stabilności finansowej, jak też nadzoru makroostrożnościowego.
- Uczestniczył w pracach Grupy Roboczej RIAD⁷¹ Hub Network, które w 2018 r. objęły w szczególności przygotowania do wdrożenia nowej wersji systemu RIAD 4.0. Ponadto NBP brał udział w pracach nad harmonizacją danych w systemach RIAD i CSDB (Centralised Securities Database), rozpoczął zasilanie RIAD danymi referencyjnymi emitentów papierów wartościowych, oraz podjął współpracę z EBC nad rozszerzeniem systemu RIAD o kredytobiorców z ekspozycją zagraniczną. W 2018 r. NBP przekazywał EBC zharmonizowane dane referencyjne o instytucjach finansowych (monetarnych instytucjach finansowych, funduszach inwestycyjnych, instytucjach ubezpieczeniowych, instytucjach istotnych dla systemu płatniczego) oraz dane o wybranych podmiotach niefinansowych.

10.2.2. Statystyka ostrożnościowa

W 2018 r. w obszarze statystyki ostrożnościowej NBP:

- Wdrożył w ramach systemu informacji sprawozdawczej (SIS) zmiany w pakiecie sprawozdawczym COREP, wynikające ze zmienionych regulacji UE⁷². Zmiany te obejmowały dane dotyczące ostrożnej wyceny, sekurytyzacji oraz współczynnika wypłacalności w ramach II filara.
- Uczestniczył w pracach grup roboczych działających w ramach EBC: Grupy Roboczej ds. Statystyki Nadzorczej (Working Group on Supervisory Statistics) i Grupy Eksperckiej ds. Jakości Danych (Expert Group on Data Quality).
- Brał udział w pracach grup i podgrup roboczych działających w ramach Europejskiego Nadzoru Bankowego, w szczególności Stałego Komitetu ds. Księgowości, Raportowania i Audytu (Standing Committee on Accounting, Reporting and Auditing, SCARA).
- Kontynuował przekazywanie EBC raportów z zakresu sprawozdawczości finansowej oraz adekwatności kapitałowej (*consolidated banking data*, CBD). Struktura i zakres raportów CBD zostały w 2018 r. znacznie zmienione z powodu wejścia w życie z dniem 1 stycznia 2018 r. standardu MSSF 9 i zmiany pakietów FINREP Skonsolidowany i FINREP Jednostkowy.

⁷¹ Rejestr Danych Instytucji i Podmiotów Powiązanych (Register of Institutions and Affiliates Data, RIAD).

⁷² Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 2018/1627 z dnia 9 października 2018 r. nowelizujące Rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 680/2014 w odniesieniu do ostrożnej wyceny do celów sprawozdawczości nadzorczej.

10.2.3. Statystyka bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej

W 2018 r. NBP:

- Prowadził badania procesów migracyjnych. Analizowano emigrację zarobkową z Polski, jak również imigrację zarobkową do Polski z Ukrainy. Uzyskano wiedzę na temat wpływu zjawisk migracyjnych na przepływy pieniężne związane z pracą oraz na temat skutków migracji dla rynku pracy. Zmodyfikowano listę badanych krajów docelowych emigracji z Polski tak, aby lepiej odwzorowywać aktualne trendy, a także uzyskać wiedzę na temat aktywności Polaków na dotychczas niebadanych rynkach pracy. Badano coraz większą rolę imigrantów na lokalnych rynkach pracy w Polsce oraz zjawiska zatrudniania cudzoziemców w poszczególnych sektorach gospodarki.
- Kontynuował przekazywanie EBC zharmonizowanych danych miesięcznych i kwartalnych z zakresu bilansu płatniczego, międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, oficjalnych aktywów rezerwowych, płynnych aktywów i pasywów w walutach obcych oraz zadłużenia zagranicznego oraz przekazywanie Eurostatowi rocznych danych o międzynarodowym handlu usługami i zagranicznych inwestycjach bezpośrednich.
- Uczestniczył w pracach międzynarodowych grup roboczych: Grupy Roboczej ds. Statystyki Relacji z Zagranicą (Working Group on External Statistics) w EBC, Grupy Roboczej ds. Statystyki Bilansu Płatniczego (Working Group on Balance of Payments Statistics) w Eurostacie oraz Grupy Roboczej ds. Statystyki Inwestycji Zagranicznych (Working Group on International Investment Statistics) w OECD.
- Brał udział w pracach powołanej wspólnie przez ESS (European Statistical System) i ESCB Grupy Zadaniowej ds. Statystyki Inwestycji Bezpośrednich (Joint ESS and ESCB Task Force on Foreign Direct Investment, TF-FDI).

10.2.4. Pozostałe obszary statystyki

- Statystyka rachunków finansowych. NBP przekazywał kwartalne i roczne rachunki finansowe odpowiednio, EBC i Eurostatowi, uczestniczył w pracach działającej w EBC Grupy Roboczej ds. Rachunków Finansowych (Working Group on Financial Accounts) oraz w pracach nad zapewnieniem jakości danych wykorzystywanych w procedurze nierównowag makroekonomicznych w UE, prowadzonych przez Komitet ds. Statystyki Monetarnej, Finansowej i Bilansu Płatniczego (Committee for Monetary, Financial and Balance of Payments Statistics, CMFB).
- Statystyka sektora instytucji rządowych i samorządowych. W 2018 r. NBP przekazywał EBC dane roczne z zakresu statystyki tego sektora. Ponadto brał udział w pracach Zespołu ds. Statystyki Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych powołanego przez Prezesa GUS, a także w pracach Grupy Roboczej ds. Statystyki Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych w EBC (Working Group on Government Finance Statistics).
- Statystyka sektora realnego. NBP kontynuował współpracę z grupą roboczą BACH. Przygotowano m.in. publikację nt. oceny rentowności przedsiębiorstw niefinansowych w zależności od

zastosowanego wskaźnika. NBP zakończył także prace nad rozbudowanym narzędziem wizualizacji danych, które będzie dostępne dla użytkowników bazy BACH. W ramach uczestnictwa w grupie roboczej Risk Assessment Working Group opracowano metodykę badania ryzyka sektorowego przedsiębiorstw oraz przeprowadzono badanie dotyczące modelowania straty z tytułu niewykonania zobowiązania (*loss given default*).

- Statystyka inwestycji w papiery wartościowe. NBP rozwijał narzędzia zarządzania jakością danych na temat charakterystyk papierów wartościowych oraz uczestniczył w pracach Grupy Roboczej ds. Papierów Wartościowych w EBC (Working Group on Securities Statistics).

Najważniejsze działania w 2018 r.:

- wdrożenie zmian w pakiecie sprawozdawczym COREP wynikających ze zmienionych regulacji UE,
- kontynuacja prac nad zmianami w systemach informatycznych wykorzystywanych do pozyskiwania i przetwarzania danych funduszy inwestycyjnych, dostosowujących je do znowelizowanych regulacji prawnych,
- prace nad rozwojem metodyki i rozszerzeniem zakresu badań procesów migracyjnych.

11. Działalność edukacyjna i informacyjna

Działalność edukacyjna NBP wiąże się z zadaniami wymienionymi w art. 59 ustawy o Narodowym Banku Polskim, zgodnie z którym bank centralny prowadzi działalność wydawniczą i promocyjną. W jej ramach realizowane są przedsięwzięcia mające na celu informowanie o działalności NBP oraz podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa o zasadach funkcjonowania banku centralnego, systemu bankowego i gospodarki rynkowej.

11.1. Działalność edukacyjna

11.1.1. Program edukacji ekonomicznej

W ramach działalności edukacyjnej NBP realizuje projekty mające na celu upowszechnianie zasad funkcjonowania rynku finansowego, kształtowanie postaw sprzyjających jego stabilności i rozwojowi, podnoszenie poziomu znajomości zagadnień ekonomicznych, w tym wiedzy o roli i misji banku centralnego, a także kształtowanie postaw sprzyjających przedsiębiorczości, przeciwdziałanie wykluczeniu finansowemu oraz popularyzowanie wiedzy o dziedzictwie ekonomicznym, historii pieniądza i nowych nurtach w ekonomii.

W 2018 r. NBP zorganizował kolejne edycje konkursów na prace o tematyce ekonomicznej: Konkursu o Nagrodę Prezesa NBP za najlepszą pracę magisterską z zakresu nauk ekonomicznych, Konkursu o Nagrodę Prezesa NBP za najlepszą pracę doktorską i habilitacyjną z zakresu nauk ekonomicznych oraz Konkursu na pracę pisemną dla młodzieży⁷³.

We wszystkich miastach wojewódzkich NBP przeprowadził bezpłatne szkolenia dla nauczycieli na temat innowacji w edukacji ekonomicznej.

W 2018 r. NBP dofinansował projekty edukacyjne skierowane do różnych grup społecznych, w tym do środowisk szkolnych⁷⁴, akademickich, seniorów oraz osób zagrożonych wykluczeniem finansowym. Decyzje o dofinansowaniu przez NBP projektów edukacyjnych poprzedzono kilkuetapową weryfikacją. Projekty o wysokości dofinansowania powyżej 30 tys. zł opiniowała Rada ds. Edukacji Ekonomicznej, będąca organem opiniodawczo-doradczym przy Zarządzie NBP⁷⁵. Projekty, których wysokość dofinansowania nie przekraczała 30 tys. zł, opiniowała powołana w NBP Komisja ds. Wspierania Społecznych Inicjatyw Edukacyjnych. Łącznie dofinansowano 252 projekty

⁷³ Temat pracy dla uczniów siódmych i ósmych klas szkół podstawowych oraz gimnazjów to: *W 1919 r. Sejm RP wprowadził ustawą polską jednostkę monetarną – złotego. Jaką wartość, po niemal 100 latach od ustanowienia, ma dla Ciebie polska waluta?*, a dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych: *190 lat polskiej bankowości centralnej. Jak działalność NBP może przekładać się na twoje finanse osobiste?*

⁷⁴ Działaniami objęto ponad 195 tys. uczniów i 34 tys. nauczycieli.

⁷⁵ W jej skład wchodzi przedstawiciele środowisk społecznych i zawodowych związanych z działalnością edukacyjną, naukową, komunikacją społeczną i polityką finansową.

(41 projektów zaopiniowanych przez Radę, 114 projektów zaopiniowanych przez Komisję oraz 97 projektów w ramach konkursu grantowego).

Wszystkie zrealizowane w 2018 r. projekty edukacyjne zostały poddane ewaluacji. Działania ewaluacyjne przeprowadzają pracownicy NBP i wyłonione w przetargu zewnętrzne agencje badawcze. Ważną rolę w procesie ewaluacji odgrywa także Rada ds. Edukacji Ekonomicznej i Komisja ds. Wspierania Społecznych Inicjatyw Edukacyjnych. Gremia te formułują wnioski i rekomendacje będące elementem oceny zgłaszanych projektów. W 2018 r. przeprowadzono kolejne badanie dotyczące stanu wiedzy i świadomości ekonomicznej dzieci i młodzieży w Polsce (badania takie NBP przeprowadza cyklicznie, co kilka lat).

11.1.2. Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzypka

Działalność placówki edukacyjno-ekspozycyjnej Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzypka ma na celu przybliżanie dziejów pieniądza oraz jego roli w społeczno-gospodarczej historii Polski i świata. Placówka oferuje nowoczesne interaktywne wystawy, około 10 tys. eksponatów oraz programy edukacyjne skierowane głównie do młodzieży szkolnej i akademickiej. Zwiedzanie ekspozycji i korzystanie z działalności edukacyjnej Centrum Pieniądza NBP jest bezpłatne.

W 2018 r. placówkę odwiedziło blisko 68 tysięcy osób (w 2017 r. – 58 tys.), przy czym przeważały grupy szkolne. Wśród indywidualnych zwiedzających zwiększył się udział rodzin z dziećmi, seniorów oraz osób o różnych formach niepełnosprawności.

W 2018 r. w ramach działalności Centrum Pieniądza NBP:

- Zorganizowano programy edukacyjne: *O pieniądzu to i owo* i *Nasz polski złoty* w ramach akcji *Zima w mieście* oraz *Od denara do złotego* podczas *Lata w mieście*, zajęcia rodzinne⁷⁶ i zwiedzanie poświęcone szczegółowym zagadnieniom: *Dzieje złotego*, *Ikonoografia banknotów polskich*, *Pieniądz jako źródło informacji*, *Król, malarz czy poeta*. *Portrety na monetach*.
- Przygotowano wystawę *Dzieje złotego*, która została zaprezentowana w ramach Polskiej Wystawy Gospodarczej. Wystawa była poświęcona historii polskiej waluty od XVI do XX w.
- Przygotowano specjalne programy zwiedzania dla osób niepełnosprawnych: niesłyszących i słabosłyszących, niewidzących i słabowidzących oraz osób z niepełnosprawnościami sensorycznymi.
- Opracowano materiały edukacyjne (gry, scenariusze) dla osób dorosłych, grup rodzinnych i nauczycieli.
- Pozyskano nowe eksponaty⁷⁷.

⁷⁶ Cykl spotkań „Rodzinne Soboty w Centrum Pieniądza” podczas akcji *Lato w mieście* został wyróżniony w Plebiscycie portalu CzasDzieci.pl na najbardziej rozwojową inicjatywę dla dzieci pn. „Warszawskie Słoneczniki 2018”.

⁷⁷ Są to: kufel zdobiony monetami z przełomu XVII/XVIII w. z pięcioma medalami zaślubinowymi królów Polski: Władysława IV i Jana Kazimierza oraz puchar z wtopionymi talarami pruskimi z lat 1861–1871.

Ponadto dzięki staraniom Centrum Pieniądza NBP w 2018 r. na Polską Listę Krajową Programu UNESCO Pamięć Świata wpisano kolekcję 12 monet i banknotów pod nazwą *Polska jednostka monetarna ZŁOTY – zespół monet, ich prób oraz wzorów banknotów*.

11.2. Działalność informacyjna i promocyjna

11.2.1. Działania i kampanie informacyjno-promocyjne

W 2018 r. NBP przeprowadził m.in. następujące działania o charakterze informacyjno-promocyjnym:

- promował monety i banknoty kolekcjonerskie, w tym uruchomił mobilną sprzedaż i wymianę wartości kolekcjonerskich,
- informował o zmianach w obsłudze rachunków bankowych prowadzonych w NBP (nowe zasady świadczenia zastępczej obsługi kasowej),
- promował Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzyпка i projekty edukacyjne NBP.

11.2.2. Prezentacja działań NBP w Internecie

W 2018 r.:

- Prowadzono stronę internetową NBP i inne serwisy internetowe banku. W 2018 r. strona NBP.pl miała ponad 105,5 mln odsłon (w 2017 r. – 103,4 mln).
- Prowadzono kanały NBP w Internecie (w tym NBPtrv na YouTube). Zamieszczono w nich 134 materiały wideo (w 2017 r. – 81), które uzyskały 4,1 tys. subskrypcji i 2,4 mln wyświetleń.
- Po raz kolejny odnotowano wzrost zainteresowania materiałami NBP wśród użytkowników serwisów Facebook i Twitter.
- Uzupełniano materiałami wideo kanał NBP w serwisie Telewizji Polskiej vod.tvp.pl.
- Kontynuowano transmisje na żywo (*streaming* z tłumaczeniem symultanicznym) konferencji prasowych RPP i wybranych międzynarodowych konferencji organizowanych przez NBP.

11.2.3. Kontakty z mediami i analitykami rynkowymi

W 2018 r. w ramach kontaktów z mediami i analitykami rynkowymi NBP:

- informował o opracowywanych w Banku raportach i analizach, w szczególności dotyczących polityki pieniężnej, systemu finansowego, w tym nadzoru makroostrożnościowego, systemu płatniczego i sytuacji makroekonomicznej,
- prezentował bieżącą działalność banku centralnego, m.in.: realizację polityki pieniężnej, działalność emisyjną i działalność edukacyjną,
- organizował spotkania z dziennikarzami i konferencje prasowe, w tym po posiedzeniach Rady Polityki Pieniężnej, dotyczące publikacji ważniejszych raportów i opracowań Banku, a także w ramach współpracy z najważniejszymi instytucjami finansowymi (krajowymi i zagranicznymi),

- zorganizował 16. edycję Konkursu o Nagrodę im. Władysława Grabskiego,
- prowadził korespondencję z dziennikarzami w sprawach dotyczących działalności banku centralnego.

11.3. Obchody 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości

W 2018 r. w ramach prowadzonej działalności edukacyjnej i informacyjnej Narodowy Bank Polski dołączył do obchodów 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Wydarzenia zorganizowane z tej okazji przez NBP objęły:

- Zrealizowanie projektu *My Polacy 1918–2018*, którego centralnym punktem było widowisko *Wolność we krwi*. Widowisko zaprezentowano na żywo 15 sierpnia 2018 r. na placu Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie. Przedstawienie było transmitowane w kilkunastu innych miastach w Polsce i za granicą oraz w telewizji (transmisja i retransmisje). Projekt *My Polacy 1918–2018* dotarł bezpośrednio do blisko 90 tys. odbiorców.
- Przeprowadzenie konkursu grantowego dla szkół pod hasłem *My Polacy – niepodlegli, przedsiębiorczy*. W wyniku konkursu 97 szkół otrzymało wsparcie finansowe na realizację zgłoszonych projektów.
- Przygotowanie programu zwiedzania pt. *Śladami niepodległości* w Centrum Pieniądza NBP.

11.4. Działalność wydawnicza i biblioteczna

Działalność wydawnicza NBP obejmuje publikowanie dokumentów związanych z zadaniami banku centralnego, opracowań naukowych i statystyczno-analitycznych oraz służących upowszechnianiu wiedzy z zakresu ekonomii i finansów.

W 2018 r. wydano kilkadziesiąt publikacji, w tym m.in.: *Raport Roczny, Plan działalności NBP, Sprawozdanie z działalności NBP, Raport o inflacji, Rozwój systemu finansowego w Polsce, Raport o stabilności systemu finansowego w Polsce, Raport o rynku nieruchomości w Polsce, Bilans Płatniczy RP, Międzynarodowa pozycja inwestycyjna, Raport o nadzorze systemowym w zakresie polskiego systemu płatniczego, Biuletyn Informacyjny, Bank i Kredyt, Materiały i Studia* (zeszyty polskojęzyczne), *NBP Working Papers* (zeszyty anglojęzyczne)⁷⁸, *Przegląd Spraw Europejskich*, kwartalne streszczenia *Biuletynu Ekonomicznego EBC* w języku polskim, *Bankoteka* (magazyn edukacyjny Centrum Pieniądza NBP). W 2018 r. po raz pierwszy ukazał się rocznik *Raport o obrocie gotówkowym w Polsce w 2017 r.*

Centralna Biblioteka NBP jest biblioteką naukową. Posiada jeden z największych w Polsce zbiorów z zakresu nauk ekonomicznych, zwłaszcza bankowości, finansów i zarządzania. W 2018 r. Centralną Bibliotekę NBP odwiedziło około 7 tys. czytelników. Udostępniono łącznie ponad 16 tys. woluminów

⁷⁸ Szczegółowy wykaz publikacji w ramach serii *Materiały i Studia* oraz *NBP Working Papers* wydanych w 2018 r. zawiera załącznik 7.

książek i czasopism. Księgozbiór Centralnej Biblioteki NBP liczy ponad 149,5 tys. woluminów książek (w 2018 r. zbiory powiększyły się o ponad 3 tys. pozycji).

11.5. Rozpatrywanie petycji, skarg, wniosków i listów

W 2018 r. rozpatrzono ogółem 3586 spraw skierowanych do NBP (w 2017 r. — 4155), w tym 3390 listów (w 2017 r. — 3956) oraz 196 skarg i wniosków o udostępnienie informacji publicznej (w 2017 r. — 199). Spośród wszystkich nadesłanych spraw 3395 załatwiono w NBP, a pozostałe 191 przekazano zgodnie z kompetencjami do banków i innych instytucji.

Podobnie jak w poprzednich latach sprawy rozpatrzone w NBP dotyczyły: działalności banków, próśb o informacje historyczne nt. banków i instytucji finansowych, wskazania następców prawnych zlikwidowanych banków, interpretacji przepisów prawnych, jak również kwestii emisyjno-skarbcowych i kolekcjonerskich, spraw kadrowych i socjalno-bytowych, objęcia patronatem NBP, informacji statystycznych, bieżących wydarzeń związanych z działalnością NBP, informacji o polityce pieniężnej NBP, informacji o kredytach walutowych.

Najważniejsze działania w 2018 r.:

- dofinansowanie 252 projektów z zakresu edukacji ekonomicznej realizowanych w całym kraju,
- rozszerzenie oferty edukacyjnej i promocja Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzyпка,
- rozwój działalności informacyjnej NBP w Internecie, powodujący wzrost liczby użytkowników kanałów i serwisów prowadzonych przez NBP,
- udział w obchodach 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości.

12. Działalność legislacyjna⁷⁹

12.1. Działalność legislacyjna organów NBP

W 2018 r. organy NBP wydały 144 akty prawne, z tego 43 – Prezes NBP, 6 – Rada Polityki Pieniężnej, a 95 – Zarząd NBP. W Monitorze Polskim ogłoszono 26 aktów prawnych wydanych przez organy NBP, a w Dzienniku Urzędowym NBP – 17 aktów prawnych.

12.2. Udział NBP w pracach organów państwa nad projektami aktów normatywnych

Zgodnie z ustawą o Narodowym Banku Polskim NBP współdziałał z organami państwa, opiniując projekty aktów normatywnych z zakresu polityki gospodarczej oraz mających znaczenie dla systemu bankowego. W tej działalności dążył do zapewnienia stabilności systemu finansowego oraz bezpieczeństwa i rozwoju systemu bankowego.

W 2018 r. NBP otrzymał:

- 781 dokumentów nadesłanych w ramach prac Stałego Komitetu Rady Ministrów (KRM), w tym 170 projektów ustaw, do których sporządzono 95 opinii (stanowisk NBP),
- 127 dokumentów nadesłanych w ramach rządowych uzgodnień międzyresortowych, w tym 46 projektów ustaw, do których sporządzono 74 opinie (stanowiska NBP),
- 71 projektów ustaw nadesłanych z Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu i Kancelarii Prezydenta, do każdego przedstawiono stanowisko NBP,
- 32 projekty aktów prawnych nadesłanych w ramach prac Komitetu do Spraw Europejskich (KSE), do których sporządzono 4 opinie (stanowiska NBP).

W 2018 r. pracownicy NBP wzięli udział w 13 konferencjach uzgodnieniowych i 11 posiedzeniach komisji prawnych, a także w 28 posiedzeniach komisji i podkomisji sejmowych i senackich.

Do najważniejszych projektów aktów prawnych zaopiniowanych przez NBP w 2018 r., nie dotyczących bezpośrednio sektora bankowego (najważniejsze akty prawne dotyczące sektora bankowego zostały wskazane w pkt 12.3), należały:

- projekty uchwalonych ustaw:
 - Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz.U. poz. 1000),
 - Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1075),

⁷⁹ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 7, art. 12, art. 16 ust. 3, art. 17 ust. 3 pkt 2 i art. 17 ust. 4 oraz art. 21 pkt 3 i 4 ustawy o Narodowym Banku Polskim oraz na podstawie przepisów innych ustaw, zgodnie z zawartymi w nich upoważnieniami dla organów NBP do wydania aktów prawnych.

- Ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa (Dz.U. poz. 1560),
 - Ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o usługach zaufania oraz identyfikacji elektronicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1544),
 - Ustawa z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych (Dz.U. poz. 2215),
 - Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o elektronicznym fakturowaniu w zamówieniach publicznych, koncesjach na roboty budowlane lub usługi oraz partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz.U. poz. 2191),
 - Ustawa z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości (Dz.U. z 2019 r. poz. 125).
- projekty ustaw:
- rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem stosowania rozporządzenia 2016/679 (druk sejmowy nr 3050),
 - rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz niektórych innych ustaw⁸⁰ (projekt dostępny w bazie internetowej Rządowego Centrum Legislacji).

W 2018 r. NBP uczestniczył w pracach KSE, w szczególności przez opiniowanie wybranych projektów krajowych aktów prawnych, o których mowa w pkt 12.2. i 12.3.

Narodowy Bank Polski współtworzył również rozwiązania dotyczące głównych obszarów funkcjonowania państwa – w szczególności przez udział w pracach następujących gremiów:

- Rady Bankowego Funduszu Gwarancyjnego,
- Komisji Nadzoru Finansowego,
- Komitetu Stabilności Finansowej,
- Komitetu Standardów Rachunkowości,
- Komitetu Polityki Ubezpieczeń Eksportowych,
- Rady Rozwoju Rynku Finansowego,
- Rady Dialogu Społecznego.

12.3. Projekty ustaw dotyczących funkcjonowania systemu bankowego

Narodowy Bank Polski zaopiniował:

- projekty uchwalonych ustaw:
- Ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa (Dz.U. poz. 1499),
 - Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru oraz ochrony inwestorów na tym rynku (Dz.U. poz. 2243).

⁸⁰ Projekt dotyczy funkcjonowania platform internetowych.

- projekty ustaw:
 - rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji oraz niektórych innych ustaw (druki sejmowe nr 2877 i 3000),
 - rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z rozwojem płatności elektronicznych (projekt dostępny w bazie internetowej Rządowego Centrum Legislacji).

12.4. Udział NBP w konsultowaniu projektów opinii Europejskiego Banku Centralnego do projektów unijnych aktów prawnych oraz projektów krajowych aktów prawnych państw członkowskich Unii Europejskiej

W 2018 r. NBP uczestniczył w opiniowaniu 58 projektów aktów prawnych, do których EBC wydał opinie⁸¹. Opinie EBC do unijnych aktów prawnych dotyczyły m.in.:

- projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 1092/2010 w sprawie unijnego nadzoru makroostrożnościowego nad systemem finansowym i ustanowienia Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego,
- projektu rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 w sprawie ustanowienia Europejskiego Urzędu Nadzoru (Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego) i powiązane akty prawne,
- projektu rozporządzenia w sprawie utworzenia Europejskiego Funduszu Walutowego,
- projektu dyrektywy Rady ustanawiającej przepisy służące wzmocnieniu odpowiedzialności budżetowej i średniookresowej orientacji polityki budżetowej w państwach członkowskich,
- przeglądu podejścia ostrożnościowego do firm inwestycyjnych
- projektu rozporządzenia w sprawie niektórych opłat za płatności transgraniczne w Unii i opłat za przeliczenie waluty.

Przedmiotem konsultacji były także liczne projekty aktów prawnych państw członkowskich UE (w tym projekt polskiej ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem nadzoru oraz ochrony inwestorów na rynku finansowym), regulujące m.in. kwestie nadzoru finansowego, wzmocnienia stabilności finansowej oraz wprowadzenia narzędzi makroostrożnościowych.

⁸¹ Zgodnie z postanowieniami Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz Statutu ESBC i EBC do zadań EBC należy opiniowanie krajowych i unijnych projektów aktów prawnych dotyczących działalności emisyjnej, środków płatniczych, statusu i funkcjonowania narodowych banków centralnych, statystyki pieniężnej, systemów płatniczych oraz instytucji finansowych.

Najważniejsze działania NBP w 2018 r.:

- udział w pracach organów państwa nad projektami aktów prawnych mających znaczenie dla systemu bankowego,
- opiniowanie projektów unijnych aktów prawnych oraz projektów aktów prawnych państw członkowskich UE, dotyczących m.in. kwestii finansowych i bankowych, w tym nadzoru finansowego, wzmocnienia stabilności finansowej oraz instrumentów finansowych i płatniczych.

13. Współpraca międzynarodowa⁸²

13.1. Realizacja zadań wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej

W 2018 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach gremiów UE, w tym: Rady Ogólnej EBC, Rady Generalnej ESRB, komitetów i grup roboczych ESBC oraz ESRB, Rady ECOFIN (w ramach nieformalnych posiedzeń), komitetów i grup roboczych Rady UE oraz Komisji Europejskiej. Najważniejsze działania dotyczyły zakończenia budowy unii bankowej, w tym wdrożenia środków służących ograniczeniu ryzyka w sektorze bankowym w UE⁸³. Prowadzono prace nad stworzeniem wspólnego mechanizmu zabezpieczającego, tzw. *common backstop*, dla jednolitego funduszu restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków (Single Resolution Fund, SRF).

NBP był także zaangażowany w działania związane z wyjściem Wielkiej Brytanii z UE (tzw. brexit) – na szczeblu wewnętrznym, krajowym i unijnym.

13.1.1. Współpraca w ramach Europejskiego Systemu Banków Centralnych

Przedstawiciele NBP brali udział w pracach ESBC w zakresie wynikającym ze statusu banku centralnego państwa członkowskiego UE pozostającego poza strefą euro. Uczestniczyli także w kwartalnych posiedzeniach Rady Ogólnej EBC (jednego z organów decyzyjnych EBC) oraz w pracach komitetów ESBC.

Przedmiotem obrad Rady Ogólnej EBC były przede wszystkim następujące kwestie: sytuacja makroekonomiczna państw członkowskich UE oraz sytuacja na rynkach finansowych (w tym wpływ rozwoju kryptoaktywów⁸⁴ na sektor finansowy), uwarunkowania polityki pieniężnej państw pozostających poza strefą euro oraz monitorowanie działalności banków centralnych w związku z tzw. zakazem finansowania monetarnego sektora publicznego ze środków banku centralnego⁸⁵ i zakazem uprzywilejowanego dostępu⁸⁶.

W trakcie spotkań komitetów ESBC oraz grup roboczych i zespołów zadaniowych ESBC omawiano m.in. następujące zagadnienia:

- sytuację makroekonomiczną w krajach UE,

⁸² Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 5, art. 11 ust. 2 i 3, art. 23 ust. 7 ustawy o Narodowym Banku Polskim oraz na podstawie przepisów Statutu ESBC i EBC.

⁸³ Nowelizacja dyrektywy w sprawie naprawy oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków (Bank Recovery and Resolution Directive, BRRD), nowelizacja rozporządzenia o jednolitym mechanizmie restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji banków (Single Resolution Mechanism, SRM), nowelizacja dyrektywy i rozporządzenia w sprawie wymogów kapitałowych (Capital Requirements Directive, CRD IV oraz Capital Requirements Regulation, CRR).

⁸⁴ Tj. waluty wirtualne (tokeny płatnicze) oraz innego typu tokeny (użytkowe, inwestycyjne i mieszane).

⁸⁵ Wynikającym z art. 123 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

⁸⁶ Wynikającym z art. 124 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

- ochronę przed cyberzagrożeniami, w tym opracowane przez EBC dla sektora finansowego UE zasady testowania odporności na cyberataki (TIBER-EU),
- koncepcję „cyfrowego pieniądza” banku centralnego oraz walut wirtualnych,
- budowę centralnego systemu europejskiej rejestracji kredytobiorców (AnaCredit),
- fałszerstwa banknotów euro,
- wprowadzenie płatności natychmiastowych (Instant Credit Transfer, SCT Inst) w punktach usługowo-handlowych (*point-of-sale*, POS),
- rachunkowość i sprawozdawczość finansową banków centralnych ESBC,
- wpływ brexitu na sytuację gospodarczą w UE oraz przygotowania do brexitu.

W 2018 r. pracownicy NBP wzięli udział w 318 wyjazdach do banków centralnych i EBC oraz w 93 wyjazdach do innych instytucji europejskich (w 2017 r. odpowiednio 328 i 126).

13.1.2. Udział w pracach innych organów unijnych

W 2018 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli — bezpośrednio bądź pośrednio — w pracach następujących gremiów UE:

- Rady ECOFIN (w ramach nieformalnych posiedzeń),
- Komitetu Rady UE ds. Ekonomicznych i Finansowych (Economic and Financial Committee, EFC),
- grup roboczych Rady UE i Komisji Europejskiej.

Ponadto w ramach współpracy NBP z Europejską Radą ds. Ryzyka Systemowego (ESRB) NBP zorganizował w 2018 r. posiedzenie grupy roboczej Rady pn. Task Force on Central Counterparties (TFCCP).

13.2. Współpraca z międzynarodowymi instytucjami gospodarczymi i finansowymi

13.2.1. Współpraca z Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)

W 2018 r. eksperci NBP uczestniczyli w: posiedzeniach komitetów tematycznych i grup roboczych OECD oraz działaniach podejmowanych w ramach dwóch inicjatyw: OECD International Network on Financial Education (Międzynarodowa Grupa OECD ds. Edukacji Finansowej) oraz OECD Blockchain Policy Forum (Forum OECD ds. Polityki Łańcucha Bloków).

W 2018 r. przedstawiciele NBP wzięli udział w podsumowaniu XV Przeglądu Gospodarczego Polski. Głównym tematem przeglądu była innowacyjność.

13.2.2. Współpraca z Grupą Banku Światowego (GBŚ)

W ramach współpracy z Grupą Banku Światowego (GBŚ) przedstawiciele NBP m.in. uczestniczyli w:

- wiosennych i dorocznych Spotkaniach Rad Gubernatorów BŚ i MFW,
- spotkaniu nt. funduszy Międzynarodowego Stowarzyszenia Rozwoju (International Development Association, IDA),
- pracach nad nową strategią współpracy GBŚ z Polską, przyjętą przez Radę Dyrektorów Wykonawczych BŚ w czerwcu 2018 r.,
- spotkaniu państw grupy członkowskiej (konstytuanty) w MFW i Banku Światowym⁸⁷, które odbyło się w lipcu 2018 r. w Warszawie⁸⁸ i zostało zorganizowane przez NBP oraz Ministerstwo Finansów.

13.2.3. Współpraca z Międzynarodowym Funduszem Walutowym (MFW)

W 2018 r. przedstawiciele NBP współpracowali z MFW, w tym w ramach:

- misji Funduszu w Polsce odbywającej się na podstawie art. IV Umowy o MFW,
- misji Funduszu w związku z kompleksową oceną stabilności systemu finansowego w Polsce (Financial Sector Assessment Program, FSAP).

Przedstawiciele NBP brali również udział, we współpracy z Ministerstwem Finansów, w opiniowaniu dokumentów rozpatrywanych przez Radę Wykonawczą MFW⁸⁹.

W 2018 r. były kontynuowane działania w ramach czasowego zwiększenia zasobów finansowych MFW:

- NBP – jako członek Nowych Porozumień Pożyczkowych (ang. New Arrangements to Borrow, NAB) – pozostaje w gotowości do wypłacenia MFW oprocentowanej pożyczki do kwoty odpowiadającej 1,29 mld SDR. NBP będzie uczestnikiem NAB do listopada 2022 r.
- NBP jest sygnatariuszem umowy pożyczki dwustronnej na rzecz MFW o wartości do 6,27 mld EUR. Umowa obowiązuje do końca 2019 r. i za zgodą NBP może być przedłużona o kolejny rok.

Środki udostępnione MFW przez NBP w ramach NAB, jak też na podstawie umowy pożyczki dwustronnej zachowują status rezerw walutowych. Do tej pory MFW nie korzystał ze środków z pożyczki dwustronnej. W ramach NAB Fundusz wykorzystał na koniec 2018 r. kwotę odpowiadającą 105,2 mln SDR⁹⁰.

⁸⁷ Azerbejdżan, Kazachstan, Kirgistan, Polska, Serbia, Szwajcaria, Tadżykistan, Turkmenistan i Uzbekistan.

⁸⁸ Polska była po raz trzeci gospodarzem takiego spotkania; poprzednie odbyły się w 2000 r. i 2005 r.

⁸⁹ Od 1 listopada 2016 r. do 31 października 2018 r. przedstawiciel Polski (wyznaczony przez Ministra Finansów jako Gubernatora RP w MFW) przewodniczył konstytuancie w MFW, do której należy Polska. Przewodnictwo ma charakter rotacyjny i od 1 listopada 2018 r. sprawuje je ponownie przedstawiciel Szwajcarii.

⁹⁰ W latach 2011–2018 NBP udzielił MFW pożyczek w ramach NAB na łączną kwotę 451,2 mln SDR oraz otrzymał spłatę pożyczki w łącznej wysokości 346 mln SDR.

13.2.4. Współpraca z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju (EBOR)

W 2018 r. w ramach współpracy z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju (EBOR) przedstawiciele NBP uczestniczyli w opiniowaniu dokumentów rozpatrywanych na posiedzeniach Rady Dyrektorów EBOR, w tym w opracowaniu *Strategii EBOR dla Polski na lata 2018–2023*. Strategię tę zatwierdziła Rada Dyrektorów EBOR w kwietniu 2018 r. W dokumencie założono wzmocnienie konkurencyjności, promowanie tzw. zielonej transformacji (ang. *green economy transition*) oraz wzmocnienie stabilności dzięki rozwojowi i dywersyfikacji rynków kapitałowych.

Przedstawiciele NBP wzięli także udział w XXVII Dorocznym Spotkaniu Rady Gubernatorów EBOR.

13.2.5. Współpraca z Bankiem Rozrachunków Międzynarodowych (BIS)

W 2018 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w 6 posiedzeniach Gubernatorów BIS. W czerwcu 2018 r. odbyło się doroczne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy BIS, podczas którego przyjęto 88. Raport Roczny i zatwierdzono bilans Banku na dzień 31 marca 2018 r. Rachunek wyników wykazał zysk netto w wysokości 508,1 mln SDR, z czego 131,2 mln SDR przeznaczono na wypłatę dywidendy. Narodowy Bank Polski otrzymał dywidendę w wysokości 1,88 mln SDR.

13.2.6. Współpraca z Międzynarodowym Bankiem Współpracy Gospodarczej (MBWG) i Azjatyckim Bankiem Inwestycji Infrastrukturalnych (AIIB)

W 2018 r. :

- przedstawiciele NBP i Ministerstwa Finansów uczestniczyli w posiedzeniach Rady MBWG i spotkaniach roboczych związanych z bieżącą działalnością tego banku,
- NBP kontynuował współpracę z Ministerstwem Finansów w zakresie formułowania stanowisk Polski w sprawach związanych z działalnością Azjatyckiego Banku Inwestycji Infrastrukturalnych (AIIB)⁹¹.

13.2.7. Inne działania na forum międzynarodowym

W 2018 r. NBP zorganizował 19 konferencji międzynarodowych (w 2017 r. – również 19), samodzielnie lub we współpracy z innymi bankami centralnymi, gremiami UE oraz krajowymi i międzynarodowymi instytucjami finansowymi. Poza konferencjami przedstawionymi w innych częściach *Sprawozdania*, były to m.in.:

- 15 stycznia 2018 r. – prezentacja raportu Banku Światowego pt. *Global Economic Prospects 2018. Broad-Based Upturn, but for How Long?*;
- 8 lutego 2018 r. – prezentacja raportu Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju (EBOR) pt. *Transition Report 2017–2018: Sustaining growth*;

⁹¹ Przedstawiciel NBP pełni funkcję Zastępcy Gubernatora w AIIB; funkcję Gubernatora w AIIB pełni Minister Finansów.

- 19 marca 2018 r. — konferencja NBP i Bruegel⁹² pt. *Exit from the unconventional monetary policies: Implications for the euro area and potential spill-overs for non-euro countries*;
- 13 kwietnia 2018 r. — konferencja współorganizowana z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym pt. *Investment and Investment Finance in Poland and the EU. Presentation of the EIB Investment Survey 2017*,
- 7 września 2018 r. - konferencja NBP i MFW pn. *China: Economic Situation and Policy Challenges*,
- 13–15 września 2018 r. — konferencja NBP, Official Monetary and Financial Institutions Forum (OMFIF) oraz Narodowego Banku Węgier (Magyar Nemzeti Bank, MNB) pn. *Economic growth prospects in the 21st century for the CEE region*.

Pracownicy NBP reprezentowali również Narodowy Bank Polski w konferencjach międzynarodowych (w 2018 r. — 133, w 2017 r. — 132 wyjazdy).

W 2018 r. w ramach programu współpracy technicznej Narodowego Banku Polskiego z bankami centralnymi i instytucjami wykonującymi zadania banków centralnych z państw przechodzących transformację gospodarczą NBP zrealizował łącznie 102 przedsięwzięcia z udziałem 283 osób z 31 instytucji (w 2017 r. były to 63 przedsięwzięcia z udziałem 327 osób z 27 instytucji), w tym:

- 26 wizyt studyjnych i 62 wyjazdy eksperckie,
- 5 seminariów poświęconych edukacji ekonomicznej, współpracy zagranicznej, procedurze udzielania zamówień publicznych, makroostrożnościowym testom warunków skrajnych (we współpracy z Narodowym Bankiem Szwajcarii) i audytowi wewnętrznemu,
- 9 warsztatów dotyczących strukturalnego modelowania cyklu biznesowego, modelowania transmisji monetarnej na rynkach wschodzących, roli i zadań oddziałów okręgowych NBP, narzędzi polityki pieniężnej, metod prognozowania inflacji w czasie rzeczywistym, ekonometrii bayesowskiej, zarządzania bezpieczeństwem telekomunikacyjnym, diagnozy klimatu pracy oraz analizy danych statystycznych szeregów czasowych.

W 2018 r. NBP wraz z Deutsche Bundesbankiem i Bankiem Litwy realizował projekt współpracy bliźniaczej (ang. *twinning project*) Komisji Europejskiej na rzecz Narodowego Banku Republiki Białorusi. W ramach tego projektu pracownicy NBP odbyli 45 misji eksperckich do Narodowego Banku Republiki Białorusi.

Ponadto pracownicy NBP wzięli udział w 100 wyjazdach do instytucji międzynarodowych (w 2017 r. — 85).

⁹² Bruegel — *think-tank* specjalizujący się w ekonomii.

Najważniejsze działania w 2018 r.:

- udział w opracowaniu *Strategii EBOR dla Polski na lata 2018–2023* oraz kolejnej wersji *Strategii współpracy Grupy Banku Światowego z Polską*,
- zorganizowanie spotkania przedstawicieli państw grupy członkowskiej w MFW i Banku Światowym, do której należy Polska,
- udział w przygotowaniu kompleksowej oceny stabilności systemu finansowego w Polsce (FSAP),
- zaangażowanie w działania związane z wyjściem Wielkiej Brytanii z UE (tzw. brexit),
- realizacja projektu współpracy bliźniaczej na rzecz Narodowego Banku Republiki Białorusi.

14. Działalność wewnętrzna

14.1. Zarządzanie kadrami

14.1.1. Zatrudnienie w NBP

W 2018 r. przeciętne zatrudnienie w NBP wyniosło 3280 etatów (w 2017 r. – 3281).

Koszty wynagrodzeń pracowników wraz z narzutami na wynagrodzenia w 2018 r. były o 9,5% wyższe niż w 2017 r., natomiast łącznie z kosztami rezerw na przyszłe zobowiązania wobec pracowników wzrosły o 11,7%.

Zmiany przeciętnego zatrudnienia w NBP w latach 2015–2018 przedstawia Tabela 6.

Tabela 6. Zmiana przeciętnego zatrudnienia w NBP w latach 2015–2018

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2018-2017
Ogółem	3 387	3 296	3281	3280	-1
Centrala	1 926	1 934	1949	1950	1
Oddziały okręgowe	1 461	1 362	1332	1330	-2

Źródło: dane NBP.

14.1.2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników NBP

Celem działalności szkoleniowej NBP jest zapewnienie kompetentnej i rzetelnej kadry. W 2018 r. na jednego pracownika przypadają średnio 3 szkolenia (w 2017 r. – 2,5). Prowadzona przez NBP ocena efektywności szkoleń pozostała na poziomie z 2017 r. i wyniosła 4,8 w pięciostopniowej skali.

W 2018 r. organizowano szkolenia w ramach Europejskiego Systemu Banków Centralnych, kontynuowano realizację programu rozwoju kadry kierowniczej oraz podejmowano działania wspomagające adaptację nowych pracowników. Zorganizowano także praktyki dla 23 studentów z uczelni krajowych i 15 studentów z uczelni zagranicznych (warunkiem udziału w praktykach jest przygotowanie pracy dyplomowej z dziedziny finansów i bankowości).

14.2. Zmiany organizacyjne

Z dniem 1 lipca 2018 r. w Narodowym Banku Polskim powołano Departament Innowacji Finansowych. Powierzono mu zadania analityczne w zakresie nowych technologii finansowych w Polsce i na świecie, związanych z: funkcjonowaniem walut wirtualnych, usługami i produktami opartymi na nowoczesnych technologiach cyfrowych, w tym na technologii łańcucha bloków (ang. *blockchain*)⁹³.

14.3. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym

W 2018 r. NBP monitorował poziom ryzyka operacyjnego ograniczając możliwości wystąpienia zdarzeń skutkujących zakłóceniami w realizacji zadań, stratami finansowymi lub pogorszeniem wizerunku NBP. Identyfikowano aktualne i przyszłe zagrożenia dla Banku. Kontynuowano promowanie standardów ujętych w *Zasadach Etyki Pracowników Narodowego Banku Polskiego*.

14.4. Działalność inwestycyjna

W 2018 r. nakłady inwestycyjne NBP wyniosły 78,0 mln zł (93,3 mln zł w 2017 r.) Ich spadek o 15,3 mln zł wynikał głównie z tego, że w 2017 r. Bank poniósł znaczne nakłady na przebudowę siedziby Oddziału Okręgowego NBP w Krakowie oraz zakup wysokowydajnych urządzeń do sortowania banknotów i ich dostosowanie do warunków NBP.

Dokonane w 2018 r. inwestycje teleinformatyczne dotyczyły przede wszystkim wdrożenia nowych lub unowocześnienia używanych systemów i aplikacji informatycznych, systemów cyberbezpieczeństwa, zakupu sprzętu komputerowego oraz modernizacji infrastruktury sieciowej i serwerowej. Najważniejsze inwestycje budowlane to modernizacja oddziałów okręgowych NBP oraz ośrodków szkoleniowo-wypoczynkowych. Ponadto zakupiono specjalne pojazdy do ochrony transportów wartości i kontynuowano program modernizacji zabezpieczeń technicznych w NBP.

14.5. Obsługa informatyczna systemu bankowego i NBP

Najważniejsze działania o charakterze informatycznym przeprowadzone w 2018 r. w NBP objęły:

- uruchomienie usługi rozrachunku płatności natychmiastowych TIPS (TARGET Instant Payment Settlement) dla uczestników systemu TARGET2- NBP (por. rozdział 7),
- wdrożenie rozszerzonej wersji Systemu Elektronicznych Zamówień (e-SEZ),
- podwyższenie poziomu bezpieczeństwa rozliczeń w systemie bankowości elektronicznej NBP,
- zmodernizowanie i unowocześnienie systemów informatycznych z zakresu: polityki pieniężnej, gospodarki własnej, działalności emisyjno-skarbcowej, obsługi Skarbu Państwa, rachunkowości i statystyki.

⁹³ Łańcuch bloków (*blockchain*) oznacza informacje o transakcjach zawartych w formie cyfrowej ułożone w postaci następujących po sobie bloków danych, połączonych mechanizmem kryptograficznym.

14.6. Audyt wewnętrzny

W 2018 r. przeprowadzono 33 zadania audytowe⁹⁴ (w 2017 r. – 36 zadań audytowych). Badania audytorskie objęły w szczególności działalność emisyjno-skarbcową, działalność informatyczną, działania na rzecz stabilności systemu finansowego, zarządzanie rezerwami dewizowymi i obsługę Skarbu Państwa. Badano również bezpieczeństwo systemów informatycznych w NBP, zarządzanie ryzykiem operacyjnym, a także działalność statystyczną, rachunkowość i organizację wewnętrzną NBP.

Badania audytorskie objęły 21 departamentów Centrali i 9 oddziałów okręgowych NBP. W ich wyniku sformułowano zalecenia i rekomendacje, mające na celu wyeliminowanie nieprawidłowości, zwiększenie efektywności działania i poprawę stosowanych rozwiązań organizacyjnych.

14.7. Działalność oddziałów okręgowych NBP

Narodowy Bank Polski prowadzi działalność terenową za pośrednictwem 16 oddziałów okręgowych znajdujących się w każdym mieście wojewódzkim.

W 2018 r. oddziały okręgowe:

- uczestniczyły w badaniach analitycznych z obszaru statystyczno-dewizowego, w tym w badaniach przedsiębiorstw oraz mikroprzedsiębiorstw, rynku nieruchomości oraz rynku pracy,
- zorganizowały 16 konferencji skierowanych do lokalnych środowisk samorządowych, akademickich, naukowych i przedsiębiorców, których tematem była gospodarka, finanse, pieniądź i bankowość oraz upamiętnienie 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości,
- w ramach bankowej obsługi budżetu państwa uczestniczyły we wprowadzeniu zmian ustawowych dotyczących prowadzenia rachunków bankowych oraz w udostępnieniu posiadaczom rachunków nowych usług (por. rozdział 8).

14.8. Zapewnienie bezpieczeństwa

W 2018 r. prowadzono prace nad utrzymaniem i zapewnieniem odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa w NBP, w tym:

- rozszerzano działalność Operacyjnego Centrum Bezpieczeństwa w NBP, w szczególności w zakresie zapobiegania cyberzagrożeniom,
- kontynuowano projekt dotyczący zapobiegania nieuprawnionemu ujawnianiu informacji przetwarzanych w systemach i infrastrukturze teleinformatycznej NBP,
- podniesiono poziom bezpieczeństwa kryptograficznego systemów informatycznych NBP dzięki wprowadzeniu usługi elektronicznego znacznika czasu,

⁹⁴ W tym 2 zadania zlecone przez Komitet ds. Audytu Wewnętrznego ESBC.

- zakupiono nowe bankowozy.

Najważniejsze działania w 2018 r.:

- utworzenie Departamentu Innowacji Finansowych,
- wprowadzenie kolejnych udoskonaleń w zakresie bezpieczeństwa systemów informatycznych NBP.

Załączniki

1. Sprawozdanie finansowe Narodowego Banku Polskiego na dzień 31 grudnia 2018 roku wraz ze Sprawozdaniem niezależnego biegłego rewidenta z badania

Bilans NBP na dzień 31 grudnia 2018 roku

Aktywa	Nota	31.12.2017	31.12.2018
		w tys. złotych	
1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	1	14 942 147,1	19 928 317,3
2. Należności od nierezydentów w walutach obcych		379 434 903,9	419 868 025,9
2.1. Należności od MFW	2	3 374 388,1	4 819 450,5
2.2. Rachunki w instytucjach zagranicznych, dłużne papiery wartościowe, udzielone kredyty, inne aktywa zagraniczne	3	376 060 515,8	415 048 575,4
3. Należności od rezydentów w walutach obcych		0,0	0,0
4. Należności od nierezydentów w walucie krajowej		0,0	0,0
5. Należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej		0,0	0,0
5.1. Podstawowe operacje refinansujące		0,0	0,0
5.2. Długoterminowe operacje refinansujące		0,0	0,0
5.3. Operacje dostrajające		0,0	0,0
5.4. Operacje strukturalne		0,0	0,0
5.5. Kredyty lombardowe		0,0	0,0
6. Pozostałe należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	4	529,0	5 643 915,1
7. Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej		0,0	0,0
8. Należności od sektora rządowego w walucie krajowej		0,0	0,0
9. Pozycje w trakcie rozliczenia		0,0	0,0
10. Pozostałe aktywa		1 443 867,6	1 407 838,3
10.1. Środki trwałe i wartości niematerialne i prawne	5	915 063,0	906 670,7
10.2. Pozostałe aktywa finansowe	6	265 901,7	271 165,9
10.3. Różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych	7	23 022,7	871,4
10.4. Rozliczenia międzyokresowe kosztów	8	33 156,3	35 007,8
10.5. Inne	9	206 723,9	194 122,5
Aktywa ogółem		395 821 447,6	446 848 096,6

Pasywa	Nota	31.12.2017	31.12.2018
		w tys. złotych	
1. Pieniądz w obiegu	10	198 715 915,2	219 489 936,7
2. Zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej	11	128 003 831,0	126 218 616,5
2.1. Rachunki bieżące (w tym rachunki rezerw obowiązkowych)		28 301 807,1	61 390 258,2
2.2. Depozyty na koniec dnia		5 278 903,9	11 552 358,3
2.3. Depozyty o stałym oprocentowaniu		0,0	0,0
2.4. Inne operacje polityki pieniężnej		94 423 120,0	53 276 000,0
3. Pozostałe zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	12	471 354,0	362 810,7
4. Zobowiązania wobec innych rezydentów w walucie krajowej	13	7 581 248,1	7 273 508,0
4.1. Zobowiązania wobec sektora rządowego		7 560 576,7	7 251 979,7
4.2. Pozostałe zobowiązania		20 671,4	21 528,3
5. Zobowiązania wobec nierezydentów w walucie krajowej	14	2 862 039,9	2 605 986,1
6. Zobowiązania wobec rezydentów w walutach obcych	15	19 304 330,0	25 100 108,6
7. Zobowiązania wobec nierezydentów w walutach obcych	16	29 178 544,7	37 886 502,4
8. Zobowiązania wobec MFW	17	6 485 630,0	6 823 985,7
9. Pozycje w trakcie rozliczenia		0,0	0,0
10. Pozostałe pasywa		226 796,1	239 079,3
10.1. Różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych	18	13 681,4	23 787,0
10.2. Rozliczenia międzyokresowe	19	113 940,2	142 056,0
10.3. Inne	20	99 174,5	73 236,3
11. Rezerwy na przyszłe zobowiązania	21	133 784,0	145 368,3
12. Różnice z wyceny	22	13 223 338,0	27 193 170,3
13. Fundusze i rezerwy	23	2 967 483,8	5 374 387,4
13.1. Fundusz statutowy		1 500 000,0	1 500 000,0
13.2. Fundusz rezerwowy		1 467 483,8	0,0
13.3. Rezerwy		0,0	3 874 387,4
14. Wynik finansowy	24	-13 332 847,2	-11 865 363,4
14.1. Wynik finansowy roku bieżącego		-2 524 935,6	0,0
14.2. Strata z lat ubiegłych		-10 807 911,6	-11 865 363,4
Pasywa ogółem		395 821 447,6	446 848 096,6

Dyrektor Departamentu
Rachunkowości i Finansów
Narodowego Banku Polskiego:
-/ Krzysztof Kruszewski

Zarząd
Narodowego Banku Polskiego:

-/ Adam Glapiński
-/ Piotr Wiesiołek
-/ Anna Trzecińska
-/ Jacek Bartkiewicz
-/ Andrzej Kaźmierczak
-/ Ryszard Kokoszczyński
-/ Paweł Samecki
-/ Paweł Szałamacha

Warszawa, dnia 20.03.2019 r.

Rachunek zysków i strat NBP za rok zakończony 31 grudnia 2018 roku

	Nota	2017	2018
		w tys. złotych	
1. Wynik z tytułu odsetek, dyskonta, premii	28	810 923,8	2 558 165,1
1.1. Przychody z tytułu odsetek, dyskonta, premii		6 253 315,0	7 639 880,1
1.2. Koszty z tytułu odsetek, dyskonta, premii		5 442 391,2	5 081 715,0
2. Wynik z operacji finansowych		-2 388 017,7	-1 517 340,8
2.1. Przychody z operacji finansowych	29	6 101 229,4	6 856 843,3
2.2. Koszty operacji finansowych	29	5 545 164,0	3 465 340,2
2.3. Koszty niezrealizowane	30	13 751 994,7	1 034 456,5
2.4. Przychody z tytułu rozwiązania rezerw na ryzyko i odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	31	10 807 911,6	0,0
2.5. Koszty z tytułu utworzenia rezerw na ryzyko i odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	31	0,0	3 874 387,4
3. Wynik z tytułu opłat i prowizji		11 773,8	10 737,8
3.1. Przychody z tytułu opłat i prowizji	32	47 000,6	44 780,8
3.2. Koszty z tytułu opłat i prowizji	33	35 226,8	34 043,0
4. Przychody z tytułu akcji i udziałów	34	17 289,4	14 703,6
5. Pozostałe przychody	35	112 997,1	87 289,2
A. Przychody netto ogółem [1+2+3+4+5]		-1 435 033,6	1 153 554,9
6. Koszty wynagrodzeń pracowników wraz z narzutami na wynagrodzenia	36	486 955,0	543 992,4
7. Koszty administracyjne	37	228 260,6	251 810,4
8. Koszty amortyzacji	38	81 991,8	85 736,3
9. Koszty emisji znaków pieniężnych	39	280 088,9	260 891,9
10. Pozostałe koszty	40	12 605,7	11 123,9
B. Wynik finansowy roku bieżącego [A-6-7-8-9-10]	41	-2 524 935,6	0,0

Dyrektor Departamentu
Rachunkowości i Finansów
Narodowego Banku Polskiego:
/-/ Krzysztof Kruszewski

Zarząd
Narodowego Banku Polskiego:

/-/ Adam Glapiński
/-/ Piotr Wiesiołek
/-/ Anna Trzecińska
/-/ Jacek Bartkiewicz
/-/ Andrzej Kaźmierczak
/-/ Ryszard Kokoszczyński
/-/ Paweł Samecki
/-/ Paweł Szałamacha

Warszawa, dnia 20.03.2019 r.

Informacja dodatkowa

1. Wprowadzenie

1.1. Podstawa prawna, przedmiot działania i organy NBP

Zgodnie z art. 227 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej Narodowy Bank Polski, zwany dalej „NBP”, jest centralnym bankiem państwa. Przysługuje mu wyłączne prawo emisji pieniądza oraz ustalania i realizowania polityki pieniężnej. NBP odpowiada za wartość polskiego pieniądza.

Rolę, funkcje oraz cel i zadania NBP określają:

- ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2017 r. poz. 1373, z późn. zm.), zwana dalej „ustawą o NBP”,
- ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2018 r. poz. 2187, z późn. zm.),
- Traktat o Unii Europejskiej oraz Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersje skonsolidowane Dz. Urz. UE 2016 C 202 z dnia 7 czerwca 2016 r., s.1).

W myśl art. 2 ustawy o NBP, NBP posiada osobowość prawną i nie podlega wpisowi do rejestru przedsiębiorstw państwowych. NBP prowadzi działalność na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, a jego siedzibą jest Warszawa.

Zgodnie z ustawą o NBP, podstawowym celem działalności NBP jest utrzymanie stabilnego poziomu cen przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej Rządu, o ile nie ogranicza to podstawowego celu NBP. Do zadań NBP należy także:

- organizowanie rozliczeń pieniężnych,
- prowadzenie gospodarki rezerwami dewizowymi,
- prowadzenie działalności dewizowej w granicach określonych ustawami,
- prowadzenie bankowej obsługi budżetu państwa,
- regulowanie płynności banków oraz ich refinansowanie,
- kształtowanie warunków niezbędnych dla rozwoju systemu bankowego,
- działanie na rzecz stabilności systemu finansowego,
- działanie na rzecz wyeliminowania lub ograniczania ryzyka systemowego w systemie finansowym,
- opracowywanie statystyki pieniężnej i bankowej, bilansu płatniczego oraz międzynarodowej pozycji inwestycyjnej,
- wykonywanie innych zadań określonych ustawami.

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawą o NBP, organami NBP są:

1. Prezes NBP (powoływany na sześcioletnią kadencję),
2. Rada Polityki Pieniężnej (członkowie powoływani na sześcioletnią, nieodnawialną kadencję),
3. Zarząd NBP (członkowie powoływani na sześcioletnią kadencję).

Skład osobowy organów NBP na dzień 31 grudnia 2018 r.:

Prezes NBP

Adam Glapiński

Rada Polityki Pieniężnej

Przewodniczący	<i>Adam Glapiński</i>		
Członkowie	<i>Grażyna Ancyparowicz</i>	<i>Jerzy Kropiwnicki</i>	<i>Rafał Sura</i>
	<i>Eugeniusz Gatnar</i>	<i>Eryk Łon</i>	<i>Kamil Zubelewicz</i>
	<i>Łukasz Hardt</i>	<i>Jerzy Osiatyński</i>	<i>Jerzy Żyżyński</i>

Zarząd NBP¹

Przewodniczący	<i>Adam Glapiński</i>		
Wiceprezes NBP – Pierwszy Zastępca Prezesa NBP	<i>Piotr Wiesiołek</i>		
Wiceprezes NBP	<i>Anna Trzecińska</i>		
Członkowie	<i>Jacek Bartkiewicz</i>	<i>Ryszard Kokoszczyński</i>	<i>Paweł Szalamacha</i>
	<i>Andrzej Kaźmierczak</i>	<i>Paweł Samecki</i>	

1.2. Podstawa prawna sporządzenia sprawozdania finansowego

Zarząd NBP sporządził sprawozdanie finansowe NBP na dzień 31 grudnia 2018 r. zgodnie z:

- ustawą o NBP,

¹ Z dniem 22 maja 2018 r. funkcję członka Zarządu NBP przestała pełnić Katarzyna Zajdel-Kurowska (odwołana na skutek zrzeczenia się przez nią funkcji członka Zarządu NBP).

- uchwałą nr 16/2003 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 16 grudnia 2003 r. w sprawie zasad rachunkowości, układu aktywów i pasywów bilansu oraz rachunku zysków i strat Narodowego Banku Polskiego (Dz. Urz. NBP poz. 38, z późn. zm.),
- uchwałą nr 12/2010 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 14 grudnia 2010 r. w sprawie zasad tworzenia i rozwiązywania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w Narodowym Banku Polskim (Dz. Urz. NBP poz. 19), zwanej dalej „uchwałą nr 12/2010”,
- uchwałą nr 45/2013 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie sposobu wykonywania zadań z zakresu rachunkowości w Narodowym Banku Polskim (z późn. zm.).

1.3. Okres objęty sprawozdaniem finansowym

Sprawozdanie finansowe obejmuje rok kalendarzowy od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2018 r. Dane porównywalne w sprawozdaniu finansowym obejmują rok kalendarzowy od 1 stycznia 2017 r. do 31 grudnia 2017 r.

1.4. Biegły rewident i sposób jego wyboru

Roczne sprawozdanie finansowe NBP sporządzone na dzień 31 grudnia 2018 r. podlega badaniu i ocenie przez biegłego rewidenta – firmę KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k., z siedzibą w Warszawie. Biegły rewident został wybrany w 2017 r. przez Radę Polityki Pieniężnej, zwaną dalej „RPP”, zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy o NBP. Wyboru dokonano w trybie przetargu nieograniczonego, na podstawie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2164, z późn. zm.) na dwa lata (badanie sprawozdania finansowego za lata 2017 i 2018).

1.5. Informacje o przyjęciu i zatwierdzeniu sprawozdania finansowego NBP za 2017 rok

Roczne sprawozdanie finansowe NBP sporządzone na dzień 31 grudnia 2017 r. zostało przyjęte przez RPP uchwałą nr 1/2018 w dniu 10 kwietnia 2018 r. (Dz. Urz. NBP poz. 6) oraz zatwierdzone przez Radę Ministrów uchwałą nr 112/2018 w dniu 21 sierpnia 2018 r. Biegły rewident, badający to sprawozdanie – firma KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k., wydał o nim opinię bez zastrzeżeń.

W sprawozdaniu finansowym sporządzonym na dzień 31 grudnia 2017 r. NBP wykazał stratę w kwocie 2.524.935,6 tys. zł. W związku z tym, w 2018 r. NBP nie dokonał wpłaty z zysku do budżetu państwa i nie dokonał odpisu na fundusz rezerwowy NBP.

2. Opis istotnych zasad rachunkowości

2.1. Podstawowe zasady rachunkowości

Zasady rachunkowości stosowane przez NBP, określone w aktach prawnych wymienionych w punkcie 1.2. wprowadzenia do niniejszego sprawozdania finansowego, odpowiadają standardom stosowanym w Europejskim Systemie Banków Centralnych, zwanym dalej „ESBC”, których podstawę stanowią Wytyczne Europejskiego Banku Centralnego z dnia 3 listopada 2016 r. w sprawie ram prawnych rachunkowości i sprawozdawczości finansowej w Europejskim Systemie Banków Centralnych (EBC/2016/34), zwane dalej „Wytycznymi EBC”.

Sporządzając sprawozdanie finansowe, NBP stosuje następujące zasady rachunkowości:

- wiernego i rzetelnego obrazu,
- kontynuacji działania,
- ostrożności,
- istotności,
- porównywalności,
- memoriału.

2.2. Kontynuacja działania

Sprawozdanie finansowe NBP zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności – zgodnie z art. 58 ustawy o NBP nie można ogłosić upadłości NBP.

2.3. Ujmowanie transakcji w księgach rachunkowych

W księgach rachunkowych roku obrotowego ujmuje się wszystkie zdarzenia gospodarcze, które wystąpiły w danym roku obrotowym.

Ujmując transakcje w księgach rachunkowych, NBP kieruje się ustalonym w Wytycznych EBC tzw. podejściem ekonomicznym i w związku z tym stosuje następujące reguły:

- waluty obce i złoto odpowiadające międzynarodowym standardom czystości zakupione lub sprzedane w transakcji bieżącej lub terminowej ujmuje się w księgach rachunkowych (na kontach pozabilansowych) w dniu zawarcia umowy,

- odsetki, dyskonto i premie od aktywów i zobowiązań oraz instrumentów finansowych pozabilansowych zalicza się do wyniku finansowego na koniec każdego dnia operacyjnego².

Dłużne papiery wartościowe zakupione lub sprzedane w transakcji bieżącej ujmuje się w księgach rachunkowych NBP w dniu rozliczenia.

2.4. Wycena na dzień bilansowy

W sprawozdaniu finansowym stosuje się zasadę wyceny według cen/kursów rynkowych dla złota, walut obcych, papierów wartościowych zakupionych przez NBP (z wyjątkiem dłużnych papierów wartościowych utrzymywanych do terminu wymagalności oraz papierów wartościowych nienotowanych na aktywnym rynku) i instrumentów finansowych pozabilansowych³. Efekty wyceny aktywów i zobowiązań do cen/kursów rynkowych obowiązujących na dzień bilansowy ujmuje się kierując się regułami:

- zaliczania do wyniku finansowego kosztów niezrealizowanych (ujemnych różnic z wyceny),
- niezaliczania do wyniku finansowego przychodów niezrealizowanych (dodatnich różnic z wyceny) – są one ujmowane w pasywach bilansu jako *Różnice z wyceny*.

Pozostałe składniki aktywów i zobowiązań są wyceniane na bazie kosztu historycznego.

2.5. Zasady ujmowania i wyceny aktywów, pasywów i instrumentów finansowych pozabilansowych oraz zaliczania przychodów i kosztów do wyniku finansowego

2.5.1. Złoto odpowiadające międzynarodowym standardom czystości

Zakupione złoto ujmuje się w księgach rachunkowych NBP według ceny zakupu, natomiast należności i zobowiązania w złocie – według średniej ceny rynkowej złota ustalonej na dzień ujęcia zdarzenia gospodarczego w księgach rachunkowych. Ceny uncji złota w dolarze amerykańskim przelicza się na walutę krajową według kursu średniego NBP dolara amerykańskiego, obowiązującego na dzień ujęcia zdarzenia gospodarczego w księgach rachunkowych.

² Z wyjątkiem:

- odsetek od środków pieniężnych utrzymywanych na rachunkach nostro, które są ujmowane na dzień zapłaty,
- odsetek do zapłaty z tytułu rezerwy obowiązkowej oraz odsetek od aktywów i zobowiązań związanych z gospodarką własną, które są ujmowane na koniec miesiąca,
- odsetek od depozytów zabezpieczających wykonanie gwarantowanych transakcji giełdowych (futures), które zalicza się do wyniku finansowego w dniu zapłaty.

³ Pozycje pozabilansowe w walutach obcych wynikające z transakcji terminowych walutowych oraz transakcji wymiany walut wyceniane są według kursu średniego NBP.

Aktywa i zobowiązania w złocie, z uwzględnieniem transakcji bieżących ujętych na kontach pozabilansowych oraz instrumentów finansowych pozabilansowych w złocie, tworzą zasób złota, dla którego ustala się średni koszt zasobu. Średni koszt zasobu złota będący uśrednionym kosztem pozyskania uncji złota przez NBP, służy do wyliczania przychodów i kosztów wynikających ze sprzedaży złota (zrealizowanych różnic kursowych) oraz ustalania efektów wyceny bilansowej. Na koniec dnia operacyjnego wartość w walucie krajowej pozycji w złocie koryguje się do wartości obliczonej według średniego kosztu zasobu złota.

Na dzień bilansowy złoto wycenia się według średniej ceny rynkowej uncji złota, przeliczonej na walutę krajową według kursu średniego NBP dolara amerykańskiego obowiązującego na dzień bilansowy. Nie rozróżnia się efektów wyceny kursowej i cenowej złota, lecz traktuje się je łącznie jako różnice z wyceny kursowej. Koszty niezrealizowane, zaliczone w dniu bilansowym do wyniku finansowego, zmieniają średni koszt zasobu złota.

2.5.2. Waluty obce

Walutę obcą zakupioną lub sprzedaną przez NBP za:

- walutę krajową – ujmuje się w księgach rachunkowych według kursu uzgodnionego w umowie lub określonego odrębnym przepisem,
- inną walutę obcą – ujmuje się w księgach rachunkowych według wartości waluty obcej kwotowanej, przeliczonej na walutę krajową według kursu średniego, obowiązującego na dzień ujęcia zdarzenia gospodarczego w księgach rachunkowych.

W pozostałych przypadkach walutę obcą przelicza się na walutę krajową według kursu średniego NBP, obowiązującego na dzień wystąpienia zdarzenia gospodarczego, albo według kursu średniego NBP, obowiązującego na dzień ujęcia zdarzenia gospodarczego w księgach rachunkowych.

Aktywa i zobowiązania w danej walucie obcej, z uwzględnieniem transakcji bieżących ujętych na kontach pozabilansowych oraz instrumentów finansowych pozabilansowych w tej walucie, tworzą zasób waluty obcej, dla którego ustala się średni koszt zasobu. Zasób waluty obcej jest wyznaczany odrębnie dla każdej waluty obcej. Średni koszt zasobu waluty obcej, będący uśrednionym kosztem pozyskania jednostki waluty obcej przez NBP, służy do wyliczania przychodów i kosztów wynikających ze sprzedaży waluty obcej (zrealizowanych różnic kursowych) oraz ustalania efektów wyceny bilansowej. Na koniec dnia operacyjnego wartość w walucie krajowej pozycji w walutach obcych koryguje się do wartości obliczonej według średniego kosztu zasobu waluty obcej.

Na dzień bilansowy waluty obce wycenia się według kursów średnich NBP obowiązujących na dzień bilansowy. Nie kompensuje się kosztów niezrealizowanych poniesionych na danym zasobie waluty obcej (złota) z przychodami niezrealizowanymi osiągniętymi na innym zasobie waluty obcej (złota).

Koszty niezrealizowane, zaliczone w dniu bilansowym do wyniku finansowego, zmieniają średni koszt zasobu waluty obcej.

Specjalne Prawa Ciągnięcia (*Special Drawing Rights* – SDR) są traktowane jako odrębna waluta obca. Transakcjami powodującymi zmianę stanu SDR są transakcje nominowane w SDR lub transakcje w walutach obcych replikujące skład koszyka SDR (zgodnie z odpowiednią definicją i wagami koszyka). Przy ujmowaniu przychodów i kosztów niezrealizowanych na dzień bilansowy przyjmuje się zasadę, że zasób SDR obejmuje desygnowane pojedyncze zasoby walut obcych, tworzące koszyk SDR.

2.5.3. Dłużne papiery wartościowe zakupione przez NBP

Zakupione w transakcji bieżącej dłużne papiery wartościowe ujmuje się w księgach rachunkowych NBP według ceny zakupu.

Dyskonto i premie od zakupionych dłużnych papierów wartościowych zalicza się do wyniku finansowego (odpowiednio jako przychody z dyskonta i koszty premii) na koniec każdego dnia operacyjnego, w kwotach naliczonych według wewnętrznej stopy zwrotu. Odsetki od zakupionych dłużnych papierów wartościowych zalicza się do wyniku finansowego (jako przychody z odsetek) na koniec każdego dnia operacyjnego, w kwotach naliczonych proporcjonalnie do upływu czasu między dniem zakupu, a końcem każdego dnia.

Dłużne papiery wartościowe o tym samym kodzie (ISIN), względem których NBP realizuje określony zamiar zarządczy, tworzą zasób dłużnych papierów wartościowych.

Dla zasobu dłużnych papierów wartościowych notowanych na aktywnym rynku, niezakwalifikowanych jako dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności, ustala się średni koszt zasobu. Średni koszt zasobu dłużnych papierów wartościowych, będący uśrednionym kosztem pozyskania przez NBP papieru wartościowego o danym kodzie (uwzględniającym rozliczone dyskonto i premię), służy do wyliczenia przychodów i kosztów wynikających ze sprzedaży dłużnych papierów wartościowych (zrealizowanych różnic cenowych) oraz ustalania efektów wyceny bilansowej.

Na dzień bilansowy dłużne papiery wartościowe, notowane na aktywnym rynku, niezakwalifikowane jako dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności wycenia się według średniej ceny rynkowej obowiązującej na dzień bilansowy. Nie kompensuje się kosztów niezrealizowanych poniesionych na danym zasobie dłużnych papierów wartościowych z przychodami niezrealizowanymi osiągniętymi na innym zasobie dłużnych papierów wartościowych. Koszty niezrealizowane, zaliczone w dniu bilansowym do wyniku finansowego, zmieniają średni koszt zasobu dłużnych papierów wartościowych.

Dłużne papiery wartościowe utrzymywane do terminu wymagalności, notowane na aktywnym rynku, oraz dłużne papiery wartościowe nienotowane na aktywnym rynku wycenia się na dzień bilansowy według ceny zakupu skorygowanej o rozliczone dyskonto/premię, z pomniejszeniem o odpis z tytułu utraty wartości.

2.5.4. Akcje i udziały

Akcje nienotowane na aktywnym rynku i udziały ujmują się w księgach rachunkowych NBP według ceny zakupu i wycenia się na dzień bilansowy według ceny zakupu, z pomniejszeniem o odpis z tytułu utraty wartości.

2.5.5. Transakcje z udzielonym/otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych

Transakcja z udzielonym przyrzeczeniem odkupu polega na sprzedaży papierów wartościowych z jednoczesnym zobowiązaniem do odkupu tych papierów od kontrahenta w określonym terminie, po uzgodnionej cenie. Transakcję tę ujmują się w pasywach bilansu NBP jako lokatę otrzymaną, zabezpieczoną papierami wartościowymi, których stan nie zmniejsza się w momencie zawarcia umowy.

Transakcja z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu polega na kupnie papierów wartościowych z jednoczesnym zobowiązaniem do ich odsprzedaży kontrahentowi w określonym terminie, po uzgodnionej cenie. Transakcję tę ujmują się w aktywach bilansu NBP jako pożyczkę udzieloną, zabezpieczoną papierami wartościowymi, których stan nie zwiększa się w momencie zawarcia umowy. Papiery wartościowe zakupione w transakcjach z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu nie podlegają wycenie i nie zalicza się do wyniku finansowego przychodów i kosztów, wynikających z tych papierów.

Różnicę pomiędzy uzgodnioną ceną sprzedaży i odkupu (zakupu i odsprzedaży) papierów wartościowych, stanowiących zabezpieczenie transakcji z przyrzeczeniem odkupu, zalicza się do wyniku finansowego na koniec każdego dnia operacyjnego, w kwotach naliczonych proporcjonalnie do upływu czasu między dniem powstania składnika aktywów lub zobowiązania a końcem każdego dnia.

2.5.6. Pieniądz w obiegu

Pieniądz w obiegu ujmują się w pasywach bilansu NBP według wartości nominalnej wyemitowanych banknotów i monet, pomniejszonej o wartość nominalną banknotów i monet:

- znajdujących się w kasach i skarbcach NBP,
- złożonych do depozytu w skarbcach innych banków,
- wycofanych z obiegu z uwagi na stopień ich zużycia.

Koszty emisji banknotów i monet zalicza się do wyniku finansowego w dniu ich poniesienia, niezależnie od momentu wprowadzenia banknotów i monet do obiegu.

2.5.7. Dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez NBP

Dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez NBP ujmuje się w pasywach bilansu NBP w wartości nominalnej.

Dyskonto i premie od wyemitowanych przez NBP dłużnych papierów wartościowych ujmuje się jako rozliczenia międzyokresowe i zalicza do wyniku finansowego (odpowiednio jako koszty dyskonta i przychody z premii) na koniec każdego dnia operacyjnego w kwotach obliczonych dla okresu, na jaki wyemitowano dłużny papier wartościowy, proporcjonalnie do upływu czasu między dniem powstania zobowiązania, a końcem każdego dnia.

Odsetki od wyemitowanych przez NBP dłużnych papierów wartościowych zalicza się do wyniku finansowego (jako koszty odsetek) na koniec każdego dnia operacyjnego w kwotach obliczonych dla okresu, na jaki wyemitowano dłużny papier wartościowy, proporcjonalnie do upływu czasu między dniem powstania zobowiązania, a końcem każdego dnia.

2.5.8. Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne

Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne ujmuje się w aktywach bilansu NBP według:

- ceny zakupu, powiększonej o koszty bezpośrednio związane z zakupem, a także przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania, lub
- kosztu wytworzenia.

Odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych dokonuje się metodą liniową, począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym te składniki majątku przyjęto do używania. Poniższa tabela przedstawia przewidywany okres używania poszczególnych grup środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych obowiązujący na dzień 31 grudnia 2018 r.

Środki trwałe	Okresy używania (w miesiącach)
Grunty, w tym	
- <i>Prawo wieczystego użytkowania gruntów</i>	800
- <i>Pozostałe grunty</i>	nieograniczony
Budynki i lokale	480-780
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	267-480
Maszyny, urządzenia, aparaty, narzędzia, wyposażenie, w tym	
- <i>Kotły, maszyny energetyczne</i>	86-300 ¹
- <i>Maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania</i>	48-240 ²
- <i>Maszyny, urządzenia i aparaty specjalistyczne</i>	86-240 ³
- <i>Urządzenia techniczne</i>	36-300 ⁴
- <i>Narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie, w tym</i>	
<i>Dziela sztuki</i>	nieograniczony
<i>Inne narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie</i>	78-240 ⁵
Środki transportu	72-180
Wartości niematerialne i prawne	Okresy używania (w miesiącach)
Licencje na oprogramowania informatyczne	72 lub 144
Oprogramowania informatyczne wytworzone przez NBP we własnym zakresie	120
Prawa autorskie, w tym prawa do wynalazków, znaków towarowych, wzorów użytkowych i przemysłowych	120

¹ Okres 300 miesięcy dotyczy tylko pozostałych turbozespołów i zespołów prądotwórczych, w tym agregatów lub zespołów prądotwórczych prądu przemiennego o napięciu poniżej 1000 V.

² Okres 240 miesięcy dotyczy tylko urządzeń do wymiany ciepła, w tym wymienników przeponowych różnych typów, pozostałych urządzeń do wymiany ciepła.

³ Okres 240 miesięcy dotyczy tylko maszyn, urządzeń i aparatów poligraficznych, w tym: maszyn do druku, maszyn introligatorskich, wiertarek do papieru oraz urządzeń i sprzętu pomocniczego.

⁴ Okres 300 miesięcy dotyczy tylko urządzeń i aparatury energii elektrycznej, w tym: urządzeń rozdzielczych prądu zmiennego, urządzeń nastawczych prądu zmiennego i stałego, aparatury prądu zmiennego, stacji transformatorowych stałych i mobilnych, urządzeń i aparatury rozdzielczej prądu stałego, aparatury prądu stałego oraz transformatorów.

⁵ Okres 240 miesięcy dotyczy tylko szaf i kas pancernych, sejfów, regałów metalowych, innych przedmiotów stanowiących wyposażenie użytkowe pomieszczeń.

W określonych przypadkach dla środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych przyjmuje się indywidualne okresy używania.

Okresy używania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych podlegają weryfikacji w każdym roku obrotowym.

Odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych o niskiej jednostkowej wartości początkowej, to jest poniżej 3,5 tys. zł, dokonuje się jednorazowo na koniec miesiąca, w którym te składniki majątku oddano do używania, w kwocie równej wartości początkowej.

Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne podlegają okresowemu przeglądowi (nie rzadziej niż na dzień bilansowy) w celu weryfikacji, czy nie wystąpiły istotne przesłanki utraty wartości, które wymagałyby dokonania (zwiększenia) odpisu z tytułu utraty wartości lub czy ustały przyczyny utraty wartości, które wymagałyby odwrócenia (zmniejszenia) odpisu z tytułu utraty wartości.

Na dzień bilansowy środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne wycenia się według wartości początkowej, pomniejszonej o odpisy amortyzacyjne i odpisy z tytułu utraty wartości.

2.5.9. Środki obrotowe

Środki obrotowe ujmuje się w aktywach bilansu NBP według:

- ceny zakupu – materiały i towary oraz złoto nieodpowiadające międzynarodowym standardom czystości i inne metale szlachetne,
- kosztu wytworzenia – produkty.

Na dzień bilansowy środki obrotowe wycenia się według ceny zakupu/kosztu wytworzenia pomniejszonych o odpisy z tytułu utraty wartości.

2.5.10. Utrata wartości aktywów

Utrata wartości aktywów jest ustalana na dzień bilansowy, przez porównanie ich wartości księgowej z wartością użytkową lub rynkową, lub jeżeli istnieje duże prawdopodobieństwo, że składnik aktywów nie przyniesie w przyszłości oczekiwanych korzyści ekonomicznych.

2.5.11. Rezerwy na przyszłe zobowiązania

Rezerwy na przyszłe zobowiązania ujmuje się w księgach rachunkowych NBP, gdy na NBP ciąży obowiązek wynikający ze zdarzeń przeszłych lub zidentyfikowanego ryzyka i gdy jest prawdopodobne, że wypełnienie obowiązku lub wystąpienie zidentyfikowanego ryzyka, spowoduje w NBP zmniejszenie korzyści ekonomicznych, a kwotę tego obowiązku i kwotę odpowiednią by pokryć zidentyfikowane ryzyko można wiarygodnie oszacować. Rezerwy tworzy się w ciężar kosztów w kwocie, jaka musiałaby być zapłacona nie później niż na dzień bilansowy, w związku z wypełnieniem powyższego obowiązku lub byłaby odpowiednia, aby pokryć powyższe zidentyfikowane ryzyko.

Na dzień bilansowy rezerwy na przyszłe zobowiązania podlegają aktualizacji. Rezerwy na przyszłe zobowiązania, niewykorzystane z powodu ustania w całości lub części obowiązku lub ryzyka uzasadniającego ich utworzenie, rozwiązuje się na dobro przychodów.

2.5.12. Rezerwa na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych

Rezerwę na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych szacuje się w oparciu o ogólnie akceptowane i stosowane konsekwentnie przez NBP metody szacowania ryzyka finansowego (por. Rozdział 9.1.4.).

Rezerwę tworzy się, wykorzystuje i rozwiązuje na dzień bilansowy.

Rezerwa tworzona jest w ciężar kosztów i nie może powodować dla NBP ujemnego wyniku finansowego roku bieżącego.

Rezerwę wykorzystuje się – zaliczając ją do przychodów – wyłącznie na pokrycie kosztów niezrealizowanych, wynikających ze zmian kursu złotego do walut obcych w kwocie, która mogłaby spowodować stratę.

Nadwyżkę rezerwy rozwiązuje się na dobro przychodów.

2.5.13. Rachunek rewaluacyjny złota odpowiadającego międzynarodowym standardom czystości

Rachunek rewaluacyjny złota rozwiązuje się na dobro przychodów w kwocie:

- kosztów niezrealizowanych z wyceny zasobu złota, zaliczonych do wyniku finansowego w dniu bilansowym,
- odpowiadającej proporcjonalnie spadkowi stanu zasobu złota w odniesieniu do stanu z dnia bilansowego poprzedniego roku obrotowego.

2.5.14. Transakcje terminowe walutowe – foreign exchange forward

Zakupione lub sprzedane środki pieniężne w transakcji terminowej walutowej ujmowane są od dnia zawarcia transakcji do dnia rozliczenia na kontach pozabilansowych według określonego w umowie kursu bieżącego. Różnicę pomiędzy uzgodnionym w umowie kursem terminowym a kursem bieżącym zalicza się do wyniku finansowego na koniec każdego dnia operacyjnego, w kwotach naliczonych proporcjonalnie do upływu czasu między dniem zwyczajowo przyjętym dla rozliczenia transakcji bieżącej a dniem rozliczenia transakcji terminowej walutowej.

2.5.15. Transakcje wymiany walut – foreign exchange swap

Zakupione lub sprzedane oraz odpowiednio odsprzedane lub odkupione środki pieniężne w transakcji wymiany walut ujmuje się na kontach pozabilansowych według określonego w umowie kursu bieżącego od dnia zawarcia umowy do dnia rozliczenia. Różnicę pomiędzy uzgodnionym w umowie kursem terminowym a kursem bieżącym zalicza się do wyniku finansowego na koniec każdego dnia operacyjnego, w kwotach naliczonych proporcjonalnie do upływu czasu między dniem rozliczenia transakcji bieżącej a dniem rozliczenia transakcji terminowej walutowej.

2.5.16. Transakcje terminowe na dłużne papiery wartościowe – forward transactions in securities

Dłużne papiery wartościowe zakupione lub sprzedane w transakcji terminowej ujmuje się na kontach pozabilansowych od dnia zawarcia transakcji do dnia rozliczenia według ceny ustalonej w umowie. W dniu zawarcia transakcji dłużne papiery wartościowe, zakupione lub sprzedane w transakcji terminowej nie zmieniają zasobu dłużnych papierów wartościowych.

Dłużne papiery wartościowe zakupione lub sprzedane w transakcji terminowej wycenia się na dzień bilansowy według ceny rynkowej tych transakcji, obowiązującej w dniu wyceny. Do przychodów i kosztów wynikających z wyceny stosuje się reguły przewidziane dla ujęcia przychodów i kosztów niezrealizowanych.

W dniu rozliczenia transakcji, dłużne papiery wartościowe zakupione w transakcji terminowej zwiększają zasób dłużnych papierów wartościowych, a dłużne papiery wartościowe sprzedane w transakcji terminowej pomniejszają zasób dłużnych papierów wartościowych.

Wynik z rozliczenia transakcji ustala się:

- dla dłużnych papierów wartościowych zakupionych w transakcji terminowej jako różnicę między ceną rynkową a ceną ustaloną w umowie, skorygowaną o koszty z wyceny ujęte na dzień bilansowy,
- dla dłużnych papierów wartościowych sprzedanych w transakcji terminowej jako różnicę między ceną ustaloną w umowie a średnim kosztem zasobu dłużnych papierów wartościowych, skorygowaną o koszty z wyceny ujęte na dzień bilansowy.

Jeżeli zawarto więcej niż jedną transakcję terminową zakupu lub sprzedaży dłużnych papierów wartościowych, wyceny i rozliczenia tych transakcji dokonuje się odrębnie.

2.5.17. Gwarantowane transakcje giełdowe – futures

Gwarantowaną transakcją giełdową ujmuje się na kontach pozabilansowych, od dnia zawarcia transakcji do dnia rozliczenia, w wartości nominalnej zakupionego lub sprzedanego instrumentu bazowego.

Depozyt zabezpieczający wykonanie gwarantowanej transakcji giełdowej, złożony w środkach pieniężnych, ujmuje się na kontach bilansowych jako składnik aktywów. Depozyt zabezpieczający złożony w dłużnych papierach wartościowych nie zmienia ich zasobu.

Dzienne zmiany cen rynkowych gwarantowanej transakcji giełdowej zalicza się do wyniku finansowego każdego dnia, w tym również w dniu zamknięcia otwartej pozycji w gwarantowanej transakcji giełdowej.

W przypadku, gdy w dniu zamknięcia otwartej pozycji w gwarantowanej transakcji giełdowej ma miejsce rzeczywista dostawa instrumentu bazowego, jego zakup lub sprzedaż ujmuje się według ceny rynkowej.

2.6. Zdarzenia po dacie bilansu

W bilansie oraz rachunku zysków i strat uwzględnia się zdarzenia, o których informacje otrzymano po dniu bilansowym, a przed zatwierdzeniem rocznego sprawozdania finansowego, jeżeli mają istotny wpływ na ich treść i są zdarzeniami korygującymi ich stan na dzień bilansowy.

3. Zmiany zasad rachunkowości

W 2018 r. w NBP nie wystąpiły istotne zmiany zasad rachunkowości.

4. Wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunkach

Przy sporządzaniu sprawozdania finansowego, NBP dokonuje określonych szacunków oraz przyjmuje założenia, które mają wpływ na kwoty ujmowane w sprawozdaniu finansowym. Szacunki i założenia są oparte m.in. o dane historyczne oraz oczekiwania co do przyszłych zdarzeń, które wydają się być zasadne na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego. Ponieważ istniejące okoliczności i oczekiwania dotyczące przyszłości mogą ulec zmianie, w związku ze zmianami rynkowymi lub czynnikami będącymi poza kontrolą NBP, dokonane przez NBP szacunki podlegają regularnemu przeglądowi.

Najistotniejszym obszarem, gdzie NBP dokonuje oszacowań jest ustalanie wysokości rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych. Zgodnie z uchwałą nr 12/2010 oszacowana

rezerwa na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych jest równa kwocie, jaka pokryłaby potencjalną zmianę wartości zasobów walut obcych z tytułu zidentyfikowanego ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych, pomniejszonej o oszacowane przychody niezrealizowane wynikające ze zmian kursu złotego do walut obcych. Oszacowana rezerwa nie może być niższa od kwoty niepokrytej skumulowanej straty z lat ubiegłych, powstałej w wyniku zmian kursu złotego do walut obcych (por. Rozdział 9.1.4.).

Inne obszary, gdzie NBP dokonuje oszacowań dotyczą w szczególności ustalania:

- kwoty rezerw na odprawy emerytalne, rentowe i nagrody jubileuszowe (szacowanie rezerw jest dokonywane na podstawie wyceny aktuarialnej, sporządzanej okresowo przez niezależnego aktuarium),
- okresów używania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych,
- kwoty odpisów z tytułu utraty wartości aktywów.

5. Noty objaśniające do bilansu

Nota 1 Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Zapas złota przechowywany w NBP	709 598,7	757 567,8	47 969,1
Złoto na rachunkach w bankach zagranicznych, w tym	14 232 548,4	19 170 749,5	4 938 201,1
- rachunek bieżący w złocie	802 775,4	2 265 651,6	1 462 876,2
- lokaty terminowe w złocie	13 429 773,0	16 905 097,9	3 475 324,9
Razem	14 942 147,1	19 928 317,3	4 986 170,2
w tym różnice z wyceny złota	10 597 180,6	11 875 428,3	1 278 247,7

w tys. uncji	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Zapas złota przechowywany w NBP	157,2	157,2	0,0
Złoto na rachunkach w bankach zagranicznych, w tym	3 153,3	3 978,5	825,2
- rachunek bieżący w złocie	177,8	470,2	292,4
- lokaty terminowe w złocie	2 975,5	3 508,3	532,8
Razem	3 310,5*	4 135,7**	825,2

* Co odpowiada wadze 103,0 ton.

** Co odpowiada wadze 128,6 ton.

Zasób złota jest przechowywany w NBP oraz w Banku Anglii.

Złoto przechowywane w Banku Anglii jest:

- utrzymywane na rachunku bieżącym w Banku Anglii,
- inwestowane w transakcje lokat terminowych z zagranicznymi bankami komercyjnymi oraz bankami centralnymi; odsetki od lokat terminowych w złocie są naliczane i wypłacane w USD (por. Nota 3 i Nota 28).

Wzrost salda o 825,2 tys. uncji wynikał głównie z transakcji zakupu złota przez NBP na rynku międzybankowym w drugiej połowie 2018 r.

Na wartość pozycji w walucie krajowej wpływ miała także aktualizacja wyceny złota (por. Nota 22).

Nota 2 Należności od MFW

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Transza rezerwowa	1 140 102,2	2 673 540,0	1 533 437,8
Rachunek bieżący w MFW	1 492 794,7	1 558 705,4	65 910,7
Lokata terminowa w MFW	35 123,4	36 933,6	1 810,2
Pożyczki udzielone MFW	706 367,8	550 271,5	-156 096,3
Razem	3 374 388,1	4 819 450,5	1 445 062,4
w tym różnice z wyceny kursowej SDR	-428 858,2	-318 531,1	110 327,1

w tys. SDR	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Transza rezerwowa	229 614,0	512 054,7	282 440,7
Rachunek bieżący w MFW	300 645,4	298 533,9	-2 111,5
Lokata terminowa w MFW	7 073,8	7 073,8	0,0
Pożyczki udzielone MFW	142 260,8	105 391,8	-36 869,0
Razem	679 594,0	923 054,2	243 460,2

Pozycja obejmuje nominowane w SDR:

- transzę rezerwową, która odpowiada udziałom członkowskim Rzeczypospolitej Polskiej w Międzynarodowym Funduszu Walutowym, zwanym dalej „MFW”, pomniejszonym o zobowiązania z tytułu rachunku prowadzonego przez NBP dla MFW w walucie krajowej (tzw. Rachunek nr 1).

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Udziały członkowskie w MFW	20 663 090,9	21 388 360,0	725 269,1
Rachunek nr 1 MFW	-19 522 988,7	-18 714 820,0	808 168,7
Transza rezerwowa	1 140 102,2	2 673 540,0	1 533 437,8

w tys. SDR	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Udziały członkowskie w MFW	4 095 400,0	4 095 400,0	0,0
Rachunek nr 1 MFW	-3 865 786,0	-3 583 345,3	282 440,7
Transza rezerwowa	229 614,0	512 054,7	282 440,7

Wielkość udziałów w MFW jest określana dla każdego kraju członkowskiego na podstawie wybranych wskaźników makroekonomicznych i wnoszona w pełnej wysokości (w walucie krajowej i w walutach obcych). Od wielkości udziałów uzależnione są m.in. liczba głosów w MFW danego kraju członkowskiego, przypisana mu wielkość alokacji SDR, limity przyznawanych kredytów.

Środki zgromadzone na Rachunku nr 1 MFW są wykorzystywane przez MFW w ramach kwartalnych Planów Transakcji Finansowych (*Financial Transactions Plans - FTP*). Środki te są zamieniane na walutę obcą i przekazywane krajom członkowskim – pożyczkobiorcom MFW, co powoduje wzrost transzy rezerwowej. Z kolei spłaty dokonywane przez pożyczkobiorców MFW w walutach obcych są zamieniane na walutę krajową i ujmowane na Rachunku nr 1 MFW, co powoduje spadek transzy rezerwowej.

Spadek transzy rezerwowej powodują również wpływy na Rachunek nr 1 MFW z tytułu opłacenia w złotych przez kraje członkowskie podwyższenia ich udziałów w MFW.

- rachunek bieżący w MFW, na którym są ujmowane środki pieniężne otrzymane w ramach alokacji SDR (por. Nota 17) oraz spłaty w SDR należności z tytułu pożyczek udzielonych MFW w ramach Nowych Porozumień Pożyczkowych (*New Arrangements to Borrow - NAB*), jak również są dokonywane rozliczenia z tytułu odsetek i opłat od sald i transakcji związanych z MFW,
- nieoprocentowaną lokatę terminową NBP w administrowanym przez MFW Funduszu Powierniczym PRG-HIPC (Program Ograniczania Ubóstwa i Wspierania Wzrostu Gospodarczego – Inicjatywa na rzecz Oddłużenia Krajów Najuboższych),
- pożyczki udzielone MFW w walutach obcych w ramach NAB (por. Nota 27).

Transza rezerwowa (z wyjątkiem części nieoprocentowanej, która jest stała i wynosi 56.236,0 tys. SDR), saldo rachunku bieżącego w MFW oraz pożyczki udzielone MFW są oprocentowane według stopy procentowej określonej przez MFW.

Wzrost pozycji w walucie oryginalnej był wynikiem zwiększenia transzy rezerwowej, co było efektem:

- transakcji zrealizowanych w ramach FTP - płatności dokonane przez MFW z Rachunku nr 1 MFW w NBP na rzecz krajów członkowskich (282.400,0 tys. SDR), oraz
- zasileń Rachunku nr 2 MFW (por. Nota 14) środkami pieniężnymi z Rachunku nr 1 MFW w kwocie odpowiadającej 40,7 tys. SDR,

przy jednoczesnym:

- zmniejszeniu należności z tytułu pożyczek udzielonych MFW w ramach NAB, co było efektem spłaty przez MFW części zadłużenia wobec NBP w kwocie 36.897,5 tys. SDR przy jednoczesnym zwiększeniu naliczonych odsetek w kwocie 28,5 tys. SDR,
- zmniejszeniu rachunku bieżącego w MFW w wyniku rozliczeń z MFW z tytułu odsetek i opłat (5.111,5 tys. SDR), przy jednoczesnym otrzymaniu od MFW spłat w SDR należności z tytułu pożyczek udzielonych MFW przez NBP w ramach NAB (3.000,0 tys. SDR).

Na wartość pozycji w walucie krajowej wpływ miała również aktualizacja wyceny kursowej SDR (por. Nota 22).

Nota 3 Rachunki w instytucjach zagranicznych, dłużne papiery wartościowe, udzielone kredyty, inne aktywa zagraniczne

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Rachunki bieżące w walutach obcych, w tym	12 470 822,1	10 293 530,8	-2 177 291,3
- rachunek bieżący w EBC dla rozliczeń w systemie TARGET2	4 713 430,8	3 370 499,9	-1 342 930,9
Lokaty terminowe w walutach obcych	26 289 397,0	37 477 995,2	11 188 598,2
Lokaty terminowe w walutach obcych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych	29 795 939,6	37 849 982,3	8 054 042,7
Dłużne papiery wartościowe w walutach obcych	307 350 022,7	329 190 814,2	21 840 791,5
Zapas banknotów i monet zagranicznych	152 894,3	195 945,7	43 051,4
Inne należności w walutach obcych, w tym	1 440,1	40 307,2	38 867,1
- depozyty zabezpieczające gwarantowane transakcje giełdowe w walutach obcych	0,0	39 388,3	39 388,3
- odsetki od lokat terminowych w złocie	1 377,5	918,9	-458,6
- pozostałe	62,6	0,0	-62,6
Razem	376 060 515,8	415 048 575,4	38 988 059,6
w tym			
- różnice z wyceny kursowej	-14 553 357,5	13 352 860,9	27 906 218,4
- różnice z wyceny cenowej	-40 925,2	1 229 622,1	1 270 547,3

Pozycja obejmuje głównie podstawowe instrumenty inwestycyjne rezerw walutowych w USD, EUR, GBP, AUD, NOK i NZD, to jest:

- dłużne papiery wartościowe (dyskontowe i o oprocentowaniu stałym) - wszystkie dłużne papiery wartościowe zakupione przez NBP są notowane na aktywnym rynku i wyceniane według średnich cen rynkowych; zarówno na 31.12.2017, jak i na 31.12.2018 NBP nie posiadał dłużnych papierów wartościowych zakwalifikowanych jako utrzymywane do terminu wymagalności,
- lokaty terminowe,
- lokaty terminowe z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych (lokaty reverse repo) - w ramach realizowanego przez NBP procesu inwestycyjnego powyższe lokaty są zwykle zawierane łącznie z lokatami repo (por. Nota 16).

Podstawowe instrumenty inwestycyjne rezerw walutowych w podziale na waluty obce przedstawiono poniżej.

31.12.2017						
w tys. jednostek waluty oryginalnej	USD	EUR	GBP	AUD	NOK	NZD
Lokaty terminowe	719 859,4	1 968 339,9	495 511,2	0,0	22 607 616,0	1 477 872,3
Lokaty reverse repo	6 326 989,9	1 584 211,1	0,0	427 296,5	0,0	0,0
Dłużne papiery wartościowe	41 658 941,9	20 799 623,5	7 645 660,5	9 266 998,6	21 535 176,8	2 139 403,7
Razem	48 705 791,2	24 352 174,5	8 141 171,7	9 694 295,1	44 142 792,8	3 617 276,0

31.12.2018						
w tys. jednostek waluty oryginalnej	USD	EUR	GBP	AUD	NOK	NZD
Lokaty terminowe	606 500,0	4 220 596,4	100 000,0	300 400,0	27 489 447,1	1 539 240,8
Lokaty reverse repo	5 709 188,6	1 224 971,0	1 660 449,6	1 192 153,1	0,0	0,0
Dłużne papiery wartościowe	40 851 481,2	20 913 559,6	8 744 136,1	10 401 706,4	23 014 085,8	2 466 932,9
Razem	47 167 169,8	26 359 127,0	10 504 585,7	11 894 259,5	50 503 532,9	4 006 173,7

Zmiana						
w tys. jednostek waluty oryginalnej	USD	EUR	GBP	AUD	NOK	NZD
Lokaty terminowe	-113 359,4	2 252 256,5	-395 511,2	300 400,0	4 881 831,1	61 368,5
Lokaty reverse repo	-617 801,3	-359 240,1	1 660 449,6	764 856,6	0,0	0,0
Dłużne papiery wartościowe	-807 460,7	113 936,1	1 098 475,6	1 134 707,8	1 478 909,0	327 529,2
Razem	-1 538 621,4	2 006 952,5	2 363 414,0	2 199 964,4	6 360 740,1	388 897,7

Wzrost pozycji w walutach obcych dotyczył przede wszystkim zwiększenia zasobu dłużnych papierów wartościowych w GBP, AUD i NOK, zwiększenia środków pieniężnych utrzymywanych na rachunkach lokat terminowych w EUR i NOK oraz zwiększonego zaangażowania w lokaty reverse repo w GBP i AUD. Jednocześnie nastąpiło zmniejszenie zaangażowania w instrumenty inwestycyjne w USD.

Dodatkowo na wzrost pozycji wpływ miała aktualizacja wyceny kursowej i cenowej (por. Nota 22 i Nota 30).

Nota 4 Pozostałe należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej

<i>w tys. złotych</i>	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Kredyty i pożyczki udzielone w walucie krajowej	0,0	5 643 437,2	5 643 437,2
Odsetki należne za naruszenie obowiązku utrzymywania rezerwy obowiązkowej	420,9	420,9	0,0
Inne należności w walucie krajowej	108,1	57,0	-51,1
Razem	529,0	5 643 915,1	5 643 386,1

Na 31.12.2018 pozycja obejmowała:

- należności od banków krajowych z tytułu kredytów refinansowych udzielonych w innej formie określonej przez Zarząd NBP; oprocentowanie tych kredytów ustalane jest w wysokości stopy ustalonej przez RPP dla kredytu refinansowego innego niż kredyt lombardowy (na dzień bilansowy wynosiła ona 3,5%); zabezpieczenie udzielonych kredytów refinansowych stanowiły głównie portfele wierzytelności kredytowych (por. Nota 42 i Rozdział 9.1.1.3),
- należności od spółdzielczej kasy oszczędnościowo – kredytowej z tytułu odsetek za naruszenie obowiązku utrzymywania rezerwy obowiązkowej,
- należności z tytułu rozliczeń związanych z przyjmowaniem krajowych znaków pieniężnych.

Nota 5 Środki trwałe i wartości niematerialne i prawne

Zmiana stanu środków trwałych <i>(ze względu na zaokrąglenia, poszczególne wartości w tabeli mogą się nie sumować)</i>	2017				2018			
	Grunty*, budynki, lokale, obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Maszyny, urządzenia, aparaty, narzędzia, wyposażenie i środki transportu	Nakłady na środki trwałe	Razem	Grunty*, budynki, lokale, obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Maszyny, urządzenia, aparaty, narzędzia, wyposażenie i środki transportu	Nakłady na środki trwałe	Razem
<i>w tys. złotych</i>								
Wartość brutto na początek okresu	980 328,8	713 933,1	62 910,1	1 757 171,9	979 418,3	661 606,7	77 209,1	1 718 234,1
Zwiększenia	5 740,0	40 101,5	43 138,6	88 980,2	39 124,4	50 762,4	28 430,7	118 317,5
Zmniejszenia	-6 650,5	-92 427,9	-28 839,6	-127 918,0	-3 634,6	-58 520,6	-93 580,0	-155 735,2
Wartość brutto na koniec okresu	979 418,3	661 606,7	77 209,1	1 718 234,1	1 014 908,1	653 848,5	12 059,8	1 680 816,4
<i>w tym całkowicie umorzone</i>	2 166,4	226 951,9	0,0	229 118,3	2 423,2	220 103,2	0,0	222 526,4
Umorzenie na początek okresu	-401 095,2	-504 522,9	0,0	-905 618,0	-412 174,0	-461 931,7	0,0	-874 105,7
Zwiększenia	-13 240,5	-47 578,1	0,0	-60 818,7	-13 813,4	-47 656,7	0,0	-61 470,1
Zmniejszenia	2 161,7	90 169,3	0,0	92 331,0	146,5	57 953,6	0,0	58 100,1
Umorzenie na koniec okresu	-412 174,0	-461 931,7	0,0	-874 105,7	-425 840,9	-451 634,8	0,0	-877 475,7
Odpisy aktualizujące na początek okresu	-422,4	-112,0	-25 903,9	-26 438,3	-3 397,0	-311,8	-25 464,8	-29 173,6
Zwiększenia	-2 974,6	-246,8	0,0	-3 221,5	0,0	-12,5	0,0	-12,5
Zmniejszenia**	0,0	47,1	439,1	486,2	3 124,1	3,2	25 464,8	28 592,1
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	-3 397,0	-311,8	-25 464,8	-29 173,6	-272,9	-321,1	0,0	-594,0
Wartość netto na koniec okresu	563 847,3	199 363,2	51 744,3	814 954,8	588 794,3	201 892,6	12 059,8	802 746,7

* Grunty zawierają prawa wieczystego użytkowania gruntów, których wartość netto na 31.12.2018 wyniosła 57.250,1 tys. zł przy umorzeniu w kwocie 28.375,7 tys. zł (na 31.12.2017 odpowiednio: 58.375,4 tys. zł i 27.264,7 tys. zł).

** Zmniejszenie odpisów aktualizujących wartość środków trwałych w 2018 r. związane było głównie z nieodpłatnym przekazaniem nieruchomości w Zegrzu na rzecz Skarbu Państwa.

Zmiana stanu wartości niematerialnych i prawnych <i>(ze względu na zaokrąglenia, poszczególne wartości w tabeli mogą się nie sumować)</i>	2017				2018			
	Oprogramowanie komputerowe	Prawa autorskie, prawa majątkowe i podobne wartości	Nakłady na wartości niematerialne i prawne	Razem	Oprogramowanie komputerowe	Prawa autorskie, prawa majątkowe i podobne wartości	Nakłady na wartości niematerialne i prawne	Razem
<i>w tys. złotych</i>								
Wartość brutto na początek okresu	406 868,5	12 647,2	10 646,3	430 161,9	427 435,8	14 054,4	16 356,5	457 846,7
Zwiększenia	22 918,0	1 408,2	21 586,4	45 912,6	38 872,3	1 582,4	22 239,4	62 694,1
Zmniejszenia	-2 350,7	-1,0	-15 876,1	-18 227,8	-2 290,9	-207,4	-34 209,9	-36 708,2
Wartość brutto na koniec okresu	427 435,8	14 054,4	16 356,5	457 846,7	464 017,2	15 429,4	4 386,0	483 832,6
<i>w tym całkowicie umorzone</i>	116 167,8	1 703,1	0,0	117 870,9	121 533,9	2 259,4	0,0	123 793,3
Umorzenie na początek okresu	-333 840,0	-5 032,5	0,0	-338 872,5	-351 685,6	-6 044,0	0,0	-357 729,6
Zwiększenia	-20 184,7	-1 012,5	0,0	-21 197,2	-23 443,7	-1 051,9	0,0	-24 495,6
Zmniejszenia	2 339,1	1,0	0,0	2 340,1	2 290,9	34,6	0,0	2 325,5
Umorzenie na koniec okresu	-351 685,6	-6 044,0	0,0	-357 729,6	-372 838,4	-7 061,3	0,0	-379 899,7
Odpisy aktualizujące na początek okresu	-8,9	0,0	0,0	-8,9	-8,9	0,0	0,0	-8,9
Zwiększenia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zmniejszenia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Odpisy aktualizujące na koniec okresu	-8,9	0,0	0,0	-8,9	-8,9	0,0	0,0	-8,9
Wartość netto na koniec okresu	75 741,3	8 010,4	16 356,5	100 108,2	91 169,9	8 368,1	4 386,0	103 924,0

Nota 6 Pozostałe aktywa finansowe

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Akcje i udziały w podmiotach krajowych, w tym	128 848,9	128 848,9	0,0
- akcje Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A.	51 708,1	51 708,1	0,0
- akcje Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A.	75 312,5	75 312,5	0,0
- udziały w Bazy i Systemy Bankowe Sp. z o.o.	1 820,0	1 820,0	0,0
- udziały w spółdzielniach mieszkaniowych	8,3	8,3	0,0
Akcje i udziały w podmiotach zagranicznych, w tym	137 052,8	142 317,0	5 264,2
- akcje Banku Rozrachunków Międzynarodowych	49 653,0	52 212,0	2 559,0
- udziały w S.W.I.F.T.	661,0	681,4	20,4
- udziały w Europejskim Banku Centralnym	86 738,8	89 423,6	2 684,8
Razem	265 901,7	271 165,9	5 264,2

Wzrost wartości pozycji w walucie krajowej wynikał z aktualizacji wyceny kursowej akcji i udziałów w podmiotach zagranicznych.

Zaangażowanie NBP w podmiotach krajowych nie uległo zmianie w stosunku do 31.12.2017 i na 31.12.2018 kształtowało się następująco⁴:

Podmiot	Kapitał zakładowy (w tys. złotych)	Cena nominalna 1 udziału/akcji (w tys. złotych)	Liczba akcji/udziałów w posiadaniu NBP	Udział NBP w kapitale zakładowym (w %)
	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2018	31.12.2018
Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A.	21 000,0	1,0	7 000	33,33%
Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A.	5 445,0	0,5	3 750	34,44%
Bazy i Systemy Bankowe Sp. z o.o.	10 000,0	10,0	1 000	100,00%

Zaangażowanie NBP w podmiotach zagranicznych kształtowało się następująco:

- akcje Banku Rozrachunków Międzynarodowych (*Bank for International Settlements – BIS*).
Na 31.12.2017 i 31.12.2018 NBP posiadał 8.000 akcji przekładających się na tę samą liczbę głosów. Opłacono 25% wartości nominalnej akcji (wartość nominalna jednej akcji wynosi 5,0 tys. SDR), co wynosi 10.000,0 tys. SDR. Udział NBP w kapitale udziałowym BIS stanowi 1,43%.

⁴ Dane w tabeli nie obejmują udziału w spółdzielni mieszkaniowej.

- udziały w S.W.I.F.T.

Na 31.12.2017 i na 31.12.2018 NBP posiadał 53 udziały (w wysokości 158,5 tys. EUR) z ogólnej liczby udziałów: 110.034 - na 31.12.2017 i 109.814 - na 31.12.2018.

- udziały w Europejskim Banku Centralnym, zwanym dalej „EBC”.

Od 01.05.2004, to jest od dnia przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, NBP posiada udziały w kapitale EBC. Na 31.12.2018 wartość opłaconych przez NBP udziałów w kapitale EBC wyniosła 89.423,6 tys. zł (20.796,2 tys. EUR).

Zgodnie z art. 28 Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego, zwanego dalej „Statutem ESBC i EBC”, wyłącznie krajowe banki centralne ESBC są uprawnione do subskrybowania kapitału EBC. Kapitał EBC jest subskrybowany zgodnie z kluczem określonym w art. 29 Statutu ESBC i EBC, to jest udziały krajowych banków centralnych w kapitale EBC są wyrażone procentowo i odpowiadają udziałowi poszczególnych państw członkowskich w łącznej liczbie ludności oraz łącznym produkcie krajowym brutto państw Unii Europejskiej (w równej proporcji). Aktualizacja klucza subskrypcji kapitału EBC jest przeprowadzana regularnie co pięć lat, jak również w momencie przystąpienia nowego kraju do Unii Europejskiej. Przed dniem bilansowym ostatnia regularna aktualizacja klucza subskrypcji kapitału nastąpiła 1 stycznia 2014 r. (por. Nota 42). Na 31.12.2018 udział NBP w kapitale subskrybowanym EBC wynosił 5,1230%, co odpowiada kwocie udziałów w wysokości 554.565,1 tys. EUR.

NBP jako bank centralny spoza strefy euro jest zobligowany do pokrycia określonego przez Radę Ogólną EBC (na podstawie art. 47 Statutu ESBC i EBC) minimalnego procentu subskrybowanego przezeń kapitału EBC, jako wkładu NBP na rzecz kosztów operacyjnych EBC. Procent ten od dnia 29 grudnia 2010 r. wynosi 3,75%. W przeciwieństwie do banków centralnych strefy euro, NBP nie ma prawa do udziału w zyskach EBC, ani też obowiązku pokrywania strat EBC. Na 31.12.2018 wysokość udziału opłaconego przez NBP w kapitale EBC wynosiła 20.796,2 tys. EUR. W momencie przystąpienia Polski do strefy euro, NBP będzie zobowiązany do opłacenia pozostałych 96,25% subskrybowanego przezeń kapitału EBC, to jest 533.768,9 tys. EUR.

Nota 7 Różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Różnice z wyceny kursowej	22 372,4	763,9	-21 608,5
Różnice z wyceny cenowej	650,3	107,5	-542,8
Razem	23 022,7	871,4	-22 151,3

Pozycja obejmuje dodatkowo różnice z wyceny kursowej transakcji bieżących w walutach obcych ujętych na kontach pozabilansowych (por. Nota 25) oraz wyceny cenowej transakcji terminowych na dłużne papiery wartościowe w walutach obcych (por. Nota 26 i Nota 22).

Nota 8 Rozliczenia międzyokresowe kosztów

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Rozliczenia międzyokresowe kosztów dyskonta od bonów pieniężnych NBP*	12 048,2	6 667,1	-5 381,1
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów usług	21 108,1	28 340,7	7 232,6
Razem	33 156,3	35 007,8	1 851,5

* Por. Nota 11.

Nota 9 Inne

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Środki obrotowe, w tym	18 186,0	23 305,6	5 119,6
- metale szlachetne	14 428,5	19 870,0	5 441,5
- wartości kolekcjonerskie nieobiegowe	3 167,2	2 854,1	-313,1
Kredyty i pożyczki udzielone w walucie krajowej, w tym	142 905,1	120 885,7	-22 019,4
- pożyczki udzielone pracownikom, w tym	19 508,4	21 085,9	1 577,5
* pożyczki udzielone z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	9 151,3	11 558,8	2 407,5
- inne kredyty	123 396,7	99 799,8	-23 596,9
Inne należności, w tym	23 163,1	19 986,9	-3 176,2
- publicznoprawne	849,6	5,3	-844,3
- od odbiorców i dostawców	12 791,9	9 521,9	-3 270,0
Środki pieniężne Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych	8 835,9	5 663,7	-3 172,2
Wyrównanie do średniego kosztu zasobu waluty obcej dla instrumentów pozabilansowych	13 633,8	24 280,6	10 646,8
Razem	206 723,9	194 122,5	-12 601,4

Spadek pozycji *Inne kredyty*, obejmującej należność z tytułu udzielonego przez NBP w 2015 r. kredytu refinansowego w innej formie określonej przez Zarząd NBP, był wynikiem spłat wierzytelności z umów kredytowych przelanych na rzecz NBP jako zabezpieczenie tego kredytu (por. Rozdział 9.1.1.3.1).

Wyrównanie do średniego kosztu zasobu waluty obcej dla instrumentów pozabilansowych dotyczy transakcji bieżących w walutach obcych ujętych na kontach pozabilansowych (por. Nota 25).

Nota 10 Pieniądz w obiegu

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Banknoty krajowe w obiegu	193 976 229,3	214 430 353,4	20 454 124,1
Monety krajowe w obiegu	4 739 685,9	5 059 583,3	319 897,4
Razem	198 715 915,2	219 489 936,7	20 774 021,5

Pozycja obejmuje znajdujące się w obiegu wyemitowane przez NBP banknoty i monety, w tym banknoty i monety kolekcjonerskie, których wartość na 31.12.2018 wyniosła 291.741,1 tys. zł w porównaniu z 286.442,8 tys. zł na 31.12.2017. Wzrost pozycji wynikał ze zwiększenia popytu na pieniądz gotówkowy.

Średni poziom pieniądza w obiegu w ciągu 2018 r. wyniósł 206.813,5 mln zł w porównaniu z 190.582,9 mln zł w 2017 r.

Nota 11 Zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Rachunki bieżące (w tym rachunki rezerw obowiązkowych), w tym	28 301 807,1	61 390 258,2	33 088 451,1
- rachunki bieżące banków oraz KSKOK	27 465 346,7	60 585 533,9	33 120 187,2
- rachunki rezerw obowiązkowych banków nieposiadających rachunku bieżącego w NBP	785 479,8	804 724,3	19 244,5
- odsetki od środków rezerwy obowiązkowej	50 980,6	0,0	-50 980,6
Depozyty na koniec dnia, w tym	5 278 903,9	11 552 358,3	6 273 454,4
- naliczone odsetki	216,9	158,3	-58,6
Inne operacje polityki pieniężnej, w tym	94 423 120,0	53 276 000,0	-41 147 120,0
- operacje podstawowe	64 792 800,0	53 276 000,0	-11 516 800,0
- operacje dostrajające	29 630 320,0	0,0	-29 630 320,0
Razem	128 003 831,0	126 218 616,5	-1 785 214,5

Pozycja obejmuje zobowiązania z tytułu przeprowadzanych przez NBP operacji polityki pieniężnej. Składają się na nie głównie:

- salda na:
 - rachunkach bieżących banków krajowych oraz Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej (zwanej dalej „KSKOK”), służących realizacji rozrachunków międzybankowych w złotych i utrzymaniu środków pieniężnych stanowiących rezerwę

- obowiązkową; KSKOK na rachunku bieżącym utrzymuje środki pieniężne stanowiące rezerwę obowiązkową spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz KSKOK,
- rachunkach rezerw obowiązkowych banków nieposiadających rachunku bieżącego w NBP⁵;

Wartość środków pieniężnych utrzymywanych przez banki, spółdzielcze kasy oszczędnościowo – kredytowe oraz KSKOK w NBP z tytułu rezerwy obowiązkowej jest uzależniona od kształtowania się podstawy naliczania rezerwy obowiązkowej oraz obowiązującej stopy rezerwy obowiązkowej. Rezerwa obowiązkowa jest wielkością uśrednioną w okresie jej utrzymywania.

Wzrost salda na 31.12.2018 w porównaniu do 31.12.2017 wynikał z wyższego poziomu środków utrzymywanych przez banki na tych rachunkach na koniec roku;

- zobowiązania wobec banków krajowych z tytułu depozytów na koniec dnia – w 2018 r. banki krajowe korzystały z możliwości lokowania wolnych środków na rachunkach lokat terminowych w NBP, w postaci oprocentowanego depozytu składanego na koniec dnia, z terminem zwrotu w następnym dniu operacyjnym. Z reguły, najwyższe kwoty były lokowane w ostatnich dniach okresów utrzymywania rezerwy obowiązkowej.

Wzrost salda na 31.12.2018 w porównaniu do 31.12.2017 wynikał z wyższego poziomu środków utrzymywanych przez banki w ramach depozytów na koniec dnia;

- zobowiązania wobec banków krajowych z tytułu emisji przez NBP bonów pieniężnych w ramach podstawowych⁶ i dostrajających⁷ operacji otwartego rynku, których celem jest absorpcja płynności.

Środki rezerwy obowiązkowej oraz depozyty na koniec dnia podlegają oprocentowaniu, natomiast bony pieniężne są emitowane z dyskontem (por. Nota 8). Na 31.12.2018 i 31.12.2017 stopy procentowe będące podstawą oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej, depozytów na koniec dnia oraz ustalenia dyskonta bonów pieniężnych emitowanych przez NBP w ramach operacji otwartego rynku kształtowały się następująco:

⁵ Na 31.12.2017 środki pieniężne stanowiące rezerwę obowiązkową spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych oraz KSKOK utrzymywane były na rachunku rezerwy obowiązkowej KSKOK.

⁶ W 2018 r. okresy zapadalności operacji podstawowych wynosiły 7 dni (w 2017 r. 7 i 8 dni).

⁷ W 2018 r. i w 2017 r. okresy zapadalności operacji dostrajających wynosiły 1, 2, 3, i 4 dni.

%	31.12.2017	31.12.2018
Rezerwa obowiązkowa*	1,35	0,50
Depozyt na koniec dnia**	0,50	0,50
Bony pieniężne***	1,50	1,50

* Do 31.12.2017 r. wysokość oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej wynosiła 0,9 stopy referencyjnej NBP.

Od 01.01.2018 r. wysokość oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej wynosi 0,50%.

** Stopa depozytowa NBP.

*** Stopa referencyjna NBP.

Spadek ogółu zobowiązań NBP wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej o 1.785.214,5 tys. zł na 31.12.2018 w porównaniu do 31.12.2017 był spowodowany przede wszystkim przyrostem pieniądza gotówkowego w obiegu w 2018 r. (por. Nota 10). Z kolei na wzrost pozycji oddziaływał głównie skup walut obcych przez NBP w 2018 r.

Nota 12 Pozostałe zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Rozrachunki w krajowych systemach płatniczych Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A., w tym	466 082,0	358 751,5	-107 330,5
- w systemie Elixir	300 802,9	155 159,1	-145 643,8
- w systemie Express Elixir	165 279,1	203 592,4	38 313,3
Zobowiązania z tytułu zastępczej obsługi kasowej	5 272,0	4 059,2	-1 212,8
Razem	471 354,0	362 810,7	-108 543,3

Pozycja obejmuje zobowiązania wobec banków z tytułu operacji niezwiązanych z polityką pieniężną, które dotyczą rozliczeń w systemach płatniczych Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A. oraz zastępczej obsługi kasowej⁸.

⁸ Dotyczy wypłat gotówki dokonywanych w bankach krajowych przez państwowe jednostki budżetowe oraz urzędy obsługujące organy podatkowe, mające siedzibę poza miastem, w którym NBP prowadzi obsługę kasową.

Nota 13 Zobowiązania wobec innych rezydentów w walucie krajowej

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Zobowiązania wobec sektora rządowego, w tym	7 560 576,7	7 251 979,7	-308 597,0
- rachunki budżetu państwa	3 245 289,2	4 279 041,1	1 033 751,9
- rachunki funduszy ubezpieczeń społecznych	4 232 157,5	2 896 011,0	-1 336 146,5
- rachunki pozostałych podmiotów sektora rządowego	83 118,1	76 927,6	-6 190,5
- inne zobowiązania wobec sektora rządowego	11,9	0,0	-11,9
Pozostałe zobowiązania	20 671,4	21 528,3	856,9
Razem	7 581 248,1	7 273 508,0	-307 740,1

Pozycja obejmuje głównie rachunki bieżące, pomocnicze oraz rachunki lokat terminowych w walucie krajowej prowadzone przez NBP dla podmiotów sektora rządowego.

Nota 14 Zobowiązania wobec nierezydentów w walucie krajowej

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Rachunki międzynarodowych organizacji finansowych i banków centralnych, w tym	12 126,3	16 549,8	4 423,5
- Rachunek nr 2 MFW	41,9	121,7	79,8
Rachunki międzynarodowych organizacji niefinansowych	2 849 913,6	2 589 436,3	-260 477,3
Razem	2 862 039,9	2 605 986,1	-256 053,8

Pozycja obejmuje rachunki bieżące w walucie krajowej prowadzone przez NBP dla międzynarodowych organizacji finansowych i niefinansowych oraz banków centralnych, w tym rachunek prowadzony przez NBP dla MFW, służący realizacji wydatków administracyjnych MFW (tzw. Rachunek nr 2).

Nota 15 Zobowiązania wobec rezydentów w walutach obcych

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Rachunki budżetu państwa	14 102 551,6	21 328 213,5	7 225 661,9
Rachunki banków krajowych dla rozliczeń w systemie TARGET2	4 476 574,0	3 307 151,7	-1 169 422,3
Pozostałe zobowiązania	725 204,4	464 743,4	-260 461,0
Razem	19 304 330,0	25 100 108,6	5 795 778,6
w tym różnice z wyceny kursowej	-433 024,9	552 604,3	985 629,2

Pozycja obejmuje głównie środki pieniężne zgromadzone na rachunkach w walutach obcych prowadzonych przez NBP dla:

- budżetu państwa – rachunki bieżące, pomocnicze oraz lokat terminowych,
- banków krajowych – rachunki bieżące w EUR służące rozliczeniom w systemie TARGET2.

Ponadto w pozycji tej są ujmowane zobowiązania w walutach obcych z tytułu zleceń płatniczych klientów NBP będących w trakcie rozliczenia na dzień bilansowy.

Nota 16 Zobowiązania wobec nierezydentów w walutach obcych

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Lokaty terminowe w walutach obcych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych	29 005 514,5	37 848 426,7	8 842 912,2
Rachunki międzynarodowych organizacji niefinansowych	47 411,8	37 796,9	-9 614,9
Pozostałe zobowiązania	125 618,4	278,8	-125 339,6
Razem	29 178 544,7	37 886 502,4	8 707 957,7
<i>w tym różnice z wyceny kursowej</i>	<i>-1 020 666,6</i>	<i>1 472 452,1</i>	<i>2 493 118,7</i>

Pozycja obejmuje głównie lokaty terminowe z udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych (lokaty repo) zawierane z zagranicznymi instytucjami finansowymi. W ramach realizowanego przez NBP procesu inwestycyjnego powyższe lokaty są zwykle zawierane łącznie z lokatami reverse repo (por. Nota 3).

Poniżej przedstawiono lokaty repo w podziale na waluty obce.

w tys. jednostek waluty oryginalnej	USD	EUR	GBP	AUD
31.12.2017	6 326 809,7	1 583 987,2	0,0	137 262,3
31.12.2018	5 709 135,2	1 224 878,2	1 660 311,1	1 192 042,9
Zmiana	-617 674,5	-359 109,0	1 660 311,1	1 054 780,6

Pozostałe zobowiązania obejmują głównie będące w trakcie rozliczenia na dzień bilansowy transakcje własne w walutach obcych.

Nota 17 Zobowiązania wobec MFW

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Alokacja SDR	6 485 630,0	6 823 985,7	338 355,7
w tym różnice z wyceny kursowej SDR	-824 272,5	-451 016,5	373 256,0

Alokacja SDR została przeprowadzona w drugiej połowie 2009 r. W ramach alokacji ogólnej i specjalnej Rzeczypospolitej Polskiej przyznano łącznie kwotę 1.304.639,7 tys. SDR. Zobowiązanie wobec MFW z tytułu alokacji SDR jest oprocentowane według stopy procentowej MFW. Wzrost pozycji w walucie oryginalnej wynikał ze wzrostu naliczonych odsetek o 785,5 tys. SDR (na 31.12.2018 naliczone odsetki wynosiły 2.336,8 tys. SDR).

Na zmianę pozycji w walucie krajowej wpływ miała przede wszystkim aktualizacja wyceny kursowej SDR (por. Nota 22 i Nota 30).

Nota 18 Różnice z wyceny instrumentów pozabilansowych

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Różnice z wyceny kursowej	13 667,8	23 459,0	9 791,2
Różnice z wyceny cenowej	13,6	328,0	314,4
Razem	13 681,4	23 787,0	10 105,6

Pozycja obejmuje ujemne różnice z wyceny kursowej transakcji bieżących w walutach obcych ujętych na kontach pozabilansowych (por. Nota 25) oraz wyceny cenowej transakcji terminowych na dłużne papiery wartościowe w walutach obcych (por. Nota 26 i Nota 30).

Nota 19 Rozliczenia międzyokresowe

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	51 828,2	81 206,0	29 377,8
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	62 112,0	60 850,0	-1 262,0
Razem	113 940,2	142 056,0	28 115,8

Rozliczenia międzyokresowe przychodów dotyczą głównie wartości otrzymanych nieodpłatnie środków trwałych, które zalicza się do wyniku finansowego równoległe do odpisów amortyzacyjnych (por. Nota 5).

Nota 20 Inne

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	17 987,2	17 222,5	-764,7
Inne zobowiązania, w tym	57 824,3	54 658,3	-3 166,0
- publicznoprawne	24 907,2	14 809,5	-10 097,7
- wobec dostawców	27 907,7	38 221,5	10 313,8
Wyrównanie do średniego kosztu zasobu waluty obcej dla instrumentów pozabilansowych	23 363,0	1 355,5	-22 007,5
Razem	99 174,5	73 236,3	-25 938,2

Wyrównanie do średniego kosztu zasobu waluty obcej dla instrumentów pozabilansowych dotyczy transakcji bieżących w walutach obcych ujętych na kontach pozabilansowych (por. Nota 25).

Nota 21 Rezerwy na przyszłe zobowiązania

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Rezerwy na przyszłe zobowiązania wobec pracowników	125 481,2	137 035,1	11 553,9
Pozostałe rezerwy	8 302,8	8 333,2	30,4
Razem	133 784,0	145 368,3	11 584,3

Zmianę rezerw w 2017 i 2018 r. w podziale na poszczególne tytuły przedstawiają poniższe tabele.

w tys. złotych	01.01.2017	Zwiększenie	Wykorzystanie	Rozwiązanie	31.12.2017
Rezerwy na przyszłe zobowiązania wobec pracowników, w tym	124 596,4	11 785,3	-10 156,0	-744,5	125 481,2
- z tytułu odpraw emerytalnych	62 235,8	4 884,0	-1 577,8	0,0	65 542,0
- z tytułu odpraw rentowych	1 688,4	211,6	-177,9	0,0	1 722,1
- z tytułu nagród jubileuszowych	49 710,2	6 674,5	-7 352,6	0,0	49 032,1
- z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych	8 162,0	0,0	-182,9	-674,1	7 305,0
- na ustawowe i dodatkowe odprawy pieniężne oraz dodatkowe świadczenia dla pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, zwalnianych z przyczyn niedotyczących pracowników	2 800,0	15,2	-864,8	-70,4	1 880,0
Pozostałe, w tym	8 717,6	442,7	-671,8	-185,7	8 302,8
- na przyszłe zobowiązania z tytułu spraw sądowych	8 654,1	442,7	-671,8	-175,1	8 249,9
- na przyszłe zobowiązania wynikające z operacji finansowych w walucie krajowej	63,5	0,0	0,0	-10,6	52,9
Razem	133 314,0	12 228,0	-10 827,8	-930,2	133 784,0

w tys. złotych	01.01.2018	Zwiększenie	Wykorzystanie	Rozwiązanie	31.12.2018
Rezerwy na przyszłe zobowiązania wobec pracowników, w tym	125 481,2	23 750,0	-11 929,1	-267,0	137 035,1
- z tytułu odpraw emerytalnych	65 542,0	8 740,2	-4 105,0	0,0	70 177,2
- z tytułu odpraw rentowych	1 722,1	238,6	-150,6	0,0	1 810,1
- z tytułu nagród jubileuszowych	49 032,1	9 802,5	-6 990,4	0,0	51 844,2
- z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych	7 305,0	4 924,2	-135,6	0,0	12 093,6
- na ustawowe i dodatkowe odprawy pieniężne oraz dodatkowe świadczenia dla pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, zwalnianych z przyczyn niedotyczących pracowników	1 880,0	44,5	-547,5	-267,0	1 110,0
Pozostałe, w tym	8 302,8	557,7	0,0	-527,3	8 333,2
- na przyszłe zobowiązania z tytułu spraw sądowych	8 249,9	553,4	0,0	-527,3	8 276,0
- na przyszłe zobowiązania wynikające z operacji finansowych w walucie krajowej	52,9	4,3	0,0	0,0	57,2
Razem	133 784,0	24 307,7	-11 929,1	-794,3	145 368,3

Nota 22 Różnice z wyceny

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Dodatnie różnice z wyceny kursowej, w tym	10 986 318,2	24 146 806,7	13 160 488,5
- z wyceny złota	10 597 180,6	11 875 428,3	1 278 247,7
- z wyceny walut obcych	389 137,6	12 271 378,4	11 882 240,8
Dodatnie różnice z wyceny cenowej, w tym	618 996,6	1 428 340,4	809 343,8
- z wyceny dłużnych papierów wartościowych	618 346,3	1 428 232,9	809 886,6
- z wyceny instrumentów finansowych pozabilansowych	650,3	107,5	-542,8
Rachunek rewaluacyjny złota odpowiadającego międzynarodowym standardom czystości	1 618 023,2	1 618 023,2	0,0
Razem	13 223 338,0	27 193 170,3	13 969 832,3

Dodatnie różnice z wyceny kursowej są ustalane:

- dla złota – przez porównanie średniego kosztu zasobu złota z wyższą od niego średnią ceną rynkową złota wyrażoną w złotych,
- dla walut obcych – przez porównanie średniego kosztu zasobu waluty obcej z wyższym od niego kursem średnim NBP⁹.

⁹ W przypadku ujemnego zasobu waluty obcej, dodatnie różnice z wyceny kursowej są ustalane przez porównanie średniego kosztu zasobu waluty obcej z niższym od niego kursem średnim NBP. Na koniec 2017 i 2018 r. taka sytuacja wystąpiła w przypadku waluty SDR, której zasób był ujemny.

Średnie koszty zasobu walut obcych i złota oraz kursy średnie NBP i średnia cena rynkowa złota

w złotych	Średni koszt zasobu	Kurs średni NBP / Średnia cena złota	Średni koszt zasobu	Kurs średni NBP / Średnia cena złota
	31.12.2017		31.12.2018	
USD	3,6155244642	3,4813	3,5129233609	3,7597
EUR	4,2597284583	4,1709	4,2165990123	4,3000
GBP	4,9729585522	4,7001	4,7760640397	4,7895
AUD	2,8720955035	2,7199	2,7065985670	2,6549
NOK	0,4537717252	0,4239	0,4380940491	0,4325
NZD	2,6405620544	2,4774	2,4997222189	2,5230
SDR	5,5963505432	4,9653	5,5662838698	5,2212
uncja złota*	1 312,4640266468	4 513,5055	1 947,1693054304	4 818,6195

* Cena uncji złota w USD wynosiła odpowiednio: 1.296,50 USD na 31.12.2017 oraz 1.281,65 USD na 31.12.2018.

Dodatnie różnice z wyceny kursowej w podziale na waluty obce przedstawiono poniżej.

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
USD	0,0	10 104 703,6	10 104 703,6
EUR	0,0	1 827 375,7	1 827 375,7
GBP	0,0	119 108,3	119 108,3
NZD	0,0	90 652,5	90 652,5
SDR	389 103,8	129 034,6	-260 069,2
Pozostałe	33,8	503,7	469,9
Razem	389 137,6	12 271 378,4	11 882 240,8

Dodatnie różnice z wyceny cenowej dla dłużnych papierów wartościowych są ustalane przez porównanie średniego kosztu zasobu dłużnych papierów wartościowych z wyższą od niego średnią ceną rynkową tych papierów. Dodatnie różnice cenowe w podziale na papiery wartościowe nominowane w poszczególnych walutach obcych przedstawiono poniżej.

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Papiery wartościowe w USD	23 048,2	413 286,2	390 238,0
Papiery wartościowe w EUR	30 992,7	288 236,1	257 243,4
Papiery wartościowe w GBP	150 672,4	174 273,8	23 601,4
Papiery wartościowe w AUD	8 261,0	256 889,6	248 628,6
Papiery wartościowe w NOK	202 261,3	92 314,8	-109 946,5
Papiery wartościowe w NZD	203 110,7	203 232,4	121,7
Razem	618 346,3	1 428 232,9	809 886,6

Dodatnie różnice z wyceny cenowej instrumentów finansowych pozabilansowych dotyczyły na 31.12.2018 transakcji terminowych zakupu dłużnych papierów wartościowych w GBP (por. Nota 26 i Nota 7).

W związku z niewystąpieniem na 31.12.2018:

- kosztów niezrealizowanych z wyceny zasobu złota,
- spadku stanu zasobu złota w odniesieniu do stanu z dnia bilansowego poprzedniego roku obrotowego,

NBP, podobnie jak na 31.12.2017, nie dokonał rozwiązania rachunku rewaluacyjnego złota odpowiadającego międzynarodowym standardom czystości.

Nota 23 Fundusze i rezerwy

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Fundusz statutowy	1 500 000,0	1 500 000,0	0,0
Fundusz rezerwowy	1 467 483,8	0,0	-1 467 483,8
Rezerwy	0,0	3 874 387,4	3 874 387,4
Razem	2 967 483,8	5 374 387,4	2 406 903,6

Pozycja obejmuje:

- fundusz statutowy, którego wysokość określa art. 61 ustawy o NBP,
- fundusz rezerwowy, który zgodnie z art. 62 ustawy o NBP jest tworzony z odpisów z zysku NBP w wysokości 5% rocznego zysku aż do osiągnięcia przez ten fundusz równowartości funduszu statutowego i może być przeznaczony wyłącznie na pokrycie strat bilansowych NBP,
- rezerwę na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych, której tworzenie przewiduje art. 65 ustawy o NBP.

Zmiana pozycji była efektem:

- wykorzystania funduszu rezerwowego w kwocie 1.467.483,8 tys. zł na pokrycie straty z lat ubiegłych (por. Nota 24),
- utworzenia rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w wysokości 3.874.387,4 tys. zł (por. Nota 31 i Rozdział 9.1.4).

Zmianę stanu rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w 2017 i 2018 r. przedstawia poniższa tabela:

w tys. złotych	Stan początkowy	Zwiększenie	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Stan końcowy
2017	10 807 911,6	0,0	-10 807 911,6	0,0	0,0
2018	0,0	3 874 387,4	0,0	0,0	3 874 387,4

Nota 24 Wynik finansowy

Na 31.12.2018 pozycja obejmowała:

- wynik finansowy roku bieżącego w kwocie zero (por. Nota 41),
- niepokrytą stratę z lat ubiegłych w kwocie 11.865.363,4 tys. zł, która jest efektem poniesienia przez NBP strat:
 - za 2007 r. w wysokości 12.427.261,7 tys. zł,
 - za 2017 r. w wysokości 2.524.935,6 tys. zł
 oraz ich częściowego pokrycia środkami z funduszu rezerwowego:
 - w 2008 r. – w kwocie 969.350,0 tys. zł,
 - w 2015 r. – w kwocie 250.000,0 tys. zł,
 - w 2016 r. – w kwocie 400.000,0 tys. zł,
 - w 2018 r. – w kwocie 1.467.483,8 tys. zł.

6. Noty objaśniające do pozycji pozabilansowych

Nota 25 Transakcje bieżące ujęte na kontach pozabilansowych

31.12.2017 w tys. złotych	USD	EUR	GBP	AUD	NOK	NZD	Razem
Waluta do otrzymania z tytułu transakcji bieżących	490 890,0	208 860,5	188 649,1	136 364,0	0,0	0,0	1 024 763,6
Waluta do wydania z tytułu transakcji bieżących	136 364,0	208 270,5	282 619,5	167 110,7	0,0	230 398,9	1 024 763,6

31.12.2018 w tys. złotych	USD	EUR	GBP	AUD	NOK	NZD	Razem
Waluta do otrzymania z tytułu transakcji bieżących	187 221,6	0,0	272 891,0	208 747,2	316 000,2	0,0	984 860,0
Waluta do wydania z tytułu transakcji bieżących	331 727,8	386 239,2	0,0	0,0	187 221,7	79 671,3	984 860,0

Spadek pozycji wynikał z niższego wolumenu zawartych przez NBP pod koniec 2018 r. transakcji bieżących zakupu/sprzedaży walut obcych.

Nota 26 Instrumenty finansowe pozabilansowe

<i>w tys. złotych</i>	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Dłużne papiery wartościowe w walutach obcych zakupione w transakcjach terminowych, w tym	0,0	48 913,9	48 913,9
- papiery wartościowe w GBP	0,0	48 913,9	48 913,9
Dłużne papiery wartościowe w walutach obcych sprzedane w transakcjach terminowych, w tym	1 722 742,3	553 724,9	-1 169 017,4
- papiery wartościowe w AUD	1 722 742,3	553 724,9	-1 169 017,4
Sprzedane gwarantowane transakcje giełdowe w walutach obcych (bond futures), w tym	0,0	1 485 646,8	1 485 646,8
- gwarantowane transakcje giełdowe w EUR	0,0	1 343 206,8	1 343 206,8
- gwarantowane transakcje giełdowe w GBP	0,0	142 440,0	142 440,0

Pozycja obejmuje instrumenty finansowe pozabilansowe wykorzystywane przez NBP w ramach zarządzania rezerwami walutowymi.

Nota 27 Limity pożyczek udzielonych MFW w walutach obcych

Nowe Porozumienia Pożyczkowe - NAB

Z dniem 15 listopada 2011 r. NBP stał się uczestnikiem Nowych Porozumień Pożyczkowych, do których mogą przystępować państwa członkowskie MFW lub banki centralne tych państw. Jako uczestnik NAB, NBP pozostaje w gotowości do wypłacenia MFW oprocentowanych pożyczek, do kwoty odpowiadającej ustanowionemu limitowi. Przekazanie przez NBP środków pieniężnych następuje na wniosek MFW.

Obecnie obowiązujące Nowe Porozumienia Pożyczkowe z dnia 17 listopada 2017 r., będące odnowieniem Nowych Porozumień Pożyczkowych z 2011 r., wygasają po okresie pięciu lat (to jest 16 listopada 2022 r.).

Na 31.12.2018 kwota, do której NBP był zobowiązany udzielić MFW pożyczek w ramach NAB, wyniosła 1.180.225,0 tys. SDR (6.162.190,8 tys. zł według kursu średniego NBP na 31.12.2018). Na 31.12.2017 kwota, do której NBP był zobowiązany udzielić MFW pożyczek w ramach NAB, wyniosła 1.143.327,5 tys. SDR (5.676.964,0 tys. zł według kursu średniego NBP na 31.12.2017).

w tys. SDR	Stan początkowy	Zwiększenie		Zmniejszenie		Stan końcowy
		ustanowienie limitu	splata pożyczki	udzielenie pożyczki	zmniejszenie limitu	
2011	0,0	2 528 590,0	0,0	-174 000,0	0,0	2 354 590,0
2012	2 354 590,0	0,0	2 500,0	-127 000,0	0,0	2 230 090,0
2013	2 230 090,0	0,0	27 200,0	-51 600,0	0,0	2 205 690,0
2014	2 205 690,0	0,0	72 827,5	-54 400,0	0,0	2 224 117,5
2015	2 224 117,5	0,0	102 200,0	-44 200,0	0,0	2 282 117,5
2016	2 282 117,5	0,0	21 323,8	0,0	-1 243 190,0*	1 060 251,3
2017	1 060 251,3	0,0	83 076,2	0,0	0,0	1 143 327,5
2018	1 143 327,5	0,0	36 897,5	0,0	0,0	1 180 225,0
	Razem	2 528 590,0	346 025,0	-451 200,0	-1 243 190,0	

* W wyniku podniesienia udziałów członkowskich Rzeczypospolitej Polskiej w MFW w 2016 r. wielkość limitu uległa zmniejszeniu o 1.243.190,0 tys. SDR (z pierwotnej wielkości 2.528.590,0 tys. SDR do 1.285.400,0 tys. SDR).

Pożyczka dwustronna

W dniu 15 marca 2013 r. została zawarta umowa pożyczki dwustronnej pomiędzy NBP a MFW, zgodnie z którą NBP pozostaje w gotowości do wypłacenia MFW oprocentowanych pożyczek do wysokości stanowiącej równowartość w SDR kwoty 6.270.000,0 tys. EUR. Przekazanie przez NBP środków pieniężnych będzie następować na wniosek MFW. Skorzystanie przez MFW z tych środków jest możliwe w przypadku, gdy MFW wyczerpie inne dostępne zasoby finansowe pochodzące z udziałów członkowskich oraz pożyczek w ramach NAB.

Obecna umowa pożyczki dwustronnej z dnia 23 stycznia 2017 r., zastępująca umowę z marca 2013 r., obowiązuje do końca 2019 r. z możliwością jej przedłużenia na jeden rok (za zgodą NBP) do końca 2020 r. Wysokość limitu pożyczki została utrzymana na dotychczasowym poziomie.

Do 31.12.2018 MFW nie korzystał ze środków dostępnych w ramach umowy pożyczki dwustronnej zawartej z NBP. W związku z tym na 31.12.2018 kwota, do której NBP zobowiązany był udzielić MFW pożyczek w ramach umowy pożyczki dwustronnej, wyniosła 6.270.000,0 tys. EUR (26.961.000,0 tys. zł według kursu średniego NBP na 31.12.2018). Na 31.12.2017 kwota, do której NBP zobowiązany był udzielić MFW pożyczek w ramach umowy pożyczki dwustronnej, wyniosła 6.270.000,0 tys. EUR (26.151.543,0 tys. zł według kursu średniego NBP na 31.12.2017).

7. Noty objaśniające do rachunku zysków i strat

Nota 28 Wynik z tytułu odsetek, dyskonta, premii

w tys. złotych	Przychody		Koszty		Wynik		
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	Zmiana
Instrumenty inwestycyjne rezerw walutowych, w tym	6 193 285,9	7 560 987,6	3 703 095,9	3 408 338,1	2 490 190,0	4 152 649,5	1 662 459,5
- dłużne papiery wartościowe*	5 713 662,5	6 866 850,0	3 282 646,5	2 901 167,0	2 431 016,0	3 965 683,0	1 534 667,0
- lokaty terminowe**	163 329,7	231 537,0	109 558,6	75 659,8	53 771,1	155 877,2	102 106,1
- lokaty reverse repo**	291 112,1	455 025,6	35 678,9	6 192,6	255 433,2	448 833,0	193 399,8
- lokaty repo***	24 831,2	7 287,1	258 246,0	424 398,9	-233 414,8	-417 111,8	-183 697,0
- pozostałe**	350,4	287,9	16 965,9	919,8	-16 615,5	-631,9	15 983,6
Złoto	13 960,6	11 355,6	0,0	0,0	13 960,6	11 355,6	-2 605,0
Międzynarodowy Fundusz Walutowy	18 003,5	32 366,6	35 409,2	62 262,4	-17 405,7	-29 895,8	-12 490,1
Instrumenty polityki pieniężnej, w tym	6,4	140,6	1 673 796,0	1 566 489,2	-1 673 789,6	-1 566 348,6	107 441,0
- bony pieniężne NBP	0,0	0,0	1 107 616,4	1 350 744,6	-1 107 616,4	-1 350 744,6	-243 128,2
- rezerwa obowiązkowa****	5,5	136,7	561 920,5	208 699,6	-561 915,0	-208 562,9	353 352,1
- depozyt na koniec dnia	0,0	0,0	4 259,1	7 045,0	-4 259,1	-7 045,0	-2 785,9
- kredyt lombardowy	0,9	3,9	0,0	0,0	0,9	3,9	3,0
Inne przychody/koszty z tytułu odsetek	28 058,6	35 029,7	30 090,1	44 625,3	-2 031,5	-9 595,6	-7 564,1
Razem	6 253 315,0	7 639 880,1	5 442 391,2	5 081 715,0	810 923,8	2 558 165,1	1 747 241,3

* W przychodach ujęto przychody z dyskonta i odsetek, a w kosztach - koszty premii.

** W kosztach ujęto koszty odsetek z tytułu ujemnego oprocentowania.

*** W przychodach ujęto przychody z odsetek z tytułu ujemnego oprocentowania.

**** W przychodach ujęto przychody z odsetek za naruszenie obowiązku utrzymywania rezerwy obowiązkowej.

Wynik z tytułu odsetek, dyskonta i premii od instrumentów inwestycyjnych rezerw walutowych (por. Nota 3 i Nota 16)

w tys. złotych	2017							Razem
	USD	EUR	GBP	AUD	NOK	NZD	Pozostałe	
Dłużne papiery wartościowe	1 846 816,2	-486 132,1	196 001,9	515 723,5	153 935,3	204 671,2	0,0	2 431 016,0
Lokaty terminowe	28 221,3	-109 558,4	2 350,2	5 330,0	55 913,2	71 514,8	0,0	53 771,1
Lokaty reverse repo	261 212,7	-35 678,9	25 237,3	4 662,1	0,0	0,0	0,0	255 433,2
Lokaty repo	-234 549,5	24 203,2	-19 550,7	-3 517,8	0,0	0,0	0,0	-233 414,8
Pozostałe	233,1	-16 447,8	51,7	7,2	34,7	-0,3	-494,1	-16 615,5
Razem	1 901 933,8	-623 614,0	204 090,4	522 205,0	209 883,2	276 185,7	-494,1	2 490 190,0

2018								
w tys. złotych	USD	EUR	GBP	AUD	NOK	NZD	Pozostałe	Razem
Dłużne papiery wartościowe	3 182 325,5	-437 826,2	295 716,8	560 222,3	165 336,5	199 908,1	0,0	3 965 683,0
Lokaty terminowe	67 562,4	-75 659,8	5 814,3	2 864,1	76 852,6	78 443,6	0,0	155 877,2
Lokaty reverse repo	395 695,8	-6 192,6	34 353,3	22 318,5	0,0	2 658,0	0,0	448 833,0
Lokaty repo	-375 080,4	7 110,8	-29 202,5	-17 550,1	0,0	-2 389,6	0,0	-417 111,8
Pozostałe	258,4	-622,3	0,5	2,7	12,5	-0,1	-283,6	-631,9
Razem	3 270 761,7	-513 190,1	306 682,4	567 857,5	242 201,6	278 620,0	-283,6	4 152 649,5

Zmiana								
w tys. złotych	USD	EUR	GBP	AUD	NOK	NZD	Pozostałe	Razem
Dłużne papiery wartościowe	1 335 509,3	48 305,9	99 714,9	44 498,8	11 401,2	-4 763,1	0,0	1 534 667,0
Lokaty terminowe	39 341,1	33 898,6	3 464,1	-2 465,9	20 939,4	6 928,8	0,0	102 106,1
Lokaty reverse repo	134 483,1	29 486,3	9 116,0	17 656,4	0,0	2 658,0	0,0	193 399,8
Lokaty repo	-140 530,9	-17 092,4	-9 651,8	-14 032,3	0,0	-2 389,6	0,0	-183 697,0
Pozostałe	25,3	15 825,5	-51,2	-4,5	-22,2	0,2	210,5	15 983,6
Razem	1 368 827,9	110 423,9	102 592,0	45 652,5	32 318,4	2 434,3	210,5	1 662 459,5

Wzrost o 1.662.459,5 tys. zł wyniku z tytułu odsetek, dyskonta i premii od instrumentów inwestycyjnych rezerw walutowych wystąpił w warunkach:

- zwiększenia poziomu podstawowych instrumentów inwestycyjnych rezerw walutowych¹⁰ w ujęciu średniorocznym (ich średni poziom wyniósł 354.047,4 mln zł w 2018 r. w porównaniu z 344.426,7 mln zł¹¹ w 2017 r.), oraz
- średniorocznej aprecjacji złotego w stosunku do wszystkich walut za wyjątkiem EUR, w których inwestowane są rezerwy walutowe.

¹⁰ W ramach podstawowych instrumentów inwestycyjnych rezerw walutowych uwzględniono: lokaty terminowe, lokaty terminowe z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych (samodzielne) oraz dłużne papiery wartościowe.

¹¹ W 2018 roku nastąpiła zmiana metodologii kalkulowania poziomu podstawowych instrumentów inwestycyjnych rezerw walutowych w ujęciu średniorocznym, w konsekwencji czego dokonano rekalkulacji aktualizacji danych za 2017 rok.

Średnioroczne kursy walut obcych

w złotych	2017	2018	Zmiana
USD	3,7777	3,6134	-0,1643
EUR	4,2576	4,2623	0,0047
GBP	4,8601	4,8170	-0,0431
AUD	2,8934	2,6972	-0,1962
NOK	0,4567	0,4438	-0,0129
NZD	2,6837	2,4980	-0,1857

Wzrost wyniku z tytułu odsetek dyskonta i premii od instrumentów inwestycyjnych rezerw walutowych dotyczył przede wszystkim dłużnych papierów wartościowych w walutach obcych, na co wpływ miało:

- zwiększenie średniej stopy zwrotu z papierów wartościowych w USD i GBP, oraz
- zwiększenie udziału papierów wartościowych w strukturze inwestycyjnej podstawowych instrumentów inwestycyjnych rezerw walutowych w warunkach wzrostu poziomu podstawowych instrumentów inwestycyjnych rezerw walutowych w ujęciu średniorocznym.

Struktura inwestycyjna podstawowych instrumentów inwestycyjnych rezerw walutowych w ujęciu średniorocznym

%	2017*	2018	Zmiana
Lokaty terminowe	12,0	10,1	-1,9 p.p.
Lokaty terminowe z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych (samodzielne)	1,0	0,1	-0,9 p.p.
Dłużne papiery wartościowe	87,0	89,8	2,8 p.p.

* W 2018 roku nastąpiła zmiana metodologii kalkulowania poziomu podstawowych instrumentów inwestycyjnych rezerw walutowych w ujęciu średniorocznym, w konsekwencji czego dokonano rekalkulacji i aktualizacji danych za 2017 rok.

Przychody z tytułu odsetek od złota (por. Nota 1 i Nota 3)

Pozycja obejmuje przychody z odsetek od lokat terminowych w złocie, które są naliczane i wypłacane w USD. Spadek pozycji w 2018 r. był skutkiem:

- zmniejszenia średniorocznego oprocentowania lokat, oraz
- aprecjacji złotego w stosunku do USD w ujęciu średniorocznym,

przy jednocześnie wyższym średniorocznym poziomie lokat w złocie w 2018 r. (3.340,1 tys. uncji złota) w porównaniu do 2017 r. (3.117,8 tys. uncji złota).

Wynik z tytułu odsetek od należności/zobowiązań związanych z Międzynarodowym Funduszem Walutowym (por. Nota 2 i Nota 17)

w tys. złotych	Przychody		Koszty		Wynik		
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	Zmiana
Odsetki od transzy rezerwowej	4 690,6	11 950,5	0,0	0,0	4 690,6	11 950,5	7 259,9
Odsetki od rachunku bieżącego w MFW	7 993,8	14 130,6	0,0	0,0	7 993,8	14 130,6	6 136,8
Odsetki od pożyczek udzielonych MFW	5 319,1	6 285,5	0,0	0,0	5 319,1	6 285,5	966,4
Odsetki od alokacji SDR	0,0	0,0	35 409,2	62 262,4	-35 409,2	-62 262,4	-26 853,2
Razem	18 003,5	32 366,6	35 409,2	62 262,4	-17 405,7	-29 895,8	-12 490,1

Zmiana przychodów/kosztów z tytułu odsetek od pozycji związanych z MFW była wypadkową następujących czynników:

- wzrostu średnioważonego oprocentowania SDR z 0,525% w 2017 r. do 0,933% w 2018 r.,
- aprecjacji złotego w stosunku do SDR w ujęciu średniorocznym z 5,2367 zł w 2017 r. do 5,1111 zł w 2018 r.,
- wyższego średniorocznego poziomu należności z tytułu oprocentowanej części transzy rezerwowej (wzrost z 173.354,8 tys. SDR w 2017 r. do 243.790,2 tys. SDR w 2018 r.)¹², przy jednocześnie niższych średniorocznych poziomach należności: z tytułu rachunku bieżącego w MFW (spadek z 299.985,1 tys. SDR w 2017 r. do 298.383,0 tys. SDR w 2018 r.) oraz z tytułu pożyczek udzielonych MFW (spadek z 199.085,2 tys. SDR w 2017 r. do 132.145,9 tys. SDR w 2018 r.).

Wynik z tytułu odsetek i dyskonta od instrumentów polityki pieniężnej (por. Nota 11)

Spadek o 107.441,0 tys. zł ujemnego wyniku z odsetek i dyskonta od instrumentów wykorzystywanych w ramach operacji polityki pieniężnej był głównie spowodowany:

- niższymi o 353.220,9 tys. zł kosztami odsetek od rezerwy obowiązkowej, co było efektem obniżenia oprocentowania rezerwy obowiązkowej od 1 stycznia 2018 r. przy jednoczesnym wzroście średniego poziomu rezerwy obowiązkowej w ciągu roku,

¹² Wartość nieoprocentowanej części transzy rezerwowej jest stała i wynosi 56.236,0 tys. SDR (por. Nota 2).

Średni poziom rezerwy obowiązkowej* oraz średnioroczne oprocentowanie rezerwy obowiązkowej

w mln złotych / %	2017	2018	Zmiana
Rezerwa obowiązkowa	41 697,3	41 972,6	275,3
Oprocentowanie rezerwy obowiązkowej	1,35	0,50	-0,85 p.p.

* Kwoty rezerwy obowiązkowej obliczane przy uwzględnieniu okresów rezerwowych, ważone liczbą dni w okresie.

- wyższymi o 243.128,2 tys. zł kosztami dyskonta od bonów pieniężnych NBP.

w tys. złotych	2017	2018	Zmiana
Koszty dyskonta od bonów pieniężnych NBP emitowanych w ramach podstawowych operacji polityki pieniężnej	1 082 121,0	1 324 373,7	242 252,7
Koszty dyskonta od bonów pieniężnych NBP emitowanych w ramach dostrajających operacji polityki pieniężnej	25 495,4	26 370,9	875,5
Razem	1 107 616,4	1 350 744,6	243 128,2

Powyższa zmiana była spowodowana wzrostem średniorocznego poziomu emisji bonów pieniężnych NBP zarówno w ramach podstawowych, jak i dostrajających operacji polityki pieniężnej.

Średnioroczny poziom operacji podstawowych i dostrajających* oraz średnioroczny poziom stopy referencyjnej

w mln złotych / %	2017	2018	Zmiana
Operacje podstawowe	71 076,0	86 982,7	15 906,7
Operacje dostrajające	1 674,1	1 731,7	57,6
Stopa referencyjna NBP	1,50	1,50	0,0 p.p.

* Do wyliczenia wielkości średniorocznych operacji podstawowych i dostrajających uwzględniono wszystkie dni kalendarzowe od 1 stycznia do 31 grudnia każdego roku.

Inne przychody/koszty z tytułu odsetek

W ramach *Innych przychodów / kosztów z tytułu odsetek* ujmowane są głównie koszty odsetek od rachunków prowadzonych przez NBP dla budżetu państwa, przychody z odsetek od kredytów refinansowych udzielonych w innej formie określonej przez Zarząd NBP oraz przychody i koszty odsetek związane z rozliczeniami w TARGET2.

Nota 29 Przychody/koszty z operacji finansowych

w tys. złotych	Przychody		Koszty		Wynik		
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	Zmiana
Zrealizowane różnice kursowe	3 496 116,5	5 530 124,4	3 513 779,0	1 166 554,9	-17 662,5	4 363 569,5	4 381 232,0
Zrealizowane różnice cenowe, w tym	2 605 108,3	1 326 716,9	2 031 383,0	2 298 774,5	573 725,3	-972 057,6	-1 545 782,9
- z transakcji bieżących dłużnymi papierami wartościowymi	836 112,2	505 302,1	467 514,1	1 314 248,2	368 598,1	-808 946,1	-1 177 544,2
- z instrumentów finansowych pozabilansowych, w tym	1 768 996,1	821 414,8	1 563 868,9	984 526,3	205 127,2	-163 111,5	-368 238,7
• z transakcji terminowych na dłużne papiery wartościowe	29 933,5	47 380,5	30 104,8	41 419,5	-171,3	5 961,0	6 132,3
• z gwarantowanych transakcji giełdowych (bond futures)	1 739 062,6	774 034,3	1 533 764,1	943 106,8	205 298,5	-169 072,5	-374 371,0
Pozostałe przychody/koszty z operacji finansowych	4,6	2,0	2,0	10,8	2,6	-8,8	-11,4
Razem	6 101 229,4	6 856 843,3	5 545 164,0	3 465 340,2	556 065,4	3 391 503,1	2 835 437,7

Wynik z tytułu zrealizowanych różnic kursowych

w tys. złotych	USD	EUR	GBP	AUD	NOK	NZD	SDR	Pozostałe	Razem
2017	1 835 260,1	-231 317,6	-1 396 766,2	177 160,9	-65 892,0	-338 903,7	1 190,3	1 605,7	-17 662,5
2018	2 525 615,8	671 463,8	492 177,7	-100 362,0	578 087,8	111 674,1	95 119,0	-10 206,7	4 363 569,5
Zmiana	690 355,7	902 781,4	1 888 943,9	-277 522,9	643 979,8	450 577,8	93 928,7	-11 812,4	4 381 232,0

Wzrost wyniku z tytułu zrealizowanych różnic kursowych w 2018 r. był spowodowany głównie wzrostem wolumenu sprzedaży walut obcych w warunkach średniorocznego wzrostu różnicy między kursem średnim NBP a średnim kosztem zasobu walut obcych.

Wynik z tytułu zrealizowanych różnic cenowych z transakcji bieżących sprzedaży dłużnych papierów wartościowych

w tys. złotych	USD	EUR	GBP	AUD	NOK	Razem
2017	11 989,9	68 613,8	139 814,6	138 733,6	9 446,2	368 598,1
2018	-891 819,8	69 266,7	-30 858,1	44 465,1	0,0	-808 946,1
Zmiana	-903 809,7	652,9	-170 672,7	-94 268,5	-9 446,2	-1 177 544,2

Wynik z tytułu zrealizowanych różnic cenowych z transakcji terminowych na dłużne papiery wartościowe

w tys. złotych	USD	EUR	GBP	AUD	NZD	Razem
2017	-1 850,0	-3 921,1	1 817,9	3 850,2	-68,3	-171,3
2018	-4 828,1	-990,9	-962,6	12 742,6	0,0	5 961,0
Zmiana	-2 978,1	2 930,2	-2 780,5	8 892,4	68,3	6 132,3

Wynik z tytułu zrealizowanych różnic cenowych z dziennej wyceny gwarantowanych transakcji giełdowych (bond futures)

w tys. złotych	USD	EUR	GBP	Razem
2017	206 022,0	-11 418,3	10 694,8	205 298,5
2018	-142 665,2	-23 094,3	-3 313,0	-169 072,5
Zmiana	-348 687,2	-11 676,0	-14 007,8	-374 371,0

Nota 30 Koszty niezrealizowane

w tys. złotych	2017	2018	Zmiana
Ujemne różnice z wyceny kursowej walut obcych	13 092 709,6	835 517,7	-12 257 191,9
Ujemne różnice z wyceny cenowej, w tym	659 285,1	198 938,8	-460 346,3
- z wyceny dłużnych papierów wartościowych	659 271,5	198 610,8	-460 660,7
- z wyceny instrumentów finansowych pozabilansowych	13,6	328,0	314,4
Razem	13 751 994,7	1 034 456,5	-12 717 538,2

Ujemne różnice z wyceny kursowej walut obcych są ustalane przez porównanie średniego kosztu zasobu waluty obcej z niższym od niego kursem średnim NBP¹³ (por. Nota 22). Ujemne różnice z wyceny kursowej w podziale na waluty obce przedstawiono poniżej.

¹³ W przypadku ujemnego zasobu waluty obcej ujemne różnice z wyceny kursowej są ustalane przez porównanie średniego kosztu zasobu z wyższym od niego kursem średnim NBP.

w tys. złotych	2017	2018	Zmiana
USD	5 672 532,6	0,0	-5 672 532,6
EUR	1 892 538,3	0,0	-1 892 538,3
GBP	2 207 578,4	0,0	-2 207 578,4
AUD	1 452 458,8	552 387,7	-900 071,1
NOK	1 304 581,0	283 076,6	-1 021 504,4
NZD	561 710,0	0,0	-561 710,0
Pozostałe	1 310,5	53,4	-1 257,1
Razem	13 092 709,6	835 517,7	-12 257 191,9

Ujemne różnice z wyceny cenowej dla dłużnych papierów wartościowych są ustalane przez porównanie średniego kosztu zasobu dłużnych papierów wartościowych z niższą od niego średnią ceną rynkową tych papierów. Ujemne różnice cenowe w podziale na papiery wartościowe nominowane w poszczególnych walutach obcych przedstawiono poniżej.

w tys. złotych	2017	2018	Zmiana
Papiery wartościowe w USD	461 925,7	178 372,5	-283 553,2
Papiery wartościowe w EUR	102 460,3	989,1	-101 471,2
Papiery wartościowe w GBP	59 536,3	8 115,7	-51 420,6
Papiery wartościowe w AUD	35 349,2	0,0	-35 349,2
Papiery wartościowe w NOK	0,0	11 133,5	11 133,5
Razem	659 271,5	198 610,8	-460 660,7

Ujemne różnice z wyceny cenowej instrumentów finansowych pozabilansowych dotyczyły na 31.12.2017 i 31.12.2018 transakcji terminowych sprzedaży dłużnych papierów wartościowych w AUD (por. Nota 18 i Nota 26).

Nota 31 Przychody z tytułu rozwiązania/koszty z tytułu utworzenia rezerw na ryzyko i odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych

W 2018 r. koszty w wysokości 3.874.387,4 tys. zł były efektem utworzenia rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych. Z kolei w 2017 r. przychody w wysokości 10.807.911,6 tys. zł były wynikiem całkowitego wykorzystania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych (por. Nota 23).

Nota 32 Przychody z tytułu opłat i prowizji

w tys. złotych	2017	2018	Zmiana
Za prowadzenie przez NBP rachunków bankowych	534,9	526,4	-8,5
Za wykonanie zleceń płatniczych	31 259,8	31 648,3	388,5
Pozostałe przychody z tytułu opłat i prowizji	15 205,9	12 606,1	-2 599,8
Razem	47 000,6	44 780,8	-2 219,8

Spadek pozostałych przychodów w 2018 r. dotyczył głównie przychodów z opłat za niedostarczenie w terminie papierów wartościowych przez kontrahentów NBP (tzw. *fails charges*¹⁴), które w 2018 r. wyniosły 1.849,5 tys. zł w porównaniu z 4.673,8 tys. zł w 2017 r.

Nota 33 Koszty z tytułu opłat i prowizji

w tys. złotych	2017	2018	Zmiana
Za otwarcie i prowadzenie rachunków NBP	6 691,8	7 170,5	478,7
Za wykonanie własnych zleceń płatniczych	3 537,5	3 889,9	352,4
Z tytułu zastępczej obsługi kasowej	6 767,9	4 417,4	-2 350,5
Pozostałe koszty z tytułu opłat i prowizji	18 229,6	18 565,2	335,6
Razem	35 226,8	34 043,0	-1 183,8

Spadek kosztów z tytułu zastępczej obsługi kasowej wynikał głównie ze spadku liczby rachunków bankowych obsługiwanych w ramach tej usługi (por. Nota 12).

Ponadto, w ramach pozostałych kosztów odnotowano m.in.:

- wzrost kosztów opłat transakcyjnych związanych z zawieraniem transakcji futures z 1.559,2 tys. zł w 2017 r. do 3.256,7 tys. zł w 2018 r.,
- spadek kosztów opłat z tytułu braku dostarczenia w terminie papierów wartościowych (tzw. *fails charges*) z 3.195,6 tys. zł w 2017 r. do 1.392,4 tys. zł w 2018 r. (por. Nota 32).

Nota 34 Przychody z tytułu akcji i udziałów

Pozycja obejmuje przychody z tytułu dywidend od posiadanych przez NBP akcji i udziałów w podmiotach krajowych i zagranicznych (por. Nota 6).

¹⁴ *Fails charges* dotyczą transakcji kupna/sprzedaży papierów wartościowych oraz transakcji repo/reverse repo w USD. Opłaty są naliczane, gdy jedna strona dostarczy papiery wartościowe drugiej stronie z datą późniejszą niż uzgodniona.

w tys. złotych	2017	2018	Zmiana
Dywidendy otrzymane, w tym	17 289,4	14 703,6	-2 585,8
- Krajowa Izba Rozliczeniowa S.A.	4 965,0	4 702,5	-262,5
- Bank Rozrachunków Międzynarodowych	12 324,4	10 001,1	-2 323,3

Nota 35 Pozostałe przychody

W 2018 r. pozycja wyniosła 87.289,2 tys. zł i obejmowała głównie przychody ze sprzedaży monet i banknotów kolekcjonerskich, przychody z wynajmu pomieszczeń biurowych oraz przychody ze sprzedaży środków trwałych. Spadek przychodów o 25.707,9 tys. zł w porównaniu z 2017 r. był głównie wynikiem niższych przychodów ze sprzedaży środków trwałych.

Nota 36 Koszty wynagrodzeń pracowników wraz z narzutami na wynagrodzenia

w tys. złotych	2017	2018	Zmiana
Koszty wynagrodzeń	388 700,0	424 232,9	35 532,9
Koszty utworzenia rezerw na przyszłe zobowiązania wobec pracowników	11 770,1	23 705,5	11 935,4
Koszty narzutów na wynagrodzenia, w tym	86 484,9	96 054,0	9 569,1
- Pracowniczy Program Emerytalny	24 713,5	26 885,9	2 172,4
Razem	486 955,0	543 992,4	57 037,4

W 2018 r. przeciętne zatrudnienie w NBP ukształtowało się na poziomie 3.280 etatów i było niższe o 1 etat w porównaniu do 2017 r.

W 2018 r. wyższe koszty wynagrodzeń wynikały głównie z przyjętej polityki kadrowo-płacowej.

W 2017 i 2018 r. koszty utworzenia rezerw na przyszłe zobowiązania wobec pracowników w podziale na poszczególne tytuły kształtowały się następująco (por. Nota 21).

w tys. złotych	2017		2018	
	Koszt utworzenia rezerw	Zyski/straty aktuarialne*	Koszt utworzenia rezerw	Zyski/straty aktuarialne*
Koszty utworzenia rezerw na przyszłe zobowiązania wobec pracowników, w tym	11 770,1	2 103,7	23 705,5	9 530,6
- z tytułu odpraw emerytalnych	4 884,0	38,8	8 740,2	4 186,0
- z tytułu odpraw rentowych	211,6	23,8	238,6	52,3
- z tytułu nagród jubileuszowych	6 674,5	2 041,1	9 802,5	5 292,3
- z tytułu niewykorzystanych urlopów wypoczynkowych	0,0**	-	4 924,2	-

* Zyski i straty aktuarialne to efekt zmian założeń aktuarialnych, takich jak prawdopodobieństwo rezygnacji pracownika z pracy, umieralność, stopa dyskontowa czy poziom przyszłych wynagrodzeń. Zyski aktuarialne są prezentowane ze znakiem (-)

** W przypadku rezerwy na niewykorzystane urlopy wypoczynkowe w 2017 r. wystąpiły przychody z jej częściowego rozwiązania, ujęte w pozycji *Pozostałe przychody*.

Nota 37 Koszty administracyjne

w tys. złotych	2017	2018	Zmiana
Zużycie materiałów i energii	23 048,5	23 499,4	450,9
Świadczenia na rzecz pracowników i innych osób uprawnionych	10 855,3	13 285,3	2 430,0
Podróże służbowe	4 270,1	4 377,8	107,7
Usługi obce	153 039,1	166 458,4	13 419,3
Podatki i opłaty	22 042,1	21 983,9	-58,2
Odpisy na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	4 632,6	4 633,3	0,7
Pozostałe koszty administracyjne	10 372,9	17 572,3	7 199,4
Razem	228 260,6	251 810,4	23 549,8

Zmiana pozycji była głównie wynikiem zwiększenia:

- kosztów usług obcych, przede wszystkim w zakresie kosztów informacji i promocji NBP w związku z obchodami 100. rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości oraz w zakresie obsługi systemów informatycznych i konserwacji sprzętu teleinformatycznego oraz urządzeń kasowo-skarbcowych,
- pozostałych kosztów administracyjnych, przede wszystkim w związku z wyższymi kosztami dofinansowań przedsięwzięć edukacyjnych.

Nota 38 Koszty amortyzacji

w tys. złotych	2017	2018	Zmiana
Koszty amortyzacji środków trwałych	60 795,9	61 240,7	444,8
Koszty amortyzacji wartości niematerialnych i prawnych	21 195,9	24 495,6	3 299,7
Razem	81 991,8	85 736,3	3 744,5

Nota 39 Koszty emisji znaków pieniężnych

Pozycja obejmuje koszty emisji banknotów i monet, w tym banknotów i monet kolekcjonerskich.

W 2018 r. pozycja wyniosła 260.891,9 tys. zł i była o 19.197,0 tys. zł niższa w porównaniu z 2017 r. Spadek pozycji był głównie wynikiem:

- zmniejszenia kosztów emisji banknotów powszechnego obiegu w wyniku spadku liczby zamówionych banknotów o nominale 10 zł, 20 zł, 50 zł, 200 zł i 500 zł, przy wyższych cenach ich zakupu,

przy jednoczesnym:

- zwiększeniu kosztów emisji monet kolekcjonerskich głównie w wyniku wzrostu kosztu zużycia złota na ich produkcję.

Nota 40 Pozostałe koszty

W 2018 r. pozycja wyniosła 11.123,9 tys. zł i obejmowała głównie koszty odpowiadające wartości nominalnej sprzedanych monet i banknotów kolekcjonerskich. Spadek kosztów o 1.481,8 tys. zł w porównaniu z 2017 r. był przede wszystkim rezultatem niższych kosztów z tego tytułu.

Nota 41 Wynik finansowy roku bieżącego i jego podział

Wynik finansowy NBP za 2018 r. wyniósł zero, w związku z czym w 2019 r. nie nastąpi wpłata do budżetu państwa ani nie zostanie dokonany odpis na fundusz rezerwowy NBP¹⁵.

¹⁵ Zgodnie z art. 62 i 69 ustawy o NBP zysk NBP podlega podziałowi (w terminie 14 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego NBP przez Radę Ministrów) na:

- odpis na fundusz rezerwowy NBP (5% zysku),
- wpłatę z zysku NBP do budżetu państwa.

8. Pozostałe noty objaśniające

Nota 42 Zdarzenia po dacie bilansu

Aktualizacja klucza subskrypcji kapitału EBC

W dniu 1 stycznia 2019 r. dokonano aktualizacji klucza subskrypcji kapitału EBC, która zgodnie z art. 29 Statutu ESBC i EBC jest przeprowadzana regularnie co pięć lat na podstawie danych o liczbie ludności i wielkości produktu krajowego brutto państw Unii Europejskiej przekazanych EBC przez Komisję Europejską. W wyniku tej aktualizacji udział NBP w kapitale subskrybowanym EBC wzrósł do 5,2068%, co odpowiada kwocie 563.636,5 tys. EUR. W rezultacie wysokość udziału opłaconego przez NBP w kapitale EBC wzrosła do 21.136,4 tys. EUR. Odpowiednia płatność na rzecz EBC w kwocie 340,2 tys. EUR została dokonana przez NBP w dniu 2 stycznia 2019 r.

Należności od banków krajowych z tytułu udzielonych kredytów refinansowych

W pierwszym kwartale 2019 r. dokonano całkowitej spłaty należności od banków krajowych z tytułu kredytów refinansowych udzielonych w innej formie określonej przez Zarząd NBP. Saldo tych należności na 31 grudnia 2018 r. wynosiło 5.643.437,2 tys. zł. (por. Nota 4).

9. Ryzyko finansowe i operacyjne

W NBP funkcjonuje system zarządzania ryzykiem stanowiący ciągły i powtarzalny proces decyzyjny, wspomagający – przy zastosowaniu odpowiednich rozwiązań organizacyjnych, proceduralnych i technicznych – osiągnięcie celów banku. Obejmuje on:

- w zakresie ryzyka finansowego – działalność Departamentu Zarządzania Ryzykiem Finansowym odpowiedzialnego za zarządzanie tym ryzykiem;
- w zakresie ryzyka operacyjnego:
 - zdecentralizowane zarządzanie ryzykiem operacyjnym – dokonywane przez dyrektorów departamentów Centrali i Oddziałów Okręgowych NBP, którzy na bieżąco monitorują i oceniają poziom ryzyka operacyjnego i na tej podstawie podejmują działania ograniczające występowanie ryzyka w swojej jednostce,
 - działalność Departamentu Ryzyka Operacyjnego i Zgodności, który stale monitoruje i analizuje ryzyko operacyjne w skali NBP, opracowuje regulacje oraz projekty rozwiązań dotyczące zmian procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym. Przygotowuje także sprawozdawczość na temat ryzyka operacyjnego dla Komisji ds. Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym i Zarządu NBP,
 - Komisję ds. Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym, która dokonuje oceny efektywności systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym w NBP, monitoruje bieżący poziom ryzyka operacyjnego i analizuje przyczyny powstawania ryzyka na poziomie wysokim lub nieakceptowalnym. Przedstawia i rekomenduje również Zarządowi NBP propozycje rozwiązań i zmian w tym obszarze;
 - podejmowanie przez Zarząd NBP decyzji o charakterze strategicznym, na podstawie otrzymanych informacji na temat ryzyka finansowego i operacyjnego.

Zadania realizowane w ramach zarządzania ryzykiem obejmują m.in.:

- bieżące identyfikowanie oraz analizowanie poszczególnych rodzajów ryzyka,
- pomiar poziomu ryzyka oraz jego akceptację bądź brak akceptacji,
- dobór mechanizmów ograniczających ryzyko,
- monitorowanie i bieżące kontrolowanie skuteczności zastosowanych mechanizmów ograniczających ryzyko,
- okresowe informowanie o wynikach zarządzania ryzykiem.

9.1. Ryzyko finansowe

Podstawowymi rodzajami ryzyka finansowego towarzyszącego działalności NBP są: ryzyko kredytowe, ryzyko płynności oraz ryzyko rynkowe (stopy procentowej i kursowe). Akceptowany poziom ryzyka finansowego określany jest poprzez system limitów, ustalany w sposób uwzględniający

również ograniczenie ryzyka koncentracji. Ekspozycja na poszczególne rodzaje ryzyka, w ramach przyjętych ograniczeń, jest monitorowana na bieżąco przez Departament Zarządzania Ryzykiem Finansowym. Analiza ekspozycji na ryzyko finansowe jest regularnie przedstawiana Zarządowi NBP.

9.1.1. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością poniesienia strat finansowych wskutek niewywiązania się kontrahenta z ciężących na nim zobowiązań (w szczególności niespłacenia całości lub części kapitału wraz z odsetkami w uzgodnionym terminie) lub spadku wartości rynkowej instrumentów inwestycyjnych w konsekwencji pogorszenia wiarygodności kredytowej emitenta.

9.1.1.1. Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe

Poniżej przedstawiono maksymalną ekspozycję na ryzyko kredytowe związane z aktywami NBP, bez uwzględnienia posiadanych zabezpieczeń (ekspozycje przedstawione w tabeli są oparte na kwotach ujętych w bilansie).

Ekspozycja na ryzyko kredytowe NBP wynika głównie z aktywów finansowych związanych z zarządzaniem rezerwami walutowymi (pozycja A.2.2 bilansu).

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018	Pozycja bilansu
Rachunki bieżące w złocie	802 775,4	2 265 651,6	A.1
Lokaty terminowe w złocie	13 429 773,0	16 905 097,9	A.1
Należności od MFW	3 374 388,1	4 819 450,5	A.2.1
Rachunki bieżące w walutach obcych	12 470 822,1	10 293 530,8	A.2.2
Lokaty terminowe w walutach obcych	26 289 397,0	37 477 995,2	A.2.2
Lokaty terminowe w walutach obcych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych	29 795 939,6	37 849 982,3	A.2.2
Dłużne papiery wartościowe w walutach obcych	307 350 022,7	329 190 814,2	A.2.2
Zapasy banknotów i monet zagranicznych	152 894,3	195 945,7	A.2.2
Inne należności w walutach obcych	1 440,1	40 307,2	A.2.2
Kredyty i pożyczki udzielone w walucie krajowej pozostałym monetarnym instytucjom finansowym	0,0	5 643 437,2	A.6
Pozostałe*	173 133,5	146 344,2	A.6, A.10.3, A.10.5
Razem	393 840 585,8	444 828 556,8	

* Dotyczy głównie kredytów i pożyczek udzielonych w walucie krajowej (por. Nota 9).

Ponadto przystępując do programów pożyczkowych MFW (por. Nota 27) NBP zobowiązał się do udzielania MFW pożyczek w walutach obcych odpowiednio w ramach:

- porozumienia NAB – do kwoty 1.285.400,0 tys. SDR, z czego do wykorzystania na 31.12.2018 pozostało 1.180.225,0 tys. SDR,
- pożyczek dwustronnych – do kwoty 6.270.000,0 tys. EUR, z czego do wykorzystania na 31.12.2018 pozostało 6.270.000,0 tys. EUR.

Poniżej przedstawiono koncentrację maksymalnej ekspozycji NBP na ryzyko kredytowe w ujęciu sektorowym kontrahenta.

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018
Instytucje rządowe i samorządowe	301 010 723,9	316 528 174,8
- Zagraniczne instytucje rządowe szczebla centralnego	292 726 332,0	308 162 309,8
- Pozostałe	8 284 391,9	8 365 865,0
Monetarne instytucje finansowe	69 130 267,3	86 001 000,2
- Zagraniczne instytucje kredytowe	46 289 878,8	55 659 058,3
- Banki centralne, BIS oraz MFW	22 827 009,9	24 685 191,8
- Krajowe instytucje kredytowe	13 378,6	5 656 750,1
Międzynarodowe organizacje finansowe	740 242,6	904 068,3
Niemonetarne instytucje finansowe	21 353 864,3	38 189 416,6
Sektor niefinansowy	1 452 589,1	3 009 944,0
Pozostałe	152 898,6	195 952,9
Razem	393 840 585,8	444 828 556,8

Poniżej przedstawiono koncentrację maksymalnej ekspozycji NBP na ryzyko kredytowe w ujęciu geograficznym kontrahenta.

<i>w tys. złotych</i>	31.12.2017	31.12.2018
Stany Zjednoczone	155 831 299,5	170 814 719,9
Strefa euro	118 284 203,1	125 262 038,1
Wielka Brytania	66 720 024,4	83 307 373,1
Australia	26 034 926,8	27 657 150,1
Norwegia	11 849 103,5	11 847 833,0
Nowa Zelandia	5 300 959,4	6 224 804,3
Polska	170 244,9	5 787 484,3
Dania	304 809,5	1 989 856,4
Szwecja	1 788 320,0	1 856 175,7
Szwajcaria	158 033,2	1 684 677,0
Pozostałe	7 398 661,5	8 396 444,9
Razem	393 840 585,8	444 828 556,8

9.1.1.2. Ryzyko kredytowe w zarządzaniu rezerwami dewizowymi

W procesie zarządzania rezerwami dewizowymi NBP stosuje następujące metody ograniczania ryzyka kredytowego:

- ograniczenie udziału transakcji lokacyjnych i obligacji korporacyjnych,
- kryteria wyboru kontrahentów i bieżące monitorowanie ich wiarygodności kredytowej,
- limity dla kontrahentów do transakcji lokacyjnych oraz wymiany walutowej,
- ograniczenie terminu zapadalności transakcji lokacyjnych,
- kryteria wyboru emitentów papierów wartościowych,
- limity dla emitentów papierów wartościowych,
- zawieranie umów ramowych z kontrahentami,
- zabezpieczenia w transakcjach lokacyjnych z przyrzeczeniem odkupu papierów wartościowych.

Analizy ryzyka kredytowego są przeprowadzane przez NBP przy wykorzystaniu zarówno danych dotyczących sytuacji finansowej kontrahentów i ocen agencji ratingowych, jak również wyceny ryzyka odzwierciedlonej w kwotowaniach rynkowych.

Dominująca część rezerw dewizowych inwestowana jest w rządowe papiery wartościowe krajów o wysokim ratingu, charakteryzujące się najwyższym stopniem bezpieczeństwa i płynności. Utrzymywane w portfelach inwestycyjnych pozarządowe papiery wartościowe emitowane są przede wszystkim przez instytucje międzynarodowe oraz agencje rządowe. Skala inwestycji na rynku obligacji

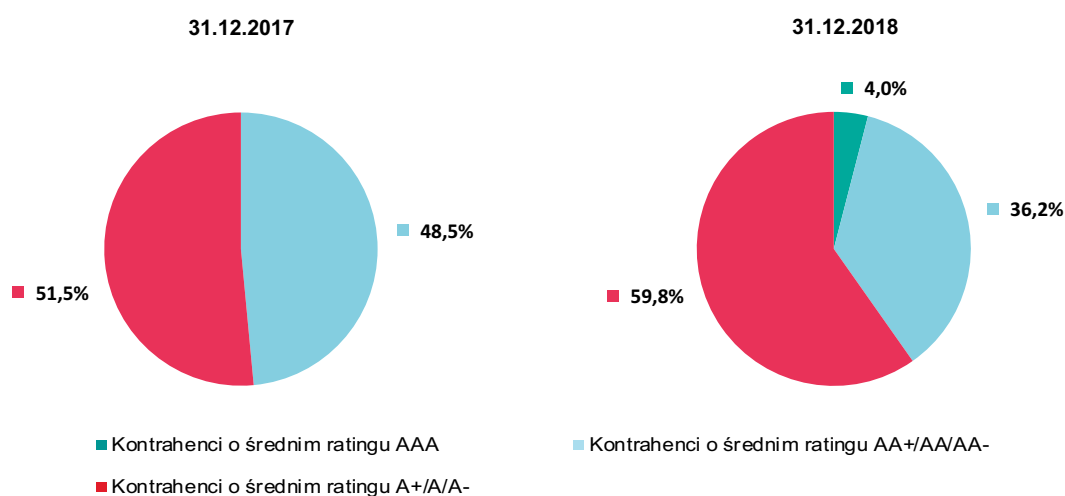
korporacyjnych jest niewielka. Również udział lokat w rezerwach dewizowych jest niski – transakcje zawierane są na krótkie terminy, z bankami o wysokiej wiarygodności kredytowej.

9.1.1.2.1. Jakość kredytowa lokat terminowych

Kondycja finansowa kontrahentów NBP, z którymi zawierane są lokaty terminowe w ramach zarządzania rezerwami walutowymi i złotem, monitorowana jest na bieżąco na podstawie codziennych informacji agencji ratingowych dotyczących zmian ocen wiarygodności kredytowej oraz prognoz ratingowych, a także implikowanych ratingów wyznaczanych w oparciu o rynkowe kwotowania CDS.

Poniższy wykres przedstawia strukturę zaangażowania w lokaty terminowe związane z zarządzaniem rezerwami walutowymi według średniego ratingu kontrahentów na 31.12.2017 i 31.12.2018.¹⁶

Wykres 1. Struktura zaangażowania w lokaty terminowe według średniego ratingu kontrahenta na 31.12.2017 i 31.12.2018

NBP zawiera lokaty terminowe również z bankami centralnymi krajów spełniających przyjęte wymogi ratingowe. Na 31.12.2018 NBP posiadał lokaty terminowe w trzech bankach centralnych, o łącznej wartości nominalnej 6.698.777,1 tys. zł, natomiast na 31.12.2017 w dwóch bankach centralnych o łącznej wartości 6.130.219,7 tys. zł.

¹⁶ Struktura zaangażowania w lokaty terminowe została zaprezentowana na podstawie wartości wykorzystywanych do monitorowania limitów inwestycyjnych dla kontrahentów lokat terminowych.

9.1.1.2.2. Jakość kredytowa dłużnych papierów wartościowych

Poniższa tabela przedstawia zaangażowanie NBP w dłużne papiery wartościowe emitowane przez rządy, banki centralne i pozostałe podmioty.

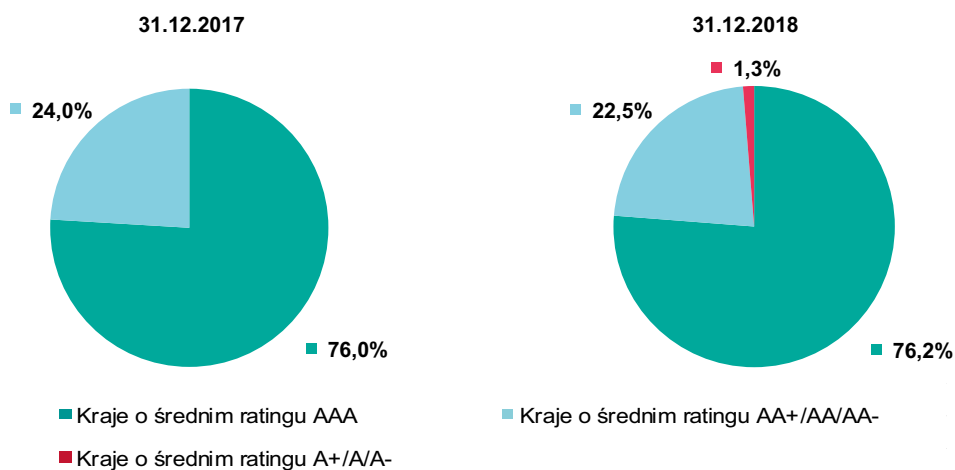
<i>w tys. złotych</i>	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
Rządowe dłużne papiery wartościowe w walutach obcych	292 725 681,7	308 162 202,3	15 436 520,6
Dłużne papiery wartościowe w walutach obcych emitowane przez banki centralne	174 558,7	0,0	-174 558,7
Pozostałe dłużne papiery wartościowe w walutach obcych, w tym:	14 449 782,3	21 028 611,9	6 578 829,6
- korporacyjne w USD	1 420 513,6	3 103 132,8	1 682 619,2
Razem	307 350 022,7	329 190 814,2	21 840 791,5

Rządowe dłużne papiery wartościowe i dłużne papiery wartościowe emitowane przez banki centralne

Przy ocenie jakości kredytowej papierów wartościowych emitowanych przez rządy i banki centralne wykorzystywane są m.in. ratingi wiarygodności kredytowej kraju emitenta papierów wartościowych. Poniżej przedstawiono strukturę zaangażowania w rządowe papiery wartościowe oraz papiery wartościowe emitowane przez banki centralne z uwzględnieniem średniego ratingu kraju emitenta.¹⁷ W 2018 r. NBP dokonywał inwestycji w papiery wartościowe krajów o ratingu co najmniej na poziomie A-/Baa1.

¹⁷ Struktura zaangażowania w papiery wartościowe została zaprezentowana na podstawie wartości wykorzystywanych do monitorowania ryzyka kredytowego.

Wykres 2. Struktura zaangażowania w rządowe papiery wartościowe oraz papiery wartościowe emitowane przez banki centralne z uwzględnieniem średniego ratingu kraju emitenta na 31.12.2017 i 31.12.2018

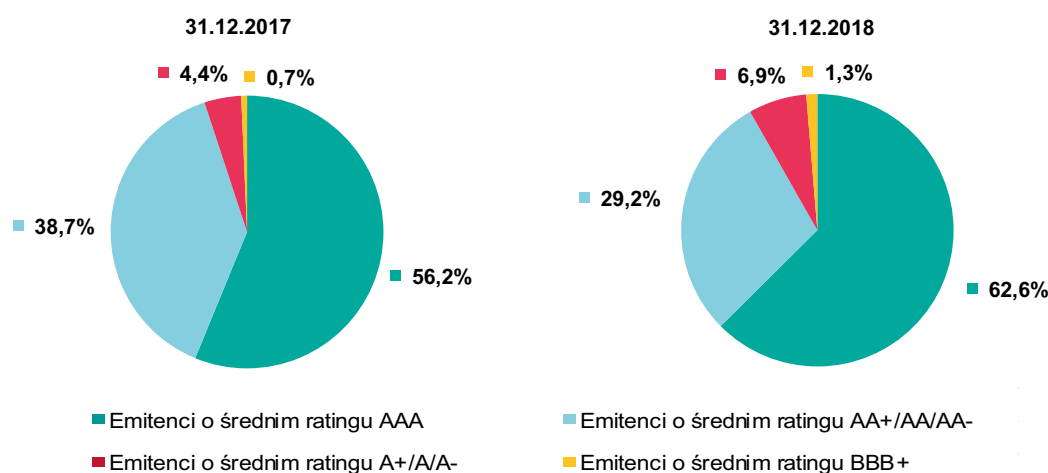
Pozostałe dłużne papiery wartościowe

Ocena jakości kredytowej emitentów pozostałych papierów wartościowych jest przeprowadzana w oparciu o model punktowy uwzględniający: status emitenta, ratingi przyznawane przez agencje ratingowe oraz dane finansowe emitenta.

Poniższy wykres przedstawia strukturę zaangażowania w pozostałe papiery wartościowe według średniego ratingu emitenta na 31.12.2017 i 31.12.2018.¹⁸

¹⁸ Struktura zaangażowania w papiery wartościowe została zaprezentowana na podstawie wartości wykorzystywanych do monitorowania limitów inwestycyjnych dla emitentów pozostałych papierów wartościowych.

Wykres 3. Struktura zaangażowania w pozostałe papiery wartościowe według średniego ratingu emitenta na 31.12.2017 i 31.12.2018

9.1.1.3. Ryzyko kredytowe w krajowych operacjach kredytowych

NBP, wspierając płynność systemu finansowego, może udzielać bankom kredytu refinansowego w złotych w celu uzupełnienia ich zasobów pieniężnych. Banki korzystają w szczególności z kredytu technicznego, a także kredytu lombardowego. Banki wykorzystują również kredyt w ciągu dnia w euro. NBP może również, na wniosek banku, udzielić kredytu refinansowego w innej formie określonej przez Zarząd NBP.

Łączna kwota wykorzystanego kredytu w skali roku *

w mln złotych / euro	2017	2018	Zmiana
Kredyt lombardowy	12,6	57,4	44,8
Kredyt techniczny	11 544 493,1	12 155 347,2	610 854,1
Kredyt w ciągu dnia w euro	12 663,0	22 301,7	9 638,7

* Wartości kredytu technicznego i kredytu w ciągu dnia w euro są sumą dziennego wykorzystania tych kredytów, natomiast wartość dla kredytu lombardowego jest liczona za dni wykorzystywania.

Ryzyko związane z tymi operacjami ograniczane jest poprzez stosowanie zabezpieczeń spełniających kryteria określone przez NBP.

Podstawowym zabezpieczeniem przedstawianym przez banki są papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa oraz NBP w złotych. Lista akceptowanych aktywów zabezpieczających obejmuje również inne papiery wartościowe zdeponowane w Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych – listy zastawne, obligacje komunalne, obligacje korporacyjne, emisje Europejskiego Banku Inwestycyjnego w PLN, a także – dla kredytu lombardowego – papiery skarbowe w EUR.

W przypadku kredytu refinansowego udzielonego w innej formie określonej przez Zarząd NBP stosowane może być szersze spektrum zabezpieczeń. Udzielone kredyty refinansowe zostały zabezpieczone głównie portfelami wierzytelności kredytowych, spełniających kryteria określone przez NBP (por. Nota 4). W ramach przeprowadzonej oceny stwierdzono, że na 31.12.2018 zdyskontowana wartość oczekiwanych przepływów pieniężnych z kredytów refinansowych przewyższa ich wartość bilansową.

Przy określaniu wymaganej wysokości zabezpieczenia stosowany jest współczynnik redukcji wartości aktywów zabezpieczających (*haircut*), służący uwzględnieniu ryzyka niekorzystnych zmian cen rynkowych oraz kursów walutowych.

W pierwszym kwartale 2019 r. dokonano całkowitej spłaty należności od banków krajowych z tytułu kredytów refinansowych udzielonych w innej formie określonej przez Zarząd NBP. Saldo tych należności na 31 grudnia 2018 r. wynosiło 5.643.437,2 tys. zł. (por. Nota 42).

Kredyt w ciągu dnia w euro udzielany jest zgodnie z zasadami określonymi w Umowie w sprawie warunków otwierania i prowadzenia rachunku w euro w systemie TARGET2-NBP, a jego zabezpieczeniem mogą być obligacje skarbowe będące przedmiotem fixingu na BondSpot S.A., zaakceptowane przez EBC (dodatkowo uwzględniany jest *haircut* z tytułu ryzyka kursowego).

9.1.1.3.1. Należności przeterminowane z tytułu krajowych operacji kredytowych

Na dzień 31.12.2018 NBP posiadał przeterminowaną należność w kwocie 99.799,8 tys. zł (123.396,7 tys. zł na 31.12.2017) od banku krajowego w upadłości likwidacyjnej z tytułu udzielonego w 2015 r. kredytu refinansowego w innej formie określonej przez Zarząd NBP (por. Nota 9). Zabezpieczenie niespłaconej na dzień bilansowy części kredytu stanowiły wierzytelności banku krajowego z umów kredytowych będących przedmiotem przelewu na rzecz NBP. W ramach przeprowadzonej oceny stwierdzono, że na 31.12.2018 zdyskontowana wartość oczekiwanych przepływów pieniężnych z zabezpieczenia w pełni pokrywa wartość bilansową należności. Wierzytelności banku krajowego z umów kredytowych będących przedmiotem przelewu na rzecz NBP, stanowiących zabezpieczenie kredytu refinansowego udzielonego w innej formie określonej przez Zarząd NBP nie wchodzą do masy upadłości banku krajowego zgodnie z przepisami zawartymi w art. 67 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze¹⁹ (Dz. U z 2015 r. poz. 233, z późn. zm.).

¹⁹ Z dniem 1 stycznia 2016 r. stosownie do art. 428 pkt 1 ustawy z dnia 15 maja 2015 r. - Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. poz. 978) tytuł ustawy otrzymał brzmienie "Prawo upadłościowe". Tym niemniej zgodnie z art. 449 tej ustawy (tj. Prawa restrukturyzacyjnego), w sprawach, w których przed dniem wejścia w życie ustawy, tj. przed 1 stycznia 2016 r., wpłynął wniosek o ogłoszenie upadłości, stosuje się przepisy dotychczasowe, tj. przepisy ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 stycznia 2016 r.

9.1.2. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności związane jest z możliwością poniesienia dodatkowych kosztów w razie konieczności niezwłocznego pozyskania płynnych środków.

Ze względu na fakt, iż NBP przysługuje wyłączne prawo emitowania znaków pieniężnych Rzeczypospolitej Polskiej, posiada on zdolność do kreowania płynności w walucie krajowej. Jest ona ograniczona przez odpowiedzialność NBP za stabilność waluty krajowej. Założenia polityki pieniężnej są co roku ustalane przez RPP, która kierując się powyższymi założeniami zatwierdza również plan finansowy NBP.

W procesie zarządzania rezerwami walutowymi NBP zapewnia właściwą płynność środków dopasowując bieżące i przewidywane przepływy pieniężne. Inwestycje dokonywane są na rynkach zapewniających niezwłoczną dostępność środków – waluty rezerwowe oraz instrumenty inwestycyjne charakteryzują się zasadniczo wysoką płynnością.

9.1.2.1. Analiza wymagalności zobowiązań finansowych w walutach obcych

Poniżej przedstawiono analizę wymagalności zobowiązań finansowych NBP w walutach obcych na 31.12.2017 i 31.12.2018²⁰.

Ponadto przystępując do programów pożyczkowych MFW (por. Nota 27) NBP zobowiązał się do udzielania MFW pożyczek w walutach obcych odpowiednio w ramach:

- porozumienia NAB – do kwoty 1.285.400,0 tys. SDR, z czego do wykorzystania na 31.12.2018 pozostało 1.180.225,0 tys. SDR,
- pożyczek dwustronnych – do kwoty 6.270.000,0 tys. EUR, z czego do wykorzystania na 31.12.2018 pozostało 6.270.000,0 tys. EUR.

²⁰ Zobowiązania związane z gospodarką własną jako nieistotne zostały pominięte.

31.12.2017 w tys. złotych	RAZEM	Avista	Od 1 dnia do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy	Wartość bilansowa	P.6 Zobowiązania wobec rezydentów w walutach obcych	P.7 Zobowiązania wobec nierzydentów w walutach obcych	P.8 Zobowiązania wobec MFV	P.10 Pozostałe pasywa
Rachunki bieżące pomocnicze prowadzone przez NBP w walutach obcych	18 627 430,3	18 627 430,3	0,0	0,0	0,0	18 627 430,3	18 580 018,5	47 411,8	0,0	0,0
Rachunki lokat terminowych prowadzone przez NBP w walutach obcych	17 239,9	0,0	17 239,9	0,0	0,0	17 239,9	17 233,6	0,0	0,0	0,0
Lokaty terminowe w walutach obcych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych	29 008 145,7	0,0	29 008 145,7	0,0	0,0	29 005 514,5	0,0	29 005 514,5	0,0	0,0
Inne zobowiązania finansowe w walutach obcych	842 218,0	0,0	842 119,1	98,9	0,0	842 218,0	707 077,9	125 618,4	0,0	9 521,7
Alokacja SDR	6 489 942,6	0,0	12 015,2	0,0	6 477 927,4	6 485 630,0	0,0	0,0	6 485 630,0	0,0
Środki pieniężne w walutach obcych do wydania z tytułu transakcji bieżących (spół)	1 023 518,0	0,0	1 023 518,0	0,0	0,0	-	-	-	-	-
RAZEM	56 008 494,5	18 627 430,3	30 903 037,9	98,9	6 477 927,4	54 978 026,4	19 304 330,0	29 178 544,7	6 485 630,0	9 521,7
31.12.2018 w tys. złotych	RAZEM	Avista	Od 1 dnia do 1 miesiąca	Powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	Powyżej 3 miesięcy	Wartość bilansowa	P.6 Zobowiązania wobec rezydentów w walutach obcych	P.7 Zobowiązania wobec nierzydentów w walutach obcych	P.8 Zobowiązania wobec MFV	P.10 Pozostałe pasywa
Rachunki bieżące pomocnicze prowadzone przez NBP w walutach obcych	24 668 682,6	24 668 682,6	0,0	0,0	0,0	24 668 682,6	24 630 885,7	37 796,9	0,0	0,0
Rachunki lokat terminowych prowadzone przez NBP w walutach obcych	9 214,9	0,0	9 214,9	0,0	0,0	9 205,0	9 205,0	0,0	0,0	0,0
Lokaty terminowe w walutach obcych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu dłużnych papierów wartościowych	37 864 307,6	0,0	34 088 597,9	3 795 709,7	0,0	37 848 426,7	0,0	37 848 426,7	0,0	0,0
Inne zobowiązania finansowe w walutach obcych	465 670,7	0,0	465 564,0	106,7	0,0	465 670,7	460 017,9	278,8	0,0	5 374,0
Alokacja SDR	6 830 473,2	0,0	18 688,5	0,0	6 811 784,7	6 823 985,7	0,0	0,0	6 823 985,7	0,0
Środki pieniężne w walutach obcych do wydania z tytułu transakcji bieżących (spół)	966 910,6	0,0	966 910,6	0,0	0,0	-	-	-	-	-
Transakcje terminowe na dłużne papiery wartościowe (kupno)	49 495,4	0,0	49 495,4	0,0	0,0	-	-	-	-	-
RAZEM	70 874 755,0	24 668 682,6	35 598 471,3	3 795 816,4	6 811 784,7	69 815 970,7	25 100 108,6	37 886 502,4	6 823 985,7	5 374,0

9.1.3 Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej związane jest z możliwością spadku wartości rynkowej instrumentów finansowych w wyniku niekorzystnej zmiany ich rynkowej rentowności.

Podstawową miarą ryzyka stopy procentowej, stosowaną przez NBP, jest *modified duration*, zwana dalej „MD”, określające wrażliwość wartości portfeli inwestycyjnych na zmiany rentowności instrumentów finansowych.

Ograniczając ryzyko stopy procentowej w procesie zarządzania rezerwami walutowymi, NBP określa benchmarkowy poziom MD rezerw walutowych wraz z dopuszczalnymi przedziałami wahań. W 2018 r. utrzymano MD rezerw na poziomie obowiązującym w roku poprzednim.

Analiza wrażliwości, przeprowadzona w oparciu o MD²¹, wykazała, że zmiana stóp procentowych o 100 pb (dla każdego portfela walutowego, równomiernie na całej długości krzywej dochodowości) spowodowałaby zmianę wartości portfeli papierów wartościowych łącznie o 6.991,1 mln zł na 31.12.2018 (na 31.12.2017 o 6.574,4 mln zł). Poniżej zaprezentowano oszacowaną w oparciu o MD zmianę wartości portfeli papierów wartościowych w poszczególnych walutach w reakcji na zmianę stóp procentowych o 100 pb.

Oszacowana w oparciu o MD zmiana wartości portfeli papierów wartościowych w poszczególnych walutach w reakcji na zmianę stóp procentowych o 100 pb

w mln złotych	31.12.2017	31.12.2018	Zmiana
USD	2 494,1	2 678,9	184,8
EUR	1 731,3	1 765,9	34,6
GBP	1 114,0	1 292,8	178,8
AUD	753,9	799,6	45,7
NOK	326,8	301,6	-25,2
NZD	154,3	152,3	-2,0
Razem	6 574,4	6 991,1	416,7

Zgodnie z zasadami rachunkowości NBP, na koniec roku przychody powstałe z wyceny cenowej papierów wartościowych są ujmowane jako różnice z wyceny w pasywach bilansu, natomiast koszty obciążają wynik finansowy NBP.

²¹ W analizie wrażliwości wykorzystano wskaźnik MD dla poszczególnych portfeli walutowych papierów wartościowych na 31.12.2017 i 31.12.2018, jako miarę liniową zależności ceny od rentowności, a także stan portfeli papierów wartościowych na 31.12.2017 i 31.12.2018 według wartości wykorzystywanych do monitorowania MD.

9.1.4. Ryzyko kursowe

Ryzyko kursowe wynika z możliwości spadku wartości zasobów walut obcych na skutek niekorzystnych zmian kursów na rynku walutowym.

Oszacowanie ekspozycji na ryzyko kursowe jest dokonywane w oparciu o wartość zagrożoną (*Value at Risk* – VaR) wyliczaną przy zastosowaniu metody parametrycznej. Poziom wartości zagrożonej wyliczony na dzień bilansowy jest uwzględniany przy określaniu wielkości rezerwy na ryzyko zmian kursu złotego do walut obcych (por. Rozdział 4).

Zarządzając rezerwami walutowymi, NBP określa strukturę walutową benchmarku strategicznego²² wraz z dopuszczalnymi przedziałami wahań. W 2018 r. zachowano obowiązującą w roku poprzednim strukturę walutową benchmarku strategicznego, obejmującą:

- 44% USD,
- 27% EUR,
- 12% GBP,
- 8% AUD,
- 6% NOK,
- 3% NZD.

9.1.4.1. Ekspozycja na ryzyko kursowe

Poniżej przedstawiono wartości zasobów walutowych NBP na 31.12.2017 i 31.12.2018 w podziale na waluty, przy czym pozycje w walutach obcych związane z gospodarką własną jako nieistotne zostały zaprezentowane w ramach zasobu PLN.

²² Benchmark strategiczny jest portfelem porównawczym odzwierciedlającym długoterminowe założenia strategii inwestycyjnej poprzez określenie struktury walutowej oraz poziomu modified duration.

31.12.2017 w tys. złotych	PLN	USD	EUR	GBP	AUD	NOK	NZD	SDR	Złoto	Inne waluty	Razem
AKTYWA											
1. Złoto i należności w zobowiązującym międzynarodowym standardem czystości	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	14 942 147,1	0,0	14 942 147,1
2. Należności od nierzysydentów w walutach obcych	0,0	169 602 794,7	113 827 122,0	38 274 186,7	26 369 789,1	18 840 711,0	8 962 333,2	3 374 989,1	0,0	183 579,1	379 434 903,9
3. Należności od rezydentów w walutach obcych	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Należności od nierzysydentów w walucie krajowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6. Pozostałe należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	529,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	529,0
7. Długie papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8. Należności od sektora rządowego w walucie krajowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
9. Pozycje w trakcie rozliczenia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10. Pozostałe aktywa	1 266 639,9	13 633,8	90 918,2	5 457,2	2 391,4	0,0	15 174,1	49 653,0	0,0	0,0	1 443 867,6
w tym: wyniki wyrównania i wyceny kursowej pozycji pozabilansowych	0,0	13 633,8	0,0	5 457,2	1 741,1	0,0	15 174,1	0,0	0,0	0,0	36 006,2
AKTYWA OGÓLNE	1 267 168,9	169 616 428,5	113 918 040,2	38 279 643,9	26 372 180,5	18 840 711,0	8 977 507,3	3 424 041,1	14 942 147,1	183 579,1	395 821 447,6
PASYWA											
1. Pieniądz w obiegu	198 715 915,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	198 715 915,2
2. Zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej	128 003 831,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	128 003 831,0
3. Pozostałe zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	471 354,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	471 354,0
4. Zobowiązania wobec innych rezydentów w walucie krajowej	7 581 248,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7 581 248,1
5. Zobowiązania wobec nierzysydentów w walucie krajowej	2 862 039,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2 862 039,9
6. Zobowiązania wobec rezydentów w walutach obcych	0,0	783 352,9	18 360 761,3	2 806,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	157 409,6	19 304 330,0
7. Zobowiązania wobec nierzysydentów w walutach obcych	0,0	22 025 890,2	6 654 064,1	0,0	373 339,7	125 560,7	0,0	0,0	0,0	0,0	29 178 544,7
8. Zobowiązania wobec MFV	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6 485 630,0	0,0	0,0	6 485 630,0
9. Pozycje w trakcie rozliczenia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10. Pozostałe pasywa	180 230,0	13 874,2	9 531,7	5 754,9	2 156,8	1,6	15 174,5	0,0	0,0	72,4	226 796,1
w tym: wyniki wyrównania i wyceny kursowej pozycji pozabilansowych	0,0	13 667,8	590,0	5 488,8	2 110,1	0,0	15 174,1	0,0	0,0	0,0	37 030,8
11. Rezerwy na przyszłe zobowiązania	133 784,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	133 784,0
12. Różnice z wyceny	12 604 341,4	23 048,2	30 992,7	150 672,4	8 911,3	202 261,3	203 110,7	0,0	0,0	0,0	13 223 338,0
13. Fundusze i rezerwy	2 967 483,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2 967 483,8
14. Wynik finansowy	-13 332 847,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-13 332 847,2
PASYWA OGÓLNE	3 401 187 360,2	22 845 855,5	25 065 346,8	159 233,5	384 407,8	327 823,6	219 285,2	6 485 630,0	0,0	157 462,0	395 821 447,6
POZYCJE POZABILANSOWE											
Waluta do otrzymania z tytułu transakcji bieżących	0,0	490 890,0	208 860,5	188 649,1	136 364,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1 024 763,6
Waluta do wydania z tytułu transakcji bieżących	0,0	136 384,0	208 270,5	282 619,5	167 110,7	0,0	230 398,9	0,0	0,0	0,0	1 024 763,6
ZASÓB NETTO	-338 920 211,3	147 125 099,0	88 863 280,4	38 026 440,0	29 957 026,0	18 512 887,4	8 528 823,2	-3 061 988,9	14 942 147,1	26 097,1	0,0
w tym:											
Zasób bilansowy*	-338 920 211,3	146 770 607,0	88 863 280,4	38 120 442,0	25 988 141,7	18 512 887,4	8 759 222,1	-3 061 988,9	14 942 147,1	26 097,1	0,0
Zasób pozabilansowy*	0,0	354 492,0	0,0	-94 002,0	-31 115,7	0,0	-230 398,9	0,0	0,0	0,0	0,0

* Efekty wyrównania do średniego kursu zasobu oraz wyceny kursowej zasobu pozabilansowego w walutach obcych (prezentowane w pozycjach A.10 i P.10) zostały ujęte w zasobie pozabilansowym. Ze względu na zaokrąglenia, poszczególne wartości w tabelach mogą się nie sumować.

31.12.2018 w tys. złotych	PLN	USD	EUR	GBP	AUD	NOK	NZD	SDR	Złoto	Inne waluty	Razem
AKTYWA											
1. Zobli i należności w złoce odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	19 928 317,3	0,0	19 928 317,3
2. Należności od nierzysdntów w walutach obcych	0,0	177 395 102,2	123 762 052,2	50 328 270,8	31 580 292,8	21 848 044,3	10 108 425,9	4 819 450,6	0,0	26 387,1	419 868 025,9
3. Należności od rezysdntów w walutach obcych	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Należności od nierzysdntów w walucie krajowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
6. Pozostałe należności od krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	5 643 915,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5 643 915,1
7. Dużne papiery wartościowe rezysdntów w walucie krajowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
8. Należności od sektora rządowego w walucie krajowej	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
9. Pozycje w trakcie rozliczenia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10. Pozostałe aktywa	1 237 043,9	9 699,5	100 175,8	871,4	4 040,1	3 060,5	735,1	52 212,0	0,0	0,0	1 407 838,3
<i>w tym wyniki wyrównania / wyceny kursowej pozycji pozabilansowych</i>	0,0	9 699,5	6 745,3	763,9	4 040,1	3 060,5	735,1	0,0	0,0	0,0	25 044,4
AKTYWA OGÓLENI	6 880 939,0	177 404 801,7	123 862 238,0	50 329 142,2	31 584 323,9	21 851 048,8	10 109 161,0	4 871 662,6	19 928 317,3	26 387,1	446 848 095,6
PASYWA											
1. Pienięż w obiegu	219 489 936,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	219 489 936,7
2. Zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej z tytułu operacji polityki pieniężnej	126 218 616,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	126 218 616,5
3. Pozostałe zobowiązania wobec krajowych pozostałych monetarnych instytucji finansowych w walucie krajowej	362 810,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	362 810,7
4. Zobowiązania wobec innych rezysdntów w walucie krajowej	7 273 508,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	7 273 508,0
5. Zobowiązania wobec nierzysdntów w walucie krajowej	2 605 986,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2 605 986,1
6. Zobowiązania wobec rezysdntów w walutach obcych	0,0	1 425 364,9	23 654 158,7	15 465,9	0,0	11,4	0,0	0,0	0,0	5 107,7	25 100 108,6
7. Zobowiązania wobec nierzysdntów w walutach obcych	0,0	21 464 635,6	5 304 773,3	7 952 338,7	3 164 754,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	37 886 502,4
8. Zobowiązania wobec MFW	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6 823 985,7	0,0	0,0	6 823 985,7
9. Pozycje w trakcie rozliczenia	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10. Pozostałe pasywa	208 582,9	9 478,2	12 723,7	1 467,1	4 420,5	1 684,7	735,4	0,0	0,0	6,8	239 079,3
<i>w tym wyniki wyrównania / wyceny kursowej pozycji pozabilansowych</i>	0,0	9 469,9	7 506,1	1 365,5	4 064,4	1 683,4	735,4	0,0	0,0	0,0	24 814,4
11. Rezerwy na przyszłe zobowiązania	145 388,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	145 388,3
12. Różnice z wyceny	25 764 829,9	413 286,1	286 236,1	174 381,4	256 889,5	92 314,8	203 232,5	0,0	0,0	0,0	27 193 170,3
13. Fundusze i rezerwy	5 374 387,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5 374 387,4
14. Wynik finansowy	-11 865 363,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-11 865 363,4
PASYWA OGÓLENI	375 576 643,1	23 312 764,8	29 259 891,8	8 143 653,1	3 426 064,8	94 010,9	203 967,9	6 823 985,7	0,0	5 114,5	446 848 095,6
POZYCJE POZABILANSOWE											
Waluta do otrzymania z tytułu transakcji bieżących	0,0	187 221,6	0,0	272 891,0	208 747,2	316 000,2	0,0	0,0	0,0	0,0	984 860,0
Waluta do wydania z tytułu transakcji bieżących	0,0	331 727,8	386 239,2	0,0	0,0	187 221,7	79 671,3	0,0	0,0	0,0	984 860,0
<i>w tym:</i>											
Zasób bilansowy*	-388 697 684,1	153 947 530,7	94 216 096,9	42 456 300,1	28 367 015,3	21 885 872,4	9 825 521,8	-1 952 323,1	19 928 317,3	21 272,6	21 272,6
Zasób pozabilansowy*	-388 697 684,1	154 091 807,3	94 603 096,9	42 186 080,7	28 159 292,4	21 755 176,8	9 905 193,1	-1 952 323,1	19 928 317,3	21 272,6	21 272,6
Zasób pozabilansowy*	0,0	-144 276,6	-387 000,0	272 293,4	209 722,9	130 155,6	-79 671,3	0,0	0,0	0,0	0,0

* Efekty wyrównania do średniego kosztu zasobu oraz wyceny kursowej zasobu pozabilansowego w walutach obcych (prezentowane w pozycjach A.10 i P.10) zostały ujęte w zasobie pozabilansowym. Ze względu na zaokrąglenia, poszczególne wartości w tabelach mogą się nie sumować.

9.1.4.2. Wartość zagrożona i rezerwa na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych

Analiza ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych jest dokonywana w NBP przy zastosowaniu metody wartości zagrożonej (*Value at Risk* – VaR). Określa ona oczekiwaną stratę z tytułu zmian kursu złotego do walut obcych, która w warunkach normalnych, z założonym prawdopodobieństwem, nie powinna zostać przekroczona w przyjętym horyzoncie czasowym.

Wartość zagrożona jest następnie pomniejszona o przychody niezrealizowane z tytułu zmian kursu złotego do walut obcych, oszacowane na podstawie analizy ich rozkładu. Oszacowanie przychodów niezrealizowanych jest dokonywane w oparciu o stan zasobów walut obcych w strukturze walutowej rezerw na dzień bilansowy oraz historyczne szeregi czasowe średnich kosztów zasobu i średnich kursów NBP dla tych walut. Takie podejście pozwala na określenie stabilnego poziomu przychodów niezrealizowanych i tym samym ogranicza zmienność rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych.

Na 31.12.2017 oszacowanie kwoty rezerwy wyniosło 10.807.911,6 tys. zł i było równe kwocie niepokrytej skumulowanej straty z lat ubiegłych, powstałej w wyniku zmian kursu złotego do walut obcych. Na skutek wystąpienia na koniec 2017 r. kosztów niezrealizowanych wynikających ze zmian kursu złotego do walut obcych w kwocie powodującej stratę NBP i przewyższającej utworzoną rezerwę, rezerwa została wykorzystana w całej kwocie na dobro przychodów.

Na 31.12.2018 oszacowanie kwoty rezerwy było równe kwocie niepokrytej skumulowanej straty z lat ubiegłych powstałej w wyniku zmian kursu złotego do walut obcych i wyniosło 11.865.363,4 tys. zł²³ (por. Nota 24). Biorąc pod uwagę, iż zgodnie z uchwałą nr 12/2010 rezerwę powiększa się w ciężar kosztów o kwotę niepowodującą ujemnego wyniku finansowego, na 31.12.2018 rezerwę utworzono w kwocie 3.874.387,4 tys. zł.

9.1.4.3. Ryzyko zmiany ceny złota

Ryzyko zmiany ceny złota odpowiadającego międzynarodowym standardom czystości (por. Nota 1) jest związane z możliwością spadku wartości zasobu złota na skutek niekorzystnych zmian rynkowej ceny złota.

Wpływ spadku ceny złota na wynik finansowy ograniczają przychody niezrealizowane z jego wyceny oraz rachunek rewaluacyjny złota odpowiadającego międzynarodowym standardom czystości (por. Rozdział 2.5.13. i Nota 22).

²³ Zgodnie z uchwałą nr 12/2010 oszacowana rezerwa nie może być niższa od kwoty niepokrytej skumulowanej straty z lat ubiegłych, powstałej w wyniku zmian kursu złotego do walut obcych.

9.1.5. Kapitał NBP

NBP jako centralny bank państwa, nie podlega regulacjom dotyczącym adekwatności kapitałowej banków.

Do składników kapitału, zgodnie z praktyką przyjętą wśród banków centralnych, NBP kwalifikuje:

- fundusz statutowy,
- fundusz rezerwowy,
- rezerwę na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych,
- rachunek rewaluacyjny złota odpowiadającego międzynarodowym standardom czystości,
- dodatnie różnice z wyceny kursowej i cenowej,
- stratę bilansową (z lat ubiegłych i roku bieżącego),
- część zysku roku bieżącego pozostającą w NBP (to jest 5%), która zostanie przeznaczona na zwiększenie funduszu rezerwowego.

Poniżej przedstawiono wartości składników kapitału NBP.

w tys. złotych	31.12.2017	31.12.2018
Fundusz statutowy	1 500 000,0	1 500 000,0
Fundusz rezerwowy	1 467 483,8	0,0
Rezerwa na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych	0,0	3 874 387,4
Rachunek rewaluacyjny złota odpowiadającego międzynarodowym standardom czystości	1 618 023,2	1 618 023,2
Dodatnie różnice z wyceny kursowej i cenowej	11 605 314,8	25 575 147,1
Strata bilansowa z lat ubiegłych	-10 807 911,6	-11 865 363,4
Wynik finansowy roku bieżącego pozostający w NBP	-2 524 935,6	0,0
Razem	2 857 974,6	20 702 194,3
% sumy bilansowej NBP	0,7%	4,6%

9.1.6. Wartość rynkowa aktywów i zobowiązań finansowych oraz instrumentów finansowych pozabilansowych

Zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, NBP wycenia aktywa i zobowiązania finansowe oraz instrumenty finansowe pozabilansowe stosując ceny rynkowe (wycena do rynku) lub uznane w praktyce rynkowej modele wyceny (wycena z modelu) zasilane cenami lub parametrami rynkowymi, z wyjątkiem:

- należności i zobowiązań z tytułu rachunków bankowych, w tym lokat i depozytów terminowych,

- udzielonych kredytów i pożyczek,
- pozostałych aktywów finansowych,
- pieniądza w obiegu,
- dłużnych papierów wartościowych wyemitowanych przez NBP.

W odniesieniu do tych instrumentów finansowych, biorąc pod uwagę ich charakterystykę (np. krótkoterminowy charakter, unikalność instrumentu) przyjęto założenie, że ich wartość bilansowa w przybliżeniu odpowiada wartości rynkowej/bieżącej.

Na podstawie stosowanych przez NBP metod ustalania wartości rynkowej dla wyceny cenowej, aktywa i zobowiązania finansowe oraz instrumenty finansowe pozabilansowe klasyfikuje się do jednej z trzech kategorii.

Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3
<p>Aktywa i zobowiązania finansowe oraz instrumenty finansowe pozabilansowe, których wartość rynkowa jest ustalana bezpośrednio na podstawie cen notowanych (nieskorygowanych) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów, zobowiązań lub instrumentów finansowych pozabilansowych.</p> <p>Do tej kategorii NBP zaklasyfikował dłużne papiery wartościowe zakupione przez NBP.*</p>	<p>Aktywa i zobowiązania finansowe oraz instrumenty finansowe pozabilansowe, których wartość rynkowa jest wyceniana za pomocą modeli wyceny, dla których wszystkie znaczące dane wejściowe są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośredni (bazujące na cenach).</p> <p>Do tej kategorii NBP zaklasyfikował transakcje terminowe na dłużne papiery wartościowe, do wyceny których stosowany jest model zasilany parametrami pochodzącymi bezpośrednio z rynków. Wartość tych transakcji na dzień bilansowy jest ustalana przez porównanie ceny rynkowej dłużnych papierów wartościowych z dnia wyceny z ich ceną ustaloną w umowie, zdyskontowaną na dzień spot obowiązujący dla cen rynkowych z dnia wyceny.</p>	<p>Aktywa i zobowiązania finansowe oraz instrumenty finansowe pozabilansowe, których wartość rynkowa jest wyceniana za pomocą modeli wyceny, dla których dane wejściowe nie są oparte na danych rynkowych możliwych do zaobserwowania.</p> <p>Na 31.12.2017 i 31.12.2018 NBP nie zaklasyfikował do tej kategorii żadnych aktywów i zobowiązań finansowych oraz instrumentów finansowych pozabilansowych.</p>

* Wycenie według cen rynkowych podlega również złoto odpowiadające międzynarodowym standardom czystości. Do jego wyceny NBP stosuje średnią cenę rynkową złota, która następnie podlega przeliczeniu na walutę krajową według kursu średniego NBP dolara amerykańskiego obowiązującego na dzień bilansowy. Zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości NBP nie rozróżnia efektów wyceny kursowej i cenowej złota, lecz traktuje je łącznie jako różnice z wyceny kursowej.

Przyporządkowanie do poszczególnych poziomów aktywów i zobowiązań finansowych oraz instrumentów finansowych pozabilansowych, które na 31.12.2017 i 31.12.2018 zostały wykazane w bilansie według wartości rynkowej, przedstawiono poniżej.

31.12.2017 w tys. złotych	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Wartość bilansowa	Pozycja bilansu
AKTYWA					
Papiery wartościowe zakupione przez NBP	307 350 022,7	0,0	0,0	307 350 022,7	A.2.2
Transakcje terminowe na dłużne papiery wartościowe (dodatnie różnice z wyceny)	0,0	650,3	0,0	650,3	A.10.3
PASYWA					
Transakcje terminowe na dłużne papiery wartościowe (ujemne różnice z wyceny)	0,0	13,6	0,0	13,6	P.10.1

31.12.2018 w tys. złotych	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Wartość bilansowa	Pozycja bilansu
AKTYWA					
Papiery wartościowe zakupione przez NBP	329 190 814,2	0,0	0,0	329 190 814,2	A.2.2
Transakcje terminowe na dłużne papiery wartościowe (dodatnie różnice z wyceny)	0,0	107,5	0,0	107,5	A.10.3
PASYWA					
Transakcje terminowe na dłużne papiery wartościowe (ujemne różnice z wyceny)	0,0	328,0	0,0	328,0	P.10.1

W latach 2017 i 2018 nie wystąpiły transfery pomiędzy poziomem 1 i 2.

NBP przeprowadza również gwarantowane transakcje giełdowe (bond futures). Transakcje te są wyceniane do cen rynkowych (poziom 1) i rozliczane na bazie dziennej (por. Nota 29).

9.2. Ryzyko operacyjne

Pojęcie ryzyka operacyjnego w NBP obejmuje możliwość poniesienia szkód materialnych lub niematerialnych, w tym niezrealizowania zadań i negatywnego wpływu na reputację, wynikających z niedostosowania lub zawodności procesów i systemów wewnętrznych oraz ludzi lub zdarzeń zewnętrznych.

Ryzyko operacyjne w NBP dzieli się na 4 podkategorie: ryzyko bezpieczeństwa, ryzyko kadrowe, ryzyko prawne i ryzyko technologiczne, w ramach którego rozróżnia się teleinformatyczne ryzyko technologiczne (dotyczące m.in. systemów informatycznych i telekomunikacyjnych, oprogramowania i sprzętu IT) oraz niteleinformacyjne ryzyko technologiczne (dotyczące m.in. obiektów budowlanych i elementów wyposażenia ruchomego).

Do stosowanych w NBP mechanizmów ograniczania ryzyka należą w szczególności:

- regulacje zewnętrzne i wewnętrzne,
- zakresy czynności i obowiązków oraz podział zadań,
- uzgadnianie danych oraz zasada komisyjności,
- stosowanie systemu limitów i ograniczeń (finansowych, czasowych),
- wprowadzenie kontroli dostępu oraz zabezpieczeń teleinformatycznych, fizycznych i elektronicznych,

- sporządzanie zapasowych kopii plików elektronicznych,
- sporządzanie planów awaryjnych i ewakuacyjnych, a także ćwiczenia i testy w ramach zapewnienia ciągłości działania NBP,
- ubezpieczenia,
- kontrola i audyt wewnętrzny.

W 2018 r. odbyło się 12 posiedzeń Komisji ds. Zarządzania Ryzykiem Operacyjnym, na których podejmowano tematy związane głównie z bieżącymi zagadnieniami mającymi wpływ na poziom ryzyka operacyjnego w NBP, cyberbezpieczeństwem w NBP, planami ciągłości działania.

W ramach zarządzania ryzykiem braku zgodności kontynuowano promowanie standardów ujętych w *Zasadach Etyki Pracowników Narodowego Banku Polskiego*.

Dyrektor Departamentu
Rachunkowości i Finansów
Narodowego Banku Polskiego:
/-/ Krzysztof Kruszewski

Zarząd
Narodowego Banku Polskiego:

/-/ Adam Glapiński
/-/ Piotr Wiesiołek
/-/ Anna Trzecińska
/-/ Jacek Bartkiewicz
/-/ Andrzej Kaźmierczak
/-/ Ryszard Kokoszczyński
/-/ Paweł Samecki
/-/ Paweł Szałamacha

Warszawa, dnia 20.03.2019 r.

Sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta z badania

Dla Rady Polityki Pieniężnej Narodowego Banku Polskiego

Sprawozdanie z badania rocznego sprawozdania finansowego

Opinia

Przeprowadziliśmy badanie załączonego rocznego sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego („NBP”), które zawiera:

- bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2018 r.;
- rachunek zysków i strat za rok zakończony 31 grudnia 2018 r.;

oraz

- informację dodatkową („sprawozdanie finansowe”).

Naszym zdaniem, załączone sprawozdanie finansowe NBP:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej NBP na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz jego wyniku finansowego za rok zakończony 31 grudnia 2018 r. zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2017 r. poz. 1373 z późn. zm.) („ustawa o NBP”), uchwałą nr 16/2003 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 16 grudnia 2003 r. w sprawie zasad rachunkowości,

układu aktywów i pasywów bilansu oraz rachunku zysków i strat Narodowego Banku Polskiego (Dz. Urz. NBP poz. 38, z późn. zm.), uchwałą nr 12/2010 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 14 grudnia 2010 r. w sprawie zasad tworzenia i rozwiązywania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w Narodowym Banku Polskim (Dz. Urz. NBP poz. 19) oraz uchwałą nr 45/2013 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 12 grudnia 2013 r. w sprawie sposobu wykonywania zadań z zakresu rachunkowości w Narodowym Banku Polskim (z późn. zm.) (łącznie „podstawa prawna sporządzenia sprawozdania finansowego NBP”);

- jest zgodne, we wszystkich istotnych aspektach, co do formy i treści z obowiązującymi NBP przepisami prawa;
- zostało sporządzone, we wszystkich istotnych aspektach, na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych.

1

KPMG Audyt spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k.

ul. Inflancka 4A, 00-189 Warszawa, tel. +48 (22) 528 11 11, fax +48 (22) 528 10 09, Email kpmg@kpmg.pl, Internet www.kpmg.pl

© 2019 KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k. jest polską spółką komandytową i członkiem sieci KPMG składającej się z niezależnych spółek członkowskich stowarzyszonych z KPMG International Cooperative („KPMG International”), podmiotem prawa szwajcarskiego. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Podstawa opinii

Nasze badanie przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:

- Międzynarodowych Standardów Badania w wersji przyjętej jako Krajowe Standardy Badania przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów („KSB”);
- ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2017 r. poz.

1089, z późn. zm.) („ustawa o biegłych rewidentach”).

Nasza odpowiedzialność zgodnie z tymi regulacjami została opisana w sekcji Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie sprawozdania finansowego.

Uważamy, że dowody badania, które uzyskaliśmy są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii.

Niezależność i etyka

Jesteśmy niezależni od NBP zgodnie z Kodeksem etyki zawodowych księgowych Międzynarodowej Federacji Księgowych („Kodeks IFAC”), przyjętym uchwałami Krajowej Rady Biegłych Rewidentów oraz z innymi wymogami etycznymi, które mają zastosowanie do badania sprawozdań

finansowych w Polsce. Spełniamy wszystkie obowiązki etyczne wynikające z tych wymogów i Kodeksu IFAC. W trakcie badania kluczowi biegli rewidentzi oraz firma audytorska pozostali niezależni od NBP zgodnie z wymogami niezależności określonymi w ustawie o biegłych rewidentach.

Odpowiedzialność Zarządu NBP za sprawozdanie finansowe

Zarząd NBP jest odpowiedzialny za sporządzenie, na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych, sprawozdania finansowego przedstawiającego rzetelny i jasny obraz zgodnie z podstawą prawną sporządzenia sprawozdania finansowego NBP oraz z obowiązującymi NBP przepisami prawa, a także za kontrolę wewnętrzną, którą Zarząd NBP uznaje za niezbędną, aby zapewnić sporządzenie sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Sporządzając sprawozdanie finansowe Zarząd NBP jest odpowiedzialny za ocenę zdolności NBP do kontynuowania działalności, ujawnienie, jeżeli ma to zastosowanie, kwestii związanych z kontynuacją działalności oraz za przyjęcie założenia kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości, zgodnie z mającymi zastosowanie przepisami prawa, w szczególności z art. 58 ustawy o NBP.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie sprawozdania finansowego

Celem badania jest uzyskanie racjonalnej pewności czy sprawozdanie finansowe jako całość nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem oraz wydanie sprawozdania z badania zawierającego naszą opinię. Racjonalna pewność jest wysokim poziomem pewności, ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z KSB zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje ekonomiczne użytkowników podejmowane na podstawie sprawozdania finansowego.

Zakres badania nie obejmuje zapewnienia co do przyszłej rentowności NBP ani efektywności lub skuteczności prowadzenia spraw NBP przez Zarząd NBP obecnie lub w przyszłości.

Podczas badania zgodnie z KSB stosujemy zawodowy osąd i zachowujemy zawodowy sceptycyzm, a także:

- identyfikujemy i szacujemy ryzyko istotnego zniekształcenia sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem, projektujemy i przeprowadzamy procedury badania odpowiadające tym ryzykom i uzyskujemy dowody badania, które są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia wynikającego z oszustwa

jest większe niż istotnego zniekształcenia wynikającego z błędu, ponieważ oszustwo może obejmować znowę, fałszerstwo, celowe pominięcie, wprowadzenie w błąd lub obejście systemu kontroli wewnętrznej;

- uzyskujemy zrozumienie kontroli wewnętrznej stosownej dla badania w celu zaprojektowania procedur badania, które są odpowiednie w danych okolicznościach, ale nie w celu wyrażenia opinii na temat skuteczności działania kontroli wewnętrznej NBP;
- oceniamy odpowiedniość zastosowanych zasad (polityki) rachunkowości oraz zasadność szacunków księgowych oraz powiązanych z nimi ujawnień dokonanych przez Zarząd NBP;
- oceniamy ogólną prezentację, strukturę i treść sprawozdania finansowego, w tym ujawnienia, a także czy sprawozdanie finansowe odzwierciedla stanowiące ich podstawę transakcje i zdarzenia w sposób zapewniający rzetelną prezentację;
- wyciągamy wniosek na temat odpowiedniości zastosowania przez Zarząd NBP zasady kontynuacji

działalności jako podstawy rachunkowości oraz, na podstawie uzyskanych dowodów badania, oceniamy czy istnieje istotna niepewność związana ze zdarzeniami lub okolicznościami, które mogą poddawać w znaczącą wątpliwość zdolność NBP do kontynuacji działalności. Jeżeli dochodzimy do wniosku, że istnieje istotna niepewność, wymagane jest od nas zwrócenie uwagi w sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego na powiązane ujawnienia w sprawozdaniu finansowym lub, jeżeli takie ujawnienia są nieodpowiednie, modyfikujemy naszą opinię. Nasze wnioski są oparte na dowodach badania uzyskanych do dnia sporządzenia sprawozdania z badania sprawozdania finansowego, w tym odnoszących się do art. 58 ustawy o NBP.

Przekazujemy Zarządowi NBP informacje między innymi o planowanym zakresie i terminie przeprowadzenia badania oraz znaczących ustaleniach badania, w tym wszelkich znaczących słabościach kontroli wewnętrznej, które zidentyfikujemy podczas badania.

W imieniu firmy audytorskiej
KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k.
Nr na liście firm audytorskich: 3546

Stacy Ligas

Członek Zarządu KPMG Audyt Sp. z o.o., Komplementariusza KPMG Audyt Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k.

Katarzyna Łącka-Dziekan

Kluczowy biegły rewident
Nr w rejestrze 13131

Warszawa, 20 marca 2019 r.

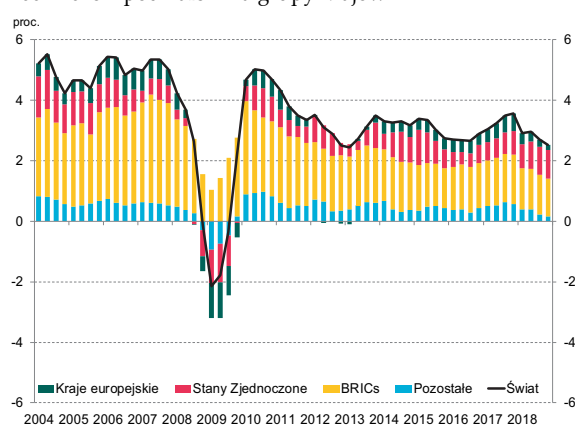
2. Otoczenie polskiej gospodarki

W 2018 r. koniunktura gospodarcza na świecie była korzystna, choć tempo wzrostu gospodarczego na świecie stopniowo się obniżało, co dotyczyło przede wszystkim strefy euro oraz części krajów azjatyckich (Wykres 12, Wykres 13). Korzystnej koniunkturze sprzyjał rosnący popyt konsumpcyjny oraz aktywność inwestycyjna w wielu krajach. Jednocześnie w kierunku osłabienia wzrostu oddziaływało osłabienie w handlu światowym oraz obniżenie wzrostu produkcji przemysłowej.

W strefie euro dynamika PKB w 2018 r. – po silnym wzroście w 2017 r. – obniżyła się. Spowolnienie wzrostu PKB wynikało przede wszystkim z niższego wkładu eksportu netto do wzrostu gospodarczego, związanego z osłabieniem dynamiki sprzedaży za granicę. Głównym źródłem wzrostu gospodarczego pozostał natomiast popyt wewnętrzny, któremu sprzyjał systematyczny wzrost zatrudnienia i płac oraz wciąż ekspansywna polityka pieniężna EBC. Jednocześnie dynamika PKB w krajach Europy Środkowo-Wschodniej – mimo słabszego wzrostu gospodarczego w strefie euro i pewnego spowolnienia w porównaniu z 2017 r. – pozostała wysoka, a głównym czynnikiem wspierającym koniunkturę w tych gospodarkach był popyt wewnętrzny.

W Stanach Zjednoczonych koniunktura w 2018 r. pozostała dobra. Największy wkład do wzrostu PKB miał nadal popyt konsumpcyjny. Wzrostowi aktywności gospodarczej sprzyjała dobra koniunktura na rynku pracy, rosnące inwestycje przedsiębiorstw oraz obniżenie części podatków. Tymczasem w wielu gospodarkach wschodzących (w tym m.in. w Argentynie, Chinach, Indiach, Turcji i RPA) wzrost gospodarczy w ciągu 2018 r. stopniowo się obniżał. Dynamika PKB w Chinach w całym roku spowolniła do najniższego poziomu od 1990 r.

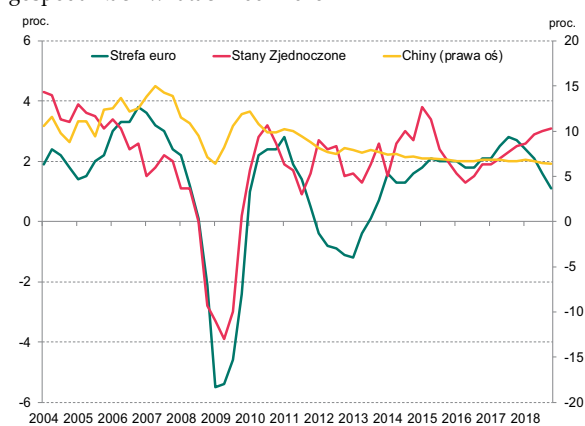
Wykres 12. Roczna dynamika PKB na świecie w latach 2004-2018 z podziałem na grupy krajów

Źródło: dane Bloomberg, Eurostat, MFW, obliczenia NBP.

Średnia dynamika PKB gospodarek stanowiących 80% światowego PKB (Australii, Brazylii, Chin, Francji, Hiszpanii, Indii, Indonezji, Japonii, Kanady, Korei, Meksyku, Niemiec, Rosji, Stanów Zjednoczonych, Szwajcarii, Turcji, Wielkiej Brytanii i Włoch), ważona PKB.

Wykres 13. Roczna dynamika PKB w wybranych gospodarkach w latach 2004-2018

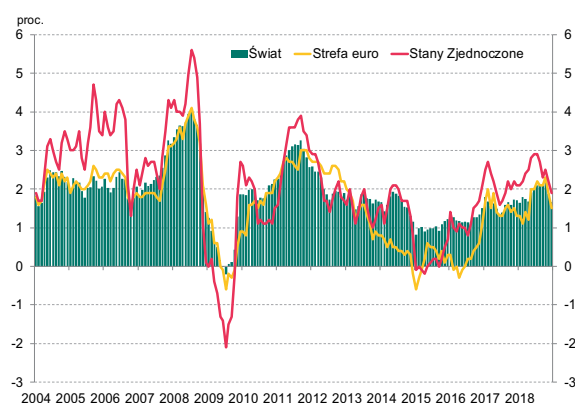
Źródło: dane Bloomberg.

Przez większą część 2018 r. inflacja na świecie – w tym przede wszystkim w najbliższym otoczeniu polskiej gospodarki – pozostała umiarkowana, jednak podlegała wahaniom wynikającym w dużym stopniu ze zmian cen surowców energetycznych na rynkach światowych (Wykres 14, Wykres 15). W strefie euro dynamika cen w 2018 r. wyniosła średnio 1,8%, a inflacja bazowa pozostała umiarkowana. Z kolei w Stanach Zjednoczonych inflacja wciąż była wyższa niż w wielu innych gospodarkach rozwiniętych.

W warunkach korzystnej koniunktury na świecie popyt na surowce energetyczne w 2018 r. pozostał wysoki, a w efekcie ceny tych surowców na rynkach światowych przez większą część roku rosły. Dotyczyło to w szczególności cen ropy naftowej, które od początku roku do października 2018 r. wzrosły o blisko 30%, czemu sprzyjały także – oprócz korzystnej koniunktury gospodarczej na świecie – napięta sytuacja polityczna na Bliskim Wschodzie oraz ograniczenia produkcji tego surowca przez część krajów eksportujących ropę naftową (tzw. OPEC+). Jednak w ostatnich miesiącach 2018 r. ceny ropy naftowej na rynkach światowych wyraźnie się obniżyły, co wynikało ze wzrostu światowych zapasów tego surowca, związanego ze zwiększającym się jego wydobyciem w Stanach Zjednoczonych, a także obaw o spowolnienie globalnego wzrostu gospodarczego oraz czasowego wyłączenia kilku państw z sankcji Stanów Zjednoczonych na import ropy z Iranu. W ślad za spadkiem cen ropy naftowej pod koniec roku obniżyły się również ceny innych surowców energetycznych, w tym gazu ziemnego i węgla kamiennego.

Jednocześnie dynamika cen większości surowców rolnych w 2018 r. rosła, co było związane z wyższymi kosztami produkcji i suszą występującą w wielu krajach.

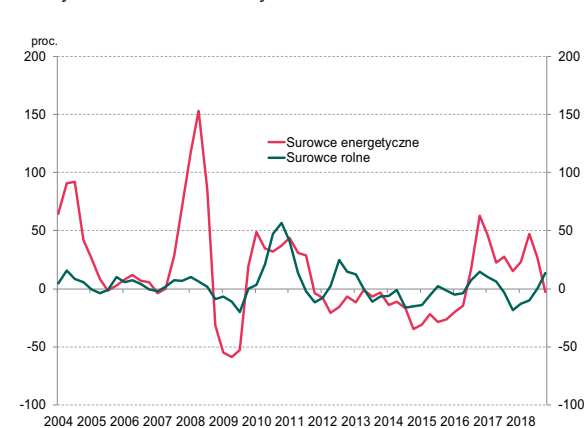
Wykres 14. Wskaźniki inflacji cen konsumpcyjnych na świecie i w wybranych gospodarkach (r/r) w latach 2004-2018

Źródło: dane Bloomberg, obliczenia NBP.

Świat – średnia inflacja cen konsumpcyjnych w gospodarkach stanowiących 80% światowego PKB, ważona PKB. Stany Zjednoczone – roczna inflacja CPI. Strefa euro – roczna inflacja HICP.

Wykres 15. Roczna dynamika cen surowców energetycznych i rolnych w dolarach amerykańskich w latach 2004-2018

Źródło: dane Bloomberg, obliczenia NBP.

W skład indeksu cen surowców rolnych wchodzi ceny: pszenicy, rzepaku, wieprzowiny, ziemniaków, cukru, kakao, kawy, odłuszczonego mleka w proszku, masła, zagęszczonego mrożonego soku pomarańczowego. System wag odwzorowuje strukturę konsumpcji polskich gospodarstw domowych. W skład indeksu cen surowców energetycznych wchodzi ceny: węgla, ropy i gazu. System wag odwzorowuje strukturę zużycia nośników energii pierwotnej w gospodarce polskiej.

W 2018 r. polityka pieniężna w najbliższym otoczeniu polskiej gospodarki pozostała ekspansywna. EBC utrzymywał w 2018 r. stopy procentowe w pobliżu zera, w tym stopę depozytową poniżej zera. Ponadto w I połowie 2018 r. EBC sygnalizował, że stopy procentowe pozostaną niezmienione jeszcze przez dłuższy czas, a w czerwcu 2018 r. zapowiedział utrzymanie stóp procentowych bez zmian przynajmniej do lata 2019 r.²⁴ W 2018 r. EBC kontynuował również program skupu aktywów finansowych, choć w mniejszej skali niż w poprzednich latach, a w grudniu 2018 r. zakończył zakupy netto w ramach tego programu. EBC zapowiedział, że będzie reinwestował w całości raty kapitałowe z zakupionych papierów wartościowych jeszcze przez dłuższy czas po ewentualnym rozpoczęciu podwyżek stóp procentowych.

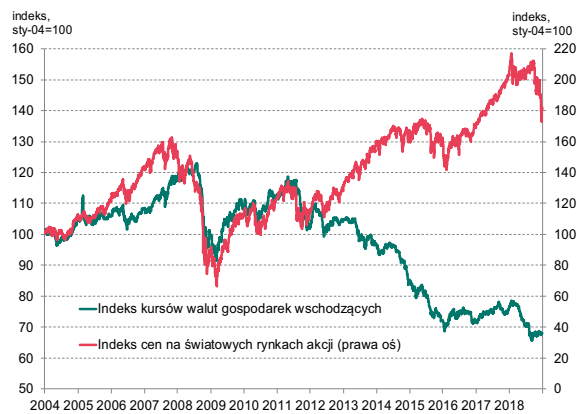
Z kolei w Stanach Zjednoczonych Fed kontynuował stopniowe zacieśnianie polityki pieniężnej. W 2018 r. czterokrotnie podniósł przedział dla stopy procentowej (každorazowo o 0,25 pkt proc.) – do 2,25-2,50%. Ponadto Fed stopniowo zmniejszał swoją sumę bilansową, ograniczając reinwestycje aktywów zakupionych w ramach przeprowadzanych wcześniej programów luzowania ilościowego.

Nastroje na światowych rynkach finansowych w 2018 r. pogorszyły się (Wykres 16, Wykres 17). W kierunku wzrostu niepewności na rynkach oddziaływały zmiany w polityce handlowej największych państw, sytuacja polityczna i perspektywy polityki fiskalnej we Włoszech oraz negocjacje dotyczące wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej. Niekorzystnie na nastroje na światowych rynkach finansowych wpływało również zacieśnianie polityki pieniężnej przez Fed, a w II połowie roku dodatkowo pogorszenie bieżącej i oczekiwanej koniunktury gospodarczej na świecie. W tych warunkach ceny akcji w gospodarkach rozwiniętych w 2018 r. obniżyły się. Wobec zacieśniania polityki pieniężnej przez Fed rentowności obligacji w Stanach Zjednoczonych wzrosły. Natomiast w największych krajach strefy euro – z wyjątkiem Włoch – rentowności obniżyły się pod wpływem nasilenia oczekiwań na utrzymanie ekspansywnej polityki pieniężnej przez EBC.

Pogorszenie nastrojów na światowych rynkach finansowych znalazło również odzwierciedlenie w spadku cen akcji, wzroście rentowności obligacji i osłabieniu kursów walut wielu pozaeuropejskich gospodarek wschodzących (w tym szczególnie w Argentynie i Turcji).

²⁴ W marcu 2019 r. EBC zapowiedział prawdopodobne utrzymanie stóp procentowych bez zmian przynajmniej do końca 2019 r.

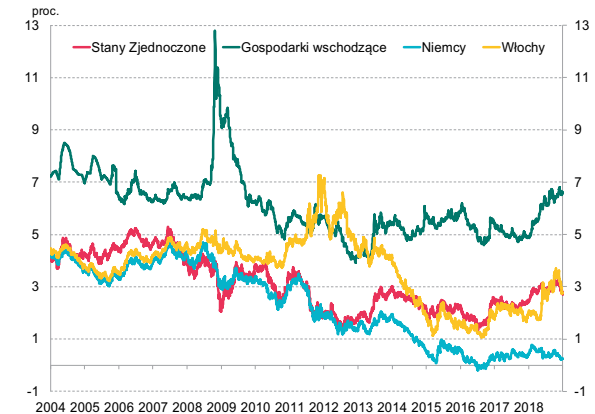
Wykres 16. Indeks cen na światowych rynkach akcji oraz kursy walut gospodarek wschodzących w latach 2004-2018

Źródło: dane Bloomberg i MFW, obliczenia NBP.

Indeks cen na światowych rynkach akcji to MSCI (Morgan Stanley Capital International) World Index. Indeks kursów walut gospodarek wschodzących to JP Morgan Emerging Markets Currency Index. Wzrost oznacza aprecjacje.

Wykres 17. Rentowności 10-letnich obligacji skarbowych Niemiec i Stanów Zjednoczonych w latach 2004-2018

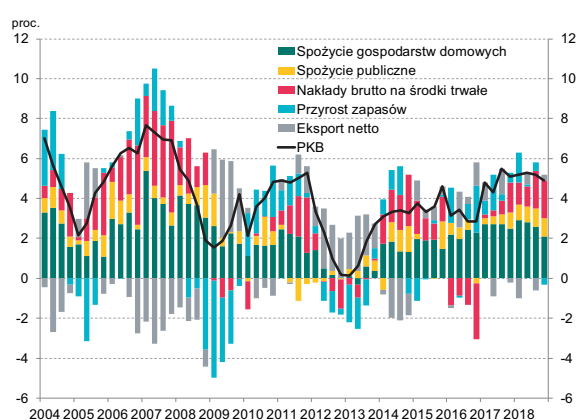

Źródło: dane Bloomberg, obliczenia NBP.

3. Produkt krajowy brutto

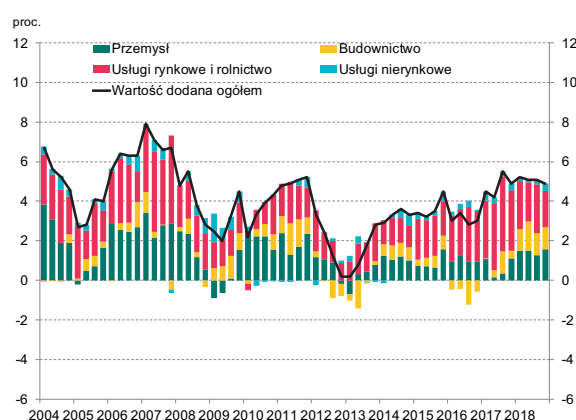
W 2018 r. wzrost realnego PKB wyniósł 5,1% (wobec 4,9% w 2017 r.; Wykres 18, Tabela 7). Głównym źródłem wzrostu gospodarczego był rosnący popyt konsumpcyjny, przy czym znaczny wkład do wzrostu PKB miały też inwestycje. Towarzyszył temu wzrost eksportu, jednak jego dynamika była niższa niż w 2017 r. Równocześnie nadal rósł import, choć jego wzrost także się obniżył. Wkład eksportu netto do wzrostu PKB był nieznacznie ujemny.

Wykres 18. Roczna dynamika PKB i jej struktura w latach 2004-2018

Źródło: dane GUS.

Wykres 19. Roczna dynamika wartości dodanej i jej struktura w latach 2004-2018

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Usługi rynkowe i rolnictwo obejmują sekcje A i G-N klasyfikacji PKD: rolnictwo, handel, transport, zakwaterowanie i gastronomie, informację i komunikację, działalność finansową i ubezpieczeniową, obsługę rynku nieruchomości, działalność profesjonalną, naukową i techniczną oraz administrowanie i działalność wspierającą.

Usługi nierynkowe obejmują sekcje O, P i Q klasyfikacji PKD: administrację publiczną i obronę narodową, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, edukację, a także ochronę zdrowotną i pomoc społeczną.

Dynamika spożycia gospodarstw domowych w 2018 r. pozostała wysoka i wyniosła 4,5% (wobec również 4,5% w 2017 r.). Pozytywnie na wzrost konsumpcji oddziaływały rosnące płace i zatrudnienie, bardzo dobre nastroje konsumentów oraz wzrost kredytów konsumpcyjnych.

W 2018 r. dynamika nakładów brutto na środki trwałe wyraźnie wzrosła (do 8,7% wobec 4,0% w 2017 r.). Ożywienie inwestycji wynikało w dużej mierze ze wzrostu inwestycji sektora publicznego, zwłaszcza jednostek samorządu terytorialnego, w tym współfinansowanych ze środków unijnych. Inwestycje przedsiębiorstw również istotnie wzrosły, szczególnie silnie w II połowie 2018 r., czemu sprzyjały korzystne perspektywy popytu, bardzo dobra koniunktura gospodarcza i wysoki stopień wykorzystania zdolności produkcyjnych. Także dynamika inwestycji mieszkaniowych była wysoka, na co miał wpływ silny popyt na mieszkania, związany m.in. z bardzo dobrą sytuacją pracowników na rynku pracy i optymistycznymi nastrojami gospodarstw domowych.

W 2018 r. zwiększył się istotnie eksport, choć jego dynamika obniżyła się (do 6,3% z 9,5% w 2017 r.) wskutek osłabienia wzrostu handlu światowego oraz spowolnienia wzrostu PKB strefy euro. Dynamika importu również się obniżyła (wyniosła 7,1% wobec 9,8% w 2017 r.), jednak była wyższa niż dynamika eksportu. W efekcie wkład eksportu netto do dynamiki PKB był nieznacznie ujemny.

Dekompozycja sektorowa dynamiki wartości dodanej wskazuje, że w 2018 r. – podobnie jak w poprzednim roku – wzrost aktywności gospodarczej dotyczył wszystkich sektorów (Wykres 19). Największy wkład do wzrostu gospodarczego miały usługi, choć dynamika wartości dodanej w tym sektorze obniżyła się po silnym wzroście w 2017 r. Równocześnie utrzymała się bardzo dobra koniunktura w przemyśle. Wyraźnie przyspieszył wzrost wartości dodanej w budownictwie, co wynikało przede wszystkim z szybkiego wzrostu produkcji w budownictwie infrastrukturalnym.

Tabela 7. PKB i jego komponenty w latach 2010-2018

	2018		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		2018		
	Ceny bieżące (mld PLN)	proc. PKB	Roczna dynamika (w proc., ceny stałe roku poprzedniego)												
			Q1	Q2	Q3	Q4									
PKB	2115,7	100,0	3,6	5,0	1,6	1,4	3,3	3,8	3,1	4,9	5,1	5,2	5,3	5,2	4,9
Popyt krajowy	2043,3	96,6	4,2	4,2	-0,5	-0,6	4,8	3,3	2,3	4,9	5,5	6,6	4,9	6,1	4,8
Spożycie	1606,3	75,9	2,8	2,0	0,5	0,8	2,8	2,8	3,5	4,1	4,5	4,5	4,6	4,5	4,3
Spożycie gospodarstw domowych	1216,4	57,5	2,6	3,3	0,8	0,3	2,6	3,0	3,9	4,5	4,5	4,6	4,8	4,4	4,2
Akumulacja	437,0	20,7	9,4	12,8	-3,9	-5,8	12,8	4,9	-2,0	7,9	9,6	19,1	5,9	12,4	6,1
Nakłady brutto na środki trwałe	384,7	18,2	0,0	8,8	-1,8	-1,1	10,0	6,1	-8,2	4,0	8,7	9,6	6,0	11,3	8,2
Eksport	1170,2	55,3	13,1	7,9	4,6	6,1	6,7	7,7	8,8	9,5	6,3	3,8	8,1	5,3	7,9
Import	1097,8	51,9	14,3	5,8	-0,3	1,7	10,0	6,6	7,6	9,8	7,1	6,1	7,6	7,0	7,8
Wartość dodana	1851,7	87,5	3,5	5,0	1,7	1,5	3,3	3,7	3,0	4,8	5,1	5,2	5,1	5,1	4,9
Przemysł	474,7	22,4	8,4	7,9	2,8	0,9	4,5	3,8	3,9	2,5	5,6	5,4	6,3	5,3	5,6
Budownictwo	148,1	7,0	4,9	13,5	-4,0	-5,0	9,0	6,4	-8,5	6,8	17,1	24,7	21,0	14,0	13,6
Usługi rynkowe i rolnictwo	970,2	45,9	1,9	3,4	2,6	2,9	2,3	3,7	4,9	6,3	4,1	4,7	3,5	4,5	3,7
Usługi nierynkowe	258,7	12,2	-0,3	1,1	0,1	0,9	1,7	2,0	1,3	2,4	1,8	1,2	1,1	1,8	2,8
Wkład do rocznej dynamiki PKB (w pkt proc., ceny stałe roku poprzedniego)															
Popyt krajowy	-	-	4,2	4,3	-0,5	-0,6	4,6	3,2	2,3	4,6	5,3	6,2	4,7	5,8	4,6
Spożycie	-	-	2,3	1,6	0,4	0,6	2,2	2,2	2,7	3,1	3,4	3,6	3,6	3,5	3,0
Spożycie gospodarstw domowych	-	-	1,6	2,0	0,5	0,2	1,5	1,8	2,3	2,6	2,6	2,9	2,8	2,6	2,1
Akumulacja	-	-	1,9	2,7	-0,9	-1,2	2,4	1,0	-0,4	1,5	1,9	2,6	1,1	2,3	1,6
Nakłady brutto na środki trwałe	-	-	0,0	1,8	-0,4	-0,2	1,9	1,2	-1,6	0,7	1,5	1,1	1,0	1,9	1,9
Eksport netto	-	-	-0,6	0,7	2,1	2,0	-1,4	0,6	0,8	0,3	-0,2	-1,0	0,6	-0,6	0,3
Wkład do rocznej dynamiki wartości dodanej (w pkt proc., ceny stałe roku poprzedniego)															
Przemysł	-	-	2,1	2,0	0,7	0,2	1,1	1,0	1,0	0,7	1,5	1,5	1,5	1,3	1,6
Budownictwo	-	-	0,4	1,1	-0,3	-0,4	0,7	0,5	-0,7	0,5	1,2	1,1	1,5	1,1	1,1
Usługi rynkowe i rolnictwo	-	-	1,0	1,7	1,3	1,5	1,2	1,9	2,5	3,3	2,2	2,4	2,0	2,5	1,8
Usługi nierynkowe	-	-	0,0	0,2	0,0	0,1	0,3	0,3	0,2	0,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,4

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

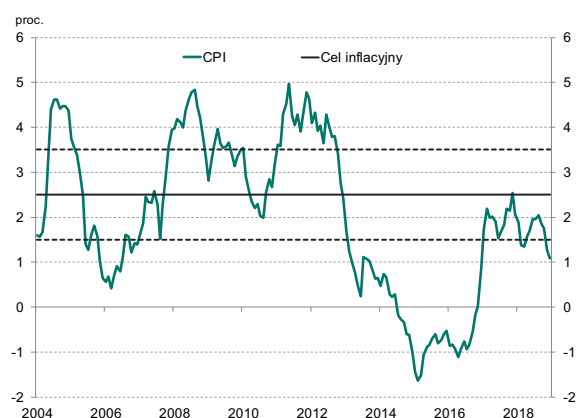
Usługi rynkowe i rolnictwo obejmują sekcje A i G-N klasyfikacji PKD: rolnictwo, handel, transport, zakwaterowanie i gastronomię, informację i komunikację, działalność finansową i ubezpieczeniową, obsługę rynku nieruchomości, działalność profesjonalną, naukową i techniczną oraz administrowanie i działalność wspierającą.

Usługi nierynkowe obejmują sekcje O, P i Q klasyfikacji PKD: administrację publiczną i obronę narodową, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, edukację, a także ochronę zdrowotną i pomoc społeczną. Wkłady do dynamiki PKB i dynamiki wartości dodanej mogą nie sumować się do łącznej dynamiki PKB i dynamiki wartości dodanej ze względu na zaokrąglenia.

4. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych

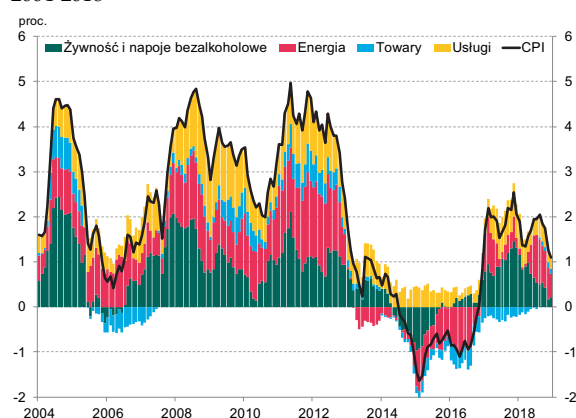
Średnioroczna dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2018 r. wyniosła 1,6% (wobec 2,0% w 2017 r.), pozostając w przedziale odchyień od celu inflacyjnego (2,5% plus/minus 1 punkt procentowy; Wykres 20).

Wykres 20. Roczna dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych na tle celu inflacyjnego w latach 2004-2018

Źródło: dane GUS.

Wykres 21. Roczna dynamika cen konsumpcyjnych i wkład głównych kategorii cen do dynamiki CPI w latach 2004-2018

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

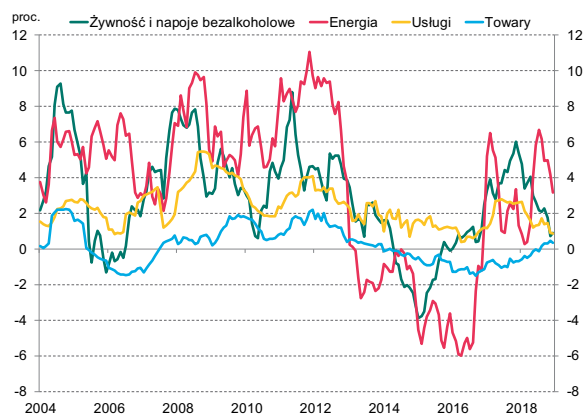
Ze względu na stabilizację wewnętrznej presji popytowej i umiarkowaną dynamikę cen za granicą inflacja bazowa w 2018 r. pozostała niska, a jej wkład do dynamiki CPI nie zmienił się w porównaniu z 2017 r. (Tabela 8). Jednocześnie w kierunku niższej niż w 2017 r. inflacji CPI oddziaływał spadek dynamiki cen żywności, przy nieco wyższej niż w poprzednim roku dynamice cen energii (Wykres 21).

Dynamika cen żywności w kolejnych miesiącach 2018 r. systematycznie się obniżała i średnio w całym roku była wyraźnie niższa niż w roku poprzednim (Wykres 22). Spowolnienie wzrostu cen żywności było efektem przede wszystkim spadku dynamiki cen mięsa i owoców spowodowanego wzrostem ich podaży. W mniejszym stopniu przyczyniła się do tego niższa dynamika cen tłuszczów i spadek cen cukru. Natomiast w kierunku wyższej dynamiki cen żywności oddziaływał wzrost cen pieczywa następujący w warunkach rosnących kosztów produkcji oraz ceny warzyw przyspieszające na skutek występującej w 2018 r. w wielu krajach suszy.

W 2018 r. nieznacznie wzrosła natomiast dynamika cen energii. Było to związane z wyższą roczną dynamiką cen ropy naftowej i gazu ziemnego. Rosły również ceny węgla kamiennego, jednak wolniej niż w poprzednim roku. W ślad za zmianami cen tych surowców, dynamika cen energii od początku roku do lipca rosła, po czym – ze względu na spadki cen surowców energetycznych – zaczęła się stopniowo obniżać.

Inflacja bazowa²⁵ w 2018 r. ustabilizowała się na niskim poziomie, na co złożył się spadek dynamiki cen usług oraz wzrost dynamiki cen towarów (Wykres 23). Istotne obniżenie się tempa wzrostu cen usług wynikało przede wszystkim ze spadku cen usług telekomunikacyjnych²⁶ i ubezpieczeń. Natomiast dynamika cen towarów rosła i w II połowie 2018 r. po raz pierwszy od kilku lat była dodatnia.

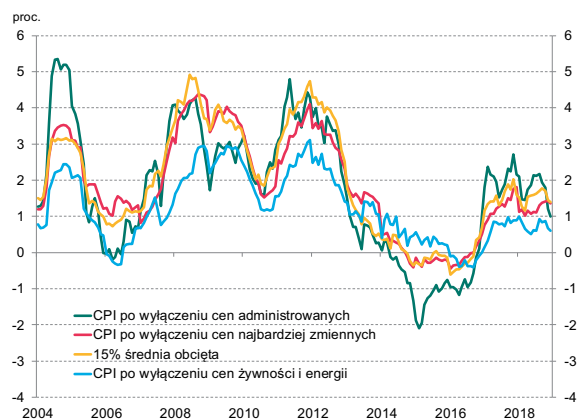
Wykres 22. Roczna dynamika cen żywności i napojów bezalkoholowych, energii, towarów oraz usług w latach 2004-2018

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Kategoria Energia obejmuje nośniki energii (energia elektryczna i ciepła, gaz oraz opał), a także paliwa silnikowe do prywatnych środków transportu; kategoria Towary obejmuje pozostałe towary (nieuwzględnione w kategoriach Żywność i napoje bezalkoholowe oraz Energia).

Wykres 23. Wskaźniki inflacji bazowej w latach 2004-2018 (r/r)

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

²⁵ CPI po wyłączeniu cen towarów żywnościowych i energii.

²⁶ W tym na skutek promocji cenowych w zakresie usług telefonii komórkowej i internetu oraz usług telewizyjnych.

Tabela 8. Roczna dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych oraz wkład głównych grup do rocznej dynamiki CPI

	Wagi 2018 proc.	Roczna dynamika (w proc.) 2018												średnio w 2018 r.	średnio w 2017 r.
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII		
CPI	100,0	1,9	1,4	1,3	1,6	1,7	2,0	2,0	2,0	1,9	1,8	1,3	1,1	1,6	2,0
Inflacja bazowa	59,4	1,0	0,8	0,7	0,6	0,5	0,6	0,6	0,9	0,8	0,9	0,7	0,6	0,7	0,7
Towary	30,5	-0,6	-0,4	-0,5	-0,3	-0,1	0,0	-0,1	0,2	0,3	0,3	0,5	0,4	0,0	-0,8
Usługi	28,9	2,7	2,1	1,9	1,6	1,2	1,3	1,4	1,7	1,4	1,5	0,9	0,9	1,5	2,4
Żywność i napoje bezalkoholowe	24,4	4,8	3,4	3,7	4,1	3,0	2,7	2,2	2,1	2,3	1,8	0,7	0,9	2,6	4,2
Przetworzona	13,3	4,7	4,0	3,7	4,1	3,5	3,5	3,2	2,6	2,5	2,3	1,2	1,2	3,0	3,9
Mleko, sery i jaja	3,2	10,3	8,7	7,9	7,9	7,2	6,7	6,2	5,5	4,9	3,8	-1,1	-2,1	5,4	5,9
Oleje i tłuszcze	1,1	14,3	11,3	10,7	13,3	11,1	12,7	10,0	5,1	1,7	-0,3	-1,8	-1,5	6,8	16,0
Nieprzetworzona	11,1	4,9	2,6	3,7	3,9	2,4	1,6	1,0	1,4	2,0	1,1	0,1	0,5	2,1	4,7
Mięso	6,2	4,3	3,7	3,9	3,0	1,5	1,6	0,8	0,7	1,2	0,8	0,0	-0,4	1,7	4,8
Warzywa	2,5	2,7	-4,9	-0,2	2,3	4,1	2,5	4,8	8,6	10,2	10,0	9,4	10,1	4,7	2,9
Owoce	1,6	12,6	12,6	10,9	11,5	3,8	0,4	-3,8	-5,3	-5,9	-11,0	-14,3	-12,0	-0,1	8,0
Energia	16,2	0,8	0,3	0,4	1,5	4,1	5,8	6,7	6,2	4,9	5,0	4,2	3,2	3,6	3,2
Nośniki energii	11,1	1,7	1,8	1,7	1,6	1,7	1,8	1,8	2,1	1,8	1,4	1,2	1,1	1,6	1,6
Paliwa	5,1	-1,0	-2,8	-2,3	1,4	9,2	15,2	18,0	15,3	12,0	12,8	10,6	7,6	7,8	7,2
wg 12 grup COICOP															
Żywność i napoje bezalkoholowe	24,4	4,8	3,4	3,7	4,1	3,0	2,6	2,2	2,1	2,3	1,8	0,7	0,9	2,6	4,2
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	6,2	1,2	1,0	0,9	1,7	1,6	1,8	1,8	1,8	1,6	1,5	1,7	1,4	1,5	1,0
Odzież i obuwie	5,4	-4,5	-4,2	-3,7	-3,8	-3,8	-4,2	-4,2	-3,4	-3,3	-2,9	-2,7	-2,7	-3,6	-5,2
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii	20,4	2,1	2,1	2,0	2,0	2,0	2,1	2,2	2,4	2,2	2,0	1,9	1,9	2,1	1,9
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gosp. dom.	5,3	0,3	0,5	0,0	0,5	0,4	0,5	0,7	0,9	1,1	0,9	1,2	1,1	0,7	0,3
Zdrowie	5,7	1,8	1,9	1,4	1,4	2,4	2,2	1,7	1,8	2,1	2,1	2,9	2,9	2,0	1,2
Transport	8,7	-1,2	-2,0	-1,9	-0,1	4,8	8,6	10,1	8,5	7,0	7,5	6,1	4,0	4,2	3,8
Łączność	4,9	2,0	0,6	0,6	0,1	-1,9	-1,6	-1,7	-0,9	-3,6	-3,6	-5,9	-6,1	-1,8	0,7
Rekreacja i kultura	6,9	2,5	1,5	1,0	0,9	1,0	0,7	1,2	1,6	1,8	1,9	0,7	0,9	1,3	1,4
Edukacja	1,0	2,1	2,1	2,2	2,1	2,2	2,2	2,2	2,2	2,6	2,8	3,0	3,0	2,4	1,2
Restauracje i hotele	5,7	3,0	3,0	2,9	2,8	2,9	2,9	2,9	2,9	3,0	3,1	3,1	3,1	3,0	2,2
Inne towary i usługi	5,6	-0,2	0,1	-0,4	-0,7	-1,2	-0,9	-1,6	-0,6	-0,2	-0,2	0,0	-0,1	-0,5	2,2
Wkład do rocznej dynamiki CPI (w pkt proc.) 2018															
	Wagi 2018 proc.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	średnio w 2018 r.	średnio w 2017 r.
CPI	100,0	1,9	1,4	1,3	1,6	1,7	2,0	2,0	2,0	1,9	1,8	1,3	1,1	1,6	2,0
Inflacja bazowa	59,4	0,6	0,5	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4
Towary	30,5	-0,2	-0,1	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	-0,2
Usługi	28,9	0,8	0,6	0,5	0,4	0,3	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,3	0,2	0,4	0,7
Żywność i napoje bezalkoholowe	24,4	1,2	0,8	0,9	1,0	0,7	0,6	0,5	0,5	0,6	0,4	0,2	0,2	0,6	1,0
Przetworzona	13,3	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,4	0,5
Mleko, sery i jaja	3,2	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,0	-0,1	0,2	0,2
Oleje i tłuszcze	1,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2
Nieprzetworzona	11,1	0,5	0,3	0,4	0,4	0,3	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,0	0,1	0,2	0,5
Mięso	6,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3
Warzywa	2,5	0,1	-0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,1	0,1
Owoce	1,6	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,2	0,0	0,1
Energia	16,2	0,1	0,0	0,1	0,2	0,7	0,9	1,1	1,0	0,8	0,8	0,7	0,5	0,6	0,5
Nośniki energii	11,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2
Paliwa	5,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,1	0,5	0,7	0,9	0,7	0,6	0,6	0,5	0,4	0,4	0,3
wg 12 grup COICOP															
Żywność i napoje bezalkoholowe	24,4	1,2	0,8	0,9	1,0	0,7	0,6	0,5	0,5	0,6	0,4	0,2	0,2	0,6	1,0
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	6,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Odzież i obuwie	5,4	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,1	-0,1	-0,2	-0,3
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii	20,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gosp. dom.	5,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0
Zdrowie	5,7	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1
Transport	8,7	-0,1	-0,2	-0,2	0,0	0,4	0,7	0,9	0,7	0,6	0,6	0,5	0,3	0,4	0,3
Łączność	4,9	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	-0,2	-0,2	-0,3	-0,3	-0,1	0,0
Rekreacja i kultura	6,9	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
Edukacja	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Restauracje i hotele	5,7	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Inne towary i usługi	5,6	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1

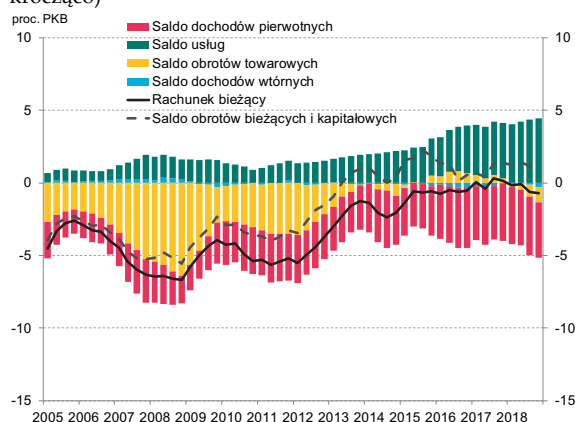
Źródło: Dane GUS i obliczenia NBP na podstawie danych GUS.

Podana w tabeli inflacja bazowa oznacza dynamikę CPI po wyłączeniu cen żywności i energii.

5. Bilans płatniczy

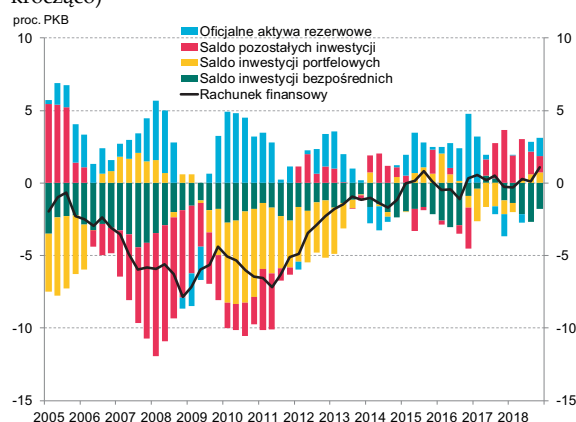
Kształtowanie się wskaźników nierównowagi zewnętrznej w 2018 r. potwierdzało wysoki stopień zrównoważenia polskiej gospodarki. W 2018 r. deficyt na rachunku obrotów bieżących w relacji do PKB był niski i wyniósł 0,7% (wobec nadwyżki 0,2% rok wcześniej; Wykres 24). Niższe niż w 2017 r. saldo było związane przede wszystkim z obniżeniem się salda obrotów towarowych. Jednocześnie saldo obrotów bieżących i kapitałowych pozostało dodatnie, a zadłużenie zagraniczne obniżyło się.

Wykres 24. Saldo obrotów bieżących i kapitałowych oraz jego dekompozycja w latach 2005-2018 (cztery kwartały krocząco)

Źródło: dane NBP i GUS.

Wykres 25. Saldo rachunku finansowego oraz jego dekompozycja w latach 2005-2018 (cztery kwartały krocząco)

Źródło: dane NBP i GUS.

Spadek salda obrotów towarowych w 2018 r. wynikał z obniżenia się dynamiki wartości eksportu w warunkach pogorszenia koniunktury u głównych partnerów handlowych Polski. Wzrost wartości importu również spowolnił. Jednak, wskutek utrzymującego się wysokiego wzrostu popytu wewnętrznego oraz wzrostu cen surowców, dynamika importu przewyższała tempo wzrostu eksportu, co oddziaływało w kierunku obniżenia salda obrotów towarowych. Jednocześnie w 2018 r. nadwyżka w handlu usługami była wysoka i dalej rosła, natomiast saldo dochodów pierwotnych pozostało wyraźnie ujemne na skutek utrzymującego się wysokiego poziomu dochodów zagranicznych inwestorów bezpośrednich.

Mimo obniżenia się salda rachunku obrotów bieżących, łączne saldo rachunku bieżącego i kapitałowego było dodatnie (wyniosło 1,3% PKB) i zbliżone do odnotowanego w 2017 r. Wynikało to z napływu funduszy unijnych w 2018 r., zwłaszcza z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności, który doprowadził do wzrostu nadwyżki na rachunku kapitałowym.

Jednocześnie zadłużenie zagraniczne w relacji do PKB obniżyło się, a międzynarodowa pozycja inwestycyjna netto Polski w relacji do PKB poprawiła się w porównaniu z 2017 r. (Tabela 10).

Tabela 9. Bilans płatniczy (w mln PLN) w latach 2010-2018

Bilans płatniczy	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Rachunek bieżący	-77 770	-81 497	-60 477	-21 039	-35 656	-10 229	-9 689	3 176	-14 945
Saldo obrotów towarowych	-43 677	-54 790	-34 128	-1 345	-13 634	9 326	12 834	6 100	-22 068
Saldo usług	13 174	21 073	25 145	32 070	37 922	45 610	60 942	76 389	94 530
Saldo dochodów pierwotnych	-47 108	-50 914	-50 874	-50 016	-58 369	-61 535	-77 367	-78 778	-81 211
Saldo dochodów wtórnych	-159	3 134	-620	-1 748	-1 575	-3 630	-6 098	-535	-6 196
Rachunek kapitałowy	25 705	30 618	35 711	37 857	41 990	42 510	19 536	25 015	43 326
Rachunek finansowy	-92 928	-80 227	-37 276	-18 676	-19 557	2 296	6 000	-4 991	23 627
Saldo inwestycji bezpośrednich									
Saldo inwestycji portfelowych	-25 864	-40 631	-19 692	-13 311	-40 728	-38 666	-16 594	-24 044	-37 810
Saldo pozostałych inwestycji	-87 618	-50 222	-64 060	-398	7 639	11 865	-14 712	-18 348	15 815
Pochodne instrumenty finansowe	-27 353	-7 882	18 847	-5 781	11 654	29 644	-52 724	72 469	23 632
Oficjalne aktywa rezerwowe	1 789	525	-8 942	-2 200	-62	-3 663	762	-4 516	-4 572
Saldo błędów i opuszczeń	46 118	17 983	36 571	3 014	1 940	3 116	89 268	-30 552	26 562
	-40 863	-29 348	-12 510	-35 494	-25 891	-29 985	-3 847	-33 182	-6 963

Źródło: dane NBP.

W 2018 r. na rachunku finansowym odnotowano nadwyżkę w wysokości 23,6 mld zł (tj. 1,1% PKB wobec -0,3% PKB w 2017 r.; Wykres 25). Największe zmiany wobec poprzedniego roku dotyczyły salda transakcji w oficjalnych aktywach rezerwowych oraz w pozostałych inwestycjach (Tabela 9)²⁷. W kierunku wzrostu salda rachunku finansowego oddziaływało zmniejszenie się także zaangażowania inwestorów zagranicznych w formie inwestycji portfelowych na rynku dłużnych papierów wartościowych. Z kolei ujemne saldo inwestycji bezpośrednich pogłębiło się przede wszystkim na skutek spadku aktywów polskich rezydentów za granicą.

Tabela 10. Wybrane wskaźniki nierównowagi zewnętrznej w latach 2010-2018

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Saldo obrotów bieżących/PKB (w proc.)	-5,4	-5,2	-3,7	-1,3	-2,1	-0,6	-0,5	0,2	-0,7
Saldo obrotów bieżących i kapitałowych/PKB (w proc.)	-3,6	-3,2	-1,5	1,0	0,4	1,8	0,5	1,4	1,3
Saldo obrotów towarowych i usług/PKB (w proc.)	-2,1	-2,2	-0,6	1,9	1,4	3,1	4,0	4,1	3,4
Oficjalne aktywa rezerwowe (w miesiącach importu towarów i usług)	5,5	5,7	5,5	5,2	5,3	5,3	6,4	4,7	4,9
Zadłużenie zagraniczne brutto/PKB (w proc.)	65,5	70,7	70,2	69,8	72,7	71,8	76,4	66,9	63,8
Międzynarodowa pozycja inwestycyjna netto/PKB (w proc.)	-65,1	-62,4	-65,3	-68,9	-69,1	-62,1	-61,6	-61,0	-55,7

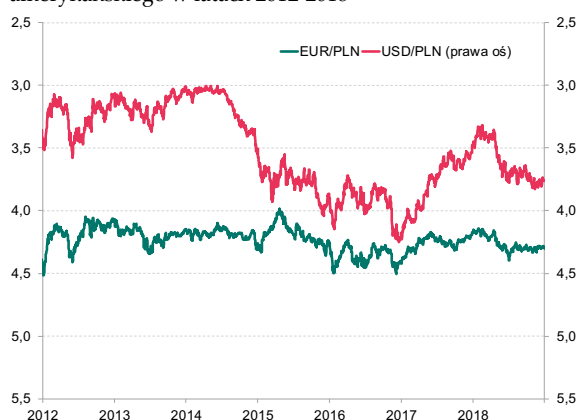
Źródło: dane NBP i GUS, obliczenia NBP.

Pomimo przejściowych wahań, średnioroczny kurs złotego w 2018 r. nie zmienił się istotnie względem poprzedniego roku. W ujęciu średniorocznym nominalny efektywny kurs walutowy był o 2,2%

²⁷ Zmiana salda transakcji w pozostałych inwestycjach była przede wszystkim związana z przeprowadzaniem przez NBP transakcji *repo* i *reverse repo*, któremu towarzyszył wzrost oficjalnych aktywów rezerwowych.

mocniejszy niż w 2017 r. W I połowie 2018 r. doszło do przejściowego osłabienia się kursu, które wynikało z pogorszenia nastrojów na światowych rynkach finansowych, przede wszystkim w związku ze zmianami w polityce handlowej największych państw i podwyżkami stóp procentowych przez Fed (por. Załącznik 2 *Otoczenie polskiej gospodarki*). Natomiast w II połowie 2018 r. zarówno nominalny efektywny kurs złotego, jak i kurs złotego do dolara i euro pozostawały stabilne (Wykres 26, Wykres 27).

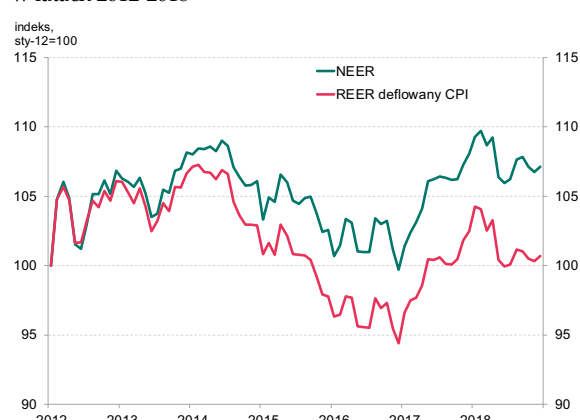
Wykres 26. Nominalny kurs złotego względem euro i dolara amerykańskiego w latach 2012-2018

Źródło: dane NBP.

Wartości na osiach pionowych zostały przedstawione w kolejności odwrotnej, w związku z czym wzrost oznacza aprecjację złotego.

Wykres 27. Realny i nominalny efektywny kurs walutowy w latach 2012-2018

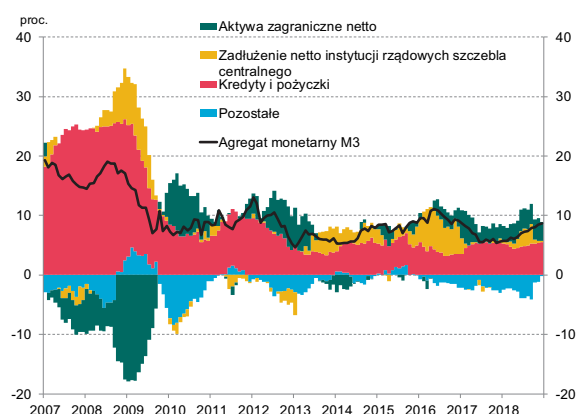
Źródło: dane BIS.

NEER – nominalny efektywny kurs złotego; REER – realny efektywny kurs złotego. Wzrost oznacza aprecjację złotego.

6. Pieniądz i kredyt

W 2018 r. dynamika agregatu M3 nieznacznie wzrosła i wyniosła 7,1% r/r w ujęciu średniorocznym (wobec 6,5% r/r w 2017 r.; Wykres 28)²⁸. Najważniejszym czynnikiem kreacji tego agregatu pozostały kredyty dla sektora niefinansowego, których dynamika nieco wzrosła w stosunku do poprzedniego roku (5,9% r/r w 2018 r. wobec 5,4% r/r w 2017 r.; Wykres 29), jednak była zbliżona do dynamiki nominalnego PKB (6,4%). W rezultacie relacja stanu zadłużenia sektora niefinansowego z tytułu kredytów do PKB pozostała stabilna i na koniec 2018 r. wyniosła 51,5%. W kierunku wzrostu agregatu M3 oddziaływał również wzrost aktywów zagranicznych netto (o 18,6% r/r w 2018 r. wobec 20,1% r/r w 2017 r.).

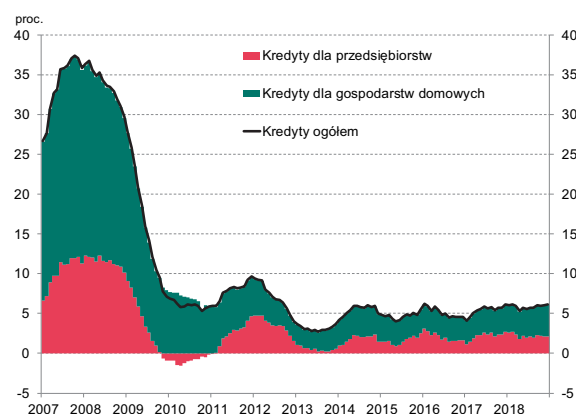
Wykres 28. Roczna dynamika agregatu monetarnego M3 oraz wkład głównych czynników kreacji pieniądza w latach 2007-2018

Źródło: dane NBP.

Kategoria Pozostałe obejmuje: (i) należności monetarnych instytucji finansowych z tytułu dłużnych oraz udziałowych papierów wartościowych; (ii) aktywa trwałe (bez aktywów finansowych); oraz (iii) zobowiązania finansowe o terminie pierwotnym powyżej 2 lat, które nie są uwzględniane w agregacie monetarnym M3 i w związku z tym – w celu zapewnienia porównywalności – są ujęte w statystyce czynników kreacji pieniądza ze znakiem minus.

Wykres 29. Roczna dynamika kredytów dla sektora niefinansowego oraz wkład głównych składowych w latach 2007-2018

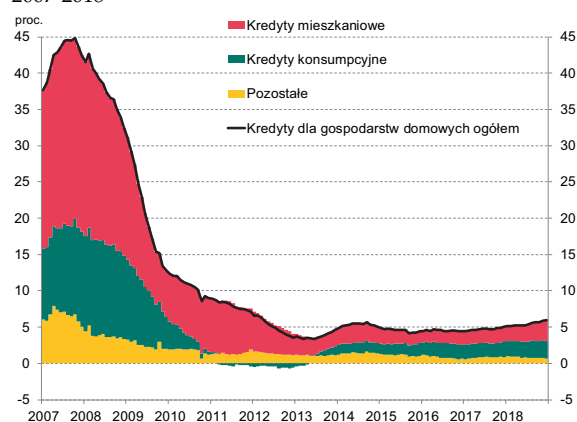
Źródło: dane NBP.

Kategoria Kredyty ogółem – poza kredytami dla przedsiębiorstw i gospodarstw domowych – zawiera kredyty dla instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych. Ze względu na znikomy wpływ na dynamikę kredytów ogółem wkład tej kategorii nie został wyszczególniony na wykresie.

Głównym źródłem wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego w 2018 r. były kredyty dla gospodarstw domowych, które zwiększyły się o 5,5% r/r (w 2017 r. 4,7% r/r; Wykres 30). Wzrosła zarówno dynamika kredytów konsumpcyjnych (do 9,0% r/r z 8,2% r/r w 2017 r.), jak i mieszkaniowych (do 4,1% r/r z 3,3% r/r w 2017 r.).

²⁸ Prezentowane dane w załączniku odnoszą się do kategorii transakcyjnych.

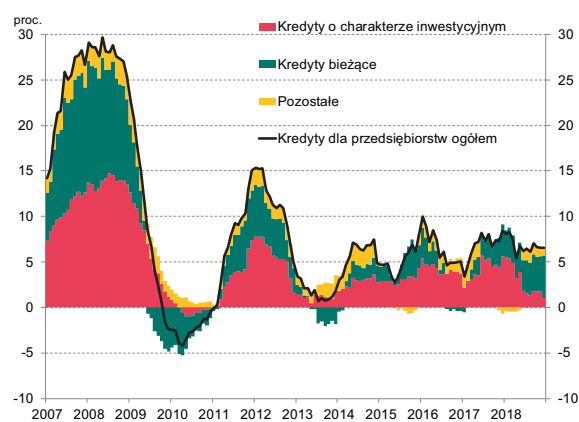
Wykres 30. Roczna dynamika kredytów dla gospodarstw domowych oraz wkład głównych składowych w latach 2007-2018

Źródło: dane NBP.

Do kategorii Pozostałe zaliczane są operacyjne i inwestycyjne kredyty dla drobnych przedsiębiorstw.

Wykres 31. Roczna dynamika kredytów dla przedsiębiorstw oraz wkład głównych składowych w latach 2007-2018

Źródło: dane NBP.

Do kategorii Pozostałe zaliczane są m.in. kredyty na zakup papierów wartościowych.

Z kolei dynamika kredytów dla przedsiębiorstw niefinansowych w 2018 r. utrzymała się na stabilnym poziomie 6,8% (Wykres 31). Wyraźnie wzrosła dynamika kredytów o charakterze bieżącym. Natomiast – mimo znacznie szybszej niż w 2017 r. dynamiki inwestycji przedsiębiorstw – w 2018 r. dynamika kredytów inwestycyjnych się obniżyła, czemu towarzyszył wzrost finansowania inwestycji ze środków własnych²⁹.

Wzrost akcji kredytowej przełożył się na wzrost depozytów. Rosły przede wszystkim depozyty bieżące (11,7% r/r wobec 15,0% r/r w 2017 r.). Jednocześnie wartość depozytów terminowych (z terminem pierwotnym do 2 lat) obniżyła się nieznacznie (o 1,5% r/r), choć spadek ten był mniejszy niż w 2017 r. (5,7% r/r w 2017 r.). W tych warunkach następował dalszy przyrost gotówki w obiegu (o 9,0% r/r wobec 9,4% r/r w 2017 r.).

²⁹ Szybki Monitoring NBP. Analiza sytuacji sektora przedsiębiorstw, NBP, styczeń 2019 r.

7. Lista otwartych seminariów naukowych i wybranych publikacji NBP

W 2018 r. zorganizowano w NBP 21 otwartych seminariów naukowych (po tytule wskazano nazwisko i afiliację prelegenta):

- *Jak daleko sięga polityka pieniężna? Wyniki z czynnikowych modeli wektorowej autoregresji dla Polski*, Mariusz Kapuściński — Narodowy Bank Polski; Szkoła Główna Handlowa w Warszawie.
- *Prognozowanie kursów walutowych w Excelu*, Michał Rubaszek — Narodowy Bank Polski; Szkoła Główna Handlowa w Warszawie.
- *Wpływ zmian w perspektywach zatrudnienia na wartość mnożnika wydatków rządowych*, Paweł Kopiec — Narodowy Bank Polski.
- *The Bond between Positive and Normative Economics*, Daniel M. Hausman — University of Wisconsin-Madison.
- *Interest Premium and Economic growth: The Case of CEE*, István Kónya — Center for Economic and Regional Studies; Central European University.
- *Sygnaty wczesnego ostrzegania przed napięciami fiskalnymi*, Barbara Jarmulska — Europejski Bank Centralny.
- *Measuring the Systemic Importance of Banks*, Plutarchos Sakellaris — Athens University of Economics and Business.
- *Doomed to Disappear? – The Surprising Return of Cash Across Time and Across Countries*, Helmut Stix — Narodowy Bank Austrii.
- *Kanał podejmowanego ryzyka (risk taking channel) w mechanizmie transmisji polityki pieniężnej w Polsce*, Tomasz Chmielewski — Narodowy Bank Polski, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie.
- *Operacje otwartego rynku*, Jan Toporowski — Uniwersytet Londyński.
- *The Euro and the Battle of Ideas*, Harold James — Uniwersytet Princeton.
- *Nominal GDP Targeting with Heterogeneous Labor Supply*, Aarti Singh — University of Sydney.
- *Era cyfrowa, widziana z perspektywy tysiącleci rozwoju gospodarczego*, Jakub Growiec — Narodowy Bank Polski; Szkoła Główna Handlowa w Warszawie.
- *The Emergence of Scientific Macroeconomics and the Quantity Theory of Disaggregated Credit*, Richard A. Werner — Linacre College, Uniwersytet Oksfordzki.
- *A Rationale for the Existence of Sovereign Lending Mechanisms*, Roberto Pancrazi — University of Warwick.
- *Forward Guidance*, Kurt Mitman — Uniwersytet w Sztokholmie.
- *A New Database for Financial Crises in European Countries*, Marco Lo Duca — Europejski Bank Centralny.
- *Foreign Banks and International Transmission of Monetary Policy: Evidence from the Syndicated Loan Market*, Bálint L. Horváth — University of Bristol.
- *Central Bank Sentiment*, Paul Hubert — Sciences Po, Paryż.

- *Coordinating Expectations through Central Bank Projections*, Luba Petersen — Simon Fraser University.
- *Intergenerational Redistribution in the Great Recession*, Dirk Krueger — Uniwersytet Pensylwanii.

W 2018 r. w czasopismach z tzw. listy filadelfijskiej znalazły się następujące publikacje pracowników NBP:

- Piotr Arendarski, Tomasz Gubiec, Piotr Ochnicki, Paweł Smaga, Mateusz Wiliński, *Can banks default overnight? Modelling endogenous contagion on the O/N interbank market*, *Quantitative Finance*, vol. 18, Issue 11, 1815-1829.
- Paola Bongini, Małgorzata Iwanicz-Drozdowska, Paweł Smaga, Bartosz Witkowski, *In search of a measure of banking sector distress: empirical study of CESEE banking sectors*, *Risk Management*, vol. 20, Issue 3, 242-257.
- Michał Brzoza-Brzezina, Marcin Kolasa, Krzysztof Makarski, *Crisis, contagion and international policy spillovers under foreign ownership of banks*, *Journal of Financial Stability*, vol. 36, Issue C, 293-304.
- Aneta Dzik-Walczak, Natalia Nehrebecka, *The dynamic model of partial adjustment of the capital structure. Meta-analysis and a case of Polish enterprises*, *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci/Proceedings of Rijeka Faculty of Economics*, vol. 36, No. 1, 55-81.
- Michał Gradzewicz, Jakub Growiec, Marcin Kolasa, Łukasz Postek, Paweł Strzelecki, *Poland's uninterrupted growth performance: new growth accounting evidence*, *Post-Communist Economies*, vol. 30, Issue 2, 238-272.
- Katarzyna Growiec, Jakub Growiec, Bogumił Kamiński, *Social network structure and the trade-off between social utility and economic performance*, *Social Networks*, vol. 55, 31-46.
- Jakub Growiec, *Factor-specific technology choice*, *Journal of Mathematical Economics*, vol. 77, Issue C, 1-14.
- Jakub Growiec, Peter McAdam, Jakub Mućk, *Will the "True" Labor Share Stand Up? An Applied Survey on Labor Share Measures*, *Journal of Economic Surveys*, vol. 32, Issue 4, 961-984.
- Jakub Growiec, Peter McAdam, Jakub Mućk, *Endogenous labor share cycles: Theory and evidence*, *Journal of Economic Dynamics & Control*, vol. 87, 74-93.
- Aleksandra Hałka, Grzegorz Szafrński, *What Common Factors are Driving Inflation in CEE Countries?*, *Prague Economic Papers*, vol. 27 No. 2, 131-148.
- Mariusz Kapuściński, Ewa Stanisławska, *Measuring bank funding costs in the analysis of interest rate pass-through: Evidence from Poland*, *Economic Modelling*, vol. 70, 288-300.
- Andrzej Kocięcki, Marcin Kolasa, *Global identification of linearized DSGE models*, *Quantitative Economics*, vol. 9, Issue 3, 1243-1263.
- Marcin Kolasa, Michał Rubaszek, *Does the foreign sector help forecast domestic variables in DSGE models?*, *International Journal of Forecasting*, vol. 34, Issue 4, 809-821.
- Łukasz Kurowski, Karol Rogowicz, *Are business and credit cycles synchronised internally or externally?*, *Economic Modelling*, vol. 74, 124-141.
- Łukasz Kurowski, Paweł Smaga, *Monetary Policy and Cyclical Systemic Risk - Friends or Foes?*, *Prague Economic Papers*, vol. 27 No. 5, 522-540.

- Tomasz Łyziak, Maritta Paloviita, *On the formation of inflation expectations in turbulent times: The case of the euro area*, *Economic Modelling*, vol. 72, 132-139.
- Natalia Nehrebecka, *Sectoral risk assessment with particular emphasis on export enterprises in Poland*, *Zbornik radova Ekonomskog fakulteta u Rijeci/Proceedings of Rijeka Faculty of Economics*, vol. 36 No. 2, 677-700.
- Jacek Suda, Anastasia S. Zervou, *International Great Inflation and Common Monetary Policy*, *Macroeconomic Dynamics*, vol. 22, Issue 6, 1428-1461.
- Jacek Suda, *Belief-Twisting Shocks and the Macroeconomy*, *Macroeconomic Dynamics*, vol. 22, Special Issue 7, 1844-1858.
- Joanna Tyrowicz, Krzysztof Makarski, Marcin Bielecki, *Inequality in an OLG economy with heterogeneous cohorts and pension systems*, *The Journal of Economic Inequality*, vol. 16, Issue 4, 583-606.
- Grzegorz Wesołowski, *Do long-term interest rates drive GDP and inflation in small open economies? Evidence from Poland*, *Applied Economics*, vol. 50, Issue 57, 6174-6192.

W serii wydawniczej *Materiały i Studia* w 2018 r. ukazały się:

- Tomasz Chmielewski, Mariusz Kapuściński, Andrzej Kocięcki, Tomasz Łyziak, Jan Przystupa, Ewa Stanisławska, Ewa Wróbel, *Mechanizm transmisji polityki pieniężnej w Polsce*.
- Mateusz Pipień, Piotr Wdowiński, Jagoda Kaszowska, *Identyfikacja cech cyklu finansowego i analiza jego synchronizacji z cyklem koniunkturalnym*.

W serii wydawniczej *NBP Working Papers* w 2018 r. ukazały się:

- Paweł Borys, Paweł Doligalski, Paweł Kopiec, *Labor market institutions in a shopping economy*.
- Michał Gradzewicz, *How do savings of different agents respond to interest rate change?*
- Georgios P. Kouretas, Małgorzata Pawłowska, *The impact of market structure of the banking sector on the growth of bank loans in the EU after the global financial crisis*.
- Tomasz Łyziak, Xuguang Simon Sheng, *Disagreement in consumer inflation expectations*.
- Christian Groth, Jakub Growiec, *Do Mincerian wage equations inform how schooling influences productivity?*
- Paweł Kopiec, *Interbank market turmoils and the macroeconomy*.
- Aleksandra Kolasa, *Macroeconomic consequences of the demographic and educational transition in Poland*.
- Marcin Kolasa, Michał Rubaszek, *Does the foreign sector help forecast domestic variables in DSGE models?*
- Jan Hagemeyer, Jakub Mućk, *Unraveling the economic performance of the CEEC countries The role of exports and global value chains*.
- Marcin Bielecki, Michał Brzoza-Brzezina, Marcin Kolasa, *Demographics, monetary policy, and the zero lower bound*.
- Oskar Kowalewski, Paweł Pisany, *What drove the corporate bond markets in Asia after 1995?*

- Tomasz Chmielewski, Mariusz Kapuściński, Andrzej Kocięcki, Tomasz Łyziak, Jan Przystupa, Ewa Stanisławska, Ewa Wróbel, *Monetary transmission mechanism in Poland. What do we know in 2017?*
- Michał Brzoza-Brzezina, Jacek Kotłowski, *International confidence spillovers and business cycles in small open economies.*
- Ye Jin Heo, *Population aging and housing prices: who are we calling old?*
- Ádám Banai, Nikolett Vágó, *The effect of house prices on bank risk: empirical evidence from Hungary.*
- Krzysztof Gajewski, Alejandro Jara, Yujin Kang, Junghwan Mok, David Moreno, Dobromił Serwa, *International spillovers of monetary policy: lessons from Chile, Korea, and Poland.*
- Michał Gradzewicz, *What happens when firms invest? Investment events and firm performance.*
- Katalin Bodnár, Ludmila Fadejeva, Stefania Iordache, Liina Malk, Desislava Paskaleva, Jurga Pesliakaitė, Nataša Todorović Jemec, Peter Tóth, Robert Wyszynski, *How do firms adjust to rises in the minimum wage? Survey evidence from Central and Eastern Europe.*
- Marcin Kolasa, *Equilibrium foreign currency mortgages.*
- Aleksandra Hałka, Grzegorz Szafranski, *What core inflation indicators measure? Evidence from the European Union countries.*
- Jan Toporowski, *Kalecki's critique of wicksellianism and the miss-specification of negative interest rates.*
- Paweł Kopiec, *Employment prospects and the propagation of fiscal stimulus.*
- Christophe Godlewski, Dorota Skala, Laurent Weill, *Is lending by Polish cooperative banks procyclical? A multidimensional analysis of credit supply cyclicality in Polish cooperative banks – the country and regional perspective.*
- Jan Babecký, Clémence Berson, Ludmila Fadejeva, Ana Lamo, Petra Marotzke, Fernando Martins, Paweł Strzelecki, *Non-base wage components as a source of wage adaptability to shocks Evidence from European firms, 2010–2013.*
- Joanna Niedźwiedzińska, *Inflation targeting. Institutional features of the strategy in practice.*

8. Wyniki głosowania członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami

Poniżej zamieszczono wyniki głosowania członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami podjętymi w 2018 r.

■ Data: 10 kwietnia 2018 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 1/2018 z dnia 10 kwietnia 2018 r. w sprawie przyjęcia rocznego sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego sporządzonego na dzień 31 grudnia 2017 r.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
G. M. Ancyparowicz
E. Gatnar
Ł. J. Hardt
J. J. Kropiwnicki
E. M. Łon
E. J. Osiatyński
R. Sura
K. Zubelewicz
J. Żyżyński

Przeciw:

■ Data: 15 maja 2018 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 2/2018 z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2017.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
G. M. Ancyparowicz
E. Gatnar
Ł. J. Hardt
J. J. Kropiwnicki
E. M. Łon
E. J. Osiatyński
R. Sura
K. Zubelewicz
J. Żyżyński

Przeciw:

■ Data: 15 maja 2018 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 3/2018 z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie oceny działalności Zarządu Narodowego Banku Polskiego w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej na rok 2017.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
G. M. Ancyparowicz
E. Gatnar
Ł. J. Hardt
J. J. Kropiwnicki
E. M. Łon
E. J. Osiatyński
R. Sura
J. Żyżyński

Przeciw: K. Zubelewicz

■ Data: 29 maja 2018 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 4/2018 z dnia 29 maja 2018 r. w sprawie zatwierdzenia sprawozdania z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2017 r.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
G. M. Ancyparowicz
E. Gatnar
Ł. J. Hardt
J. J. Kropiwnicki
E. M. Łon
E. J. Osiatyński
R. Sura
J. Żyżyński

Przeciw: K. Zubelewicz

■ Data: 4 września 2018 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 5/2018 z dnia 4 września 2018 r. w sprawie ustalenia założeń polityki pieniężnej na rok 2019.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
G. M. Ancyparowicz
E. Gatnar
Ł. J. Hardt
J. J. Kropiwnicki
E. M. Łon
E. J. Osiatyński
R. Sura
J. Żyżyński

Przeciw: K. Zubelewicz

■ Data: 7 listopada 2018 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie wysokości stóp procentowych NBP o 25 punktów bazowych.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: K. Zubelewicz

Przeciw: A. Glapiński
G. M. Ancyparowicz
E. Gatnar
Ł. J. Hardt
J. J. Kropiwnicki
E. M. Łon
E. J. Osiatyński
R. Sura
J. Żyżyński

■ Data: 4 grudnia 2018 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 6/2018 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 4 grudnia 2018 r. w sprawie zatwierdzenia planu finansowego Narodowego Banku Polskiego na rok 2019.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
G. M. Ancyparowicz
E. Gatnar
Ł. J. Hardt
J. J. Kropiwnicki
E. M. Łon
E. J. Osiatyński
R. Sura
J. Żyżyński

Przeciw: K. Zubelewicz

Spis najważniejszych skrótów

BFG	Bankowy Fundusz Gwarancyjny
BIS	Bank for International Settlements (Bank Rozrachunków Międzynarodowych)
BŚ	Bank Światowy
EBA	European Banking Authority (Europejski Urząd Nadzoru Bankowego)
EBC	Europejski Bank Centralny
EBOR	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council (Rada ds. Gospodarczych i Finansowych)
ESBC	Europejski System Banków Centralnych
ESRB	European Systemic Risk Board (Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego)
GUS	Główny Urząd Statystyczny
Fed	System Rezerwy Federalnej
KDPW SA	Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA
KIR SA	Krajowa Izba Rozliczeniowa SA
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego
KSF	Komitet Stabilności Finansowej
MF	Ministerstwo Finansów
MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy
NBP	Narodowy Bank Polski
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju)
PKB	produkt krajowy brutto
RPP	Rada Polityki Pieniężnej
SDR	Special Drawing Rights (Specjalne Prawa Ciągnięcia)
SEPA	Single Euro Payments Area (Jednolity Obszar Płatności w Euro)
SORBNET2	System Obsługi Rachunków Banków w Centrali NBP
TARGET2	Trans-European Automated Real-Time Gross Settlement Express Transfer System (Paneuropejski Zautomatyzowany Błyskawiczny System Rozrachunku Brutto w Czasie Rzeczywistym)
UE	Unia Europejska
UKNF	Urząd Komisji Nadzoru Finansowego
ZBP	Związek Banków Polskich

www.nbp.pl

